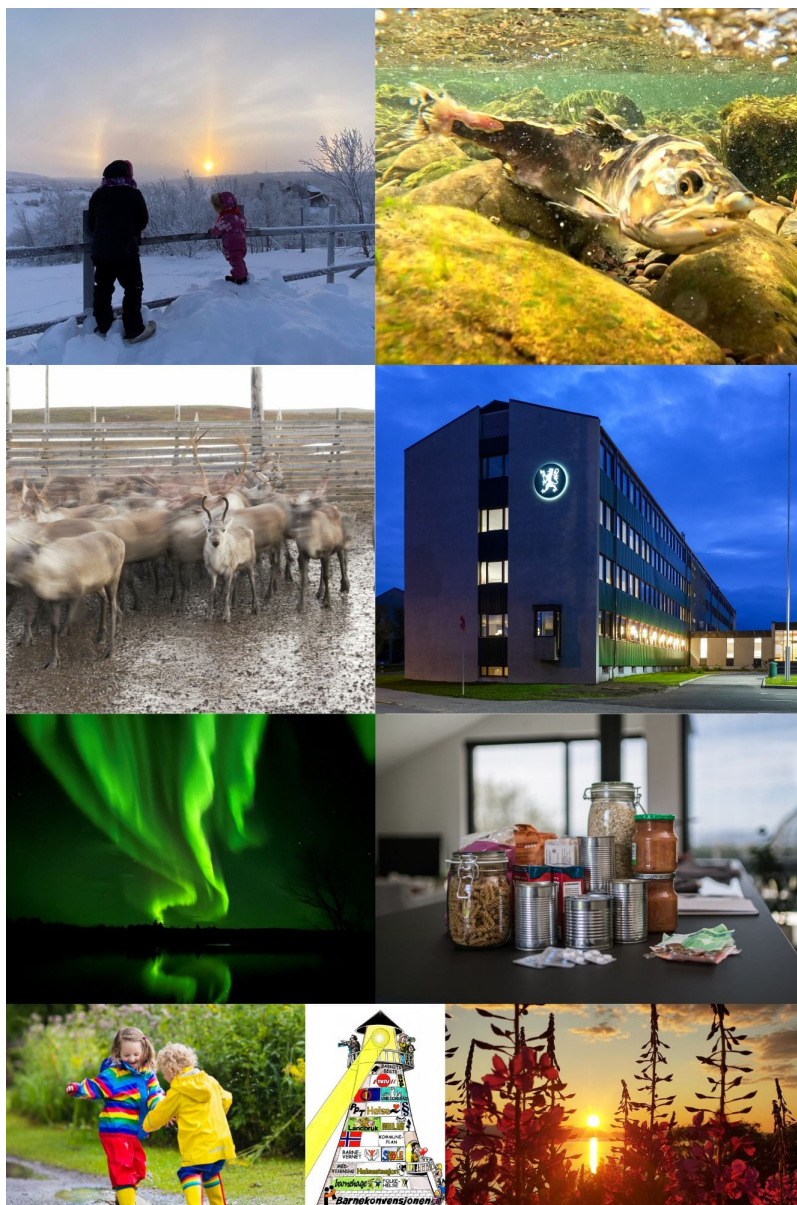

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Årsrapport 2025

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall	6
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	6
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	7
2.4 Andre forhold	8
3 Årets aktiviteter og resultater	9
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	9
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	9
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	12
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	14
3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	16
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	16
3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene	22
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	24
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	26
3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	27
3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	29
3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	31
3.1.1.8 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	31
3.1.1.9 God økonomiforvaltning i kommunene	32
3.1.1.10 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	34
3.1.1.11 Bærekraftig landbruk	37
3.1.1.12 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	39
3.1.1.13 Andre oppdrag	44
3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	45
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	45
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	46
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	47
3.1.2.4 Beredskap i en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon	48
3.1.2.5 Andre oppdrag	50
3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	51
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	51
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	53
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	60
3.1.3.4 Andre oppdrag	64
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning	65
3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	66
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	68
3.1.3.8 Økt kunnskap om integreringsloven	78
3.1.3.9 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes	79

arbeid med bosetting og integrering	
3.1.4 Gjennomførte evalueringer	79
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks	80
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	80
3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	80
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	80
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	80
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	80
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	80
3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet	80
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	80
3.2.9 Landbruksdepartementet	80
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	80
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	119
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	121
3.6 Andre forhold	121
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	123
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	123
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	123
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	124
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	125
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	125
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	125
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	126
4.3 Fellesføringer 2025	127
5 Vurdering av framtidsutsikter	129
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	129
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	130
6 Årsregnskap	131
7 Vedlegg	132

1 Statsforvalterens beretning

Embetet har i 2025 hatt god måloppnåelse på mange områder.

I 2025 hadde Statsforvalteren i Troms og Finnmark fire strategiske satsingsområder: kommunedialogen, bærekraft, Fyrtårn barn og unge og sivilsamfunnets rolle i totalforsvaret.

Det kommunale utfordringsbildet i Troms og Finnmark

For å kartlegge utfordringsbildet i dag og fremover i tid, intervjuet PwC på oppdrag fra oss 75 kommunedirektører og ordførere i 39 kommuner i Troms og Finnmark.

Troms og Finnmark er preget av mange små kommuner. Av 39 kommuner har kun fem over 10.000 innbyggere, 25 har færre enn 3.000, og fem har under 1.000 innbyggere. Størrelse har betydning for kapasitet og evne til å håndtere komplekse oppgaver.

Små forhold gir nærhet, oversikt og sterke lokalsamfunn, men kan også gjøre omstilling og strukturelle grep krevende, og skape habiliteutfordringer. De største byene – Tromsø, Harstad og Alta – fungerer som regionale motorer, men oppleves samtidig av omlandskommuner som drivere for sentralisering. Disse kommunene opplever dog selv utfordringer, blant annet med tanke på økonomi.

Kommunene våre i Troms og Finnmark står overfor et sammensatt utfordringsbilde, oppsummert i fem B-er:

Befolkning: Sentralisering og aldring reduserer andelen i yrkesaktiv alder.

Bemanning: Vedvarende rekrutteringsutfordringer, særlig innen fagkompetanse.

Bygda: Spredt bosetting og aldrende befolkning utfordrer tjenestestruktur og kapasitet.

Budsjett: Stram økonomi, økte renter og høyt investeringsnivå presser mange kommuner. Flere er på vei mot ROBEC. Ekstraordinære inntekter fra kraft og havbruk bidrar til drift, men brukes i begrenset grad til utvikling.

Beslutninger: Folkevalgte står overfor krevende prioriteringer. Behov for omstilling og strukturendringer møter ofte motstand, særlig i små kommuner med tett avstand mellom innbyggere og beslutningstakere.

Troms og Finnmark har samtidig store naturgitte fortrinn og betydelige muligheter. Sjømat, energi og reiseliv har stort vekstpotensial, og kommunene har en nøkkelrolle i å legge til rette for bærekraftig utvikling og økt verdiskaping.

Planlegging

Planprosessene er samtidig veldig komplekse i vår region. Sterke naturverdier, landbruksinteresser, samfunnssikkerhet og samiske interesser skal balanseres mot for eksempel næringsutvikling, boligbygging og energiproduksjon. Kravene i plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven til prosess, kunnskapsgrunnlag og medvirkning er omfattende.

Flere kommuner opplever det som krevende å oppfylle alle lovkrav, og enkelte melder at de i praksis gir opp planarbeid. Dette er alvorlig og bør følges opp nærmere av overordnede myndigheter. Vårt omdømme i plansaker er under press, blant annet på grunn av opplevd rigiditet når vi formidler nasjonale føringer, krav og politikk.

Kommunebilder og kommunebesøk

Vi benytter verktøyet *Kommunebildet* i dialogen med kommunene. I 2025 har vi arbeidet mer tverrfaglig med kommunebildene og besøkt 11 kommuner. I møtene deltar ordfører, formannskap, i enkelte kommuner hele kommunestyret, samt kommunedirektør og administrasjon. I 2025 inviterte vi også ungdomsråd til å delta og få taletid.

I møtene er *dialogen* sentral. Møtene gir verdifull innsikt og styrker vårt kunnskapsgrunnlag. I 2026 vil vi videreutvikle Kommunebildet som verktøy.

Sivilsamfunnets rolle i Totalforsvaret

Troms og Finnmark har særlige beredskapsutfordringer på grunn av nærhet til Russland, strategisk viktige ressurser og spredt, sårbar infrastruktur. Store avstander og krevende værforhold gjør rask respons vanskelig, samtidig som et tilspisset geopolitisk klima øker risikoen for både militære-, hybride- og cybertrusler. Dette krever godt koordinerte planer og tett samarbeid mellom kommuner, Forsvaret og statlige aktører.

I 2025 har vi styrket arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap ytterligere, og vi fortsetter med det i 2026. Kommunene, Forsvaret og regionale statlige aktører viser stor interesse for samarbeid om utviklingen av det nye totalforsvaret.

En del av det generelle beredskapsarbeidet er relevant for hele krisespekteret. Vi mener det er viktig, enten alene eller i samarbeid med andre, å finne gode og effektive metoder for å styrke samfunnssikkerheten, spesielt i den mest krevende delen av krisespekteret.

Et konkret eksempel er den tverrfaglige veiledningen vi har gjennomført for flere kommuner i Finnmark som del av prosjektet *Økt motstandskraft i Finnmark*. Kommunene har respondert svært positivt på tilnærmingen, men effekten vil først kunne måles i 2026. Veiledningen av kommunene fortsetter gjennom hele 2026.

Klimaendringer i nord

Klimaendringer er også en stor bekymring. Troms og Finnmark opplever mer ekstremvær, raskere smelting av is og snø og flere stormer og flom. For reindrifta er årlig beitekrise blitt helt vanlig. Embetet bruker mye ressurser på å håndtere de årlige beitekrisene. Smelting av permafrost, mer regn og endret vegetasjon gjør at tidligere beiteområder ikke lenger er egnet for reinsdyr. Dette øker igjen presset på konfliktfylte områder.

Interne forhold

Et økende antall klager og innsynskrav utfordrer oss.

I 2025 hadde Statsforvalteren i Troms og Finnmark et sykefravær på 5,9 %, opp fra 5,6 % i 2024.

Internt har vi evaluert embetet. Evalueringsrapporten fra en partssammensatt arbeidsgruppe fremhevet tre styrker: godt psykososialt arbeidsmiljø, høy faglig kvalitet og et velfungerende bedriftsdemokrati. Fire forbedringsområder ble identifisert: samarbeid på tvers, styringslinjer, lederstruktur og ressursutnyttelse. Høsten 2025 besluttet jeg å igangsette en organisasjonsutviklingsprosess, som skal gjennomføres og slutføres i 2026 for å styrke embetet.

Vi har også forbedret og utviklet internkontrollen. En partssammensatt arbeidsgruppe har utarbeidet ny overordnet retningslinjer med vedlegg. Overordnede risikovurderinger, etablert i 2024, ble revidert i 2025 og omfatter HMS, offentlige anskaffelser, økonomistyring, informasjonssikkerhet, behandling av personopplysninger, nasjonale sikkerhetsinteresser og virksomhetsstyring.

Avslutningsvis

Jeg er stolt av arbeidet som våre kompetente og engasjerte medarbeidere utfører. Vi ser at oppgavene våre blir stadig viktigere og mer krevende i årene som kommer, og vi er tett på mange kommuner gjennom veiledning og dialog.

Vadsø, 27. februar 2026

Runar Sjøstad

2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Styrke kommunedialogen, og bidra til sterkere, tryggere og mer bærekraftige kommuner.

For å bedre vårt kunnskapsgrunnlag om utfordringsbildet i kommunene i Troms og Finnmark, fikk vi i 2025 utarbeidet to rapporter i regi av PwC. Den ene baserer seg på intervjuer med ordførerne og kommunedirektørene i våre 39 kommuner. Den andre rapporten er en ny kartlegging av det interkommunale samarbeidet mellom kommunene i våre to nordligste fylker. Begge rapportene er tilgjengelige på vår hjemmeside.

Innenfor områdene plan og beredskap viser kartleggingen en urovekkende mangel på forståelse for den strategiske betydningen av planarbeid og svak kobling mellom plan, handlingsplaner og økonomi. Bevissthet rundt betydningen av beredskap er økende. Samtidig etterspørres en tydeligere retning på hva kommunens ansvar innebærer og hvordan de skal samarbeide med andre aktører. Det er behov for tydeligere forventninger fra staten og bedre regional koordinering.

Det har vært en økning i antall interkommunale samarbeid i 38 av 39 kommuner i Troms og Finnmark siden 2019. Det har også vært en økning i antall deltakende kommuner i de ulike samarbeidene. Interkommunalt samarbeid ses på som nødvendig for å sikre kompetanse og kvalitet, samt en måte å ivareta lovpålagte oppgavene på. Spesielt innenfor plan, barnevern, IT og økonomi har det vært en økning i samarbeid. Samarbeid ses både på som en måte å levere på de lovpålagte tjenestene uten sammenslåing, samtidig som det oppleves som et skritt på veien mot sammenslåing.

PwC konkluderer med at kommunene i Troms og Finnmark står overfor en forvaltningsmessig krise, hvor de færreste klarer å oppfylle alle viktige lovkrav og statlige forventninger. Samtidig vil utfordringsbildet forverre seg fremover med tanke på demografi, tilgang til kompetanse og kapasitet. For å få til en utvikling i de nordligste fylkene er det behov for å styrke kommunens kompetanse innenfor planlegging og samfunnsutvikling. Det er også behov for å styrke kommunenes beredskap, og sikre at de kan opptre koordinert i en krise.

Interkommunalt samarbeid kan være en del av løsningen, men vil trolig ikke være tilstrekkelig. Utstrakte interkommunale samarbeid medfører også utfordringer knyttet til styring, påvirkning og lokaldemokrati. For mange kan kommunesammenslåing vise seg å være den minst krevende veien. PwC anbefaler at både dette og potensialet i økt samarbeid utforskes.

Rapportene dokumenterer langt på vei et kommunalt utfordringsbilde som Statsforvalteren er godt kjent med. Vi har over år jobbet strategisk med å øke det interkommunale samarbeidet innenfor kritiske tjenesteområder. Vi ser at dette arbeidet nå begynner å gi resultater i form av flere interkommunale samarbeid, og at disse etableres i mer faste samarbeidsstrukturer. Vi vil spesielt trekke frem at de fleste av kommunen som er med i interkommunale plankontor har fått vedtatt en oppdatert samfunnsplan i løpet av 2025. Det er stor strekk i laget blant kommunene, og utfordringsbildet fremstår som mest kritisk i mange av kommunene i Finnmark.

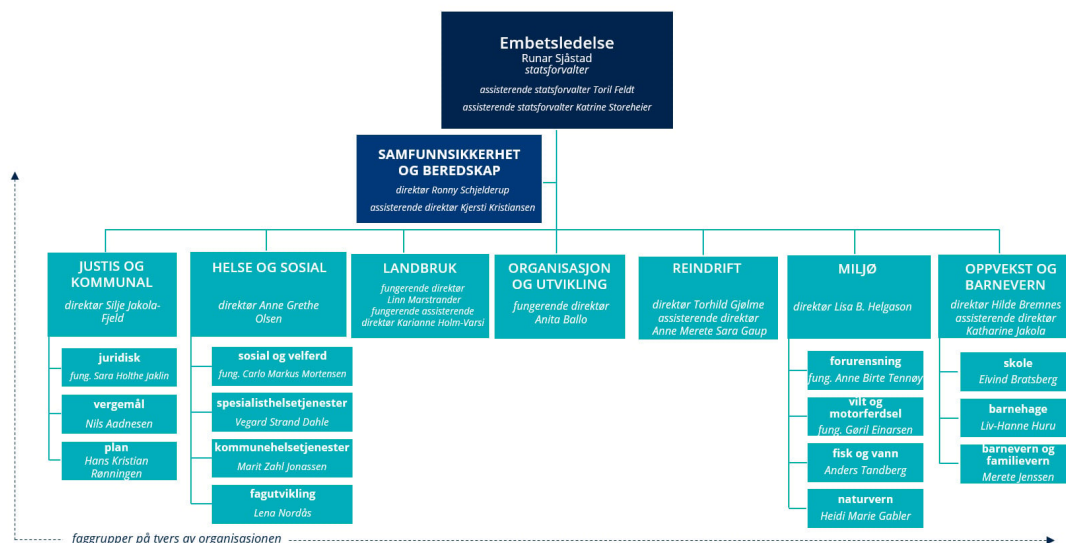
Rapporten har også mange viktige tilbakemeldinger når det gjelder kommunenes syn på Statsforvalteren. Det er gjennomgående at kommunene ønsker mindre kontroll og tilsyn og mer veiledning støtte fra Statsforvalteren og at de savner en Statsforvalter som jobber mer enhetlig med samfunnsutvikling i arealsaker. Dette er funn som vil bli fulgt opp i den videre kommunedialogen.

Statsforvalteren har prioritert kommunedialogen høyt i 2025. Vi har utarbeidet komplette kommunebilder og gjennomført dialogmøter med 11 kommuner. I løpet av 2025 har vi også evaluert og endret møteformen i dialogmøtene med kommunene. Vi har gått bort fra en møteform med stort fokus på sektorspesifikke foredrag fra vår side slik det har vært gjort tidligere. I 2025 har vi innledet møtene med korte presentasjoner fra kommunen og statsforvalteren i tillegg til at vi har satt av god tid til dialog med kommunenes ungdomsråd, noe som har vært en stor suksess. Ungdomsrådene setter pris på å bli tatt med i dialogen og kommunene har nytte av å høre hvordan ungdomsrådene oppfatter at de blir involvert i viktige saker. I tillegg har det vært svært nyttig for statsforvalteren å få innsikt i hva ungdomsrådene jobber med og hvordan kommunen legger til rette for- og følger opp deres arbeid.

Den nye møteformen legger også til rette for en mye mer åpen dialog, hvor det settes av god tid til å diskutere relevante saker med utgangspunkt i overordnede tverrsektorielle problemstillinger hentet ut fra kommunebildet.

Statsforvalteren har deltatt i det nasjonale brukerforumet for kommunebildeværktøyet og bidratt aktivt med innspill til videreutvikling av verktøyet, blant annet knyttet til spørsmålet om hvordan bærekraftsvurderinger kan gjøres til en integrert del av kommunebildene. Vi ser et stort potensial i verktøyet og vi mener det kan bidra til effektivisering av vårt arbeid med å sikre et godt kunnskapsgrunnlag om tilstanden i den enkelte kommune. På sikt mener vi at kommunedialogen kan bidra til å øke kommunenes kompetanse på mange områder, og styrke kommunene i rollene som tjenesteyter, myndighetsutøver og samfunnsutvikler. Vi vil også påpeke viktigheten av at STAF får tilstrekkelige midler til å jobbe med videreutvikling av verktøyet i tråd med signaler fra den nasjonale brukergruppen.

2.2 Organisasjon og ledelse

I 2025 hadde embetet gjennomsnittlig 263 ansatte fordelt på 212,3 årsverk.

Embetet har sitt hovedsete i Vadsø, og i tillegg har vi kontorer i Tromsø, Karasjok, Kautokeino, Andselv og kontorer for våre 13 nasjonalparkforvaltere rundt i hele Troms og Finnmark.

Assisterende statsforvalter, Toril Feldt, fungerte midlertidig som statsforvalter i perioden fra 1. januar til 14. august. Våren 2025 ble Katrine Storeheier ansatt som assisterende statsforvalter. Runar Sjøstad tiltrådte stillingen som statsforvalter 15. august.

Embetet er organisert i syv avdelinger og en stab. Avdelingene har noe ulik organisering. Fire avdelinger er inndelt i seksjoner, mens tre avdelinger er inndelt i faggrupper/fagteam.

Avdelingsdirektørene har fag-, personal- og økonomiansvar i egne avdelinger. Avdelingsdirektørene har i all hovedsak delegert personalansvaret videre til assisterende direktører og seksjonsledere.

Statsforvalteren gjennomfører flere oppdrag som krever samarbeid på tvers av fagavdelingene. Slike oppdrag blir i mange tilfeller organisert som embetsinterne prosjekter i form av tverrfaglige grupper med embetets ledergruppe som styringsgruppe

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Tabellen nedenfor viser utvalgte nøkkeltall med kommentarer for Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Tallene er tatt ut i henhold til brukerveiledningene fra koordineringsembetene for henholdsvis HR og økonomi.

Samlet tildeling alle poster øker med 40 millioner kroner fra 2024 til 2025. Det er størst økning for Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (28 millioner kroner) og Klima- og miljødepartementet (32 millioner kroner). Videre er det en reduksjon for Helse- og omsorgsdepartementet (9 millioner kroner) og Kunnskapsdepartementet (9 millioner kroner).

Lønnsutgifter per årsverk øker med 12,5 % fra 2024 til 2025. Lønnsoppgjøret for 2024 ble utbetalt i 2025. Det innebærer at ingen lønnsoppgjør inngår i regnskapet for 2024, herunder lønnsutgifter per årsverk. Tilsvarende inngår i lønnsoppgjør i regnskapet for 2025, herunder lønnsutgifter per årsverk. I tillegg er det utbetalt et engangsbetrag i lønnsoppgjøret for 2025, og det er utbetalt mer overtid/reisetid i 2025 enn for 2024. Korrigert for dette, er økningen i lønnsutgifter per årsverk fra 2024 til 2025 omtrent tilsvarende lønnsoppgjøret i staten for 2025.

For nærmere omtale av nøkkeltall på økonomiområdet vises det til kap. 3.4, kap. 7 og ledelseskommmentarer til årsregnskapet i kap. 6. For nærmere omtale av nøkkeltall på personalområdet vises det til kap. 4.2 og kap. 7.

Nøkkeltall

Nøkkeltall	2025	2024
Antall ansatte	263.0	244.0
Utførte årsverk	212.3	202.9
Turnover (%)	3.0	3.8
Sykefravær (%)	5.9	5.6
Samlet tildeling alle poster	582 160.0	541 805.0
Driftsutgifter	216 530.0	183 337.0
Budsjettavvik driftsutgifter (%)	1.2	4.0
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	78.6	78.1
Lønnsutgifter per årsverk	1 019 559.0	906 080.0
Husleie	23 579.0	21 860.0
Journalposter (totalt)	107 529.0	100 712.0

For tall på antall ansatte har vi hentet tall fra tabell 285 turnover; gjennomsnittlig antall ansatte for 2025.

2.4 Andre forhold**Kommunikasjon**

Statsforvalteren i Troms og Finnmark opplever stor interesse fra både media og publikum. Vårt mål er å være åpne og tilgjengelige for alle som trenger informasjon, råd eller bistand knyttet til våre oppgaver og ansvar.

I løpet av året har vi registrert 269 mediehenvendelser fra lokale og nasjonale medier. Det har vært en jevn økning siden 2021, da vi registrerte 155 mediehenvendelser.

De fleste mediehenvendelsene har dreid seg om saker på helse- og sosialavdelingen, miljøavdelingen, reindriftsavdelingen og justis- og kommunalavdelingen. Tema som tilsyn, rovvilt og innsigelser har dominert. I tillegg var 2025 et «pukkellaks-år», noe som skapte stor oppmerksomhet og stort informasjonsbehov. Vi har lagt vekt på å være aktive, tilgjengelige og åpne for media og lokalbefolkningen både på nett og sosiale medier. Med det har vi nådd ut med budskapene våre og vært i forkant.

Vi opplever at Statsforvalteren ofte omtales som en «bremsekloss». Dette gjelder særlig saker om rovvilt, kommunale planer, reindrift og innsigelser. Det er krevende å skape forståelse for forvaltningens avgjørelser hos publikum.

På helseområdet er situasjonen annerledes. Her etterspørres våre avgjørelser, ofte fordi man ønsker svar på om helsepersonell har gjort feil eller unnlatt å følge forventede rutiner.

Vi mottar også et betydelig antall innsynskrav, særlig til helseavdelingen. Selv om vi ikke har fullstendig statistikk, ser vi at lokalmediene er spesielt interessert i rapporter og tilsyn ved helseinstitusjoner i Troms og Finnmark. Når store helsesaker får medieoppslag, tar pressen raskt kontakt for å høre om vi er involvert, hva vi gjør og når en eventuell rapport blir ferdigstilt.

Vi ser fortsatt at mange medier siterer fra inn- og utgående post uten at samtidig imøtegåelse blir ivarettatt. Dette gjør at vi ikke får mulighet til å gi utfyllende kommentarer eller svare direkte på kritikk. Resultatet kan gi et skjevt eller unyansert bilde av forvaltningen. Her følger kommunikasjon opp så langt det går, og er påpasselig med å gi tilbakemelding til redaksjonene når vi oppdager det.

Samfunnssikkerhet og beredskap har vært et viktig område for kommunikasjon i 2025. Pilotprosjektet for totalforsvar i skolen i Finnmark har bidratt til å sette totalforsvaret og totalberedskapen på dagsorden. Vi har vært involvert i beredskapsuka, som ble rullet ut på videregående skoler i Øst-Finnmark mot slutten av året. Her har vi hatt tett samarbeid med Politiet og Forsvaret for en felles kommunikasjonsplan som har fungert godt.

Vi har også vært involvert i arbeidet med Risiko- og sårbarhetsanalyse for Troms og Finnmark (fylkes-ROS). Arbeidet med fylkes-ROSen fortsetter inn i 2026.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark deltar i High North Cooperation – et beredskapssamarbeid mellom de nordligste regionene i Norge, Sverige og Finland, med et tilhørende kommunikasjonsnettverk. På norsk side deltar vi sammen med Statsforvalteren i Nordland.

En av våre kommunikasjonsfolk ble valgt inn i styret for kommunikasjonsforum (forum for alle kommunikasjonsfolkene i embetene) i 2025.

Arbeidet med nye nettsider for Statsforvalteren har vært en viktig satsing i år og noe vi har brukt en del tid på. Dagens sider er utdaterte, og vi har prioritert nye tekster i klart og tydelig språk og tydelige definerte målgrupper. En av våre har sittet i nasjonal redaksjon for nye nettsider, som har hovedansvaret for å følge opp arbeidsgruppene for tekst og publisering. Her har vi samarbeidet via kommunikasjonsforum. Lansering er planlagt i løpet av første kvartal 2026.

På sosiale medier har vi kun fokusert på Facebook. Vi er per idag det embetet med flest følgere av samtlige embeter (11.000 følgere). X terminerte vi i 2024. På Facebook ønsker vi ønsker å nå ut med informasjon som er relevant for brukergruppene våre, det viktige arbeidet som forvaltningen gjør og å skape forståelse. Vi prioriterer video og brukte det spesielt mye under pukkellaks-sommeren. På Facebook nådde vi ut til nesten 800 000 personer, og vi hadde over 100 000 seere på videoene våre i 2025.

Fra sommeren 2025 har vi kun hatt to av tre medarbeidere på plass i kommunikasjonsteamet – en på ekstermkommunikasjon og en på internkommunikasjon. Det har vært krevende, men vi får en ny kollega på ekstermkommunikasjon på plass i april 2026.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

Kommunedialogen

Statsforvalteren har prioritert kommundialogen høyt i 2025. Vi har utarbeidet komplette kommunebilder og gjennomført dialogmøter med 11 kommuner. I løpet av 2025 har vi også evaluert og endret møteformen i dialogmøtene med kommunene. Vi har gått bort fra en møteform med stort fokus på sektorspesifikke foredrag fra vår side slik det har vært gjort tidligere. I 2025 har vi innledet møtene med korte presentasjoner fra kommunen og statsforvalteren i tillegg til at vi har satt av god tid til dialog med kommunenes ungdomsråd, noe som har vært en stor suksess. Ungdomsrådene setter pris på å bli tatt med i dialogen og kommunene har nytte av å høre hvordan ungdomsrådene oppfatter at de blir involvert i viktige saker. I tillegg har det vært svært nyttig for statsforvalteren å få innsikt i hva ungdomsrådene jobber med og hvordan kommunen legger til rette for- og følger opp deres arbeid.

Den nye møteformen legger også til rette for en mye mer åpen dialog, hvor det settes av god tid til å diskutere relevante saker med utgangspunkt i overordnede tverrsektorielle problemstillinger hentet ut fra kommunebildet.

Statsforvalteren har deltatt i det nasjonale brukerforumet for kommunebildeværktøyet og bidratt aktivt med innspill til videreutvikling av verktøyet, blant annet knyttet til spørsmålet om hvordan bærekraftsvurderinger kan gjøres til en integrert del av kommunebildene. Vi ser et stort potensial i verktøyet og vi mener det kan bidra til effektivisering av vårt arbeid med å sikre et godt kunnskapsgrunnlag om tilstanden i den enkelte kommune. På sikt mener vi at kommundialogen kan bidra til å øke kommunenes kompetanse på mange områder, og styrke kommunene i rollene som tjenesteyter, myndighetsutøver og samfunnsutvikler. Vi vil også påpeke viktigheten av at STAF får tilstrekkelige midler til å jobbe med videreutvikling av verktøyet i tråd med signaler fra den nasjonale brukergruppen.

Kommuneøkonomi

Vi har gjennom 2025 hatt et ekstra fokus på oppfølging av 16 kommuner, inkludert de fem kommunene vi har i ROBEK, hvor vi blant annet har deltatt digitalt eller fysisk i møter der økonomirapporteringer er forelagt kommunestyret. I tillegg har vi i 2025 støttet fire kommuners deltakelse i KS-nettverket Bærekraftig kommuneøkonomi. Statsforvalteren har hatt en observatør-rolle i nettverket.

Omstillingsarbeid i kommuner er krevende og tar lang tid. Selv om kommunene er i gang med arbeidet, viser gjennomgang av økonomirapporter at kommunene i ulik grad har lyktes med dette i 2025. Vi har hatt ROBEK-møter med kommunestyret eller formannskapet, der også kommundirektørens ledergruppe har deltatt. I møtene har vi særlig hatt fokus på kommunestyrets ansvar for å gjenopprette økonomisk kontroll, arbeidet med tiltaksplan og betydningen av hyppig rapportering på effekten av tiltakene. I tillegg har vi hatt fokus på at kommunene i første omgang må ha fokus på å ikke øke merforbruket ytterligere.

Ureviderte regnskapsresultater for 2025 viser bedre resultater enn forventet på de kommunene som har publisert regnskapsresultatet. Det ureviderte regnskapet til Gamvik viser at de i 2025 greier å dekke inn 8,5 millioner av tidligere års merforbruk, og Sør-Varanger dekker inn 19 millioner kroner.

Planlegging

Statsforvalteren følger opp Nasjonale føringer og forventninger i vår dialog med kommunene og i vår saksbehandling av kommunale planer og veiledning av kommuner i planprosesser. Vi har også et stort fokus på dialog med politisk og administrativ ledelse når det gjelder planlegging. Blant annet på kommunemøter med politisk og administrativ ledelse tar vi opp temaer som omhandler overordnede planer som politisk og administrative styringsverktøy og kommunenes rolle som planmyndighet.

Arealplanstatusen i Troms og Finnmark er ikke tilfredsstillende. Mange kommuner har utdaterte planer, og revisjon av arealplanene er krevende. Lowerk og forskrifter stiller omfattende utredningskrav til kommunene. Kommunene melder at det finnes for få konkrete veiledere og praktiske verktøy som de kan bruke. Enkelte kommuner har i 2025 gitt tilbakemelding om at de har stanset eller vurderer å stanse revisjon av enkelte planer, som kystsoneplaner.

Statsforvalteren har forståelse for kommunenes utfordringer, og etterlyser tydeligere føringer fra sentrale myndigheter om hvordan kommunene skal kunne fullføre planarbeidet. I mange planer ser vi også store målkonflikter, og vi opplever at storting og regjering i for liten grad bidrar til å prioritere hva som skal vektlegges. I vårt tildelingsbrev og Hovedinstruks blir alle mål og prioriteringer presentert som like viktige, og vår oppgave er å ivareta alle sektorinteresser.

Vi mener derfor at regjeringens mål om å igangsette bygging av 130 000 boliger innen 2030 ikke vil bli realisert med mindre prioriteringen tydeliggjøres gjennom lover, forskrifter og klare forventninger. I mange kommuner er det boligkrise, for eksempel Tromsø kommune som er i vekst.

Statsforvalteren ønsker å bidra aktivt til å løse disse utfordringene, og stiller gjerne vår kompetanse og erfaring til rådighet for å støtte kommunene og sentrale myndigheter i gjennomføringen av planarbeidet.

Statsforvalteren har behandlet alle innkomne planer og dispensasjoner i 2025. I mange plansaker har vi anmodet om utsettelse av ekstern frist fastsatt av kommunene. Dette har vært nødvendig, men vi innser at dette er utfordrende for de kommunale prosessene og fremdriftsplanene i arealplansakene.

Vi har i 2025 lagt flere ressurser i veiledning i planprosessene med overordnede planer fra kommunene. Resultat og forbedret måloppnåelse vil først bli målbart i 2026 og 2027.

Kommunene benytter konsulent tjenester i planarbeidet i ulik grad for å ivareta et komplisert saksområde. Mange plansaker har fått mye negativ politisk omtale og oppmerksomhet i media i 2025. Dette utfordrer som tidligere nevnt vår tillit og omdømme.

Interkommunale plankontor er etablert i Troms (2) og Finnmark (1). Vi ser allerede effekt av dette, og forventer økt effekt i årene som kommer.

Bærekraft

Pilotprosjektet *Bærekraftige distriktskommuner* er nå avsluttet og er publisert på våre nettsider: [Hjelpemiddel til deg som arbeider med bærekraft og planlegging | Statsforvalteren i Troms og Finnmark](#). Vi er nå i en dialog med STAF for å se hvordan dette verktøyet kan få plass på de nye nettsidene til alle Statsforvalterembetene. I prosjektet har vi utviklet flere verktøy, hvor et av dem kalt *Bærekrafthjelpere*, er et verktøy for å gjøre helhetlige bærekraftsvurderinger i planprosesser og i saksbehandling av enkeltsaker.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Vi formidler nasjonal politikk på flere måter og nivåer: i møter, konferanser, tilsyn med kommuner (8), øvelser (11), opplæring, planarbeid etter plan og bygningsloven, i kommunebilder og annen dialog med kommuner og regionale aktører. Her har vi bidratt med foredrag, informasjon og veiledning om flere tema innen samfunnssikkerhet og beredskap.

Etter vår vurdering har vi god dialog med kommunene. For å sikre dette, har blant annet de ansatte i stab for samfunnssikkerhet og beredskap ansvar for å holde kontakt med og følge opp "sine" kommuner. Etter vår vurdering og etter tilbakemeldinger fra kommunene opplever vi at vår innsats på dette området er nyttig.

Risikoforståelsen er sterkt økende i hele samfunnet. Samfunnssikkerhet får større plass både lokalt og regionalt. Dette tilskrives den sikkerhetspolitiske situasjonen og andre hendelser, men også vårt kontinuerlige arbeid innen samfunnssikkerhet og beredskap. Vi er etterspurt som foredragsholdere/bidragstakere på et stadig bredere spekter av arenaer.

Vi ser, og får tilbakemeldinger fra kommuner, om at ressursknapphet på beredskapsområdet spiller inn på oppfølgingen av krav til arbeidet med samfunnssikkerhet i kommunene. Dette var også tema i styringsdialogen med DSB i 2025.

Statsforvalteren har i 2025 videreført finansieringen av flere stillinger som interkommunale beredskapskoordinatorer gjennom skjønnsmiddelordningen. Dette gjelder Sør-Troms (ny i 2025), Midt-Troms, Nord-Troms, Midt-Finnmark og Vestre Varanger. Vi mener at koordinatorene er viktige bidragstakere til utviklingen av kommunens samfunnssikkerhetsarbeid internt og mellom kommuner, men vi ser at ordningen nok fungerer litt ulikt.

Statsforvalterens samordningsrolle og veiledningsrolle er etterspurt. I 2025 har mye handlet om den sikkerhetspolitiske situasjonen og totalforsvaret. Vi har og bidratt som samordner mellom sivil og militær side i forbindelse med ulike møter og øvelsen Joint Viking i Troms og mottak av reaktordrevne fartøyer til Grøtsund. Gjennom samordning bidrar vi til felles situasjonsforståelse og mer målrettet innsats på tvers av aktører.

Vi har i 2025 brukt mye ressurser til planlegging og gjennomføring av piloten "Økt motstandskraft i Finnmark" sammen med Finnmark heimevernsdistrikt 17, Finnmark politidistrikt, Finnmark fylkeskommune, UiT, Røde Kors og og sivilforsvarsdistriktene i Øst- og Vest-Finnmark. Formålet er å styrke bevisstheten om totalforsvar og beredskap i et strategisk viktig område. Vi får positive tilbakemeldinger på alle de tre hovedområdene som inngår i piloten. Vi mener dette samlet sett er et godt bidrag for å styrke bevissthet, kompetanse og motstandskraft i Finnmark.

Statsforvalteren etablerte i 2025 Totalberedskapsprosjektet med vår toppledergruppe som styringsgruppe. Formålet er å sikre mer helhetlig tverrfaglig oppfølging av blant annet Totalberedskapsmeldingen.

Helse og sosial

Helse- og sosialavdelingen arbeider systematisk og offensivt for å gjøre nasjonal politikk kjent og relevant for kommunene, fylkeskommunene og spesialisthelsetjenesten. Vi formidler både innholdet i politikken og hvilke konsekvenser den får for tjenestene og for innbyggerne i vårt område.

Gjennom deltakelse i fagnettverk, samarbeidsfora og faste møtepunkter gir vi jevnlig informasjon, råd og opplæring. I 2025 har vi arrangert flere fagseminarer, innlegg og opplæringstiltak der vi har sett behov for kompetanseheving, høsten 2025 arrangerte vi saksbehandlingskurs for ansatte i kommunene.

På det årlige møtet med rådmenn/kommunedirektører og ordførere var reformen Bo trygt hjemme og aldersvennlige samfunn store og viktige tema. Innleggene under denne bolken var «Demografiske endringer og aldring, hva er fakta?», «Husbankens rolle i Bo trygt hjemme» og «Hva som kjennetegner et aldersvennlig samfunn», samt en egen bolke med kommentarer på dette arbeidet fra kommunene.

Vi har også gjort nasjonal politikk kjent gjennom kommuneoverlegeforum, digitale frokostsamlinger for helse- og omsorgsledere, samarbeid med KS, Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester, samt faste møter med Nav-ledere, besluttere og saksbehandlere i Nav. Årets tema på frokostsamlingene har blant annet vært Helse- og omsorgsberedskap i kriser og krig, beredskapsplanlegging og helseberedskap, egenberedskap, ROS og beredskapsplaner, statlige tilskudd, skjønnsmidler, reformen Bo trygt hjemme, inn på tunet -Landbrukets omsorgstjeneste, kommunikasjon til innvandrere- læring fra pandemien, modeller for økt grunnbemanning og mindre vikarbruk i helse- og omsorgstjenestene, orientering om helseteknologiordningen og utbredelse av velferdsteknologi i Troms og Finnmark. Tema i møter med Nav har blant annet vært; KVP, Sosialtjenesteloven, økonomisk rådgivning, program forebygging, barneperspektivet, kunnskapsdeling fra tilsyn, tilskudd til sosiale tjenester, boligsosialt arbeid/boligsosial lov, nettverksmøter ROP/Nav og forebygging utsatte barn og unge.

Deltakelsen i disse møteplassene gir oss god innsikt i utfordringsbildet i tjenestene, slik at vi kan gi bedre veiledning og bidra til at nasjonal politikk blir forstått og fulgt opp. Vi har god kontakt med kommunene gjennom daglig veiledning, dialog, arbeidet med kommunebilder og møter med hver enkelt

kommune.

Avdelingen videreformidler også utfordringer og status i regionen til nasjonale myndigheter, blant annet i møter med Helsedirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Bufetat og Helsetilsynet. Arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap har vært omfattende i 2025, og i 2025 fikk vi en ny stilling for å støtte dette arbeidet og styrke dialogen med kommunene. Samfunnssikkerhet og beredskap har vært tema på flere av våre frokostsamlinger med kommunene, KS og andre samarbeidsparter.

Gjennom våre planlagte tilsyn har vi bidratt til økt etterlevelse av regelverk og endret praksis der dette har vært nødvendig. Vi har også hatt et spesielt fokus på nasjonale føringer vedr. ivaretagelse av beredskap og rekruttering av helsepersonell i vår tilsynsmessige oppfølging av Helseforetakene og Helse Nord.

Fylkeslegen deltar i programstyret for medisinstudiet ved UiT og i arbeidet med desentralisering av studieplasser, og ser dette i sammenheng med rekrutteringsutfordringer i kommunene og i spesialisthelsetjenesten. Fylkeslegen deltar også i de strategiske samarbeidsutvalgene i helsefelleskapene (SSU) i begge fylker. Bruk av samhandlingsmidler på tvers av nivåene i helsetjenesten har vært en pågående sak i hele 2025, og prosessen med at partene utarbeider felles tiltak, kan i seg selv bedre samhandlingen. Utfordringene vi ser med SSU er at helseforetakene møter med direktører og kliniksjefer, og at kommunene møter med ledere på lavere nivåer, og det fører blant annet til at det ikke tas beslutninger i møtene. Dette kan oppleves som utfordrende for direktørene, og det kan gi en ubalanse i utvalget.

Som kontaktstatsforvalter for helseregion Nord samarbeider vi med Statsforvalteren i Nordland om harmonisering av tilsyn, tilsynsplan og nasjonale føringer både fra Statens Helsetilsyn og Helsedirektoratet. Vi følger opp nasjonal politikk i møter med det regionale helseforetaket og helseforetakene, samt i dialog med UNN Longyearbyen, Sysselmasteren og Lokalstyret. ROS-analyser, Helseberedskap, rekrutteringsutfordringer, pasientsikkerhet og forbedringsarbeid er her gjennomgående temaer.

Samlet sett vurderer vi at vi har god måloppnåelse i vårt arbeid med å bidra til gjennomføring av nasjonal politikk. Dette ser vi blant annet gjennom økt kompetanse og positive endringer i helse- og omsorgstjenestene, forbedringsarbeidet i helseforetakene og i de sosiale tjenestene i Nav.

Miljø

Vi følger opp nasjonal miljøpolitikk gjennom oppdragene i tildelingsbrevet. En av våre viktigste arenaer for å gjøre nasjonal politikk kjent i fylket og sikre oppfølging, er arbeidet med plansaker. Selv om vi vurderer at vi gir god veiledning på planområdet, opplever vi at kommunene har behov for mer støtte enn det vi har kapasitet til å tilby, gitt en krevende ressursituasjon og begrensede ressurser.

Vårt inntrykk er at kommunene ikke alltid ivaretar nasjonale og viktige regionale miljøinteresser i det omfang vi mener er nødvendig. Når miljøhensyn ikke er tilstrekkelig ivaretatt, følger vi opp med innsigelser. Få av disse sakene ender i departementet, men dette skyldes ikke nødvendigvis at sakene alltid løses lokalt.

I tillegg formidler vi nasjonal miljøpolitikk gjennom kommunebilder, dialogmøter i enkeltsaker med kommunene, kontakt med næringslivet og andre relevante aktører, samt gjennom tilsyn og saksbehandling på forurensningsområdet. Vi opplever at kommunene finner det vanskelig å prioritere miljøhensyn så høyt som nasjonal politikk legger opp til.

Oppvekst og barnevern

Vi formidler statlig politikk i våre møter og vår dialog på oppvekst- og barnevernsområdet. Våre faste digitale månedlige nyhetssendinger til skole- og barnehagesektoren er et godt og effektivt virkemiddel i formidling av statlig politikk. Vi når på denne måten godt ut, også til ulike nivå i sektor, og er ved dette lett tilgjengelig for mange. På barnevernsområdet gjennomfører vi faste kvartalvis sendinger som fungerer tilsvarende, og hvor barnevernlederne er sentral målgruppe.

For øvrig formidles nasjonal politikk i vår dialog og våre møter med både skoleeiere, barnehageeiere, barnehagemyndighet, barnevernledelse og politisk og administrativ ledelse i kommunene.

Et trygt og godt barnehage- og skolemiljø, individuelt tilrettelagt opplæring og spesialpedagogisk hjelp, har vært gjennomgående og prioriterte innsatsområder hos oss. På skoleområdet har også informasjon og veiledning om ny opplæringslov stått sentralt, sammen med Læreplanverket for Kunnskapsløftet.

Vi har fremdeles en stor andel av kommunene som deltar i oppfølgingsordningen. Gjennom tett og god veiledning fra veiledere og oppfølging fra Statsforvalteren erfarer vi at alle kommunene har bedret sine systemer og økt kompetansen for å drive kvalitetsforbedring i egen organisasjon.

Vi har gjennom tiltakene i kompetansestrategien også i 2025 fulgt opp arbeidet tilknyttet barnevernreformen i kommunene, og har i vår kommunikasjon på området stadig understreket viktigheten av at barn og unge som trenger det, og familiene deres, får riktig hjelp til rett tid.

Vi vurderer at nasjonal politikk innen våre områder er godt kjent i kommunene. Selv om det har vært arbeidet godt med de ulike tiltakene, vurderer vi situasjonen og fremtidsutsiktene i stigende grad til å være utfordrende. Det er stadig økende vanskeligheter for kommunene og virksomhetene å rekruttere og beholde riktig og tilstrekkelig kompetanse innenfor barnehage, skole og barnevern. Andelen barnehagelærere i grunnbemanningen blir stadig lavere, og andelen pedagogiske ledere med dispensasjon fra utdanningskravet er økende. Flere barnehageeiere har utfordringer med å rekruttere kvalifiserte pedagogiske ledere, og det er også utfordrende å rekruttere annet personale i barnehagene.

På skoleområdet viser vi til andelen ufaglærte i Troms og Finnmark sammenlignet med resten av landet. Situasjonen er ytterligere kritisk når det gjelder tilgang til fagfolk hvor det også er behov for at disse innehar samisk språk- og kulturkompetanse. Dette ser vi særlig på barnehage- og skoleområdet,

men det gjør seg også gjeldende på barnevernområdet. Videre ser vi at press på kommune-økonomien fører til nedbemanning og færre ansatte ute i skolene og barnehagene. Denne tendensen ser vi i både store bykommuner og distrikt. Status på området, sammenholdt med nedgang i antallet studenter på barnehagelærer- og lærerutdanningene, har etter vår vurdering betydelige konsekvenser for mulighetene til å nå myndighetenes sektormål på våre områder.

Manglende bemanning, og manglende stabilitet og kontinuitet, både på medarbeider - og ledernivå i tjenestene og virksomhetene, gjør det også svært utfordrende å jobbe systematisk med kvalitetsarbeid og kompetanseutvikling, samt å få den ønskede effekten av slikt arbeid. Dette gjelder både på barnehage-, skole-, og barnevernområdet.

Landbruk

Nasjonal politikk er formidlet til kommunene gjennom veiledning, klagebehandling, forvaltningskontroller og opplæringstiltak. Også i 2025 har vi sendt ut et kommunebrev, som gir en samlet oversikt over kommunens oppgaver på landbruksområdet, og viser bredden i kommunens ansvar i landbruksforvaltningen.

Gjennom plandialog, herunder innspill, innsigelser og klager, bidro Statsforvalteren til ivaretagelse av jordbrukets arealressurser, et styrket jordvern og øvrige landbrukshensyn i tråd med nasjonal politikk.

Kommunene har jevnt over god kjennskap til nasjonal landbrukspolitikk, men dette varierer noe med hvilken betydning landbruket har som næring i den enkelte kommune. De fleste kommunene er små landbrukskommuner, med tilsvarende små fagmiljø. Mange kommuner har utfordringer med kapasitet og kompetanse, og især skogfaglig kompetanse mangler i flere kommuner. Også i 2025 har det vært stor utskifting i den kommunale landbruksforvaltningen.

Reindrift

Reindriftsdirektøren deltok på Norske Reindriftsamers Landsforbunds landsmøte i Kirkenes.

Vi gjennomførte i 2025 reindriftskonferanse og nasjonalt kontaktforum i Alta. Det var godt oppmøte med positive tilbakemeldinger på tema. Nasjonal politikk var et temaene på konferansen.

Vi ser at flere av distriktene sliter med å få tilstrekkelig administrative ressurser. Dette blir utfordrende når distriktene har fått økt ansvar og selvstyre.

Avdelinga har bidratt til kommunebildene og har deltatt på noen av kommunemøtene.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

Overordnet samordning av regional stat

Statsforvalteren skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere statlig virksomhet i fylket. I dette ligger det et behov for å samordne regional stat og samordne virkemiddelbruken. Det er også viktig at Statsforvalteren bidrar til å samordne regional stat i forhold til kommunal og regional planlegging. Statsforvalteren i Troms og Finnmark samarbeider med regional stat på mange områder for å sikre/bidra til at vi er mest mulig samordnet.

Vi har en overordnet samarbeidsavtale med Finnmark og Troms fylkeskommuner. Det gjennomføres jevnlig samarbeidsmøter. I tillegg til disse avtalene samarbeider vi godt med begge fylkeskommunene på flere sektorområder. Vi ser at dette gir oss en bedre samlet oversikt i vår oppfølging av kommunene.

Vi har hatt møter med Husbanken og gjeldende samarbeidsavtale er oppdatert og videreført.

På grunn av den sikkerhetspolitiske situasjonen spesielt, men også innen samfunnssikkerhet og beredskap generelt, er det fokus på felles situasjonsforståelse og felles situasjonsbilde. Her er Fylkesberedskapsrådene viktige, men også andre statlige enkeltaktører er viktige.

Samfunnssikkerhet og beredskap:

Statsforvalteren har et tett samarbeid med flere regionale samvirkeaktører. Vi møtes på flere arenaer, eksempelvis fylkesberedskapsråd, kollektiv redningsledelse samt ulike møter, kurs og øvelser på regionalt nivå. Terskelen for å ta kontakt er lav. De digitale plattformene har bidratt til dette. I våre fylker med store geografiske avstander er nok dette særlig viktig.

Møte- og øvelsesaktiviteten har vært høy også i 2025. Formålet er det samme som tidligere: å bygge kompetanse, felles situasjonsforståelse og utvikle totalforsvaret. Etter vår vurdering har vi gjennom ulike aktiviteter klart ytterligere å forsterke det sivilmilitære samarbeidet.

Fylkesberedskapsrådene (FBR) er en viktig plattform for regionale aktører. I 2025 ble fylkesberedskapsrådene utvidet med noen nye medlemmer. Vi gjennomførte fysisk møte og øvelse i begge fylkesberedskapsråd. For å bidra til en mer aktiv bruk av FBR, oppfordrer Statsforvalteren medlemmene til å melde inn relevante temaer. Det samme gjelder om de ser behov for møter i FBR ved hendelser.

I 2025 har vi revidert FylkesROS for Troms og Finnmark. Dette var et ressurskrevende arbeid for oss. FylkesROS er et utmerket eksempel på samarbeid med totalberedskap. Til sammen 50 organisasjoner og 111 personer har bidratt i arbeidet. Dette er samarbeid på sitt beste; en god arena for å bygge felles situasjonsforståelse, relasjoner og kompetanse.

Vi har et godt samarbeid med andre aktører om mottak av reaktordrevne fartøyer ved Grøtsund. Deltakerne i nettverket møtes jevnlig for gjensidig oppdatering, evaluering og løpende utvikling av planverk.

Statsforvalteren var aktivt inne i planlegging og gjennomføring av øvelse Joint Viking, både for å sikre at relevante aktører kom i kontakt med hverandre i forkant av øvelsen, men også for å bidra til felles situasjonsforståelse for sivilsamfunnet under øvelsen.

Etablerte samarbeidsfora, lav terskel for å møtes, graderte kommunikasjonsplattformer, informasjonsdeling og annen dialog bidrar til at vi er godt samordnet på regionalt nivå. I vår sikkerhetspolitiske situasjon er tilgang til graderte plattformer stadig viktigere. Vi registrerer at for få regionale aktører har tilgang til disse plattformene. Våre kommuner har ikke slik tilgang. Dette vanskeliggjør effektiv deling av informasjon.

Helse- og sosial:

Som kontaktstatsforvalter, og i tett samarbeid med Statsforvalteren i Nordland, bidrar vi til et mer samordnet tilsyn med spesialisthelsetjenesten i helseregion Nord. Embetene samarbeider om tilsynsmøter med Helse Nord og Universitetssykehuset Nord-Norge som regionsykehus. Det er ikke gjennomført regionale tilsynslag i 2025, men vi planlegger for dette i 2026.

Vi har videre et formalisert samarbeid med Sysselmasteren på Svalbard om tilsyn med helsetjenesten, samt dialog om forhold som kan påvirke helseberedskapen der. Vi har årlige møter med Sysselmasteren.

Overfor kommunene, helseforetakene og det regionale helseforetaket har vi bidratt til forenkling, effektivisering og bedre samordning gjennom faste tilsynsmøter, undervisning og møtevirksomhet på ulike fagområder.

Internt i embetet gjennomføres jevnlige samarbeidsmøter mellom helse- og sosialavdelingen og oppvekst- og barnevernsavdelingen på ledernivå. Møtene bidrar til samordning av oppdrag og oppgaver som går på tvers av avdelingene, og gir en mer effektiv og helhetlig oppgaveløsning. Det er også et godt faglig samarbeid i enkeltsaker hvor barnevern, utdanningstjenester, sosialtjeneste og helse- og omsorgstjenester inngår i tilbudet til barn og unge. Fyrtårnsgruppen har representanter fra alle avdelingene og løser felles oppdrag knyttet til barn og unge. Samarbeidet styrker kvaliteten og samkjøringen i veiledning, råd og avgjørelser fra Statsforvalteren.

Vi har halvårlege samarbeidsmøter med Statsforvalteren i Nordland og kompetansesentrene innen rus, psykisk helse og vold i regionen der følgende deltar/er inviterte:

- Kompetansesenter for rusfeltet (KORUS)
- Nasjonalt senter for psykisk helsearbeid (NAPHA)
- Regionalt ressursenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS)
- Regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKBU)
- Nasjonalt samisk kompetansesenter (NASAK)
- Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus (SANKS)

Møtene bidrar til avklaring og ansvarsfordeling av felles oppdrag, analyser og faglig støtte til kommunene med behov for faglig bistand.

Vi gjennomfører også årlige regionale møter med bruker- og pårørende organisasjoner i regionen, i samarbeid med Statsforvalteren i Nordland og kompetansesentrene innen rus, psykisk helse og vold.

Statsforvalteren har gjennom sin deltakelse i Helsefelleskapet UNN Ofoten, FSU for psykisk helse og rus, sammen med NAPHA lagt inn forslag til etablering av lokale samhandlingsarena for hver DPS med respektive opptakskommuner. Dette har resultert i vedtak i Helsefelleskapet om søknad om samhandlingsmidler til Helse Nord RHF for gjennomføring av tiltaket. Det ble innvilget med ca. 1,2 millioner til en prosjektperiode over tre år, 2026-28, for implementering av lokale samhandlingsarena etter «Bedre i lag» modellen i samarbeid med NAPHA.

Avdelingen har også faste samarbeidsmøter med fylkeskommunene, UiT Norges arktiske universitet, Husbanken, Nav-region, Fengselshelsetjenesten, Utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) og Sametinget m.fl.

KS er en viktig samarbeidspartner for oss både når det gjelder Bo-trygt hjemme reformen og regionalt kompetansenettverk som vi drifter sammen. På disse møtene deltar mange aktører, bl.a. utdanningsaktørene i regionen og NAV.

Fylkeslegen deltar i samarbeidsorgan i helseforetakene både lokalt og regionalt, samt i programstyret for medisinstudiet ved UiT og årlige møter med NAV regionalt. Videre deltar avdelingen i flere tverrfaglige grupper internt for å samordne satsinger, uttalelser og vedtak.

Vi har videreført faste samarbeidsmøter med den offentlige tannhelsetjenesten i Troms og Finnmark to ganger årlig. Samarbeidet har hatt positive ringvirkninger, blant annet ved at tannhelsetjenesten deltar i våre digitale samlinger for helse- og omsorgsledere og bidrar med relevante tema for å styrke samarbeidet.

Avdelingen bidrar også med en deltaker i det boligsosiale samarbeidet mellom Statsforvalteren og Husbanken, der tiltak og oppdrag koordineres overfor kommunene.

Sosial- og velferdsseksjonen har hatt samarbeid med Nav Troms og Finnmark. Samarbeidet med Nav fungerer bra med flere felles arenaer, blant annet på ledernivå og i felles kompetanseteam mellom Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Nav Troms og Finnmark. Vi jobber målrettet mot en tjeneste uten et skille mellom statlige og kommunale tjenester, og felles kompetanseutvikling er viktig og sentralt. Samarbeidsavtaler og deltakelse i ulike samarbeidsorgan gir bedre samordning og kunnskapsdeling på tvers. Dette medvirker til forbedring i tjenestetilbud og bedre rettsikkerhet for

innbyggerne.

Vi vurderer det slik at statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå innenfor våre områder.

Oppvekst og barnevern

I vårt arbeid med Fyrtårn barn og unge er det sentralt i vår strategi at vi skal samhandle og målrette våre virkemidler overfor barn og unge, og være pådriver for at regional stat og andre samarbeidspartnere gjør dette sammen med oss, i et krafttak for barn og unge. Fundamentet for arbeidet er barnekonvensjonen. Rettighetene i konvensjonen gjelder på tvers av alle sektorer, og dette gir et svært godt grunnlag for en helhetlig og systematisk tilnærming for et bedre samordnet tjenestetilbud med barnet i sentrum.

I 2025 har vi hatt tre sentrale innsatsområder: 1) Systematisk bruk av barnekonvensjonen, 2) Reell medvirkning med barn og unge og 3) Forebygging og tidlig innsats, særlig for utsatte barn og unge.

Vi viser også til beskrivelsene under rapporteringspunkt 3.2.1.1.1.1.

Landbruk

Statsforvalteren bidrar med kompetanse inn i landbrukspartnerskapene. Møtene er en svært viktig arena for å samordne prioriteringer og virkemiddelbruk regionalt.

I 2025 har vi fortsatt vårt gode samarbeid med Mattilsynet. Vi har faste dialogmøter, men tar også direkte kontakt ved behov eller hendelser. Informasjonsutveksling etter avtalen fungerer stort sett godt. Vi har også deltatt på regionale dialogmøter mellom kommunene og Mattilsynet.

I hele beitesesongen har vi ukentlige møter mellom Mattilsynet og Statens Naturoppsyn, når det gjelder eventuelle tapssituasjoner grunnet rovvilt. Møtene er hyppigere ved krevende hendelser, og da inviteres også aktuelle kommuner, faglag og beitelagsledere i et område inn i møtene. Internt samarbeider landbruksavdelingen og miljøavdelingen i saker som omhandler beitebruk og rovvilt, men også om vannforvaltning.

Vi deltar også aktivt i andre samarbeid med blant annet Fylkeskommunene, Innovasjon Norge og Sametinget, i tillegg til samarbeid med andre statsforvaltere.

Reindrift

De ukentlige møtene mellom ledelsen i reindriftsavdelingene i Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark og Landbruksdirektoratets reindriftsavdeling er fortsatt svært nyttige og bidrar til en mer enhetlig praksis.

Reindriftsavdelinga har et godt samarbeid med Mattilsynet, spesielt i forbindelse med kriseberedskap og håndtering av beitekriser.

Vi har ukentlige møter med Reinpolitiet og tett samarbeid i konfliktfylte saker. Dette samarbeidet er svært verdifullt for begge parter og bidrar til at vi håndterer konfliktsaker mer effektivt.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivarettatt på en enhetlig måte

Helse- og sosialavdelingen

2025 har vært et utfordrende år for avdelingen. Vi har dyktige medarbeidere som til tross for utfordringer har jobbet godt for å ivareta rettssikkerheten til våre innbyggere på en best mulig måte. Gjennom målrettede aktiviteter og tydelige prioriteringer opplever helse- og sosialavdelingen at vi har ivarettatt rettssikkerheten på en enhetlig og forsvarlig måte innenfor de tilgjengelige rammene. Vårt arbeid har vært rettet mot å løse samfunnsoppdraget så godt som mulig.

Vi har iverksatt flere tiltak for å sikre best mulig saksbehandlingstid på alle våre fagområder. På flere av områdene våre overholder vi kravene til saksbehandlingstid. Vi prioriterer særlig saker som omhandler barn og unge, samt saker hvor det er risiko for pågående svikt.

Vi har i løpet av året registrert en markant økning i antall klagesaker på flere av våre saksområder. Sakene er i tillegg preget av økende kompleksitet og større omfang, noe som samlet har bidratt til lengre saksbehandlingstider.

Avdelingen har hatt løpende fokus på å redusere restanser og på å forhindre at det bygger seg opp eldre etterslep. Ved utgangen av året viser våre restanser i Nestor at vi bare har 5 rettighetsklager og 47 tilsynssaker med behandlingstid over frist, og så få restanser har vi ikke hatt etter sammenslåingen av embetene i 2019.

Det er også registrert en betydelig økning i antall innsynskrav. Innsynskravene er ofte omfattende og ressurskrevende, og legger beslag på saksbehandlerkapasitet.

Avdelingen har gjennomført systemrevisjoner innen LOT kommune, den kommunale helse- og omsorgstjenesten, LOT Sosial og helseberedskap. På grunn av en krevende ressursituasjon har vi ikke hatt systemrevisjoner i spesialisthelsetjenesten i 2025. Vi har faste tilsynsmøter med Finnmarkssykehuset, UNN og Helse Nord. Vi har hatt flere tilsynsmøter med Finnmarkssykehuset i 2025 enn tidligere år grunnet foretakets raske reorganiseringsprosess. I tillegg er det gjennomført stedlige tilsyn etter helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9, dette i tråd med vår langtidspan for opptrapping av slike tilsyn.

På grunn av ressursituasjonen har vi ikke klart å gjennomføre tilsynsaktiviteter i et omfang som fullt ut svarer til poengkravene i oppdragsbrevet.

I tillegg til årets systemrevisjoner har avdelingen fulgt opp flere lovbrudd avdekket ved tidligere tilsyn, samt behandlet et betydelig antall store og komplekse hendelsesbaserte tilsynssaker. Disse sakene har vært arbeidskrevende. I fjor rykket vi ut på en alvorlig hendelse og gjorde stedlig informasjonsinnhenting.

Tilsynsaktiviteten har bidratt til kvalitetsforbedring i tjenestene. Virksomhetene følges tett opp i etterkant av tilsyn, og påpekte lovbrudd skal rettes gjennom konkrete og dokumenterte tiltak. Vi følger utviklingen i virksomhetenes praksis for å sikre at endringene faktisk gjennomføres og fører til forbedring. Informasjon og relevant materiell fra tilsynene er også delt med andre deler av tjenesten.

Ansatte som arbeider med de ulike oppdragene deltar i fagforum sammen med andre embeter, Helsedirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet og Helsetilsynet. Deltakelsen bidrar til erfaringsdeling, og felles faglig forståelse, og er et viktig tiltak for å sikre en enhetlig ivaretagelse av rettssikkerheten.

Vi vurderer at våre prioriteringer, kombinasjonen av målrettet kompetanseutvikling internt og aktiv deltakelse i nasjonale fagfora, samlet sett bidrar til at rettssikkerheten ivaretas på en enhetlig og forsvarlig måte. Innenfor de tilgjengelige ressursene vurderer vi at rettssikkerhet er ivarettatt på en helhetlig måte.

Justis- og kommunalavdelingen

Vi er fortsatt i en situasjon hvor hoveddelen av klagesakene overholder lovbestemt frist på 12 uker i klagesaker etter plan- og bygningsloven, men i 2025 har vi hatt vakanser på avdelingen som har gjort at andelen saker behandlet innen fristen har vært redusert sammenlignet med 2024. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden har økt. Vi har iverksatt flere interne og eksterne tiltak for å klare å overholde fristene. Våre avgjørelser og dermed vår saksbehandlingstid har stor næringsmessig og økonomisk betydning for både kommuner, næringsliv og privatpersoner. Sett fra et rettssikkerhetsperspektiv er overholdelse av saksbehandlingstid viktig.

Vi er bevisst på at gruppen som rettshjelpstilbudet gjelder for, er en sårbar gruppe. Vi tilstreber derfor å behandle disse søknadene innen rammene for akseptabel saksbehandlingstid. Som rapporten vil vise er gjennomsnittlig saksbehandlingstid for 2025 på ca. 4 uker. En gang i halvåret bidrar vi til opplæring av UITs rettshjelpstilbud, Jusshjelpa i Nord-Norge. Dette gjorde vi også i 2025.

I klagesaker etter offentleglova, har vi også i 2025 hatt fokus på å overholde saksbehandlingstid som svarer til Sivilombudets forventninger (ca. 2 uker). I disse sakene forlenges imidlertid i noen tilfeller vår saksbehandlingstid av manglende/sen oversendelse av saksdokumenter fra kommunene ofte sammenholdt med komplekse saker med stor dokumentmengde.

Den juridiske kompetanse i mange av våre små kommuner er fortsatt svak. Vi bruker mye ressurser på å veilede kommunene innenfor særlig plan- og bygningsloven, offentleglova, forvaltningsloven og kommuneloven. I denne forbindelse nevnes at vi sammen med Troms og Finnmark fylkeskommune i oktober 2025 arrangerte konferanse i plan- og bygningsrett for alle kommunene i Troms og Finnmark.

Oppvekst- og barnevern

Også i 2025 har rettssikkerhetsoppgavene blitt høyest prioritert på våre områder. Rettighetsklager og håndhevingssaker prioriteres høyest, dernest kommer tilsyn og veiledning om regelverket. Tilsyn og veiledning om regelverket gjennomfører vi etter risikovurdering, både planlagte og ved behov.

Vi har behandlet et stort antall håndhevingssaker, og antall klagesaker på standpunkt og eksamen økte betraktelig i 2025 etter at vi overtok klagebehandlingen fra fylkeskommunene. Dette til tross har vi klart å opprettholde høy aktivitet på tilsynsområdet.

På barnevern- og familieseksjonen prioriteres klager fra barn, herunder klager fra barn som bor på barnevernsinstitusjon i Troms og Finnmark, aller høyest. Vi har også høy prioritet på å gjennomføre tilsyn med barnevernsinstitusjonene, og å snakke med barna som bor på institusjonene. Tilsynsbesøkene legges derfor til tidspunkt hvor vi kan treffe barna hjemme.

Vi har i 2025 gjennomført 72 av 75 stedlige lovpålagte tilsyn. De 3 tilsynene vi ikke har sluttført i 2025 er på 3 avdelinger på en institusjon, hvor vi etter en konkret risikovurdering høsten 2025 besluttet å gjøre institusjonstilsynet om til en systemrevisjon. Tilsynet ble påstartet i 2025, og vil bli avsluttet i februar/mars 2026.

Til tross for at rettssikkerhetsoppgavene er høyest prioritert hos oss, og til tross for at vi arbeider pro-aktivt, målrettet og kontinuerlig for at rettssikkerheten skal være godt og enhetlig ivarettatt innen våre områder, er vi bekymret for situasjonen og utviklingen i sektor. Vi erfarer at vi, som behandler av rettighetsklager og som håndhevingsmyndighet, har en svært viktig rolle som sikkerhetsnett for at barn og unge faktisk skal få oppfylt sine rettigheter. Vi opplever at det er stor variasjon i kompetansen om regelverket hos den enkelte kommune. Dette skyldes i mange tilfeller omskiftninger og ustabilitet i bemanningen, med stor turn-over i både lederstillinger og andre stillinger i barnehager og skoler, samt stadig økende vansker for kommunene og tjenestene med å rekruttere og beholde tilstrekkelig kompetanse og kapasitet. Basert på vår kommunekunnskap og risikobetraktninger, gjør vi konkrete og fortløpende vurderinger, ved valg av virkemidler i møte med våre kommuner. Vi vurderer at vi i mange tilfeller kan nå bedre og raskere frem med målrettet veiledning enn med tilsyn.

Vi er bekymret for situasjonen. Det er økende press på kommuneøkonomien, stor turn-over, og vansker med å rekruttere og beholde ledere og medarbeidere med riktig kompetanse. Vi vurderer at dette samlet går ut over rettssikkerheten til barn og unge i barnehager og skoler. Ledere og medarbeidere med riktig kompetanse, i et omfang som gir tilstrekkelig kapasitet, er avgjørende for at barn og unge skal få oppfylt sine rettigheter etter barnekonvensjonen, barnehageloven og opplæringsloven, og for at de skal få likeverdige tjenester av god kvalitet. Dette er også en avgjørende forutsetning for at barn og unge som har behov for det, og familiene deres, skal få riktig hjelp til rett tid, av barnevernet.

Miljø

Vi får god veiledning fra Miljødirektoratet på alle fagområder innenfor miljø og prioriteter alltid å delta på kurs og veiledningsmøter. Dette mener vi bidrar til lik tilsynspraksis og saksbehandling, og sikrer at det ikke er ubegrunnede forskjeller mellom embeter.

Vi overholder i all hovedsak saksbehandlingstiden i våre saker, har gode rutiner for saksbehandling og tilstreber å behandle søknader og klager innenfor rammene for akseptabel saksbehandlingstid.

Landbruk

Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning er høyt prioritert. Vi har i 2025 fortsatt vårt kontinuerlige arbeid med internkontroll, herunder oppdatering og forbedring av våre interne rutiner.

I forvaltningskontrollene har vi fremdeles et spesielt fokus på internkontrollen i kommunene. Funnene under forvaltningskontrollene viser at mange av kommunene har de samme utfordringene. Vår erfaring etter kontrollene er at de er viktige for å sikre likebehandling og korrekt forvaltning, noe som igjen styrker tilliten til forvaltningen.

Vi ser at det er krevende i de små kommunene der det kun er én saksbehandler som jobber med landbruksforvaltning. Ofte har den landbruksansatte også oppgaver ut over landbruk. Vi ser også at de landbruksansatte i kommunene som regel har liten tilgang på juridisk kompetanse. Dette er uheldig med tanke på det kompliserte regelverket som skal forvaltes, både på eiendomslovgivningen, men også i tilskuddsbehandlingen. Av denne grunn oppfordrer vi til kommunalt samarbeid ved anledning.

Reindrift

Avdelinga jobber godt med tilskuddsforvaltning og kontroll. Det nye fagsystemet fungerer godt men vi har spilt inn noen forbedringsområder.

Innenfor saksfelt som merkesaker, bruksregler, ulovlighetsoppfølging og gjeterhytter, gjerder og anlegg har vi lang saksbehandlingstid og vi har derfor satt i gang tre restanseprosjekter. Vi har sett god effekt på merkesaker og forventer å være nede i normal saksbehandlingstid i løpet av 2026. På de andre saksområdene ser vi også stor forbedring og forventer å være nede på normal saksbehandlingstid i løpet av 2027.

3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Våre planuttalelser bygger på nasjonale forventninger, og vi opplever at kommunene i stor grad er oppmerksomme på disse og viser til forventningene i sine planer. I samfunnsplanene er tematikken i nasjonale forventninger ivarettatt i mange kommuner gjennom at man satser på og har satt mål for samfunnsikkerhetsarbeidet, klima, bærekraft, folkehelse og trygge og gode lokalsamfunn. Men dette er vanskelig, da vi ofte ser at kommunenes ambisjonsnivå i planene, ikke alltid samsvarer med det økonomiske og ressursmessige handlingsrommet kommunene har. Kommunene står i en veldig utfordrende situasjon med tanke på demografiske endringer og en stram kommuneøkonomi, noe som legger tydelige rammer for kommunenes planlegging.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, fastsatt ved kgl.res. av 20.06.2023, Statlige planretningslinjer for klima og energi, fastsatt ved kgl.res. av 20.12.2024 og Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet, fastsatt ved kgl.res. av 24.01.2025.

I alle planinnspill vises det til nasjonale forventninger og føringer som ligger i de to statlige planretningslinjene. Statsforvalteren følger opp og gir innspill knyttet til disse styringsdokumentene i planuttalelser. Arbeidet med å effektivisere kommunenes planarbeid på samfunnssiden er i gang, men dette er også noe som er utfordrende. For at samfunnsdelen skal bli det styringsverktøyet det er ment å være krever det en politisk prioritering av innsats i valgåret, noe som innebærer at det må gjøres et valg av hvor innsatsen skal rettes. Statsforvalteren ser derfor et behov for å være tidlig ute i dialogen med kommunene og at dette skjer med stor tyngde i arbeidet med kunnskapsgrunnlaget. Dette vil være et steg i retning av mer effektivisering av kommunenes planarbeid, samt at det vil bidra til å drøfte helheten og avklare nasjonale interesser tidlig i planprosessen. Men dette er både tidkrevende og ressurskrevende for embetene.

Kommunene sliter med å omsette bærekraft i sine planer. De mangler metoder og verktøy for å håndtere målkonflikter hvor mange ulike hensyn blir berørt, hvordan balansere de tre dimensjonene og hvordan øke politisk interesse og bevissthet for de problemstillingene bærekraftsaspektet har med seg. Det verktøyet SFTF har utviklet håper vi vil kunne avhjelpe kommunene noe.

Arbeidet med arealstrategiene fortsetter, og stort sett alle samfunnsdelene som revideres/utarbeides inneholder en arealstrategi. Men kvaliteten på denne varierer i forhold til hvorvidt nasjonale forventninger er omsatt til lokal arealpolitikk og i hvor stor grad disse prinsippene er i tråd med og følger opp den lokale politikken man har satt i samfunnsdelen.

Statsforvalteren skal bidra til gode og effektive planprosesser (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene utnytter ressurser i planlegging på en effektiv måte.

Vi deltar fast i regionalt planforum, og har faste kvartalsmøter med større kommuner i våre fylker, men har over tid sett at vi bør delta tidligere i planprosessene, slik at potensielle utfordringer og veiledningsbehov kan løses fortløpende. I 2025 startet vi derfor et forsøksprosjekt med Nord-Troms plankontor, som er i gang med å rullere kommuneplanens arealdel for alle sine seks kommuner.

Fra planoppstart har vi avholdt underveismøter hver sjette uke, hvor relevante fagavdelinger hos oss er invitert inn, sammen med plankontoret og Statsforvalterens planseksjon. Agenda avklares en uke før hver møte, etter innspill fra begge parter om hva det er ønskelig å drøfte. Utfra dette avklares intern møtedeltakelse, og vi inviterer også inn andre regionale statsetater med innsigelsesmyndighet for å avklare spørsmål knyttet til deres fagfelt.

Plankontoret har som mål å legge samtlige seks planforslag ut til første høring innen utgangen av 2026, og vi har hittil hatt fire underveismøter. Vi ser allerede nå at dette er en nyttig arbeidsform ved rulling av overordnede planer. Det vil sannsynligvis vil være ressursbesparende for alle parter, og forhåpentligvis gi planer av god kvalitet, samt en arealbruk som i best mulig grad ivaretar interesser av nasjonal og vesentlig regional betydning. Fra 2026 tilbyr vi underveismøter til alle kommuner ved oppstart av arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Nord-Troms plankontor og det pågående arbeidet med rulling av disse planene er for øvrig et godt eksempel på hvordan samarbeid i interkommunale plankontor kan gi et godt kompetansemiljø, bedre kvalitet på planene og større utbytte av ressursene vi og andre statsetater bruker på veiledning og høringsprosesser. Fremfor å veilede seks ulike kommuner på seks ulike stadier i prosessen, kan vi forholde oss til ett plankontor som kjører relativt parallelle prosesser på alle seks kommuneplanene. Det gir etter vår vurdering en stor effektiviserings- og kvalitetsgevinst.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Vi opplever at kommunene i varierende grad tar hensyn til nasjonale og viktige regionale interesser i sin planlegging.

Vi har hatt flere vanskelige saker det siste året, hvor vi har sett oss nødt til å fremme innsigelse som følge av manglende ivaretagelse av våre sektorinteresser. Disse sakene fører gjerne med seg stor politisk interesse, samt medieomtale. Ofte er imidlertid utfordringene knyttet til manglende utredninger eller kunnskapsgrunnlag. Statsforvalteren har forståelse for kommunenes utfordringer, og vi etterlyser tydeligere føringer og bedre støtte fra sentrale myndigheter, særlig når det gjelder hvordan kommunene skal gjennomføre og ferdigstille kartleggingsarbeidet etter plan- og bygningsloven, inkludert KU-forskriften. Flere kommuner har i 2025 meldt at de har stanset, eller vurderer å stanse, revisjon av enkelte planer, blant annet kystsoneplaner, som følge av disse utfordringene. Dette utgjør en betydelig samfunnsutfordring og har stor betydning for muligheten til å utvikle både lokalsamfunn og næringsliv. Vi oppfordrer sentrale myndigheter til å ta tak i dette umiddelbart. Vi ser også et behov for at kommunene synliggjør egne avveininger bedre, når utbyggingsinteressene gis forrang foran andre viktige interesser. Samtidig bør det utvikles bedre verktøy som setter kommunene bedre i stand til å gjøre disse vurderingene enn hva som er tilfelle i dag.

I 2025 opplevde vi også en del utfordringer knyttet til behovet for "planvask", som er av stor betydning for ivaretagelse av sektorinteressene og for kvaliteten på det endelige planvedtaket. Mange av kommunene i våre fylker har ikke hatt praksis for å vurdere/ta ut eksisterende utbyggingsareal ved rulling av kommuneplanens arealdel, og vi har hatt flere svært krevende saker som følge av manglende vurdering av eksisterende utbyggingsareal som er i strid med interesser av nasjonal betydning.

Kommunene gjør ofte ikke gode nok vurderinger av behovet for nytt utbyggingsareal, og heller ikke av om behovet kunne vært dekket innenfor allerede avsatte områder. Manglende eller mangelfull kartlegging av naturmangfold, manglende eller mangelfulle konsekvensutredninger og manglende vurderinger av alternative utbyggingsområder er andre eksempler på utfordringer vi ser ofte, og som fører til dårligere ivaretagelse av nasjonale interesser i planleggingen.

Når det gjelder våre tiltak for å forbedre situasjonen, viser vi til vår redegjørelse under punkt 3.1.1.1.2 om prøveprosjektet med underveismøter hver sjette uke i kommuneplanprosesser. Vi forventer at dette vil styrke kommunenes ivaretagelse av nasjonale og vesentlige regionale interesser i planleggingen.

Vi ser behov for tydeligere avklaringer fra sentralt hold av hvilke krav som stilles til kunnskapsgrunnlaget på de ulike plannivåene.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er samordnet.

Statsforvalteren og regionale statsetater gir konkrete innsigelser som kommuner kan følge opp med mulige løsninger. Regional stat har stort søkelys på

kommunalt selvstyre og en holdning om å løse innsigelser gjennom dialog. Statsforvalteren deltar i drøftinger mellom en kommune og regional statsetat når kommunen anmoder om det, hvor målet er å finne løsninger på innsigelser. Svært ofte

Kommunene blir ofte møtt med mange innsigelser på mange tema etter offentlig ettersyn av Statsforvalteren. Gjennom dialog blir svært mange innsigelser løst med forslag ved mindre endringer. Enkelte kommuner har også endringer som medfører andregangs høring og derav planprosesser som er krevende og tar tid. Av denne årsak har Statsforvalteren som et tiltak og av erfaring iverksatt møteserier i forkant av planprosessene for å kunne veilede på konkrete planområder.

Vi er aktive med å etterlyse fremdrift i kommunene der vi har innsigelser som ikke er løst. Ressursmangel i kommunene er en faktor som bidrar til svak fremdrift. Stor arbeidsmengde hos statsforvalter og andre regionale myndigheter oppleves som en utfordring i kommunene i lys av ønske om høyere hastighet på planprosessene.

Vi har god dialog med regional stat med innsigelser for å komme frem til gode løsninger i dialog før kommunalt vedtak.

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven.

Statsforvalteren kontrollerer alltid at risiko- og sårbarhets-analyse (ROS) er gjennomført på alle plantyper og at sikker byggegrunn er vurdert etter Norges vassdrag- og energidirektorat sin veileder på tema i reguleringsplaner og på dispensasjonssøknader etter pbl §19-2.

H-5/18 benyttes som grunnlag for vårt arbeid i enkeltsaker og i veiledning til kommunene.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer ved etablering av nye virksomheter og når planer revideres/rulleres.

Statsforvalteren har tilgang til registeret unntatt offentlighet som omhandler storulykkesbedrifter. Vi sørger for at dette gjøres kjent ved rulling av Kommuneplanens arealdel (KPA) i kommunene, samt når reguleringsplaner er under utarbeidelse der virksomheten er kjent for planleggere med denne problemstillingen. Når den er kjent så påpeker vi at hensyns soner skal utarbeides. Når næringsarealet er etablert og næringsbedriften etablerer seg utenfor plansporet, så vil det i denne fasen hvile på kommunene at hensyns soner og beredskapsplaner blir utarbeidet sammen med bedriften.

Statsforvalteren identifiserer bedriftene når de er lagt inn i databasen i Justis- og kommunal avdelingen. Tilsvarende oversikt er kjent for samfunnssikkerhet- og beredskaps staben i embetet og vil være grunnlag for tema under tilsyn.

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Boligsosiale hensyn er ivaretatt i kommunale planer.

Bolig og boligbehov er et tema som kommunene har fokus på i sine samfunnsplaner.

På samfunnsplanområdet vurderer Statsforvalteren i alle planer vi har til høring om kommunene omtaler boligsosiale utfordringer. Vi ser også etter hva som er deres status mht. boligpolitisk eller boligsosial plan, og vi veileder om ny boligsosial lov. Det er merkbart at kommunene nå er mer oppmerksomme enn tidligere på boligpolitisk og boligsosialt arbeid.

I inneværende kommunestyreperiode ser vi i kommunenes overordnede plandokumenter (kunnskapsgrunnlag, kommunal planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel) at kommunene knytter boligpolitisk og boligsosialt arbeid nært til utfordringene med et økende antall eldre innbyggere. Mange kommuner jobber med å nyansere hvilke tjenestetilbud de skal ha i sin omsorgstrapp, og da ser de ofte at de mangler visse kategorier av botilbud. Bo trygt hjemme-reformen er rammen for dette arbeidet både for Statsforvalteren og for kommunene. Husbanken er en nær samarbeidspartner for Statsforvalteren på området. Vi er godt samkjørt, slik at vi gir sammenfallende veiledning til kommunene.

Statsforvalteren gjennomførte dialogmøter med 38 av 39 kommuner høsten 2025. Tema var bl.a. planstatus og arbeidet med aldersvennlig samfunn. I 33 av de 38 møtene deltok kommunedirektør. Det tilsier at utfordringene knyttet til planarbeid, aldersvennlig samfunn og boligsosialt arbeid nå i større grad blir sett og ivaretatt av øverste administrative ledelse i kommunene.

Boligsosialt arbeid har også vært tema i Statsforvalterens regelmessige digitale informasjonsmøter. Slike møter holdes to timer annenhver måned, og har god deltakelse fra kommunene og andre.

Boligsosialt arbeid blir også ivaretatt i alle høringssvar til arealplanforslag. Selv om vi gir konkrete tilbakemeldinger har vi utfordringer med at kommunene

ikke i stor nok grad bruker virkemidlene i PBL for å realisere boligsosialt arbeid. En annen utfordring er at bestillerkompetanse i kommunen er dårlig. Godt over 90 % av planene er fremmet av private.

Rekruttering og kompetanseplanlegging innen helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

Kommunene i Troms og Finnmark har et kontinuerlig åpent tilbud om å få planfaglig veiledning på helse- og sosialområdet. Statsforvalteren får god respons på dette, og mange kommuner tar kontakt for å drøfte arbeidet med sine planprosesser.

Planstatus i helse- og omsorgssektoren var blant temaene da Statsforvalteren gjennomførte dialogmøter høsten 2025 med 38 av våre 39 kommuner. Fremdeles er det relativt få kommuner i Troms og Finnmark som har oppdaterte helse- og omsorgsplaner. Det skyldes blant annet svært lav planfaglig kapasitet i kommunene. Men også kommuner som ikke har oppdatert planverk har de siste ett til to årene tatt viktige strategiske beslutninger om ressursbruk og prioriteringer i sektoren.

Gjennom arbeid med planuttalelser og planveiledning samt utstrakt kommunedialog ser vi at alle kommunene i Troms og Finnmark i denne kommunestyreperioden framholder følgende tema som å være deres største samlede utfordring fram mot 2050: Økende antall eldre innbyggere, økende press på helse- og omsorgstjenester samt økende problemer med å rekruttere og beholde nødvendig personell.

Kommunenes overordnede plandokumenter (kunnskapsgrunnlag, kommunal planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel) framhever nå mer tydelig enn noen gang tidligere at rekruttering og kompetanseplanlegging må prioriteres. Kommunenes tiltak på området varierer mye. Enkelte kommuner vedtar overordnede mål og strategier for kompetanse og rekruttering i kommuneplanens samfunnsdel, og følger det opp i sektorplaner innen flere sektorer (for eksempel skole, barnehage, helse og omsorg, barnevern, teknisk). Alle helse- og omsorgsplaner som Statsforvalteren har fått til høring i 2025 omtaler også kompetanse og rekruttering. Men fremdeles har mange kommuner ikke en god nok kobling mellom helse- og omsorgssektorens plan(er) for kompetanse og rekruttering og det løpende planarbeidet etter plan- og bygningsloven. Ulempen ved det er at de betydelige utfordringene i helse- og omsorgssektoren knyttet til kompetanse og rekruttering kan bli for lite synlige for politiske og administrative beslutningstakere, som i stor grad bruker prosessene i plan- og bygningsloven som verktøy for prioritering og styring.

Toppledene i kommunenes helse- og omsorgssektor har de siste to-tre årene fått en betydelig økt forståelse for – og kunnskap om – kommunens planprosesser. Det merkes blant annet i meningsutvekslingene når vi en gang årlig gjennomfører en fysisk to-dagers samling for dem. Dette er et godt utgangspunkt for at arbeidet med kompetanse og rekruttering vil bli styrket i tiden framover.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer geografisk differensiert og i tråd med statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Bykommunene anvender statlige planretningslinjer (SPR) for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging; nå SPR for arealbruk og mobilitet (SPRAM), aktivt i sine utbyggingsplaner, og styrer utbyggingen i all hovedsak i samsvar med teknisk infrastruktur som skoler, vegger og vannforsyning. Distriktskommunene ønsker mer bosetting i hele kommunen og styrer i mindre grad bosettingsmønster og utvikling i samsvar med retningslinjene.

I alle våre planinnspill vises det til føringer som ligger i de statlige planretningslinjene for arealbruk og mobilitet. Statsforvalteren følger opp og gir uttalelser, også innsigelser, for å fremme høy arealutnyttelse, fortetting og transformasjon i kommunenes arealplanlegging. Vi erfarer at det arbeides godt i tråd med retningslinjene både i by- og distriktskommunene. Men der planforslaget kommer i konflikt med retningslinjene og vi fremmer innsigelse, blir det ofte langdryge forhandlinger. Statsforvalteren har sendt flere saker med utgangspunkt i SPRAM videre til departementet for endelig avgjørelse. Oppsummert vurderer vi at kommunene ivaretar de nasjonale føringene i middels til god grad.

Statsforvalteren gir veiledning i faste møter til bykommunene og i saker som aktualiseres i de øvrige kommuner. Dette er tema i vår årlige plan- og byggesakskonferanse. Vi ønsker å gjennomføre et eget Plannytt i 2026 hvor vi går dypere inn i anvendelsen av de nye planretningslinjene.

Statens vegvesen er aktive medspillere i oppfølgingsarbeidet for bedre samordna bolig-, areal- og transportplanlegging.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.6.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer.

Ved avsetting av tema massehåndtering i kommunene skal en differensiere mellom rene og urene masser, og se håndteringen i egen kommune sammen med andre nabo kommuner.

Bevisstheten i kommunene har et stort forbedringspotensial og gjelder alle kommuner, samt våre to fylkeskommuner. Fylkeskommunene har ikke utarbeidet en regional plan på dette tema.

Store avstander i kommunene og mellom kommunene medfører at det er lite interesse i å samarbeide på tema.

Forbedringspotensial til kommunene og Fylkeskommunene er konsekvensutredninger og alternativ-vurderinger som i liten grad er vurdert. Ofte er massehåndtering næringslivsdrivet sammen med politikk og store utbygginger fra Nye veier eller Statens vegvesen.

Store mengder masser som blir bearbeidet gjennom statlige planer og planer avsatt i Nasjonal transportplan (NTP), gir masseoverskudd som i liten grad blir samordnet i en mulig regional plan for massehåndtering.

Statsforvalteren har selv et forbedringspotensial til å se og forstå volumet av massene i et plan spor, når en snakker om utbygging av veinettet E8, E10 og andre store fremtidige utbygginger langs E6.

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med plan- og bygningsloven § 1-8, statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag og regionale planer.

Planlegging i kystnære sjøområder skjer i tråd med nasjonale og regionale føringer.

Kommunene som rullerer eller har tenkt å rullere kommuneplan i Troms og Finnmark, ivaretar nasjonale og regionale føringer i middels grad. Planer med store interessekonflikter følges opp gjennom dialogmøter, og veiledning om konkrete juridiske problemstillinger forankres i nasjonale retningslinjer.

Strandsoneproblematikk knyttet til arealinteresser blir behandlet på overordnet nivå i kommunene, i reguleringsplan eller som dispensasjon fra plan. Kommunene har i 2025 forsøkt å oppdatere sin arealbruk i kystnære områder. Utfordringene i Troms og Finnmark er at det eksisterer i svært liten grad kunnskap om hva som befinner seg under havoverflaten. Kunnskapsgrunnlaget som skal ligge til grunn for å gjennomføre gode og trygge beslutninger blir dermed vanskelig. Viljen og lysten til å kartlegge er tilstede, men kan kreve ressurser som kommunene ikke har.

Statsforvalteren har forbedringspotensial til å spisse sine uttalelser konkret til planene som behandles og ikke bare vise til veiledere og retningslinjer, med det formål å bidra til bedre planer som ivaretar alle interessene.

Fylkeskommunene innenfor næring er aktive knyttet til å få planer videre i konsesjonssporet til akvakultur. Tilbydere som bistår kommunene med å utarbeide planer har ulik kompetanse og kvalitet. Økt bestillerkompetanse i kommunene kunne bidratt positivt her.

Naturmangfoldet er svært viktig i strandsonen. Her er saksbehandlerens kompetanse svært viktig. Statsforvalteren har også et økt behov for saksbehandlere med denne kompetansen.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl.res. 20. juni 2023, og regionale planer. Det vises her til Rettleiar om planlegging av fritidsbustader og veilederen Planlegging og konsesjonsbehandling av vindkraftanlegg på land.

Få kommuner i Troms og Finnmark har fastsatt langsiktig utbyggingsgrenser mot fjell og utmark, men det er liten utbyggingsaktivitet i fjell og utmark. I forbindelse med kommuneplanenes arealdel og nye reguleringsplaner så vil som oftest de nye arealformålene tilpasses eksisterende infrastruktur, og grensene mot fjell og utmark trekkes slik.

Troms og Finnmark fylkeskommuner har i liten grad utarbeidet regionale planer for å angi et handlingsrom for kommunene, men her er det bevegelse da begge fylkeskommuner har tanker om nye regionale planer som kan omtale dette: regional plan for bærekraftig arealbruk i Troms og regional plan for arealutvikling i Finnmark.

I Finnmark har Regional vindkraftplan for Finnmark 2013-2025, nå foreslått opphevet, blitt brukt som bakgrunnsmateriale for sortering og utvelgelse av de 11 vindkraftprosjektene som ble tatt med videre av Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE) og sendt på høring høsten 2024.

Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av jordbrukets arealressurser og styrke jordvernet i tråd med nasjonalt jordvernmål, og øvrig nasjonal politikk for forvaltning av jordbrukets arealressurser.

Kommunene har stor forståelse for å ivareta jordvernet på overordnede planer og i reguleringsplaner. Forståelsen er langt lavere der kommunene skal vurdere, eller der det mangler vurderinger ved ønske om å vedta dispensasjon fra plan på dyrbar eller dyrka jord.

Statsforvalteren har fremmet en innsigelse på en kommuneplan ut fra jordvern hensyn i 2025. Det er ikke oppnådd enighet med kommunen, og saken er sendt til departementet for endelig avgjørelse.

Totalforsvarets behov blir relativt godt ivaretatt i kommunene, dette styrker vårt syn med at våre to fylker har god måloppnåelse. Nasjonal interesse for selvforsyning og vår oppfølging av tema på regionalt nivå har hatt god effekt hos politikere og administrasjon i kommunene. For å fortsette dette viktige arbeidet er det viktig at alle forvaltningsledd holder fokuset oppe. Samfunnsnytte er vektet der landbruksareal har måttet vike.

Tallene i tabell for 2024 er omdisponering etter jordloven og plan- og bygningsloven.

Det var flere KPA inne til høring i 2025, planer stoppet opp av ulike årsaker og det ble ikke fattet vedtak i kommunene. Dette er nok deler av årsaken til det lave tallet. Vi har planer inne nå i 2026 og som vi vet kommer i 2027 med vedtak, da vil nok tallene stabilisere seg opp mot tidligere år selv om vi helt tydelig ser at kommunene tar bevisste valg for å redusere dyrka mark til andre formål.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
427	199	206	169	102	539	557	359	300	57

Tilbakeføring av areal (fra kapittel 3.1.1.8.2 i TB)
Rapportere på

Areal tilbakeføres i større grad fra utbyggingsformål til LNF-R (Landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift).

Se rapport under resultatmål 3.1.1.3. Vi opplever at det kan være utfordrende å få gjennomslag for at kommunene må gjennomføre "planvask", herunder at de må tilbakeføre tidligere avsatte utbyggingsarealer til LNF-R. Det gjelder imidlertid ikke alle kommuner. Ved rulleringen av Nord-Troms kommunenes kommuneplaner, legges det opp til at eksisterende, helt/delvis utbygde arealavsetninger skal vurderes på lik linje med nye innspill.

Reindriftens arealressurser (fra kapittel 3.1.1.9.1 i TB)
Rapportere på

God ivaretagelse av reindriftens interesser og behov i planprosesser og arealforvaltning

Vår vurdering er at kommunen i middels grad ivaretar reindriftens arealressurser i sin arealplanlegging. Planprogram og planbeskrivelser der vi anser det som nødvendig har som oftest en beskrivelse av reindriftshensyn og en vurdering av konsekvensene. Vi registrerer også at de aller fleste kommuner omtaler konsultasjon i sine høringsdokumenter og åpner opp for at berørte samiske interesser kan ta kontakt. Noen kommuner sender oss kopi av møtoreferatene etter gjennomførte konsultasjoner. Vårt inntrykk er at en del av disse møtene fortsatt har tegn på å være dialogmøter der de to ulike partene deler opplysninger. Der vi ser at det er nødvendig veileder vi om hvordan konsultasjon bør gjennomføres.

Kvaliteten på konsekvensutredninger og faktisk tilpasning av plankart og planbestemmelser for å ivareta reindriftens arealressurs er variabelt. Dette gjelder særlig vurderingen av de indirekte og samlede effektene arealinngrep kan skape i viktige beiteområder, men også hvordan inngrep i og nær flytteleier kan påvirke mulighetene til å flytte reinen uhindret gjennom området.

I løpet av 2025 fremmet statsforvalteren i fylkene Troms og Finnmark innsigelser til to kommuneplaner, én kommunedelplan, to reguleringsplaner og én konsesjonssak etter energiloven begrunnet i reindriftsinteresser. I alle disse seks sakene er det enten flytteleier eller samlede effekter arealinngrep vil kunne skape i viktige beiteområder som er bakgrunn for de reindriftsfaglige innsigelsene. Til alle seks saker er det fra vår side også fremmet innsigelser på grunn av andre nasjonale interesser.

Alle disse er på nåværende tidspunkt uavklart, og da hovedsakelig pga andre hensyn og innsigelser enn reindrift, blant annet manglende utredning av miljøinteresser.

I 2025 anbefalte vi også en reindriftsfaglig innsigelse innenfor Nordland fylke, men Troms reinbeiteområde. Denne ble fremmet av Statsforvalteren i Nordland og ble løst i dialog mellom statsforvalterne og kommunen i 2025.

På embetets reindriftsseminar 2025 var store deler av programmet på dag 1 satt av til areal og arealplanlegging. Videre følger Statsforvalteren opp

planer og tiltak som kan få vesentlige virkninger for reindriftsinteressene gjennom høringsuttalelser, klager og innsigelser. Av annen arealbruk som i 2025 har medført ekstra møtevirksomhet kan vi trekke fram Forsvarets opprustning i nord. Embetet har i 2025 måttet sette av mye kapasitet på å svare på varsel om oppstart og høring av melding og planprogram for vindkraftprosjektene i Finnmark.

Reindriftens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser

	Antall distrikter i reinbeiteområdet	Antall distrikter med godkjente regler/planer	Prosentandel distrikter med godkjente regler/planer	Antall regler/planer som er oppdatert i løpet av de fire siste år
Distrikter med godkjente bruksregler	53	53	100 %	0
Distrikter med godkjente distriktplaner	53	49	92 %	26

Den største utfordringen for reindriftens arealbruk er klimaendringene. Videre er det enkeltvis og samlet utbygging av innsatsområdene energi, mineral leting og gruvedrift, enkeltvis akvakultur utbygging, økt turisme med bruk av hundekjøring som ikke er avklart i LNFR. En annen utfordring er ivaretagelse av distriktplaner i samfunns- og arealplanleggingen i alle kommunene. Ressurssituasjonen og årstids syklus i reindrifta er utfordrende for å delta på alle arenaer fra store overordnede planer til detaljreguleringer eller mindre endringer sammen med alle kommunene i en distriktplan.

Redusert nedbygging av særlig viktige naturarealer, i tråd med rundskriv T-2/16 (fra kapittel 3.1.1.1.10.1 i TB)

Rapportere på

Redusert nedbygging av særlig viktige naturarealer, i tråd med rundskriv T-2/16

Vi vurderer at T-2/16 er godt kjent for kommunene, og rundskrivet har over år blitt viet stor oppmerksomhet i Statsforvalterens høringsinnspill og deltakelse i planarbeidet. Vi erfarer imidlertid ofte at kommunene ofte ikke tar hensyn til nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser i samfunns- og arealplanleggingen.

Årsaken til dette vurderer vi at delvis skyldes at mange kommuner mangler miljøfaglig kompetanse og/eller at miljøhensynene tilsidesettes politisk begrunnet i et behov for næringsutvikling.

I tillegg er kravene om saksopplysning etter plan- og bygningsloven, sammenholdt med forskrift om konsekvensutredning og krav om kunnskap i henhold til naturmangfoldloven omfattende. Dette gjør seg særlig gjeldende ved utarbeidelse av kystsonerplaner. Behovet for nye utbyggingsområder er i liten grad analysert og begrunnet i planleggingen. De fleste kommunene ivaretar i liten grad reduksjon av nedbygging av arealer i rullering av kommuneplaner. Dette medfører at gamle planer dras med inn i ny kommuneplan uten "vask" og realitetsvurderinger.

Alt i alt er vår vurdering at kommunene tar hensyn til T-2/16 i middels grad. Enkelte kommuner ivaretar nasjonale og viktige regionale føringer i liten grad, mens andre gjør det i betydelig grad.

Vi vurderer at mangel på kunnskap om natur og klima, eventuelt mangel på vilje til å ta vare på natur, kan gå ut over sårbar natur i vår region.

Vi ser at kommunene våre har behov for mer veiledning på naturmangfoldlovens prinsipper og kravene til konsekvensutredning av klima- og miljøtema jf. M1941. Vi ønsker å veilede kommunene, men har for få ressurser til å ivareta dette arbeidet i tilstrekkelig grad. Det er ikke er samsvar med de ressurser vi har til rådighet, og de ressursene som er nødvendig for at Statsforvalteren skal kunne ivareta nasjonale klima- og miljøhensyn fullt ut på planområdet.

Vi har i 2025 veiledet Nord-Troms kommunene hver sjette uke på ulike tema. Vi ønsker å tilføre kunnskap, veilede og med mål om å ha færrest mulig innsigelser (som kan unngås). Å veilede på T-2/16 er viktig i dette arbeidet.

3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene

Embetet understøtter kommunenes arbeid ved ulike virkemidler som skal være mest mulig samordnet og målrettet. Det gjør vi i kommunemøter, tverrfaglige møter, tilsyn, øvelser, veiledning/opplæring/digitale fagdrypp, kommunedialog/kommunebilder, beredskapsforum og ved hendelseshåndtering.

Internt søker vi å ha en "rød tråd" i arbeidet. Dette gjør vi blant annet gjennom deling av informasjon horisontalt og vertikalt: fra embetsledelse til de som møter kommunene på fagnivå. Dette gir oss en felles forståelse av kommunene og deres utfordringer. Etter vår vurdering blir vi stadig bedre til å jobbe helhetlig og samordnet overfor kommunene.

Vi la i 2025 om praksisen for kommunemøter basert på en evaluering. Kommunene er positive til måten møtene nå gjennomføres. Vi har gått fra et «Statsforvalteren orienterer» til dialog om status basert på våre kommunebilder.

Den faglige kvaliteten på kommunenes plansystemer/planverk varierer fortsatt, men vår vurdering er at det har vært en viss framgang også i 2025. Vårt inntrykk er at utviklingen generelt går for sent. Hovedutfordringen er at ikke alle kommuner har avsatt tilstrekkelige ressurser til arbeidet på fagområdet. Dette ble formidlet til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) i styringsdialogen i 2025.

Statsforvalteren har gjennom skjønnsmiddel-ordningen finansiert etablering av fem interkommunale beredskapskoordinatorer. Det har vært en viss turnover i stillingene. Dette har nok påvirket effekten av ordningen. Vi vil betegne effekten som varierende. Ordningen vil bli evaluert.

Vi har også tildelt skjønnsmidler til en to-dagers "Beredskapsskole" for politikere i Øst-Finnmark. Arrangementet var i regi av Øst-Finnmarkrådet. Hovedtemaene var: 1) Totalforsvar og overordnet bilde av utfordringer 2) Forskning og kriser, samt beredskap i praksis. Vi var representert begge dager og holdt innlegg om kommunal beredskapsplikt. Formålet var å gi politisk nivå mer innsikt i tematikken. Tilbakemeldingene var udelte positive.

HV-17, Finnmark politidistrikt og Statsforvalteren i Troms og Finnmark tok i 2024 initiativ til prosjektet "Økt motstandskraft i Finnmark". I 2025 har det blitt gjennomført flere aktiviteter her, blant annet Totalforsvarskurs for ledere (på Porsangmoen). Det har også vært gjennomført veiledning av kommuner med tema sikkerhetspolitisk krise og krig i risiko- og sårbarhetsanalyser. Veiledningen er gjennomført av tverrfaglige veiledningsteam bestående av Politiet, Sivilforsvaret, Forsvaret og Statsforvalteren. Vi vil også nevne Beredskapsmodul for videregående skoler i Finnmark i 2025-2026, en opplæring av elever på VG2. Vi registrerer stor interesse fra ulike aktører særlig rundt opplæringen i videregående skole. Tilbakemeldingene for alle deler av piloten er svært positive. Piloten skal evalueres i 2026.

I gjennomføring av piloten har mange aktører bidratt: Sivilforsvaret, politiet, HV-17, Røde Kors, UiT, NRK, Finnmark fylkeskommune og de videregående skolene i Finnmark. Vårt inntrykk er at vi gjennom piloten har bidratt til ytterligere å styrke samarbeidet med disse aktørene i Totalforsvaret.

I forarbeidet til veiledning av kommunene i piloten, kartla vi hvilke temaer kommunene i Troms og Finnmark ønsket veiledning i. Piloten konsentrerte seg om veiledning av kommunene i Finnmark. Troms-kommunene foreløpig ikke har fått samme tilbud.

Selv om vi ser at kommunenes arbeid er i bedring, har likevel mange kommuner stort behov for oppfølging fra oss. Vi har fått midler til å styrke beredskapsstaben hos Statsforvalteren. Disse tiltrådte høsten 2025, men fagområdet er omfattende og det tar derfor noe tid før nye medarbeidere kommer i full produksjon.

Vi har veiledet kommuner både muntlig og skriftlig på tematikk innen sikkerhetsloven, mer spesifikt personellsikkerhet og oppbevaring. Vi har også veiledet i bruk av sikkerhetsloven og offentlighetsloven vedrørende gradering av dokumenter.

Statsforvalteren arrangerte sammen med DSB kurssenter kurs i beredskaps- og kontinuitetsplanlegging for kommunene. Kurset var fullttegnet; 19 av våre 39 kommuner samt et interkommunalt plankontor deltok. Denne typen opplæring er etterspurt.

Vi vurderer samlet sett måloppnåelsen som god. Aktivitetene bidrar til styrket samarbeid og samvirke. Vi mener vår rolle som samvirkeaktør og samordningsmyndighet har bidratt til dette.

Virkemiddelbruk (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Være pådriver og veileder om kommunenes samlede ansvar og rolle innen sivil beredskap, og gi råd om hvor dette ansvaret kan øves og følges opp i kommunenes beredskapsplanlegging.

Vi veileder kommunene på flere måter:

- De to beredskapsforumene i Finnmark: tre møter i øst og to i vest.
- Digitale kurs og digitale fagdrypp
- Veiledning på planverk (ROS- og beredskapsplaner) både skriftlig, ved fysisk oppmøte og digitalt.
- Digital øvelse med kommunene, hvorav 11 takket ja til invitasjonen. Tema var sikkerhetspolitisk krise.
- Funksjonsøvelser i Nødnett og RAYVN
- Enkelte kommuner deltok på Totalforsvarskurs og Totalforsvarsøvelse
- Vi gjennomførte åtte tilsyn, hvorav tre sammen med vår helse- og sosialavdeling. Vi vektlegger dialog under våre tilsyn.
- Veiledning på sikkerhetsloven; personellsikkerhet og dokumentforvaltning.

Etter vår vurdering har den samlede innsatsen bidratt til å øke forståelsen av beredskapsansvaret i hele krisespekteret.

Beredskap for å håndtere kriser i reindriften (fra kapittel 3.1.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Operative beredskapsutvalg i hvert reinbeiteområde

Beredskapsutvalget i Øst-Finnmark reinbeiteområde:

Det ble avholdt totalt 22 møter i beredskapsutvalget i Øst-Finnmark, hvor vi behandlet cirka 80 saker totalt. Det var 38 innmeldinger om utfordrende beiteforhold og anmodninger om befaringer. Det ble erklært beitekrise i alle tilfellene. Utvalget var på 12 befaringer. Beitekrisen var i perioden januar-mai. Beitekrisen berørte omkring 65 000 rein. SFTF har behandlet cirka 84 søknader om ekstraordinære tilskudd, og har sendt ut litt over 150 vedtak.

Utvalget har fungert bra, og i henhold til mandatet. Utvalget har fulgt opp sin operative rolle i forbindelse med befaringer i alle berørte distrikter, og sin rådgivende rolle i forbindelse med mulige tiltak og anbefalinger ved utfordrende beiter.

Beredskapsutvalget i Vest-Finnmark reinbeiteområde:

Det ble avholdt totalt 17 møter i beredskapsutvalget i Vest-Finnmark, hvor vi behandlet 88 saker totalt. Det var 44 innmeldinger om utfordrende beiteforhold og anmodninger om befaringer. Det ble erklært beitekrise i alle tilfellene. Utvalget var på ti befaringer. Beitekrisen var i perioden januar-mai. Beitekrisen berørte omkring 70 000 rein. SFTF har behandlet cirka 132 søknader om ekstraordinære tilskudd, og har sendt ut litt over 155 vedtak.

Utvalget har fungert bra, og i henhold til mandatet. Utvalget har fulgt opp sin operative rolle i forbindelse med befaringer i alle berørte distrikter, og sin rådgivende rolle i forbindelse med mulige tiltak og anbefalinger ved utfordrende beiter.

Beredskapsutvalget i Troms reinbeiteområde:

Det ble avholdt fire møter. Det var seks (sju) innmeldinger om utfordrende beiteforhold og anmodninger om befaringer. Det ble erklært beitekrise i sju distrikter. Alle ble befart. Beitekrisen varte i perioden primo januar - medio mai og berørte omkring 6800 rein. SFTF har behandlet 29 søknader om ekstraordinære tilskudd.

Utvalget har fungert bra, og i henhold til mandatet. Utvalget har fulgt opp sin operative rolle i forbindelse med befaringer i alle berørte distrikter, og sin rådgivende rolle i forbindelse med mulige tiltak og anbefalinger ved utfordrende beiter.

Oppfølging av skogskadeberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Kontrollere at kommunene har planer for beredskap hjemlet i §§ 9 og 10 i skogbrukslova og § 16 i brann- og redningsvesenforordningen

Statsforvalteren informerer kommunene om deres plikt til å overvåke skogen av hensyn til fare for skogskader. Det gjøres gjennom brev til kommunene om deres oppgaver på landbruksområdet.

Statsforvalteren har ikke kontrollert at kommunene har planer for beredskap etter §§ 9 og 10 i skogbruksloven. Bestemmelsene gir etter vår erfaring, ikke kommunene pålegg om plan for beredskap. Statsforvalteren har bedt kommunene rapportere om skader på skog, og følge opp rapporteringa med tiltak der det er nødvendig. Det har ikke vært registrert særlige skader på skog i Troms og Finnmark dette året og heller ingen avbøtende tiltak.

Vi har ikke kontrollert spesielt om kommunene har fulgt opp kravene i § 16 i brann og redningsvesenforordningen, men dette er en del av ROS-analysen som kommunen gjør. Her ser vi på om analysene svarer ut minimumskravene til kommunal beredskapsplikt.

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Kommunene i Troms og Finnmark har over år hatt en dårlig planstatus med svært utdaterte overordnede planer, både samfunnsdelen og arealdelen. En stor årsak til dette er mangelen på kapasitet og kompetanse. Statsforvalteren har over år arbeidet med å bedre planstatus i kommunene, og har aktivt oppfordret og veiledet kommunene til å oppdatere samfunnsdelene hvert fjerde år og tidlig i hver valgperiode. 2025 var et år med stor planaktivitet i kommunene på samfunnssiden. En rekke kommuner varslet oppstart med samfunnsdelene sine og vedtok planene samme år. Dette betyr at kommunene er inne i en god syklus med å lykkes med at planene blir politiske styringsverktøy i kommunene siden de i større grad følger valgperiodene. Grunnet kommunenes demografiske utfordringer, komplekse samfunnsutfordringer og økonomiske forhold er det viktig at planene tar inn over seg det omstillingsbehovet kommunene står overfor. Vi etterlyser derfor mer realistiske planer som også tør å peke på omstillingsbehov som er nødvendig for å imøtekomme nasjonale forventninger sett i forhold til de økonomiske rammene kommunene står overfor.

I 2025 fortsatte vi arbeidet med hvordan vi kan bli tydeligere i vår veiledning på arealstrategiens funksjon, hva den bør inneholde og prosessen med utarbeidelse av den. Vi er i gang med å utarbeide en sjekkliste til hjelp for kommunene på dette området.

Vi har inntrykk av at kommunene i økende grad har forståelse for plansystemet, hvordan det er bygget opp og hvordan det er ment å fungere. Vi veileder kommunene på sammenhengene, samt behovet for antallet planer under kommuneplannivået. Vi ser likevel et behov for å ha enda mer fokus på dette, og tenker at politikerne trenger en bedre forståelse for hvordan planene skal henge sammen, men også hensikten bak de ulike plantypene.

Kobling mellom samfunnsplaner og økonomiplanlegging:

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har også i 2025 hatt høyt fokus på kommunenes kobling mellom samfunnsplanlegging og økonomiplanlegging. Ved de årlige budsjettgjennomgangene kontrollerer vi om det er kobling og hvor sterk den er. Dette mener vi er viktig for at planer skal være gjennomførbare og realistiske. Per oktober 2025 var det åtte kommuner i Troms og Finnmark som har en god kobling etter vår vurdering. Det betyr at vi kan se at kommunene har satt av midler i budsjettet til gjennomføring av tiltak for å følge opp samfunnsdelen og/eller andre delplaner.

I 2019 laget SFTF en veileder om hvorfor kommunene skal ha denne koblingen, regelverket, hvordan koble og eksempler på god kobling. Veilederen finner dere her: [Kobling samfunn og økonomi | Statsforvalteren i Troms og Finnmark](#). I 2025 startet vi arbeidet med revisjon av denne veilederen og vil fortsette dette arbeidet i 2026.

Kommunene rapporterer i stadig økende grad at arealplanlegging er blitt svært komplisert, og at det er vanskelig å oppfylle krav og forventninger til saksbehandlingen. Det gjør også at disse prosessene kan gå over lang tid, noe som i sin tur kompliserer arbeidet ytterligere. Tilgang på kompetanse innen arealplanlegging er også en utfordring i fylkene vi dekker.

Vi har hatt flere vanskelige saker det siste året, hvor vi har sett oss nødt til å fremme innsigelse av hensyn til en eller flere av våre sektorinteresser. Disse sakene er arbeidskrevende, og de fører gjerne med seg stor medieinteresse og kritikk av Statsforvalteren. I mange av sakene er imidlertid utfordringene knyttet til manglende utredninger eller kunnskapsgrunnlag. Vi gir ofte tilbakemelding om omfattende mangler ved første høring, og mange ganger også andre høring. Vi ser også et behov for at kommunene synliggjør egne avveininger bedre, når utbyggingsinteressene gis forrang foran andre viktige interesser.

Kommunene ønsker ofte en for stor grad av detaljering i kommuneplanens arealdel, og de vil i mange tilfeller ha kommuneplanens arealdel som siste plannivå før byggesak. Dette gir svært kompliserte prosesser med omfattende utredningskrav.

Interkommunale plankontor kan være et godt virkemiddel for å avhjelpe noen av utfordringene som vi ser og som særlig de mindre kommunene beskriver. Vi forsøker også å etablere et tettere samarbeid med fylkeskommunene, for å sikre at kommunene får nødvendig planfaglig veiledning.

Et annet viktig tiltak fra vår side, er den årlige plan- og byggesakskonferansen som vi og fylkeskommunene arrangerer for plan- og byggesaksbehandlere i kommunene. Her tar vi opp ulike veiledningstema, både gjennom egne foredrag og ved å invitere eksterne foredragsholdere. Konferansen er populær, og har de senere årene også vært streamet digitalt, slik at alle har anledning til å få den med seg.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har oppdaterte overordnede planer.

Når det gjelder samfunnsdelen, har over 50 % av kommunene i Troms og Finnmark planer som er oppdaterte i løpet av de fire siste årene, hvorav en del av disse er vedtatt innenfor gjeldende valgperiode. I tillegg er det sju kommuner som er i prosess med å revidere sin samfunnsdel, og som har varslet oppstart av dette arbeidet.

Det er stor variasjon mellom kommunene i fylket når det gjelder alder på overordnede planer og rulleringsfrekvens. Som redegjort for over, opplever flere kommuner at det er krevende å gjennomføre rullering av kommuneplanens arealdel, og at disse prosessene tar lang tid. Det gjelder også større kommuner. Som eksempel kan vi vise til arbeidet med kommuneplanens arealdel for Tromsø, hvor vi nylig har gitt uttalelse til andre høring av planforslaget. Kommunen varslet planoppstart i 2021 og la planforslaget ut til høring første gang i april 2023.

Behovet for rullering av planer er tema på kommunemøter. Vi kunne arbeidet mer målrettet med kommunene som har de eldste planene, med størst behov for rullering. Det siste året har imidlertid ressursene våre gått til veiledning og oppfølging av kommuner som har startet planprosesser.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling.

I 2025 behandlet embetet åtte klagesaker på reguleringsplan, og fire saker (50 prosent) av disse ble behandlet innen 12 uker. Vi har klart å redusere den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden fra 122 dager i 2024 til 100 dager i 2025.

Vi har stort fokus på at våre reguleringsplansaker som hovedregel skal behandles innen lovbestemt frist på 12 uker, og prioriterer dette høyt.

Årsaken til at sakene ikke er behandlet innen fristen skyldes til dels vakanser på seksjonen som behandler klagen. Se rapportering på resultatmål 3.3.1.1.1.1 om dette.

En annen årsak er at noen av reguleringsplansakene har vært omfattende saker med lang historikk og kompliserte planrettslige problemstillinger. Det er fortsatt behov for økt kunnskap om konsekvensutredning blant mange av våre kommuner og forbedringspotensial med hensyn til å utforme gyldige planbestemmelser. En problemstilling som går igjen i flere saker er at planprosessen har foregått over svært lang tid, og at kravene til blant annet konsekvensutredning kan ha endret seg i løpet av prosessen.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk holdbare bestemmelser og plankart.

De kommunale planene i fylkene våre har lav til middels god juridisk kvalitet. Vi veileder i planprosessen og gir tilbakemelding til bestemmelsene til overordnede planer når disse er på høring. Vi har i 2025 jobbet målrettet for å delta tidligere i planprosessene.

Vi bruker mye ressurser på veiledning, særlig på kommuneplannivå. Plan- og bygningsloven med tilhørende forskrifter er imidlertid et komplisert regelverk, og få av kommunene har juridisk kapasitet på planområdet. Vi opplever at kommunene særlig har utfordringer med å bruke formålet LNFR med ulike typer spredt bebyggelse, med tilhørende bestemmelser.

Vi ser at kvalitetssikringsarbeidet har effekt, ved at kommunene endrer eller tar ut bestemmelser som ikke er juridisk holdbare. Internt har vi utarbeidet rutiner for informasjonsdeling og medvirkning, slik at erfaringene fra klagesaksbehandlingen i større grad brukes i vår veiledning og saksbehandling på planområdet. Vi forventer at det vil bidra ytterligere til å heve den juridiske kvaliteten på planene.

Det bør arbeides videre med veiledningsmateriell og kvalitetssikring av eksempelbestemmelser, eventuelt standardisering av planbestemmelser.

Juridisk veiledning og kvalitetsikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp.

Forskriften er i liten til middels grad fulgt opp i sakene vi mottar på høring. Manglene varierer fra helt manglende konsekvensutredning, til mangelfulle utredninger eller manglende vurderinger. Vi opplever også at kommunene ikke følger opp eller kommenterer funnene i konsekvensutredningene, og at det ikke innarbeides tilstrekkelige avbøtende tiltak i planene.

Som redegjort for under flere av resultatmålene over, fører manglende overholdelse av konsekvensutredningsregelverket til innsigelse i mange planprosesser. Det er ressurskrevende, og kan føre til at fremtidig arealbruk ikke er tilstrekkelig utredet.

I tilfeller hvor reguleringsplaner oppheves etter klagebehandling, skyldes dette nesten utelukkende mangler ved konsekvensutredningen.

På grunn av store, krevende saker har vi hatt mindre tid til å drive generell veiledning om konsekvensutredningsregelverket i 2025. Det er derfor vanskelig å si noe om effekten av veiledningsarbeidet.

Oppdaterte digitale planregistre (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner holder digitalt planregister løpende oppdatert.

I våre to fylker er det 34 av 39 kommuner som har et oppdatert og operativt digitalt planregister. Det er to kommuner i Troms: Dyrøy og Ibestad, samt tre kommuner i Finnmark, Gamvik, Loppa og Hasvik, som ikke har digitalt planregister. For å vurdere skala så benytter hovedtyngden av kommunene digitalt register i betydelig grad, et mindre utvalg benytter registeret i middels grad og fem kommuner i liten grad. Kommunene med manglende register er i prosess med anskaffelse hos sin leverandør Norkart, men det er uavklart når dette kommer på plass.

Enkelte kommuner har utfordringer med å avslutte gamle saker som medfører at registrene ikke er oppdatert. En enkel kontroll av arealregnskap i Fylkeskommunene viser noe feilregistreringer på plantema og plan plassering i kart. I kommunemøter med kommunebilder der føring av digitalt register har vært tema, så er dette ikke kommentert av ledelsen i kommunene.

Statsforvalteren og Fylkeskommunen i Finnmark har samarbeidet om å prioritere midler for å løfte digitalt planregister i fem kommuner. Dette har gitt positiv effekt og digitalt register er etablert.

Kommunene som fører digitalt planregister er det sett fra vårt ståsted usikkerhet omkring hvor ofte planregisteret oppdateres. Og i hvilken grad det til enhver tid er samsvar med faktisk planstatus. I en situasjon hvor flere kommuner mangler fagfolk med riktig kompetanse og digitale systemer for å håndtere dette, er det ikke sikkert at kommunale ledere klarer å se utfordringene.

Statsforvalteren har et samarbeid med Universitetet i Tromsø, humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdannings fakultetet som har satt sammen et studie som kan tilby kompetansehevende studie på bachelor nivå innen dette fagfeltet. Dette har ikke oppstart før tidligst 2026.

I rullering av overordnet kommuneplan der det mangler digitalt register så forventer vi at kommunene oppdaterer registeret for vår og andres kontroll og medvirkning. Statsforvalterens forbedringspotensial er å påpeke svakheter og mangler i registrene der disse eksisterer på passende møteplasser med den kommunale ledelsen.

Forbedringspotensial: Statsforvalteren i Troms og Finnmark må i større grad søke samarbeid med andre aktører på fagfeltet, som Kartverket, DiBK og våre to fylkeskommunene samt private tilbydere av den digitale tjenesten. Når det gjelder å jobbe med kommuner uten planregistre må dette prioriteres i arbeidet framover sammen med Fylkeskommunene. Sentral myndighet må sette standarden på dette fagområdet og legge til rette for den digitale utviklingen.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

2025 har vært et utfordrende år med tanke på ressurser, og Statsforvalteren har ikke hatt mulighet til å gjennomføre kurs og samlinger i så stor grad som er ønskelig. Vi har gjennomført opplæringer som er basert på innmeldt behov og de erfaringer vi har fått gjennom klagesaksbehandlinger, tilsyn og henvendelser. Vi har sammen med Nav Troms og Finnmark gjort felles vurderinger av opplæringsbehov, og samarbeider godt i kompetanseteamet om kunnskapsbehovet. Vi vurderer at ansatte i Nav-kontorene har fått økt kunnskap om sosialtjenesteloven.

Alle Nav-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle Nav-kontor har god kunnskap om sosialtjenesteloven med tilhørende forskrifter.

Alle Nav-kontor i vår region har fått tilbud om opplæring i temaer innenfor sosialtjenesteloven og forskrifter. Konkrete tema innenfor lovgivningen som har vært gjennomgått er aktivitetsplikten, erfaringsdeling fra landsomfattende tilsyn for tjenesten, økonomisk rådgivning og større hendelsesbaserte tilsyn hvor sosialhjelp er gitt som lån.

Det har også vært gjennomført veiledning og opplæring av Nav-kontor etter forespørsel eller i forbindelse med oppfølging av tilsyn. Tema som har vært særskilt fulgt opp her er nødhjelp, saksbehandlingstid, aktivitetsplikten, barneperspektivet i Nav og samarbeid om tjenester til barn og unge og deres familier. Opplæringen er gitt enten fysisk eller via teams med mulighet for aktiv deltakelse.

Vi har gjort en gjennomgang og et analysearbeid av henvendelser fra brukere, Nav-ansatte, resultater fra klagesaksbehandling og hendelsesbaserte tilsynssaker. Vi har presentert våre funn både for Nav-ledere, avdelingsledere, fagansvarlige og kontrollere av vedtak etter sosialtjenesteloven. Gjennom dette arbeidet er det delt kunnskap om feil og mangler som går igjen i saksbehandlingen og tatt en gjennomgang av gjeldende regelverk. Aktuelle temaer har her vært manglende kartlegging og konsekvenser av dette, manglende konkrete og individuelle vurderinger, nødhjelp, barnets beste- vurderinger og utmåling av økonomisk støtte.

Vi har også veiledet jevnlig både muntlig og skriftlig i lov og forskrift gjennom generelle henvendelser fra Nav, brukere og gjennom klagesaksbehandlingen.

I 2025 har vi sammen med Nav Region driftet videre beslutternettverket for vår region. Nettverket består av en representant fra hvert Nav-kontor, og har fått navnet Arktisk Fagkraft nettverk. Det har vært gjennomført både ei digital og ei fysisk samling. I forkant av samlingene inviteres utvalgte Nav-kontor inn for å bistå i planleggingen og gjennomføringen av nettverkssamlingene. Det er etablert en teams gruppe for nettverket for deling av fagstoff og erfaringer.

Vi har også i 2025 driftet nettverk for gjeldsrådgivere i Nav. Det har vært gjennomført flere samlinger digitalt gjennom året. Namsfogden og andre eksperter på området har bidratt inn med kompetansetiltak. I tillegg har seksjonen tilbudt kurs i økonomisk rådgivning i samarbeid med embetene i Trøndelag og Vestland. Dette var både grunnkurs, videregående kurs og ekspertkurs.

Vi har gjennomført et digitalt møte hvor alle Nav-kontorene er invitert inn til en presentasjon av aktuelle tilskuddsordninger i regi av Helsedirektoratet og Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall Nav-kontor som har deltatt på tilbudt opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	23	23

3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Se rapportering i punktene under.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Dette må ses i sammenheng med helsefelleskapenes arbeid med bedre felles planlegging og utvikling av tjenestene for de prioriterte pasientgruppene.

Behov for personell med ulik språk- og kulturkompetanse (samisk, minoritetsspråklig mv) skal søkes ivarettatt i planleggingen.

I inneværende kommunestyreperiode ser vi et fellestrekk hos alle kommuner i Troms og Finnmark. I deres overordnede planlegging etter plan- og bygningsloven for perioden (kunnskapsgrunnlag, kommunal planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel) ser vi at følgende temaer omtales som deres største samlede utfordring fram mot 2050: Økende antall eldre innbyggere, økende press på helse- og omsorgstjenester samt økende problemer med å rekruttere og beholde nødvendig personell.

Kommunene beskriver disse utfordringene grundigere og mer nyansert enn noen gang tidligere. Bærekraft og demografisk utvikling inngår i beskrivelsene. Disse store utfordringene er ikke lengre overlatt til helse- og omsorgssektoren å løse, men oppfattes som kommunesamfunnets viktigste arbeidsoppgave i årene framover. Kommunedirektørene tar et overordnet administrativt ansvar for arbeidet med utfordringene. Som del av denne situasjonen er kommunene svært opptatt av kapasitet, kompetanse og kvalitet både i helse- og omsorgstjenestene og i andre kommunale tjenester som er relevante, som sosiale tjenester, bolig, tekniske tjenester og aktivitet i kultursektoren.

Det er stor variasjon kommunene imellom når det gjelder hvordan de omsetter føringer fra overordnet planlegging til mål, strategier, tiltak og budsjetter i sektorplanleggingen. Statsforvalteren opplever stor etterspørsel fra kommunene etter planfaglig veiledning på dette området. Vi gir ofte veiledning til enkeltkommuner, og vi tematiserer dette på fagsamlinger av ulik art.

Statsforvalteren har etablert et regionalt kompetansenettverk fra våren 2024 som møtes to ganger årlig. Der samler vi alle store og små aktører i Troms og Finnmark som utdanner personell i helse- og omsorgsfag. Helseforetakene og de to helsefellelesskapene deltar også. Nettverket er egnet for å dele informasjon om aktuelle tema samt å knytte kontakter og koble ressurser mellom deltakerne. De som er med i nettverket har gitt tydelig uttrykk for at det er en nyttig arena.

Statsforvalteren har gjennomført dialogmøter høsten 2025 med 38 av 39 kommuner i Troms og Finnmark. Tema var blant annet kompetansesituasjonen i helse- og omsorgssektoren. Samiske kommuner sa der at de legger stor vekt på å rekruttere og beholde personell med samisk språk- og kulturkompetanse, men at det er vanskelig å få ansatt personell innen flere faggrupper med slik bakgrunn.

En rekke kommuner rapporterer om at de har ufaglært personell i helse- og omsorgstjenestene med svært begrenset norsk språk, og som heller ikke kjenner norsk kultur eller forvaltning. Samtidig er personellsituasjonen i kommunene ofte så prekær at personell med svak språkkunnskap må inngå i bemanningen. Utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester i Finnmark har etablert en satsing på dette området, og fikk høsten 2025 innvilget prosjektskjønnsmidler fra Statsforvalteren for 2026 til et utviklingsarbeid innen temaet. Erfaringer herfra kan bli til nytte for mange kommuner.

Helsefellelesskapene bidrar til likeverdig partnerskap og til mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjeneste (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterens bidrag fører til at helsefellelesskapene utvikler seg som mer likeverdige partnerskap, og dermed til mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjenester.

Helsefellelesskapet i Troms og Ofoten ble etablert i 2021 og vurderes som godt etablert og i en stabil driftsfase. Kommunene viser et tydelig engasjement i helsefellelesskapet, og det løftes jevnlig fram saker fra kommunal side. En medvirkende årsak til dette er at kommunene selv ivaretar en sentral sekretariatsfunksjon. Den interkommunale samhandlingslederen har faste møtepunkter med helselederne mellom hvert møte i strategisk samarbeidsutvalg (SSU), hvor blant annet aktuelle tema for SSU blir drøftet. Helsefellelesskapet i Troms og Ofoten har også etablert og drifter flere faglige samarbeidsutvalg (FSU). Det pågår en rekke samhandlingsprosjekter i regionen, og hospiteringsprosjektene mellom kommunene og sykehusene beskrives som svært vellykkede av begge parter.

Helsefellelesskapet i Finnmark ble etablert våren 2022 og vurderes å være i en gjennomførings- og utviklingsfase. Interkommunal samhandlingsleder tiltrådte i mars 2024, og både samarbeidet med samhandlingsleder ved sykehuset og med kommunene oppgis å være godt. Den interkommunale samhandlingslederen har bidratt til at kommunene i større grad forstår betydningen av helsefellelesskapene, melder inn saker mer aktivt og engasjerer seg sterkere i arbeidet. Administrasjon og koordinering av rekrutterings- og samhandlingstilskudd krever imidlertid betydelige ressurser i helsefellelesskapet. Statsforvalteren deltar i samarbeidsutvalgsmøtene.

Interkommunale samhandlingsledere er invitert inn som faste medlemmer i flere av Statsforvalterens etablerte arenaer med kommunene, blant annet årlige samlinger for øverste helseledere, jevnlig digitale samlinger med helsepersonell og Kompetansenettverket som driftes i samarbeid med KS.

Tilbakemeldinger fra kommunene og de interkommunale samhandlingslederne viser likevel at kommunene ennå ikke fullt ut opplever seg som likeverdige parter i helsefellelesskapene, selv om det både har skjedd og fortsatt skjer positiv utvikling. Samarbeid og samordning, særlig innen beredskap, oppleves fremdeles som utfordrende.

Statsforvalteren erfarer at helseforetakene stiller med direktører og kliniksjefer SSU, og dersom man skal være likeverdige parter i disse utvalgene, så bør kommunene stille med ledere på samme nivå.

Kommunene gjennomfører et langsiktig arbeid med å sikre kvalitet i tjenestene. (fra kapittel 3.1.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører et langsiktig arbeid med å sikre kvalitet i tjenestene.

Kompetanse- og tjenesteutviklingstilskuddet benyttes av kommunene både til å styrke personellsituasjonen, og til å finansiere lokalt utviklingsarbeid. I de overnevnte dialogmøtene uttalte kommunene i Troms og Finnmark at dette tilskuddet har stor betydning for deres arbeid med kvalitet i helse- og omsorgstjenestene.

I de overordnede plandokumentene som kommunene i Troms og Finnmark har laget (kunnskapsgrunnlag, kommunal planstrategi, kommuneplanens

samfunnsdel) ser vi gjennomgående at kommunene vektlegger utfordringer som gjelder demografiske endringer og økt press på helse- og omsorgstjenester. Vi mener dette viser at kommunenes planleggere samt politiske og administrative ledere nå er oppmerksomme på disse utfordringene i større grad enn tidligere. Dette kan peke fram mot at utfordringene, som er nært knyttet til kvalitet i tjenestene, i større grad blir prioritert og finansiert i kommunenes planprosesser etter plan- og bygningsloven.

Kommuner som har en gjeldende helse- og omsorgsplan har generelt bedre struktur på sine tjenester og sitt kvalitetsutviklingsarbeid enn kommuner som ikke har en slik plan. Statsforvalteren påpeker dette i svært mange av våre høringsvar til kommunale planer på ulike nivå. Vi gir også veiledning til enkeltkommuner som er i prosess med å lage en helse- og omsorgsplan. I tillegg har vi forelest om planforankring av helse- og omsorgstjenester for ulike fagmiljøer i Troms og Finnmark, blant annet i samarbeid med våre tre utviklingssentre for sykehjem og hjemmetjenester.

Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenestene er et gjennomgående tema i tilsynssaker vi behandler mot kommunene.

3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Vi vurderer at summen av våre tiltak har bidratt til at vi står nærmere målet om økosystemer i god tilstand som leverer robuste økosystemtjenester i fylkene.

Alle tiltak som Statsforvalteren i Troms og Finnmark har gjennomført har hatt en positiv effekt.

Vi vil særlig fremheve følgende tiltak som i 2025 har bidratt betydelig til utviklingen mot målet om økosystemer i god tilstand og leverer økosystemtjenester:

- Arbeid med tilrådning av Indre Porsangerfjorden med formål å tilråde for vern.
- Forberedende arbeid for vern av skog i Pasvik.
- Ulike skjøtselstiltak, uttak av gran og fremmede planter.
- Oppstart av restaureringstiltak.
- Vektlegging av vannmiljø i arealplansaker, noe vi vurderer som positivt for både natur- og vannmiljø i regionen.
- Arbeid med miljøovervåking som er et viktig kunnskapsgrunnlag for beslutninger (enkeltsaksbehandling, plansaker).
- Arbeid med handlingsplan for pukkellaks, for å redusere negative økologiske effekter av arten.
- Reduksjon av utslipp av næringsstoffer og andre stoffer fra forurensende virksomhet, med sikte på bedre vann- og naturkvalitet.

Bedre tilstand i naturen gjennom vern, restaurering og andre relevante tiltak (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Bedre tilstand i naturen gjennom vern, restaurering og andre relevante tiltak

Status og effekt i arbeidet med nytt vern og forvaltning av eksisterende verneområder

Nytt vern:

Vi har i 2025 forberedt oppstart av marint vern av Indre Porsangerfjord i 2026. Vi har opprettet kontakt og gitt informasjon til Porsanger kommune, både administrativt og politisk nivå. Vi har konsultert med Sametinget og etablert et lokalt arbeidsutvalg. Vi har også forberedt kunnskapsgrunnlag for verneprosessen gjennom en omfattende kartlegging av marin naturmangfold i planområdet gjennomført av Havforskningsinstituttet. Vi har nå et godt grunnlag for en verneplanprosess med oppstart i et godt kunnskapsgrunnlag og lokal medvirkning med mål i 2026 om å få utarbeidet et utredningsprogram som skal ligge til grunn for anskaffelse av konsekvensutredning av et marint vern i Indre Porsangerfjorden.

Vi har i 2025 opprettet kontakt og dialog med Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet om kunnskapsgrunnlaget om marint naturmangfold i Tanafjorden. Dette er en forberedelse til prosess med marint vern i Tanafjorden.

Vi har meldt oppstart av frivillig vern av skog i Pasvik, konsultert med Sametinget og forberedt en prosess med tilrådning i 2026. Vi har vurdert at de områdene som er tilbudt av Finnmarkseiendommen, i stor grad er med på å dekke opp mangler i vernet på regionalt, nasjonalt og dels internasjonalt nivå.

Når det gjelder skogvern har vi vurdert og kvalitetsikret områder for fuktskog som var kartlagt i 2024. Vi orienterte grunneiere om områder som var kartlagte. Effekten av dette er at viktig naturmangfold i fuktskog kan bli tilbudt som frivillig vern og etter hvert tilrådning for vern i 2026/27.

Gjennom vårt arbeid med frivillig skogvern og marint vern, vurderer vi at vi leverer godt på det overordnede målet om at norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner. Effekten av arbeidet vårt med nytt vern er at mer viktig og representativt naturmangfold blir sikret for fremtiden for både terrestriske og marine områder.

Forvaltning av eksisterende verneområder:

For å ta vare på verneverdier i eksisterende verneområder, har vi i år prioritert pågående skjøtselstiltak/restaurering, uttak av gran og fremmede planter, i tillegg til den løpende saksbehandlingen.

Vi har gjennomført uttak av gran i flere verneområder, Bergsøyan landskapsvernområde, Lavollskjosen plantefredningsområde, Javreoaivit naturreservat og Fjelldalsli naturreservat.

Vi har gjennomført skjøtsel av sanddynemark i Reisaautløpet naturreservat og fortsatt restaurering av slåtteområde i Bergsøyan landskapsvernområde og skjøtsel ved slått i Skorpa Nøklan landskapsvernområde. Vi har også bekjempet fremmede planter i flere verneområder. Effekten av dette er at stadig mer av vernet natur i fylkene tilbakeføres til sin opprinnelige tilstand med leveområder for viktig naturmangfold.

Vi erfarer at søknader om dispensasjoner fra verneforskrifter øker både i antall og kompleksitet. Vi legger vekt på mulige presedensvirkninger når vi behandler søknader som kan skape presedens for en belastning som på sikt kan skade verneverdier.

Vi forvalter cirka 170 verneområder og har ikke ressurser til å løse alle utfordringer på en gang. Vi satser derfor på tiltak der vi vurderer at naturen får mest igjen for innsatsen vi har kapasitet til å gjennomføre.

I 2025 fikk Statsforvalteren i Troms og Finnmark myndighet for en bestemmelse i forskriften for Hornøya og Reinøya naturreservat som gjelder hjemmel til at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til ferdsel med båt til flytebryggen nedenfor fuglefjellet på vestsiden av Hornøya, og videre guidet ferdsel til fots på land i sone avmerket på vernekart. Dette var en ny oppgave for oss som har vært krevende fordi vi fikk inn mange flere søknader enn forventet og kort tid for å behandle søknadene etter søknadsfristen som var 1. desember.

I arbeidet vårt med forvaltning av verneområder fortsetter vi satsingen på «medforvaltning», samarbeid med kommuner, skoler og lag og foreninger. Effekten av dette er at vi oppnår langt mer enn vi klarer alene som forvaltningsmyndighet, og at vern får et positivt omdømme og lokal forankring. Vi ivaretar og styrker verneverdier samtidig som vi lærer opp lokal ungdom og andre til å forstå forvaltning, og hvorfor vern er viktig. Dette tiltaket vurderer vi har stor effekt for å ta vare på representativ natur for kommende generasjoner.

Med den ressursituasjonen vi har hos Statsforvalteren i dag har vi ikke kapasitet til å følge opp alle verneområder med kjente trusler. Vi har i virksomhetsplanlegging for 2026 planlagt en risikoanalyse for alle verneområder som vi kan legge til grunn for prioritering i verneområdeforvaltningen fremover: prioritering av forvaltningsplaner/besøksstrategier, tiltak, skjøtsel, informasjon og restaurering. Denne analysen vil konkretisere det vi vet nå, at det er mye å ta tak i for å sikre verneverdier og verneformål i verneområdene våre. Vi vil gjenta bekymringsmelding for utviklingen fremover for forvaltning av verneområder i våre fylker fordi vi ikke har nok ressurser til å følge opp.

Status og effekt i arbeidet med restaurering av natur

Vi viser til det som er beskrevet over med hensyn til restaureringshogst i verneområder. Vi har i år også prioritert å komme i gang med tiltak for restaurering av myr og har ansatt en prosjektmedarbeider fra 2025. Vi har laget prosjektbeskrivelser for konkrete restaureringstiltak for restaurering av myr som vi har søkt om tiltak for gjennomføring i 2026.

Effekten av dette vil bli at vi kommer i gang med restaurering av myr også i våre fylker, et viktig arbeid for å oppfylle mål om å reparere skadet natur, ta vare på verneverdier og redusere klimautslipp.

Vi vil fortsette arbeidet med analyse av hvor det er skadet natur, både i og utenfor verneområder, som har potensial for restaurering og konkrete tiltak fremover.

Status og effekt i arbeidet med trua arter og naturtyper

I tillegg til arbeidet med skjøtsel av trua og utvalgte naturtyper og trua og prioriterte arter (se 3.1.4.2), fortsatte vi i 2025 arbeidet med den tverrsektorielle Oppfølgingsplanen for trua natur (2021-2035). Her ble det gjennomført tiltak for sibirmattfiol, der vi nå etter hvert har fått en bedre kunnskapsstatus, og forbereder nå videre tiltak med å hindre reduksjon av bestandene.

Tiltakene vi har iverksatt på bekjempelse av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet har vært vellykket og vi vurderer at fremmede plantearter (kjempespringfrø, tromsøpalme, sand- og hagelupiner, parkslirekne) og sitka-/lutz- og norsk gran, i dag utgjør en mindre risiko for negativ påvirkning på naturmangfoldet flere steder i regionen og at spredningspotensialet er noe redusert. Det er imidlertid et arbeid som er tidkrevende og må følges opp over mange år.

Vi ser nå svært gode effekter av dette arbeidet både i og utenfor verneområder. På noen lokaliteter er fremmedartene helt bekjempet, eller det ikke har vært spredning av frø i 2025. Det er hver vår en viss medieinteresse for bekjempelse av fremmede plantearter og det er jevnlig spørsmål fra publikum og media om fjerning, så prosjektet er nyttig og har ringvirkninger. Arbeidet med fjerning av tromsøpalme i Tromsø kommune skjer i regi av Tromsø kommune og Statens Naturoppsyn (SNO) og i samarbeid med utviklingslag og foreninger. I Trondenes verdifulle kulturlandskap og Laugen landskapsvernområde, bekjemper arten av Stiftelsen Sør-Troms Museum.

Bekjempelse av kjempespringfrø på Rundmo i Målselv kommune og Blomli i Senja har hatt stor suksess, og vi har i disse prosjektene samarbeidet med landbruks- og miljøavdelingene på regionalt og kommunalt nivå. I arbeidet med bekjempelse av sand- og hagelupiner i Nordreisa kommune, ser vi at prosjektet har potensiale til å øke i omfang, da det er flere lokaliteter som bør tas tak i før de spres ytterligere. For å få dette til bør Statens vegvesen og kommunene involveres sterkere. I arbeidet med fjerning av sitka- og lutzgran på Bergsøyan landskapsvernområde har vi over mange år hatt et godt samarbeid med Senja videregående skole, som har bidratt med bekjempelse. De siste årene har vi styrket samarbeidet med flere kommuner og stiftelser, og har nå samarbeidsavtale med Sør-Troms Museum i tillegg til Målselv, Senja og Hammerfest kommuner. Sistnevnte kom til i 2025. Vi skulle gjerne hatt mer midler for å utvide prosjektet til flere kommuner i Troms og Finnmark.

Vannforvaltning

Vi har fulgt opp de regionale vannforvaltningsplanene, både gjennom egne miljøtiltak, og i arbeidet med oppdatering av kunnskapsgrunnlaget om

påvirkninger og miljøtilstand i Vann-Nett.

Vi vurderer at vi har jobbet godt med de ressursene vi har tilgjengelig. Målet om at økosystemene i fylkene skal ha god økologisk tilstand blir stadig utfordret av nye naturinngrep, og ønsker om økt aktivitet som påvirker vannmiljøet. Vi er spesielt bekymret for oppnåelse av miljømål i vassdrag med anadrom laksefisk.

Mange faktorer, som akvakultur, fremmede arter, vannkraftreguleringer, fysiske inngrep og forurensning påvirker miljøtilstand i vann. Vi vurderer at vi ikke har nok ressurser til å følge opp alle tiltak. Dette vil få miljømessige, og samfunnmessige konsekvenser på sikt.

Også i 2025 har vi hatt fokus på tema vannmiljø i arealplaner, og brukt ressurser til veiledning. Vi vurderer at dette har redusert negativ effekt for natur- og vannmiljø i regionen.

Redusert påvirkning av pukkellaks i vassdrag (fra kapittel 3.1.4.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Redusert påvirkning av pukkellaks i vassdrag

I 2025 har SFTF hatt svært omfattende oppgaver i bekjempelsen av pukkellaks. Dette er det største enkeltprosjektet i vårt embete. Vi har omsatt over 42 mill., gjennom nærmere 200 anskaffelser av varer og tjenester. Det har blitt gjennomført tiltak i cirka 80 elver i Troms og Finnmark fylker, der vi i flertallet av tilfellene har hatt betydelig arbeid med budsjettering, utstyrsinnkjøp, kontrakter med utførende part, sikkerhetskurs, rapportering og gjennomgang av regnskap. Vi har også brukt betydelig tid og ressurser på avhending av fangsten, som endte på over 160 000 pukkellaks. Ca. 45 000 laks, sjørøret og sjørøye ble sortert og gjenutsatt, og kun 180 individer måtte avlives. Parallelt med dette har vi gjennomført siste fase av et utviklingsprosjekt finansiert av Forskningsrådet, med mål om å utvikle feller med automatisk sortering og kunstig intelligens.

Effekten av denne innsatsen vurderes av Nasjonal kompetansegruppe for tiltak mot pukkellaks, og vi ønsker ikke å foregripe gruppas konklusjoner. Men vi har registrert at det har vært en tydelig nedgang i forekomsten av pukkellaks i Øst-Finnmark fra 2023 til 2025, i det området der vi hadde de mest effektive tiltakene i 2023. Vurdert opp mot våre egne mål og prioriteringer i prosjektet så er vi fornøyd med at 1) vi ikke har registrert noen skader eller ulykker, 2) vi har hatt svært lave tap av stedege fisk og 3) tiltakene har fjernet en høy andel av forekomsten av den introduserte arten i mange av elvene. I tillegg har vi holdt oss innenfor budsjettet, med et lite underforbruk som ikke er til å unngå hvis vi har nulltoleranse for overforbruk.

Vi ønsker å fremheve at våre oppgaver på bekjempelse av pukkellaks er svært krevende og at dette går på bekostning av vår kapasitet til å løse andre oppgaver. Dette har blitt forsøkt kompensert fra Miljødirektoratet ved å tilføre midler til en ekstra stilling hos SFTF, men det er fortsatt en krevende arbeids- og ressursituasjon.

3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Effekten av vårt arbeid på skjøtsel av naturtyper er at flere av de kulturbeta utvalgte og trua naturtypene med tilhørende rikt arts mangfold opprettholdes gjennom skjøtsel av verdifulle slåttemarker, slåttemyrer, kulturlandskap med naturbeitemark og kystlynghei i regionen. Det er en positiv utvikling som i stor grad kan tilskrives Statsforvalterens prioritering av innsats de siste årene, og som fortsatte i 2025. Dette arbeidet vurderer vi også har hatt god effekt for leveområdene til pollinerende insekter.

Arbeidet med bevaring av utvalgte naturtyper, og da spesielt slåttemark og slåttemyr, koordineres av regional skjøtelsesgruppe for kulturmark. I 2025 hadde vi ekstra fokus på slåttemyr, og hadde ei slåttemyrbefaring fra Vadsø i nord, via Målselv og til Lavangen i sør, i samarbeid med Miljødirektoratet og NINA. Befaringen styrket kunnskapen om slåttemyrer i nord, både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

Gjennom tilskuddsordningene til trua arter har vi støttet tiltak for bevaring av dverggås og svarthalespove (prioriterte arter), vierspurv (CR), dvergspurv (VU), lappspurv (EN), tatarsmelle (CR) og hekkeflåter for makrellterne på Finnsnes m.m. Effekten av dette arbeidet er at trua arter har bedret sine leveområder, en har fått økt informasjon om trua arter som kan benyttes i fremtidige tiltak, blant annet økt kunnskap om hvor de lever og hvordan vi kan ivareta de trua artene nå og på lengre sikt.

Det har også vært prosjekt på tiltak i forbindelse med Oppfølgingsplanen for trua natur, som vil kunne gi gode effekter for trua arter (sibimattfiol (EN), også nevnt tidligere).

3.1.1.8 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Vår innsats på forurensningsområdet har bidratt til at utslipp fra både virksomheter og innbyggere i Troms og Finnmark i mindre grad enn tidligere fører til negative konsekvenser for helse og miljø. I 2025 har vi gitt flere pålegg som følge av avvik som er meldt inn til oss eller som vi har avdekket når vi har vært på tilsyn. I 2025 gjennomførte vi flere tilsyn enn tidligere år, noe som styrker etterlevelsen av regelverket og reduserer risikoen for skadelig forurensning.

Vi vurderer at vårt arbeid bidrar vesentlig til en positiv utvikling for miljøtilstanden i regionen.

Forurensningskilder fra overgjødning (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Forurensningskilder som skaper eutrofiering er godt regulert.

Miljø:

Akvakultur er fremdeles den største menneskeskapte bidragsyteren til utslipp (næringssalter) som kan føre til eutrofi i vannforekomstene i Troms og Finnmark. Andre kilder er blant annet næringsmiddelindustri, slakterier (primært fisk), landbruk og kommunalt avløp.

I 2025 har vi hatt styrket innsats på arbeidet med IED-bedrifter (industriutslippsdirektivet) og revidering av tillatelser med BAT-krav (beste teknologier) og konkrete utslippskrav (BAT-konklusjoner) for bransjer som har fått slike. Vi har også hatt økt fokus på å følge opp C-undersøkelser og tilsyn hos akvakulturmøringa i 2025. Dette er viktige tiltak for å redusere risiko for overgjødning (eutrofiering) av våre vannforekomster.

Landbruk:

Landbrukspåvirkning er ikke et stort problem i vårt fylke, men det er noen vannforekomster hvor landbrukspåvirkning medfører at det er utfordrende å nå miljømålene. Det er god dialog mellom landbruksforvaltninga og miljøforvaltninga om denne problemstillinga, og ved bruk av regionalt miljøprogram i jordbruket jobbes det med å sette inn tiltak. I Troms og Finnmark har vi kantsone eng som et tiltak i utvalgte vassdrag med påvirkning fra jordbruket. Det bør tas vannprøver for å kartlegge om tiltaket har effekt for å nå miljømål.

Det er ikke vurdert å fastsette regional forskrift etter jordloven.

De regionale vannovervåkingsplanene i Troms og Finnmark revideres, samtidig som vi starter opp revidering av regionalt miljøprogram i jordbruket. I den forbindelse vil vi se på utvelgelse av vassdragene som er med i kantsone eng-ordningen i regionalt miljøtilskudd i jordbruket.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannforekomster vil nå miljømålene, innen gitte frister	Hvor mange vannforekomster vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange vannforekomster er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange vannforekomster har SF vurdert å innføre regionale forskrifter
Antall	5 767	266	0	0

Dette rapporteringskravet er noe uklart, men synes å gjelde vannforekomster med påvirkning som kan lede til eutrofi. Vi rapporterer likevel forventet måloppnåelse for totalt antall overflatevannforekomster, uavhengig av påvirkning, i samsvar med veiledning gitt av Miljødirektoratet i miniseminar for statsforvalterne 3.2.2026.

3.1.1.9 God økonomiforvaltning i kommunene

I 2025 har vi utarbeidet to rapporter for den økonomiske utviklingen for kommunene i Troms og Finnmark. Kautokeino har ikke rapportert inn tall til KOSTRA, og var ikke med i de to rapportene som ble utarbeidet. Siste rapport er basert på endelige KOSTRA-tall for 2024. Rapporten viser at 22 av 38 kommuner bedret resultatet i forhold til året før. 15 kommuner hadde netto driftsresultater over anbefalt nivå på 1,75, mens 20 kommuner hadde negative netto driftsresultater i 2024. 13 kommuner hadde funnet rom til å øke disposisjonsfondet, og 12 kommuner har disposisjonsfond over landsgjennomsnittet. Samtidig viser rapporten at 25 kommuner økte lånegjelden i løpet av 2024, og 24 kommuner har høyere netto lånegjeld enn landsgjennomsnittet.

Når vi sammenligner fylkene er Troms og Finnmark de to fylkene som har lavest nivå på disposisjonsfond. Nivået på netto lånegjeld har over tid vært høyt i Troms og Finnmark, og ved utgangen av 2024 toppet Troms statistikken med en netto lånegjeld på 115,6 prosent av brutto driftsinntekter. Møre- og Romsdal, Akershus og Finnmark ligger like bak. Samtidig viser KOSTRA-tallene at Troms og Finnmark er de to fylkene som har lavest nivå på disposisjonsfond, med henholdsvis 6,1 og 6,6 prosent av brutto driftsinntekter.

I tillegg til rapporter om økonomisk utvikling i kommunene, så har vi i 2025 utarbeidet to rapporter om folketallsutviklingen i Troms og Finnmark, siste er basert på utviklingen i 3. kvartal 2025. Tallene for 3. kvartal viste at hittil i 2025 var det 16 kommuner i Troms og Finnmark som hadde befolkningsvekst, og åtte av disse hadde større prosentvis vekst enn landsgjennomsnittet på 0,43 prosent. Kautokeino og Nesseby hadde størst prosentvis vekst, mens Berlevåg og Gamvik hadde størst prosentvis nedgang i befolkningen så langt i 2025. Fra inngangen til 2025 til og med utgangen av 3. kvartal hadde befolkningen i Troms fylke økt med 346 personer, eller 0,2 prosent, mens Finnmark hadde en befolkningsvekst på 18 personer, eller 0,02 prosent.

Rapportene i sin helhet finner dere på våre nettsider her: [Statistikk og analyse | Statsforvalteren i Troms og Finnmark](#)

Våren 2025 ble det sendt ut et fylldig brev til kommunene etter gjennomgangen av budsjett- og økonomiplaner 2025-2028. I brevet ble det blant annet gitt veiledning på feil eller mangler i obligatoriske oversikter etter §§ 5-4 til 5-7, måloppnåelse i forhold til den enkelte kommunens vedtatte finansielle måltall, og vår vurdering av kommunens kobling mellom samfunnsplanlegging og økonomiplanlegging, samt tips til hva de kan gjøre for å bedre koblingen mellom disse.

Også i 2025 har vi hatt høyt fokus på kommunenes kobling mellom samfunnsplanlegging og økonomiplanlegging. Vi ser at interessen for å få til en bedre kobling mellom samfunnsplanlegging og økonomiplanlegging er økende, og vi har jevnlig møter med kommuner som ønsker veiledning på dette området. I 2025 har vi i tillegg gitt innspill til 14 kommuner på bakgrunn at kommuneplanens samfunnsdel, planstrategier og/eller delplaner er ute på høring. Vi vurderer og gir innspill på følgende temaer:

- demografisk utvikling, både historisk og prognosene fremover
- kommunens økonomiske situasjon og finansielle måltall

- interkommunalt samarbeid
- kobling mellom samfunnsplanlegging og økonomiplanlegging.

I 2019 ble det laget en veileder som vi som sier noe om hvorfor kommunene skal ha denne koblingen, regelverket, hvordan koble og gir eksempler på god kobling. Veilederen finner dere her: [Kobling samfunn og økonomi | Statsforvalteren i Troms og Finnmark](#). Vi hadde som mål om å oppdatere veilederen i 2025, og vi har startet arbeidet med dette, men det gjenstår noe arbeid før vi denne kan publiseres.

Som tidligere år arrangerte vi i 2025 Økonomiforum for økonomiansatte i kommunene i Troms og Finnmark. Konferansen er et samarbeid mellom Statsforvalteren og Norges kemner- og kommuneøkonomers forbund.

I tillegg har vi sendt ut brev til kommunene med orientering om det økonomiske opplegget for kommunene etter fremleggelsen av RNB og kommuneproposisjonen og Statsbudsjettet.

God oppfølging av kommuner som er i, eller står i en situasjon der de kan komme i, ROBEK. (fra kapittel 3.1.5.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God oppfølging av kommuner som er i, eller står i en situasjon der de kan komme i, ROBEK.

Ved inngangen til 2025 var det seks kommuner i Troms og Finnmark som var registrert i ROBEK. Tjeldsund og Hammerfest ble meldt ut av registeret i januar etter at lovighetskontrollen av årsbudsjettet 2025 og kontroll av økonomiplan 2025-2028 viste at de oppfylte kriteriene for utmelding. I juni ble Sør-Varanger meldt inn på bakgrunn av at tidligere års merforbruk ikke ble dekket innen fristen, og på grunn av at oppsamlet merforbruk utgjorde mer enn 3 prosent av brutto driftsinntekter. Ved utgangen av 2025 var det fem kommuner i Troms og Finnmark som var registrert på ROBEK.

To ganger i året utarbeider vi et internt notat til der vi på bakgrunn av KOSTRA-tall tar stilling til hvilke kommuner som bør følges nærmere opp gjennom året med tanke på fare for fremtidig ROBEK-innmelding. I tillegg gir notatet en kort status på kommuner som er registrert i ROBEK. Notatet utarbeides etter at foreløpige KOSTRA-tall blir publisert, og så gjøres det en ny vurdering etter at endelige KOSTRA-tall er publisert. Notatet sendes til embetsledelsen for orientering. Vi gjør en helhetsvurdering ut fra blant annet nivået på netto driftsresultat, disposisjonsfond og netto lånegjeld. Vi har et spesielt fokus på kommuner som har merforbruk som må dekkes.

I tillegg til de fem kommunene som er innmeldt i ROBEK, fulgte vi nøyer med på kommunene Tromsø, Alta og Karasjok som har merforbruk fra 2024 som må dekkes innen 2026, og kommunene Harstad, Bardu, Nordreisa, Sørreisa, Dyrøy, Båtsfjord, Tana og Porsanger som har svake nøkkeltall. Vi har blant annet deltatt fysisk eller digitalt når økonomirapportene har vært til behandling i kommunestyrene/formannskapene. Når de ureviderte KOSTRA-tallene publiseres i mars, vil vi identifisere hvilke kommuner vi skal følge nærmere opp i 2026.

Vi har i 2025 hatt ROBEK-møter med kommunestyret/ formannskapet til kommuner som er registrert i ROBEK, samt møte med Alta kommune som har et merforbruk fra 2024 som må dekkes. Vi har i tillegg vært observatør i KS-nettverket Bærekraftig kommuneøkonomi og deltatt på samlinger i regi av KS sammen med kommunene. Dette vil vi fortsette med i 2026.

For å unngå at kommuner blir meldt inn på bakgrunn av manglende vedtak i kommunestyrene, eller på bakgrunn av uspesifiserte innsparinger, sjekket vi også formannskapenes innstilling til budsjett- og økonomiplanene til de fleste kommunene i fylket. Vi tok kontakt med flere kommuner og informerte om våre funn.

Redusert merforbruk i kommunene som har størst merforbruk. (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Redusert merforbruk i kommunene som har størst merforbruk.

Omstillingsarbeid i kommuner er krevende og tar lang tid. Selv om kommunene er i gang med arbeidet, viser gjennomgang av økonomirapporter at kommunene i ulik grad har lyktes med dette i 2025. Vi har hatt ROBEK-møter med kommunestyret eller formannskapet, der også kommunedirektørens ledergruppe har deltatt. I møtene har vi særlig hatt fokus på kommunestyrets ansvar for å gjenopprette økonomisk kontroll, arbeidet med tiltaksplan og betydningen av hyppig rapportering på effekten av tiltakene. I tillegg har vi hatt fokus på at de i første omgang må ha fokus på å ikke øke merforbruket ytterligere.

Gamvik hadde ved inngangen til 2025 et oppsamlet merforbruk på 32,4 millioner kroner, noe som utgjør 18,2 prosent av driftsinntektene. I 2025 holdt vi tilbake skjønnsmidlene til kommunen inntil vi så at tiltakene hadde effekt, utenom skjønnsmidler til prosjekt Ut av ROBEK som Statsforvalteren følger tett. Skjønnsmidlene ble utbetalt i oktober på bakgrunn av at tiltakene som kommunen hadde planlagt så ut til å begynne å virke. I tillegg strammet vi inn på godkjenning av låneopptak til investeringer. Ved siste økonomirapportering ser det ut til at kommunen styrer mot et mindreforbruk i 2025. Vi holder også i 2026 tilbake skjønnsmidlene til kommunen. I tillegg skal kommunen i 2026 delta i KS-nettverket bærekraftig kommuneøkonomi, hvor Statsforvalteren er med som observatør. I ROBEK-møte med kommunestyret i desember ble det avtalt at vi i 2026 skal ha hyppigere møter med kommunen, i hovedsak med kommunedirektør og økonomisjef. Formålet med disse møtene vil være den økonomiske situasjon. Disse møtene vil komme i tillegg til det ordinære ROBEK-møtet med kommunestyret.

Vadsø hadde ved inngangen til 2025 et oppsamlet merforbruk på 80,1 millioner kroner, noe som utgjør 15,9 prosent av driftsinntektene. I tillegg til

ROBEK-møte har vi også deltatt fysisk i møte hvor økonomirapport 1 ble lagt frem våren 2025. Økonomirapporteringen fra august 2025 tyder på at kommunen styrer mot et merforbruk også i 2025. Kommunen var i 2025 med i KS-nettverket Bærekraftig kommuneøkonomi, som etter planen skal vare ut 2026, hvor Statsforvalteren er med som observatør.

Kåfjord hadde ved inngangen til 2025 et oppsamlet merforbruk på 20,5 millioner kroner, noe som utgjør 6,4 prosent av driftsinntektene. Kommunen var i 2025 med i KS-nettverket Bærekraftig kommuneøkonomi, som etter planen skal var ut 2026. I 2026 holder vi tilbake skjønnsmidlene til kommunen inntil vi ser at tiltakene som er planlagt får effekt. Tertialrapport 2 viser at kommunen styrer mot et merforbruk i 2025.

Sør-Varanger hadde ved inngangen til 2025 et oppsamlet merforbruk på 56,9 millioner kroner, noe som utgjør 4,7 prosent av driftsinntektene. Kommunen var i 2025 med i KS-nettverket Bærekraftig kommuneøkonomi, som etter planen skal vare ut 2026. Til tross for at økonomirapporteringen fra oktober viser at kommunen styrer mot et merforbruk i 2025, så har kommunen kommet godt i gang med omstillingsarbeidet.

Vi vil på bakgrunn av regnskapsresultatene for 2025 ta stilling til hvilken oppfølging vi skal ha med den enkelte kommune i 2026.

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Også i 2025 har vi hatt fokus på kommunenes KOSTRA-leveranse til SSB. Vi fulgte med på om kommunen rapporterte, og purret kommuner som ikke leverte regnskapstall i februar. Da de ureviderte KOSTRA-tallene ble publisert i mars 2025 var det tre kommuner som ikke rapporterte i tide. Når de endelige KOSTRA-tallene ble publisert hadde 38 av 39 kommuner rapportert. Det var kun Kautokeino kommune som ikke rapportert inn tall til KOSTRA. Tidligere år har vi også purret på innlevering av skjema på de ulike fagområdene, men dette har vi ikke kunnet prioritere i 2025.

Ved gjennomgang av budsjett- og økonomiplaner sjekker vi blant annet kommunenes bruk av KOSTRA-data i dokumentene. Det er kun et fåtall av kommuner der det ikke fremkommer av budsjett- og økonomiplandokumentet om kommunen bruker KOSTRA-data. Vi vil vurdere å følge dette opp med aktuelle kommuner i 2026.

Vi benytter aktivt selv kommunenes innrapporterte KOSTRA-tall blant annet i forbindelse med møter med kommunene. Da brukes både tall for den enkelte kommune og tall for alle kommuner i fylket. Alle kommunene i Troms og Finnmark har vedtatt finansielle måltall og fleste kommuner kommenterer på måloppnåelsen i forhold til vedtatte finansielle måltall i økonomiplandokumentet. I brev til den enkelte kommune etter gjennomgangen av budsjett- og økonomiplaner kommenterer vi på måloppnåelsen i forhold til vedtatte måltall. For de kommunene som ikke har kommentert på måloppnåelsen bruker vi kommunenes innrapporterte regnskapstall til KOSTRA, samt tall fra budsjett- og økonomiplanene til å beregne utviklingen frem i tid.

Som tidligere nevnt har vi på bakgrunn av KOSTRA-tall, utarbeidet to rapporter over utviklingen av økonomien til kommunene i fylkene.

Nytt fra KOSTRA/GKRS er også et årlig tema på økonomiseminalet for økonomisjefer og økonomimedarbeidere i våre to fylker.

3.1.1.10 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Regionalt partnerskap for landbruk

Landbruksavdelingen deltar aktivt med kompetanse inn i Regionalt Partnerskap for landbruk. Det er nå ett regionalt partnerskap for Troms og ett regionalt partnerskap for Finnmark. Det har vært tre møter i Partnerskap Finnmark og to i Troms. I tillegg er det et nordnorsk partnerskap med Nordland, der fordeling av midlene til «bærekraftig matproduksjon og verdiskaping i nord» er hovedfokus. Det har ikke vært avholdt møter i dette partnerskapet i 2025.

For samarbeidet med partnerskapene har vi spilt inn ønske om høyere aktivitet, og dette har resultert i mandat og flere og hyppigere møter i årene fremover. Innsatsen er forankret i Regionalt næringsprogram. Fordi det ikke er utarbeidet nye planverk for landbruk i fylkene har begge fylkene vedtatt å prolongere Regionalt næringsprogram 2019-2022 ut 2026.

Begge fylkene har nye planstrategier, og tar sikte på å dekke landbrukets behov for dekning i plan på ulike måter. Vi er fremdeles bekymret over at fylkeskommunene ikke legger tilstrekkelig kapasitet i arbeidet med landbruk. Vi merker også på dette området at det er stor gjennomtrekk og liten kapasitet i kommunene. Det landbruksfaglige miljøet, spesielt i Finnmark, er lite og det trengs sårt mer utviklingsarbeid.

Ressurssituasjonen i landbruksavdelinga har vært noe bedre i 2025, og arbeid med "Inn på tunet", urbant landbruk og økologisk landbruk har fått noe bedre ressurser, men allikevel ikke tilstrekkelig.

For noe av utviklingsarbeidet er det naturlig å se landsdelen under ett. Vi har et nært og godt samarbeid med Statsforvalteren i Nordland. Noen arbeidsoppgaver løser vi sammen med flere parter fra nordnorsk partnerskap landbruk, blant annet deltakelsen på Internationale Grüne Woche, samarbeidsgruppe for forvaltningen av midlene i tilskuddsordningen Bærekraftig verdiskaping og matproduksjon i Nord, og arbeid med bioenergi strategien for Nord-Norge.

Effekten av det vi gjør kan være vanskelig å måle. Vi ser en generelt en økt interesse for lokalmat og videreforedling, og småskaladyrking av grønt, men innenfor volumproduksjon i det tradisjonelle landbruket er det fortsatt stor nedgang. Det er noen få svinekjøttprodusenter av noe omfang i Troms, og ingen i Finnmark. Det samme gjelder for eggproduksjon og potet/grønt. Vi kunne dyrket mer potet og grønt, men vi mangler infrastruktur som lagring og foredling og distribusjon av grønnsaker og poteter. Vi har heller ikke videreforedling av kjøtt fra landbruket i Finnmark.

Statsforvalteren har i 2025 bidratt inn i utvalgte forskningsprosjekter.

Lokalmat

Partnerskap for Lokalmat i Troms og Finnmark består av Statsforvalteren, Fylkeskommunen, Kompetansenettverket for Lokalmat i Nord, Innovasjon Norge Arktis og Sametinget. Lokalmatpartnerskapet har jevnlig møter for å samordne innsats og samhandle bedre. I 2025 har fokuset vært rettet mye mot nordnorsk deltakelse på Internationale Grüne Woche (IGW). Vi deltok på IGW 2024 og 2025, og har bidratt aktivt i forberedelsene til IGW 2026. Vi ser stor verdi av deltakelsen på IGW og får svært gode tilbakemeldinger fra deltakerne. Det bygges solide nettverk, og deltakerne lærer mye av hverandre. Dette er også ett av de områdene hvor Statsforvalteren samarbeider godt med Sametinget, fylkeskommunene, Innovasjon Norge i hele landsdelen.

Vi sitter også i faglig råd for kompetansenettverket for lokalmat i Nord-Norge, og bidrar med vår kunnskap der.

Gyldne Måltidsøyeblikk 2025

Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Troms og Finnmark, har samarbeidet om å løse dette oppdraget. Vi har konsentrert oss om tematikkene kompetanse og offentlige anskaffelser, og hvilke muligheter som ligger i dette regelverket. I den forbindelse har vi samlet en delegasjon på 11 stk. fra Nord-Norge som deltok på UMAMI Arena og deltok på konferansene "Matberedskap på Storkjøkken" og "Hva skal vi spise i Matnasjonen Norge". Dagen før konferansen arrangerte vi møte i Oslo for å bygge nettverk, diskutere muligheter for videre samarbeid og få en orientering fra LMD om «Oppskriften for lokalmat».

I etterkant av UMAMI Arena har vi fulgt opp med digitalt møte for å kartlegge om noen av deltakerne skal fortsette samarbeidet. Det viser seg at den store matinnkjøper for kommunene i Finnmark og flere kommuner i Troms og Nordland har blitt med i prosjektet «Kjøp lokalt» som drives av Nordlandsforskning. Både Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Troms og Finnmark har blitt samarbeidspartner i forskningsprosjektet.

I tillegg har vi arrangert, i samarbeid med Distrikssenteret, et nettseminar med overkant av 90 deltakere, om hvordan kommunene gjennom anskaffelsesprosesser kan legge til rette for innkjøp av lokalmat, slik at kommunen kan ta en aktiv rolle for å sikre lokal produksjon (og arbeidsplasser) både av matvarer og andre produkter.

Ved evalueringen av de forskjellige aktiviteter har vi fått gode tilbakemeldinger av deltakerne, det er blitt dannet nettverk og det bygges samarbeid. Dette arbeidet har blitt spesielt viktig med tanke på å bygge matberedskap i nord.

Urbant landbruk

Vi har i 2025 startet på arbeidet med å lage en plan for arbeidet med urbant landbruk, og vil utfordre partnerskapet til å ta tak i dette arbeidet. Vi ser at interessen for å starte opp både med andelshager og skolehager er tilstede, og noen steder får man det til. Men uten et kompetansemiljø er det vanskelig for mange å komme i gang og det er avhengig av ildsjeler. Vi savner muligheten for å få til et større prosjekt hvor skolene kan få muligheten til å søke oppstartsmidler og få tilgang på kurs og kompetanseheving.

Økologisk jordbruk

Når det gjelder økologisk landbruk er den største utfordringen at det ikke finnes mottak for økologiske produkter i Troms og Finnmark. TINE tar ikke lenger imot melk og det er ikke andre muligheter for omsetning enn direktesalg av egne produkter. Det betyr at det foreløpig er småskalaprodusenter og aktører innen urbant landbruk som må være målgruppen for vårt arbeid.

Inn på tunet

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har i 2025 fått styrket vår kapasitet tilknyttet Inn på tunet og har derav hatt økt aktivitet på området. Fokuset har blant annet vært på relasjonsbygging og informasjonsutveksling med Inn på tunet-tilbyderne, samarbeid med samvirket Inn på tunet Norge, rekruttering av nye Inn på tunet-tilbydere, samt et økt tverrfaglig samarbeid innad i embetet for å få synliggjort Inn på tunet som det gode tilbudet det er til ulike grupper i samfunnet.

Vi har snakket om Inn på tunet i ulike forsamlinger, blant annet til landbruksrådgivere i kommunene, til ledere og ansatte i helse- og omsorgssektoren i kommunene, til bønder, til opplærings- og barnevernsavdelingen i embetet, til skoleseksjonen i kommunene og til embetet som helhet i et digitalt allmøte.

Vi har snakket med samtlige tilbydere i fylkene via e-post eller telefon, og fått besøk over halvparten av tilbyderne. Samtalene har gitt et godt bilde av tilstanden til ordningen i fylkene, og det meldes om økonomiske utfordringer i kommunene som fører til en nedgang i oppdrag til tilbyderne.

Et av innsatsområdene for bedre synliggjøring av ordningen er et økt tverrfaglig samarbeid hos Statsforvalteren i Troms og Finnmark. For 2026 er det et ønske om å få på plass en tverrfaglig gruppe på embetet, som skal sikre synliggjøring av ordningen i de ulike sektorene den er aktuell, spesielt innen landbruk, helse og omsorg, oppvekst og barnevern – og for beredskap. På bakgrunn av det nevnte arbeidet, mener vi at Statsforvalteren i Troms og Finnmark langt på vei når målet om å synliggjøre Inn på tunet som et aktuelt tiltak innenfor ulike tjenesteområder i kommunene.

Hogst

Det meste av hogstvolumet i Troms og Finnmark går til biobrenselanlegg og vedprodusenter. Bjørk er fortsatt hovedtreslaget, men vi ser også økende avvirkning i granfeltene. For tidlig hogst er en utfordring vi jobber med. Vi registrerer at ikke alt hogd virke meldes inn i virkesdatabasen i hogståret, slik at hogd volum avviker fra det som framkommer i statistikken. I Finnmark er hogsten stort sett lokalisert til Pasvik og Alta. Virket leveres til flisfyringsanlegg i Kirkenes, Porsanger og Alta, og til lokale sagbruk. Grunneier Finnmarkseiendommen jobber med å ta opp igjen tynningshogst i furu i Midt-Finnmark for å skjøtte skogen her, og levere virket til lokale flisfyringsanlegg i Porsanger. Det er god etterspørsel etter sagtømmer i Finnmark fra småsagbrukene.

Infrastruktur

Det er begrensa avsetning lokalt i regionen, og det er derfor behov for å få virke ut på båt. Det er bevilget midler til nye tømmerkaier i Kvæfjord og Nordreisa. Kaia i Kvæfjord vil på sikt bidra til økt hogstaktivitet i Sør-Troms og kaia i Nordreisa vil utløse stor tynningsaktivitet i Reisadalen hos Statskog.

Det er stor interesse og behov for skogsvegbygging i kommunene. Det gjelder både nyanlegg og ombygging av skogsveger, særlig i Troms. Skogbruket er avhengig av tilskudd til infrastrukturtiltak, fordi det er lav verdi på stående skog (bioenergivirke) og det er lite skogfond hos skogeierne. En del veganlegg blir ikke realisert fordi skogeierne ikke har økonomi til å dekke merverdiavgift. Nesten alle skogeiere i fylket er kapitalskogeiere og er ikke momspliktige.

Fortsatt bidrag fra staten til å bygge ut skogsbilvegnettet er derfor helt avgjørende for å opprettholde aktivitet og for å kunne høste de voksende barskogressursene i fylket.

Vi ser at aktiviteten er sterkt avhengig av kompetansen i kommunene. Kommuner uten skogfaglig kompetanse er nesten fraværende når det gjelder både skogkultur og vegbygging.

Bioenergi

Statsforvalteren bruker "Bioenergi strategien for Nord-Norge" i arbeidet med å få økt verdiskaping fra bioenergi i fylket. Vi deltar aktivt i bioenerginettverket i Nord-Norge der vi har hatt jevnlig møter med Fylkeskommunene, Statsforvalterne og Innovasjon Norge. Sammen med Statsforvalteren i Nordland har vi søkt midler hos Innovasjon Norge til et treårig mobiliseringsprosjekt for å øke bioenergiproduksjon fra landbruket i landsdelen.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale mål og regionale strategiske føringer

Se punkt 3.1.1.10 - Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp

Denne oppgaven er prioritert hos oss og har blitt tatt opp med kommunene i kommunebrevet, i teamsmøte med kommunene og i veiledning med den enkelte kommune.

Vi følger opp i løpet av året og sørger for å minne på der det trengs. Vi opplever at arbeidet ikke blir prioritert i kommunene.

Kun ett felt er trukket ut sentralt. I tillegg er åtte felt trukket ut lokalt. Det er sendt egenmelding til tre skogeiere i én kommune.

Hos oss blir svært få felt trukket ut til foryngelseskontroll. Dette skyldes at det er lite hogst av barskog, og at hogsten i stor grad meldes inn som energivirke. Energivirke er ikke med i grunnlaget for uttrekking av felt for foryngelseskontroll, selv om det er granskog som avvikles. Dette bør endres.

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelsen på rapporteringskrav	Uttrekt antall felt/kontrollfelt	Antall slutført pr. 30.11	Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11
Resultatkartlegging	5	4	4
Foryngelseskontroll	9	0	0

Ett felt er ikke resultatkartlagt pga manglende oppfølging fra kommunen. Ingen foryngelsesfelt er slutført. Vi vet derfor ikke om kravet til tilfredsstillende foryngelse er oppfylt.

Foryngelse etter hogst (opplæring/oppfølging)

Betegnelsen på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner
Gjennomførte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2025	1	2
Effekt av gjennomførte tiltak (høy/middels/lav)		
Planlagte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2026	1	5

Middels effekt av gjennomførte tiltak.

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt

Det er svært ulikt i hvor stor grad kommunene prioriterer å jobbe med skogordningene. Noen kommuner jobber godt med å informere skogeiere om

mulighetene og melder inn til oss behov for tilskuddsmidler. Andre kommuner jobber svært lite med dette, og melder heller ikke inn behov for NMSK-midler. Dette gjør at det er store forskjeller for hvilke muligheter skogeierne i fylket får til å utnytte skogressursene. De som bor i en kommune med fagkompetanse og/eller personell som prioriterer å jobbe med skogbruk, får bedre rammevilkår enn de som bor i kommuner der dette arbeidet nedprioriteres.

I 2025 har vi hatt en gjennomgang av retningslinjene for NMSK-midlene som kommunene skal vedta. De fleste kommunene har nå vedtatt nye retningslinjer, som for det meste er basert på en felles mal. Det er også vedtatt nye tilskuddssatser som i stor grad er samordnet mellom kommunene.

Vi tar opp dette med kommunene i vår kommunebrev, i nettseminar om årets skogkultursesong, i kommunemøter og ellers ved én til én veiledning. Vi har også foreslått at kommuner som har lite skogkompetanse bør samarbeide med andre kommuner med slik kompetanse. I noen grad har dette skjedd, men det er fortsatt store ulikheter i hvor stor grad skogoppgavene følges opp.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning, resultatopptak)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	9	9	9
Skogkultur	14	14	14
Miljøtiltak	0	0	0

15 kommuner i Troms pluss Finnmark fikk tildelt skogkulturmidler i 2025. 13 av kommunene i Troms har ikke brukt bevilgninga fullt ut. I 6 kommuner er ingen midler brukt. I 7 kommuner er 24 - 73 % av bevilgninga trukket inn. På miljøtiltak har vi ikke hatt aktivitet, så der er det oppgitt 0 på alle. Vi har satt tilfredsstillende på alle, men alle har også rom for forbedring. SF bidrar til bedre forvaltning ved stor grad av en-til-en veiledning.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (opplæring/oppfølging)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Tiltak økonomiske virkemidler skogkultur	Informasjon og oppfølging pr brev, fagsamling, befaringer, webinar, telefon. Felles og en-til-en oppfølging.
Tiltak økonomiske virkemidler infrastruktur	Vi følger opp kommunene tett ved å tilby én til én veiledning i ØKS, og gi råd om saksbehandling i ØKS og beregning av tilskudd til vegprosjekter. Vi har også et prosjekt som heter økt skogsbilvegbygging i Troms og Finnmark der vi har bidratt med støtte til forhåndsvurdering av vegprosjekt, utført av vegplanlegger. I 2025 ble 4 veganlegg befart og gitt veiledning på.
Tiltak økonomiske virkemidler miljøtiltak	Det har ikke vært aktuelle søknader knyttet til miljøtiltak i skogbruket dette året.

Verdiskaping i reindriften (fra kapittel 3.1.6.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Virkemidler og tiltak bidrar til å nå de reindriftspolitiske målene

For reindriftsområdet har det også i 2025 vært begrenset ressurser til å følge opp målsetningen om økt verdiskaping. Vi gjennomfører analyser og overvåker, men har ikke hatt tilstrekkelige ressurser til å kartlegge virkemidler og tiltak, planlegge og gjennomføre dette som kan følge dette opp videre, og bidra til økt verdiskaping.

Vi har gjennomført analyse av bærekraftskriteriene i henhold til egen matrise. Ut fra dette ble det gitt anbefaling av hvilke reinbeitedistrikter som skal telles. Vi gjennomfører også kontroller og analyse i forbindelse med tilskuddsbehandling, og overvåker blant annet kalveprosent, slakteuttak mv.

I enkelte distrikt er slaktevektene urovekkende lave, og dette overvåkes blant annet i forbindelse med vurdering av telleobjekter. Dette rapporteringsskjemaet oversendes Landbruksdirektoratet, som er med på vurderingen av disse.

Tapene er store i reindriftsnæringa. Dette skyldes omfattende beitekrise i 2025 og svært sein tilgang på vårbeite. I tillegg tar rovvilt mye rein.

Vi er bekymret for den økonomiske og psykiske belastningen de årlige beitekrisene påfører næringa.

3.1.1.11 Bærekraftig landbruk

Vi har økende oppslutning om kantsone eng, utslipp til luft og kulturlandskaps-tiltakene. Det er stabilt antall søkere, men vi registrerer at foretakene søker på flere miljøtiltak.

Det regionale miljøprogrammet inneholder strategier for Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL), og de regionale miljøvirkemidlene. Vi har de største utfordringene innenfor miljøtemaene kulturlandskap og utslipp til luft. Vi har stor oppslutning rundt husdyrgjødsel-tiltakene, og mener dette bidrar til å nå målene om redusert miljøbelastning. Vi innførte kantsone eng-tiltaket i 2019, og har økt oppslutning om tiltaket. Vi har tidligere etterlyst midler til måling av vannkvalitet i de utvalgte vassdragene. Det er meldt behov for å få flere vassdrag i ordningen. Dette vil bli vurdert i revidering av regionalt miljøprogram for jordbruket i Troms og Finnmark. Vi har også stor interesse og oppslutning om tilbudene innenfor SMIL.

Måloppnåelsen vurderes til å være god, utviklingen går i riktig retning, og vi ser økt oppslutning om de ulike tiltakene innenfor miljøtema kulturlandskap og utslipp til luft.

Informasjonstiltakene Statsforvalteren i Troms og Finnmark gjennomfører overfor kommunen og direkte til foretakene er medvirkende til en positiv

utvikling.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Virkemidler på miljøområdet bidrar til å opprettholde kulturlandskapet og redusere miljøbelastningen fra jordbruksdriften

Miljøvirkemidlene er inkludert i det regionale miljøprogrammet for jordbruket i Troms og Finnmark, og er innrettet mot regionale utfordringer og behov.

Det er god oppslutning og stor interesse for ordningene innenfor miljøtemaene utslipp til luft og kulturlandskap i det regionale miljøprogrammet.

Vi vurderer fortsatt gjengroing av innmark og utmark som den største miljøutfordringen i Troms og Finnmark. Dette henger sammen med nedgangen i antall beitedyr i de grovfôrbaserte næringene.

I dag har vi ikke tilbud om miljøavtaler eller tiltak innen jord og jordhelse gjennom de regionale miljøtilskuddene i Troms og Finnmark. Dette vil vurderes på nytt i forbindelse med revideringen av miljøprogrammet.

Statsforvalteren vil fortsette å informere kommunene og foretakene om mulighetene innen miljøvirkemidlene for å sikre god måloppnåelse og miljøeffekt.

Per nå vurderer vi heller ikke at det er nødvendig å fastsette egne forskrifter med hjemmel i jordloven som følge av vannkvaliteten i fylkene.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Miljøtema	Andel av de regionale miljøtilskuddene
Friluftsliv	4 %
Kulturlandskap	38 %
Biologisk mangfold	6 %
Kulturminner og kulturmiljøer	10 %
Avrenning til vann	4 %
Utslipp til luft	37 %
Jord og jordhelse	0 %
Plantevern	0 %
Miljøavtale og klimarådgiving	1 %
Sum	100 %

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

Vi har en digital veileder for de regionale miljøtilskuddene på Statsforvalterens nettsider, som oppdateres fortløpende.

For å nå ut til flest mulig søkere har vi sendt informasjon om de regionale miljøtilskuddene både på e-post og SMS til alle foretak i Troms og Finnmark. Utsendingene skjer i juni, september og oktober, og vi ser god effekt av å sende direkte påminnelser til foretakene.

Vi vil fortsette å informere aktuelle søkere om ordningen og løpende oppdatere den digitale veilederen. I tillegg oppfordrer vi kommunene til å informere sine gårdbrukere om de regionale miljøtilskuddene.

Fastsetting av endelige tilskuddssatser drøftes i egne rådsmøter med faglagene i landbruket i begge fylkene. I 2026 vil faglagene inviteres til rådsmøter om de foreløpige tilskuddssatsene for miljøtiltakene. Vi informerer også om forskriftsendringer og eventuelle endringer i jordbruksavtalen.

Vi har gjennomført en todagers kommune - samling, der én av dagene var viet miljøordningene i jordbruket i Troms og Finnmark. I tillegg tilbyr vi jevnlig nettseminarer for nyansatte i den kommunale landbruksforvaltningen. En utfordring er den høye andelen nyansatte ved landbrukskontorene.

Videre har vi holdt fem foredrag i kommuner og for landbruksnæringen om utslippsordningene til luft og om den nye gjødselbrukskriften.

I Troms og Finnmark er andelen 60 % av PT - søkere som søker miljøtilskudd/RMP. Vi får fortsatt tilbakemeldinger på at søknadssystemet er vanskelig og lite intuitivt, og vi ser ikke bort fra at det påvirker oppslutningen.

Vi har også deltatt i NIBIO sin evaluering av regionale miljøtilskudd, og vi er i startgruppen i arbeidet med rulleringen av regionalt miljøprogram.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelse på rapporteringskrav	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	43	49	51	52	58	59	60

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom RMP har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Vi ser en større nedgang i antall søkere til produksjonstilskudd enn til de regionale miljøtilskuddene. Dette tyder på at miljøtilskuddene oppleves som en viktig ordning, også økonomisk, for gjennomføring av miljøtiltak i Troms og Finnmark. Omfanget av utførte tiltak er stigende de siste fem årene.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom SML har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Det har vært en økning i gjennomførte miljøtiltak finansiert gjennom SML-ordningen de siste fem årene. Kommunene har fått større økonomiske rammer og utnytter disse i stadig større grad. Dette kan ha flere forklaringer: Statsforvalterens oppfølging av kommunenes tiltaksstrategier, samt et økt fokus på forurensingstiltak innenfor SML-ordningen. Det gjelder særlig tiltak som forbedrer vannkvaliteten og reduserer klimagassutslipp fra landbruket.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom KMP har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Omfanget av miljøtiltak gjennom KMP har vært stabilt over tid. Dette henger sammen med at den årlige rammen er relativt liten, noe som begrenser muligheten for ytterligere økning i antall tiltak.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom øvrige miljøvirkemidler har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Miljøvirkemidlene har god oppslutning, og for flere av ordningene er etterspørselen høyere enn tilgjengelige midler. Dette gjelder blant annet tilskudd til tiltak i beiteområder hvor behovet overstiger rammen.
Gi en kort omtale av hvordan og i hvilken grad Statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	Digital veileder for regionale miljøtilskudd ligger på Statsforvalterens nettsider og oppdateres fortløpende. Informasjon er sendt direkte til alle foretak i Troms og Finnmark via e-post og SMS (utsending i juni, september og oktober). Direkte påminnelser gir god effekt. Statsforvalteren fortsetter å informere aktuelle søkere og oppdatere veilederen, og oppfordrer kommunene til å informere sine gårdbrukere. Vi har gjennomført todagers kommunesamling, hvor én dag var viet miljøordningene i jordbruket i Troms og Finnmark. Vi har jevnlig nettseminarer for nyansatte i kommunal landbruksforvaltning, som følge av høy turnover ved landbrukskontorene. Vi har gjennomført fem foredrag for kommuner og landbruksnæringen om utslipp til luft og ny gjødselbrukforskrift.

Veiledning av ny gjødselsbrukforskrift (fra kapittel 3.1.6.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal tilby kommunene veiledning om ny gjødselbrukforskrift og bistå Landbruksdirektoratet i å videreutvikle veiledningsmaterieell og støttesystemer for gjødselbrukere og kommuner.

Statsforvalteren har tatt ny gjødselbrukforskrift opp som tema på kommunesamling i 2025, og har hatt veiledning av enkeltkommuner ved forespørsel. Det er også gjennomført møter om temaet med kommuner, faglag og næringen i løpet av året. Statsforvalteren har deltatt på statusmøter med Landbruksdirektoratet og de andre statsforvalterembetene om den nye gjødselbrukforskriften.

3.1.1.12 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Vi erfarer at det fortsatt er utfordrende å få kvalifiserte lærere til grunnskolene. Denne utviklingen har vart over tid og tallene fra Grunnskolen Informasjonssystem (GSI) viser at Troms og Finnmark har en høyere andel lærere som ikke innfrir kompetansekravet for tilsetning enn resten av landet. For Troms fylke utgjør dette 7%, og i Finnmark fylke er andelen på 8%. Men det er store variasjoner i de ulike kommunene; fra kommuner som har 100% kvalifiserte lærere, til kommuner som har hele 34% som ikke innfrir kompetansekravet. I dialogen med kommunene er rekruttering av kvalifisert personale et tema som tas opp.

Det er fortsatt stor mangel på lærere som har kompetanse i opplæring i og på nordsamisk språk både innenfor og utenfor de samiske forvaltningskommunene. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har i flere sammenhenger adressert til nasjonale myndigheter et stort behov for særskilte tiltak for utdanning av lærere på alle nivå som behersker samisk språk.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har ansvaret for koordinering av fjernundervisning i nordsamisk språkopplæring i hele landet. Det er etablert et langvarig samarbeid med Samisk Høgskole om etterutdanning av fjernundervisningslærere i nordsamisk. Det ble i samarbeid med Samisk Høgskole og UiT Norges arktiske universitet holdt en fysiske fagsamling for rundt 50 fjernundervisningslærere i oktober i Tromsø. Kurset handlet om digitale læringsplattformer og digitale læringsressurser. Et særlig aktuelt tema var KI brukt i nordsamisk fjernundervisning. Utdanningsdirektoratet (Udir) deltok på samlingen med sin nye avdeling for samisk grunnopplæring i Tromsø. Det er vanskelig å lage varierte kurs for denne lærergruppen siden tilbudene innen fjernundervisningsdidaktikk og -metodikk og fagmiljøene er få i Norge.

Nasjonalt er det fortsatt for lav kapasitet innen fjernundervisning i nordsamisk på grunn av at det mangler samisklærere. Statsforvalteren holder kontakt med bestillere og leverandører av samiskopplæring, og oversikt over om elever må vente på å få opplæringen i gang. Kapasiteten har vært stabil høsten 2025, men er fortsatt skjort. Vi har jevnlig rapportert dette til Udir. Udir har i juni 2025 avsluttet et nasjonalt arbeid for å analysere kvalitet og kapasitet i samisk fjernundervisning, og fremmet flere tiltak for å bedre situasjonen for samisk fjernundervisning. Statsforvalteren har deltatt aktivt i dette arbeidet.

Statsforvalteren har også i 2025 gjennomført etterutdanning for lærere som gir opplæring i kvensk eller finsk som andrespråk. Deltakelsen var litt lavere enn tidligere år. Dette ble i hovedsak begrunnet i vansker med å skaffe vikarer. Tilbakemeldingene fra deltakerne er at det fortsatt er viktig for dem å møtes fysisk, dele erfaringer, drøfte faglige utfordringer og få kompetansepåfyll.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark lyser ut og behandler søknader om videreutdanning i samisk, finsk og kvensk språk som skal kvalifisere til å

undervise i disse språkene i grunn- og videregående skole. Vi sender ut brev til kommunene om ordningen og opplyser på våre nyhetssendinger om ordningen.

Vi erfarer at kommunene strever med å rekruttere ansatte til barnehage, det gjelder både pedagoger, fagarbeidere, assistenter og vikarer. Vi ser at tallene i Basil bekrefter oppfatningen, fordi økningen i antall dispensasjoner fra utdanningskravet har økt betydelig siden i fjor.

Det er mange av kommunene i Troms og Finnmark som ikke har barnehagemyndighet med barnehagefaglig kompetanse. I disse kommunene er det som oftest personer med skolefaglig bakgrunn som ivaretar barnehagemyndighetsoppgavene i tillegg til oppgaver som skoleeier.

Til tross for økt andel ufaglærte pedagogiske ledere i barnehagene og at mange kommuner ikke har barnehagemyndighet med barnehagefaglig kompetanse, ser vi at fokuset på utvikling og kompetanse holder seg høyt. Vi har mange barnehager, både private og kommunale som har vært, eller er med i tilskuddsordningen, og det er ansatte fra barnehager og kommuneadministrasjon som deltar på ulike fagdager og konferanser som holdes enten av Statsforvalter eller andre. Etterspørselen etter digitale fagsamlinger har blitt større, mye på grunn av barnehagenes økonomi. Det at barnehager ønsker å delta, til tross for dårlig økonomi, ser vi som tegn på at barnehagene ønsker å oppfylle kravet om å være lærende organisasjoner og ivareta barns behov for utvikling, læring og trivsel.

Ordningen med tilretteleggingstilskudd har vært en viktig ressurs i de to nordligste fylkene for å øke andelen pedagoger, men vi har ikke kunne imøtekomme alle søkere med tilskudd. Bidrag som fører til at flere velger å gjennomføre barnehagelærerutdanning er viktige tiltak for å sikre kompetanse i barnehagene. Riktig kompetanse spiller en avgjørende rolle for å kunne ivareta et barnehagetilbud av god kvalitet.

I 2025 arbeidet vi med å legge til rette for at kommunene skulle kunne søke om støtte i ordningen Kollektiv kompetanseutvikling for barnehager og grunnskole fra januar 2026. Internt jobbet vi etter en milepælsplan og la til rette for å ferdigstille de langsiktige planene. I planene er det beskrevet hvilke prioriterte områder samarbeidsforumet har vedtatt for barnehager, grunnskoler og laget rundt barnet. Samarbeidsforumene vedtok de nye langsiktige planene i desember 2025, med forbehold om at det ikke kom prinsipielle endringer i forskriften for Kollektiv kompetanseutvikling for barnehager og grunnskole.

Det er flere faktorer som er avgjørende for om kommunene ønsker å delta og søker om midler i tilskuddsordningen. Dårlig kommuneøkonomi, andelen ufaglærte, mangelen på ansatte og vikarer i barnehagene og skolene, høy utskifting i lederstillinger, "konkurrerende" kompetansehevingstiltak som læringsmiljøprosjektet og oppfølgingsordningen, påvirker kapasiteten til å drive utviklingsprosjekt. Kapasitet og kompetanse på ledernivået vurderer vi som avgjørende for å kunne lede utviklingsarbeid og lærende organisasjoner. Flere små kommuner har over år søkt om midler til å utvikle ledernes kompetanse til å drive utviklingsarbeid, men vi ser at slike tiltak ikke alltid fører til utvikling, fordi folk i lederstillinger flytter fra kommunen og dermed forsvinner kompetansen. For å sikre at skoler og barnehager har kompetanse til å lede utviklingsprosjekt har samarbeidsforumene derfor valgt å ha med i langsiktig plan at de som inngår partnerskap med kommunene, må undersøke om ledere eller utviklingsgruppa på skolene og i barnehager har kompetanse i veiledning, utviklings- og/eller prosessledelse. Dette for å sikre at tiltakene de igangsetter bidrar til å fremme utvikling, læring og trivsel hos barn og unge.

Kompetansetiltak i partnerskap med UH (fra kapittel 3.1.7.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner og fylkeskommuner utvikler og gjennomfører kompetansetiltak i partnerskap med UH.

Vi har i kalenderåret 2025 hatt tre samarbeidsforum i Finnmark og tre samarbeidsforum i Troms; to for ReKomp, to for DeKomp og to for Kompetanseløftet. Samarbeidsforumene har gitt felles innstilling av tilskuddsmidler for 2025 ut fra de langsiktige planene. Planene har som formål å gi likeverdige muligheter for kompetanseutvikling etter målsettingene for tilskuddsordningen og kriteriene for tildeling av tilskuddsmidler.

All kompetanseutvikling gjennom tilskuddsordningen er etablert og blir gjennomført i aktive partnerskap mellom eiere og UH. UiT Norges Arktiske universitet (UiT) og Samisk høyskole, er representert i samarbeidsforumene. Det er til sammen fem universitet og høyskoler som er involvert i partnerskap med offentlige og private barnehager og skoler og regionale nettverk. Finnmark fylkeskommune har ikke hatt kapasitet til å delta i tilskuddsordningen i 2025.

Samarbeidsforumene benytter føringene i retningslinjene for tilskuddsordningen og de langsiktige planene i sin vurdering og prioritering av tilskuddsmidler. Samarbeidsforumene påser at behovsmeldingene er utarbeidet i partnerskap mellom UH og eiere.

Vår vurdering er at UH i stor grad er organisert for å etablere og følge opp partnerskapene. Flere av partnerskapene viser at de gjennomfører kompetanseutvikling som er i tråd med retningslinjene for ordningen. Det er fortsatt behov for å følge opp at alle partnerskap har forankring i den enkelte barnehage og skole når det gjelder behov og gjennomføring av tiltak. Vi vil følge dette opp videre i de ulike møtepunktene vi har med de ulike aktørene i ordningen. Gjennom et etablert og godt samarbeid med universitet og høyskolene i vår region, og da særlig med UiT, har vi et godt fundament for dette arbeidet.

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv (fra kapittel 3.1.7.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenesten og andre relevante støttetjenester er inkludert

Vi har bidratt til at tiltakene i Kompetanseløftet har blitt sett i et tverrsektorielt perspektiv i ulike kanaler som informasjonsmøter, langsiktig plan, behovsmeldinger og midtveisevalueringer.

I langsiktig plan for Kompetanseløftet var det tydelige forventninger til partnerskapene at utviklingsarbeidet skulle inkludere et tverrsektorielt perspektiv som gjaldt alle lag rundt barn og elever. Den langsiktige planen viste også til prioriterte mål for Kompetanseløftet, og beskrev videre hva det ville innebære å nå disse målene. Et av disse punktene var å ha samarbeidskompetanse for å kunne bygge et godt lag rundt barna og elevene.

I behovsmeldingen måtte partnerskapet beskrive utfordringsbildet som førte til valg av tema, og der ble både barnehage, skole, Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) eller annen tjeneste i laget rundt barnet /eleven nevnt når det gjaldt ulike enheter som kunne ha behov for utvikling. De måtte svare på hvilke ulike målgrupper som skulle delta som PPT, barnevern, helse og andre i laget rundt barnet. I tillegg måtte partnerskapene svare på om og hvordan PPT var engasjert i tiltaket, og de måtte beskrive hvordan dette utviklingsarbeidet skulle bidra til kollektive prosesser for profesjonsutvikling i barnehage og/eller skole eller for andre i laget rundt barnet.

Vi har årlig gjennomført en midtveisevaluering for partnerskapene som har deltatt i Kompetanseløftet. Ett av spørsmålene vi har stilt partnerskapene har vært hvordan den tverrfaglige samhandlingen i kommunen/kommunene har utviklet seg eller blitt påvirket, som følge av utviklingsarbeidet med Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis.

Vi har i dialog med enkelte partnerskap også spurt om i hvilken grad arbeidet i Kompetanseløftet blir sett i sammenheng med oppvekstreformen og barnevernlovens krav om en forebyggende plan. Vi mener at dette er med på å tydeliggjøre behovet for mer tverrfaglig tenkning i oppvekstsektoren ute i kommunene, og gi partnerskapene en liten dytt i retning av å se kompetanseløftet og oppvekstreformen i sammenheng.

Alle partnerskapene i kompetanseløftet har hatt PPT inkludert i tiltakene. Ett partnerskap med flere kommuner, sier at PPT er med på alt i utviklingsarbeidet, og at dette er en stor fordel. Ellers nevnes at PPT har deltatt på felles fagdager med barnehager, skoler og SFO. I noen tilfeller har barnevern og helse også deltatt, og partnerskapene rapporterer blant annet at relasjonsbygging for ansatte skaper gode arenaer for å styrke samarbeidet mellom tjenester i laget rundt barnet, spesielt når det gjelder strukturarbeid. PPT er med både i et ledelsesperspektiv, i styringsgrupper, men også ved at de ansatte i PPT er med som en målgruppe for tiltakene.

Flere av partnerskapene opplyser at kompetanseløftet har bidratt til å opparbeide gode rutiner på tverrfaglig samarbeid i kommunen, og eksempel på det kan være nye rutiner på hvem som innkalles til møter i saker som gjelder hele laget rundt barn.

Ett partnerskap sier at tilbakemeldinger fra ansatte i helseetaten viser at de opplevde økt kompetanse som følge av det økte tverrfaglige samarbeidet i kommunen med bakgrunn i Kompetanseløftet.

Partnerskapene oppgir at det varierer i hvor stor grad de ulike kommunene har klart å etablere gode rutiner og systemer for samarbeid, og det kan også være variasjon innad i kommuner når det gjelder ulike enheter og mellom de forskjellige tjenestene. Det virker som at partnerskapene i Kompetanseløftet er opptatt av å videreføre arbeidet med at barnehager og skoler utfører utviklingsarbeidet i samarbeid med PPT, og har et ønske om å få de andre kommunale tjenestene ennå mer med i utviklingsarbeidet.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge.

Oppfølgingsordningen uttrekk 2022

I 2025 har vi hatt ti kommuner med i oppfølgingsordningen, og de avsluttet sitt arbeid i juni 2025. Vi valgte tidlig i uttrekket å ha med veiledere både fra praksisfeltet og fra UH, og vi ser at den dynamikken har fungert godt for kommunene. Noen kommuner har hatt behov for å bygge opp sine administrative systemer og rutiner, og har fått god hjelp av erfarne rektorer og skoleeiere som veiledere. I tillegg har veiledere fra UH tilført sin faglige og forskningsbaserte kunnskap i prosessene.

Finnmark

Veilederne og Statsforvalteren har bidratt til å gi kommunene kompetanse i å analysere egen situasjon og sette inn riktige tiltak i kommunene. I de fem deltakende kommunene har skoleeiermiljøet og skoleledelse stabilisert seg noe gjennom nye tilsetninger. Det er gitt ekstra lederveiledning til de nyansatte for å styrke kvalitetsarbeidet i gjennomføringsfasen.

Generelt sett har arbeidet i kommunene vært på det jevne i gjennomføringsfasen, med stort trykk i veiledningsarbeidet fra veiledere og Statsforvalteren.

Det er gjennomført fire-fem fysiske veiledningssamlinger i hver av kommunene. I veiledningssamlingene arbeider veilederne sammen med kommune- og skoleledelse med analyse av skolens resultater, situasjonsbeskrivelse og arbeid med strategier og tiltak i gjennomføringsårene. I de fleste kommuner skjer dette også i utviklingsgrupper og med team-ledere. Statsforvalteren deltar i dette arbeidet sammen med sektorledelse, skolene og veiledere. I tillegg har det vært jevnlig digitale veiledninger.

Vi vurderer at det har vært viktig for framdriften og resultatene at Statsforvalteren har fulgt veiledningsarbeidet så tett. Det er for tidlig å si noe om konkrete resultater av kvalitetsarbeidet, men prosessene i kommunene og på skolenivå er gjennomført.

Alle kommunene har bedret sine systemer og økt kompetansen for å drive kvalitetsforbedring i egen organisasjon. Det er likevel ulikt hvor langt kommunene har kommet i å analysere egne resultater og legge inn gode tiltak for å gi økt kvalitet både i læringsresultater og læringsmiljø. Kommunene har arbeidet med å utvikle profesjonsfellesskapet, lesing og regning, og det at kvalitetsarbeidet kommer inn i team og klasserom. To kommuner vurderes å ha oppnådd god implementering i bruk av egne resultater på nasjonale prøver og andre indikatorer, til systematisk å bygge kompetanse og utvikle egen kvalitet. De resterende tre kommuner vurderes av forskjellige årsaker til fortsatt ikke å ha kommet langt nok i arbeidet, men å være på god vei. Disse tre kommunene ble vurdert til å ha behov for å fortsette i oppfølgingsordningen ved uttrekk 2025.

I sluttvurderingen fra deltakende kommuner kommer følgende frem:

"Vi har fått en struktur på utviklingsarbeidet. Vi har fått større forståelse for skillet mellom utviklingsarbeid og drift. Lærerne ser tydeligere sammenheng mellom profesjonsfellesskapet og læringsmiljøet for elevene. Kommunalleider og skoleledelsen opplever at det har vært positivt og lærerikt å delta i OO, og deltakelsen har medført en retning i utviklingsarbeidet som vi ønsker å fortsette med."

"Alle ansatte benytter analysekompetanse aktivt. Pedagogisk analyse er tatt aktivt i bruk. Alle ansatte er mer bevisst sin rolle som språkarbeidere/språklærere og alle klasser har hatt klasselesekurs. Det oppleves som positivt fra eier- og lederperspektiv å delta i oppfølgingsordningen. I en liten kommune blir det ensomt å drive bamehage- og skoleutvikling og det er bra med et eksternt støttesystem."

"Vår viktigste erfaring er å få organisert og strukturert kvalitetsoppfølgingsarbeidet. Vi har jobbet med strukturell kvalitet, prosesskvalitet og resultat kvalitet. Som skoleeier er jeg svært fornøyd med at vi ble trukket ut i ordningen, og det aller mest verdifulle er den arbeidsgruppen vi har hatt gjennom statsforvalter og veiledere."

Troms

De fem deltakende kommunene i Troms har krevd ulikt fokus og progresjon i arbeidet. Samtidig har alle kommunene hatt utvikling og kontinuitet slik at både systemer, kapasitet og kompetanse har bedret seg. Alle de fem kommunene har benyttet seg av veiledere som tiltak i oppfølgingsordningen. Kommunene melder om at de har hatt nytte av tiltaket.

Det er gjennomført fysiske veiledningssamlinger i hver av kommunene. I tillegg har det vært jevnlig digitale veiledninger. Det har vært viktig for framdriften og resultatene at Statsforvalteren har deltatt etter behov. Det er for tidlig å si noe om konkrete resultater av kvalitetsarbeidet, men prosessene i kommunene og på skolenivå er gjennomført.

En av fem kommuner vurderes til at de ikke er kommet langt nok. Dette skyldes blant annet intern uro i organisasjonen og fravær. Denne kommunen deltar videre i nytt uttrekk. De fire andre kommunene har jobbet stabilt godt med tiltak i kvalitetsarbeidet. I alle kommunene har Statsforvalteren vært representert i styringsgruppemøter ved behov. Dette har vært et viktig og nødvendig samarbeid. Dette fordi Statsforvalteren kan dele erfaringer fra andre kommuners arbeid i oppfølgingsordningen, og kan bidra til fremdrift og progresjon i arbeidet.

Prosessene i kommunene og på skolenivå ser ut til å ha fungert godt. Dette viser seg blant annet gjennom at alle kommunene satser på videreutvikling av profesjonsfellesskapet og systematiserer kvalitetsutviklingsarbeidet ved å forankre dette arbeidet både i styringsgrupper og utviklingsgrupper.

Det knytter seg likevel stor usikkerhet til kommunenes fortløpende kapasitet. Alle deltakende kommuner er små kommuner med utfordringer knyttet til kapasitet og kompetanse. Disse kommunene er svært sårbare når det gjelder økonomi, fravær og utskiftninger av ansatte på ledernivå. Dette bekreftes av kommunenes rapportering i GSI. Verdt å nevne om kommunene i Troms er at flere opplever økning i andel ufaglærte lærere i skolen.

Tre av fem kommuner har fortsatt en relativ høy andel elever som skårer på nivå 1 eller 2 i lesing og/eller regning. Dette kommer frem i de ferskeste resultatene fra nasjonale prøver. En av kommunene har positiv utvikling på nasjonale prøver i regning.

To av kommunene har en stor andel elever som svarer at de blir mobbet i elevundersøkelsen. De tre øvrige kommunene har tall som er skjernet i elevundersøkelsen når det gjelder andel elever som svarer på spørsmål om de blir mobbet eller ikke.

Kommunene selv rapporterer blant annet slik på sin deltakelse i oppfølgingsordningen:

"Aksjonene på småskoletrinn har resultert i et roligere elevmiljø og et forbedret arbeidsmiljø hos ansatte, siden utagerende adferd (både fysisk og språkbruk) har sunket betraktelig. En viktig suksessfaktor er et samstemt og stabilt personal i elevgruppe. Det er trolig årsaken til at vi ikke ser samme effekten i eldre elevgrupper"

"Gjennom prosessene i oppfølgingsordningen, refleksjoner og drøftinger har vi alle blitt mer bevisst på lærerens handlingsrom i møte med elevene. Elevstyrt elevsamtale i kombinasjon med trygge og autoritative klasseledere bidrar til å skape et bedre læringsmiljø og øke elevenes trivsel og motivasjon for læring. Samtidig er vi klar over at kulturendring og endring av undervisningspraksis kommer til å ta tid. Vi forventer å merke utvikling i resultater i elevenes læring til neste skoleår og årene fremover."

"Elevene har gitt tilbakemelding på at undervisningen er mer variert, blitt mer praktisk og dette har ført til økt motivasjon for læring. Elevundersøkelsen viser økt motivasjon og økt trivsel blant elevene."

Oppfølgingsordningen uttrekk 2025

Statsforvalteren har rekruttert til sammen ni kommuner til å delta i ordningens uttrekk for 2025. Utdanningsdirektoratet har gitt Statsforvalterne større handlingsrom til å vurdere hvilke kommuner som har behov for å være i oppfølgingsordningen. Statsforvalteren har sammen med kommunene rekruttert veiledere til hver kommune.

Kommunene har med bistand av eksterne veiledere og Statsforvalteren vært i prosess med å analysere egne data som skal danne et konkret utfordringsbilde. Arbeidet har foregått høsten 2025. Dette arbeidet skal fortsette gjennom våren 2026 i alle de ni kommunene. Tre av kommunene i Finnmark har fortsatt i oppfølgingsordningen (uttrekk 2022), og har derav fått godkjent en noe alternativ forfase. De har fortsatt analysearbeidet i noen grad, men har i større grad fortsatt tiltaksarbeidet de allerede er i gang med.

En av kommunene i Troms deltok også i oppfølgingsordningen uttrekk 2022. Denne kommunen deltar i uttrekk 2025 på en tilpasset måte. To av de andre kommunene i Troms deltok i uttrekk 2020. Kun en av kommunene i Troms deltar for første gang i oppfølgingsordningen.

Prioritering av skole- og barnehagemiljø og individuell tilrettelegging/spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.1.7.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal prioritere barnehage- og skolemiljø og individuell tilrettelegging (opplæringsloven §11-4 flg.) og spesialpedagogisk hjelp i sitt arbeid. Disse prioriteringene skal være førende for statsforvalters arbeid innenfor kompetanseutvikling. Statsforvalterne skal gjøre risikovurderinger av barnehageeiers og lokal skolemyndighets forutsetninger for å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke barnehageeiers og lokal skolemyndighets kompetanse ved behov.

Både psykososialt barnehagemiljø og spesialpedagogisk hjelp har vært tema på vår barnehagemyndighetssamling i 2025. I tillegg tar vi jevnlig opp disse temaene i våre nyhetssendinger til sektor. Vi veileder både foreldre, barnehagestyrere og barnehagemyndigheter på regelverket om psykososialt barnehagemiljø og spesialpedagogisk hjelp og vi har gjennomført tilsyn på begge temaer.

På barnehageområdet registrerer vi henvendelser og annen informasjon om et trygt og godt barnehagemiljø slik at det kan være mulig å gjøre vurderinger av barnehageeiers forutsetninger for å arbeide målrettet med dette temaet. Vi erfarer økende antall henvendelser fra foreldre som opplever at barna deres krenkes av andre barn eller av ansatte i barnehagen, og at barnehageeier i mange tilfeller er fraværende i håndteringen av dette.

I de fleste henvendelsene opplyser foreldre at de har vært i kontakt med barnehagens ledelse, og at de opplever å ikke bli hørt eller tatt på alvor. Vi har ikke kilder som gir oss informasjon om hvor mange henvendelser og saker som blir fulgt opp i barnehagen. Vi har heller ikke kilder som kan gi oss informasjon om barnehageeier blir involvert i barnehagens håndtering av disse sakene eller om barnehageeier/barnehager har internkontroll som sikrer at barnehagen følger regelverket om psykososialt barnehagemiljø. Med utgangspunkt i den kjennskapen vi har om barnehageeiers forutsetninger, vurderer vi at det er svært ulikt hvilken kompetanse de ulike eierne har om psykososialt barnehagemiljø.

Samlet sett tenker vi at veldig mange eiere har overlatt til barnehagens ledelse å selv vurdere hvilken kompetanse og forutsetninger de har behov for, for å kunne følge regelverket. Vi vurderer også at barnehagens eiere kan være utfordrende å få kontakt med på grunn av ulike eierskap. Alle skriftlige henvendelser vi mottar fra foreldre om psykososialt barnehagemiljø, oversender vi til lokal barnehagemyndighet for oppfølging. Vi ber også om en tilbakemelding fra myndigheten om hvordan saken følges opp. Dette bidrar til at vi kan styrke både barnehageeier og barnehagemyndighetens kompetanse der det er behov.

Når det gjelder spesialpedagogisk hjelp viser informasjonen vår at det også her er ulik kunnskap hos barnehageeiere og barnehagens ledelse. Klagesaksbehandling, veiledning og tilsyn spesielt, har bidratt til økt kompetanse når det gjelder at den spesialpedagogiske hjelpen blir gjennomført i tråd med vedtaket.

Mange av partnerskapene i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehager, jobber med barnehagemiljø og inkludering. Dette bidrar i stor grad til økt kompetanse i barnehagene, men nødvendigvis ikke hos barnehageeier.

Krevende rekrutteringsutfordringer i barnehagene er en risiko som kan bidra til at forutsetningene for å drive barnehagen i tråd med regelverket svekkes. Vi vurderer derfor at nasjonale strategier som kollektiv kompetanseutvikling og videreutdanning, samt tiltak som styrker rekrutteringen til grunnutdanningen, er nødvendige.

På skoleområdet har vi fortsatt et stort antall saker som omhandler skolemiljø. Disse sakene har svært høy prioritet og så å si alle saksbehandlene på skoleseksjonen arbeider med denne typen saks. Det medfører at vi klarer å behandle alle sakene innen rimelig tid og også ta toppene når det er mange saker på kort tid. Vi ser i vår behandling av disse sakene at det fortsatt er behov for kompetanse ute i kommunene og skolene.

Vi har derfor skolemiljø som tema på alle våre månedlige nyhetssendinger og veileder blant annet på de ulike delpliktene som ligger i skolens aktivitetsplikt. Vi har også prioritert å gjennomføre tilsyn med skolemiljø, i tillegg til individuelt tilrettelagt opplæring. Tilsynene med skolemiljø er valgt på bakgrunn av våre risikovurderinger der vi blant annet legger erfaringen fra skolemiljøsakene til grunn. Vi har også gjennomført målrettede veiledninger om reglene i kapittel 12 med utvalgte skoleeiere og skoler, dette også basert på risikovurderinger og erfaringene med behandlingen av skolemiljø saker.

På området individuell tilrettelegging har vi også hatt et sterkt fokus i 2025. Vi har gjennomført tilsyn med fylkeskommunene og utvalgte skoler med tema individuelt tilrettelagt opplæring. Tilsynene er valgt som følge av risikovurderinger der våre erfaringer fra henvendelser og klagesaker har vært førende. Vi har avdekket manglende lovforståelse på dette området og har også prioritert dette høyt i regionale samlinger for skoleleiere, skoleledere og ledere i PPT. Slike samlinger har blitt gjennomført regionvis i begge fylkene og vi følger også opp disse med nye veiledninger rettet mot samme målgruppe.

Basert på risikovurderinger av lokale skolemyndigheters forutsetninger for å løse oppgavene med skolemiljø og individuell tilrettelegging har dette hatt hovedprioritet i 2025. I vår behandling av skolemiljø saker og saker om individuell tilrettelegging ser vi at manglende kompetanse på disse områdene får store konsekvenser for elevenes opplæring. Vi har derfor et sterkt fokus på dette i vårt arbeid med tilsyn, klagebehandling, håndhevingssaker og veiledning.

3.1.1.13 Andre oppdrag

Oppdrag 3.1.8.2 Voldsforebygging og helhetlig krisesenter tilbud:

Når det gjelder forebygging av vold og overgrep mot barn og unge, drifter vi fortsatt nettverket med kontaktpersoner i kommunene her i nord, i samarbeid med Statsforvalteren i Nordland, kompetanse-sentrene RVTS Nord og RKBU Nord og Sametinget. Dette har utviklet seg til å bli et nettverk med bredt tverrfaglig fokus på oppvekstområdet, med stadig flere deltagere fra flere fagområder fra hver enkelt kommune. Vi er i dialog med kompetansesentrene om å legge øvrige nettverk innunder dette nettverket, inkludert BTI/BTS-nettverkene til Korus Nord. Dette for å gjøre arbeidet mer samordnet og effektivt ut mot kommunene. Vi ønsker å lage dette om til et tverrsektorielt nettverk på tema «barn og unge i nord», fremfor det mer spesifikke på forebygging av vold og overgrep mot barn og unge. Det vil imidlertid ikke endre at forebygging av vold og overgrep mot barn og unge fortsatt vil være sentralt og viktig tema for nettverket og samarbeidet.

Videre ser vi også stor verdi av å delta i samarbeidsforum for forebygging av vold og overgrep i samiske samfunn, koordinert av RVTS Nord. Dette er et bredt sammensatt forum, hvor vi møter kommuner og vi blir kjent med og videreformidler aktuell kunnskap og ressurser.

Når det spesifikt gjelder krisesenteroppdraget, viser vi til rapporteringen på rapporteringspunkt 7.3.2.1.

Oppdrag 3.1.8.3 - 3.1.8.5 Kompetansestrategi barnevern:

Tjenestestøtteprogram:

Nesten alle tjenestene i Troms og Finnmark har gjennomført Tjenestestøtteprogrammet. Noen har fått muligheten å gjennomføre for andre gang. Erfaringene våre er at programmet har blitt bedre fra år til år. Hva dette programmet er, har også blitt tydeligere kommunisert til tjenestene. Vi har hatt to tjenester som har deltatt i 2025. Det er vår vurdering at tjenesten må være forholdsvis stabil, med en stabil ledelse, for at tjenesten skal kunne gjennomføre med utbytte. Statsforvalteren deltar på noen av samlingene, og det vurderes som nyttig. Tjenestene har meldt tilbake at det har vært veldig bra å kunne samle hele tjenesten for å ha fokus på utviklingsarbeid, særlig i en tid med dårlig kommuneøkonomi.

Veiledningsteam:

To tjenester (fem kommuner) startet opp med veiledningsteam i 2025. Veiledningsteam vurderes som et svært nyttig tiltak i kompetansestrategien. Det er individuelt tilpasset og det gis også mulighet til forlengelse. Det er veldig hensiktsmessig for mange. Vi mottar kommunenes rapporteringer og vi deltar på samlinger. Vi oppfordrer de kommunene som har veiledningsteam og som skal ha dialogmøte med Statsforvalteren, til også å invitere med veilederne til dialogmøte. Flere kommuner har gjort dette, og dette har gitt nyttige bidrag i dialogmøtene.

Dialogmøter:

Vi har gjennomført dialogmøter med åtte tjenester (ti kommuner) i 2025. Kanskje det tiltaket i kompetansestrategien med best utbytte, både for oss og kommunene. Dialogmøtene har vært en fin arena for kommunene å presentere sin barneverntjeneste, for oss å presentere vårt syn, og å få til en god og åpen dialog om barneverntjenesten. Det er en fin arena for å drøfte områder hvor det ikke fungerer, men også for å trekke frem områder som driftest godt. Møtene gir videre en god arena for å få kommuneledelse, både politisk og administrativt, mer på banen ift. barnevern. Styling og ledelse, samt kompetanse-kravene er også nyttige dialogpunkter på disse møtene.

Alle dialogmøtene i 2025 ble gjennomført digitalt. Vi har gode erfaringer med å gjennomføre disse møtene digitalt. Stort sett er politisk og administrativ ledelse i kommunen godt representert i disse møtene. Det avtales alltid om og eventuelt hvilke oppfølgingspunkter vi skal ha i møtet. Vår erfaring er at vi nå raskt kan planlegge dialogmøter med kommunene når vi ut fra en risikovurdering ser at det kan være hensiktsmessig.

Læringsnettverk:

Dette er det tiltaket i kompetansestrategien som er vanskeligst, både å gjennomføre for kommunene og for statsforvalterne å skulle følge opp. Vi har tre-fire dedikerte medarbeidere som jobber med utviklingsoppgavene, herunder to som særlig jobber opp mot læringsnettverkene. Bufetat region nord har nå også fått en solid rolle i flere av læringsnettverkene som har prosjekter på fosterhjemsområdet, og det vurderer vi som særlig positivt. RKBU er også inne i flere nettverk/prosjekter.

Vår vurdering er at det er krevende å drifte et læringsnettverk for barneverntjenestene. Vi har fortsatt ett nettverk hvor det ikke har vært aktivitet i 2025. Statsforvalteren har hatt direkte kontakt med nettverket/lederne. Manglende aktivitet begrunnes i bemanning og kapasitet. Vår vurdering er at det er å anse som en suksessfaktor for nettverkene dersom de bruker midler/ressurser på å engasjere prosjektleder. Det sikrer fremdrift i prosjektet i mye større grad når det er en prosjektleder på plass. Det er også vår vurdering at flere kommuner/nettverk forsøker å utvikle prosjekter som kan bidra til mer samarbeid på tvers av tjenestene når det for eksempel gjelder oppfølging av fosterhjem. Vi har også i 2025 opprettet samarbeid med SF i Vestland som har koordineringsrolle på læringsnettverkoppdraget.

Ledelsestiltakene:

To av fire ledernetter var allerede etablerte nettverk da vi startet jobben med å etablere ledernetter. Disse har nok god nytte av det å være et nettverk, og har også hatt noen flere aktiviteter i 2025. Vi vurderer at barnevernlederne vil ha stort utbytte av å være med i et ledernetter, også de som vi har fått etablert i 2024. Ingen av våre barnevernledere har deltatt på ledelsestiltakene i regi av Bufdir (Agenda Kaupang/USN). Dette knytter seg først og fremst til økonomi. Flere av våre kommuner står i svært krevende økonomiske situasjoner, med reisestopp og ansettelsesstopp.

Disse tiltakene er gratis å delta på, men reise dekkes ikke, og da vil ikke våre kommuner ha de samme mulighetene til å delta på disse som andre kommuner i mer sentrale strøk. Dette har vi meldt fra om til Bufdir, og vi er glad for i 2026 vil Internkontroll-tiltaket i regi av Agenda Kaupang, kjøres i Tromsø. Vi er også glad for at det blir gitt dekning av reise/overnattingsutgifter.

Rekruttering av fosterhjem i familie og nære nettverk:

Dette er fast tema på våre dialogmøter og også tema i våre møter med Bufetat region nord. Vi har i 2025 videreført samarbeid i arbeidsgruppa mellom fem kommuner, Bufetat og Statsforvalteren. I 2025 har vi gjennomført tre frokostseminarer med fosterhjemsrelaterte tema, herunder rekruttering av fosterhjem i familie og nære nettverk, men også rekruttering av fosterhjem generelt. Frokostseminarene sitt hovedformål har vært erfaringsdeling. Tilbakemelding fra deltakerne har vært at formen på frokostseminarene har fungert, med et innlegg og deretter refleksjoner/erfaringsdeling i grupper.

Videre at det har vært fint å få høre om andres erfaringer, og flere har tatt med seg innspill tilbake til kontoret. Arbeidsgruppas medlemmer har beskrevet samarbeidet som nyttig, og at det har bidratt til bedre informasjon om hverandre og også bidratt til å knytte kontakter. Statsforvalteren har etterspurt kommunene hva de har behov for av støtte på området rekruttering i familie og nære nettverk. Det var få kommuner som meldte om behov. Det som ble meldt var blant annet forberedelse og kurs (opplæring til familie/slektsfosterhjem, og kartlegging av nettverksressurser). Statsforvalteren vurderer at vi har tilrettelagt for erfaringsutveksling ved samarbeid i arbeidsgruppa og ved gjennomførte seminarer.

3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Statsforvalteren vurderer at det i flere kommuner er en positiv fremgang, både i systematisk innsats og i resultater, når det gjelder kommunenes tilrettelegging for gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge. Dette er imidlertid et innsatsområde hvor det tar tid, både å etablere og implementere, nye strukturer. Det er samtidig viktig å være bevisst at denne innsatsen utføres i en kontekst preget av at kommuneøkonomien er under stigende press, og med utfordringer knyttet til det å ha tilstrekkelig tilgang til personelle og materielle ressurser i kommunene. Det må kuttes og omstilles på mange områder, og vi ser at helhetlig samarbeid og forebygging da er særlig utsatt.

I nord har vi særlige utfordringer med den demografiske utviklingen, lange avstander, små kommuner og varierende tilgang på tjenester. Utfordringene med å rekruttere og beholde tilstrekkelig kapasitet og kompetanse, og tilhørende problematikk med vakanser og turn-over i bemanningen, gjelder for mange av de viktige tjenestene for barn og unge og helhetlig samarbeid. Hvordan bygge laget rundt barn og unge når deler av laget ikke er der? Vi ser også at en del nasjonale modeller (MST, Fact Ung) ikke er godt nok tilpasset disse forholdene.

Videre hører vi fra flere kommuner at de ofte opplever en sektorisert vinkling på det som kommer fra både nasjonalt og regionalt hold, som de selv på lokalt nivå må sette i sammenheng for den helhetlige, tverrfaglige innsatsen. Vi mener derfor at videre innsats for å fremme et koordinert samarbeid, som gjennom etatssamarbeidet, er viktig for at utviklingen skal fortsette å bevege seg i riktig retning både på regionalt og lokalt nivå.

Vi vil også peke på viktigheten av at det ved utvikling av nytt kompetansemateriell og nye ressurser til kommunene, må sikre at dette ses i god sammenheng med kommunale strukturer og planprosesser. Det kan også være en fordel å tenke ulike målgrupper i kommunene, for enklere tilgang.

Statsforvalteren har formidlet samhandlings- og koordineringsplikten på ulike arenaer og nettverk, for tjenestekområder innenfor helse, sosial, oppvekst og barnevern. Nasjonale føringer i velferdslovgivningen, opptrappingsplaner vold og overgrep og psykisk helse samt veiledere for samarbeid, psykisk helse for barn og unge og barnets beste veileder for Nav, er alle med på å støtte opp under pliktene til å samarbeide om gode og helhetlige tjenester til barn og unge. Samhandlings- og koordineringsplikten har vært tema på fysisk beslutningssamling for besluttere i Nav-kontorene i vår region, og på Nav-ledersamling. Vi prioriterer saksbehandling av saker som direkte eller indirekte påvirker barn og unge, og har opphevet flere saker på grunn av manglende barnets beste vurdering.

Statsforvalteren får flere tilbakemeldinger på nytteverdien av vår innsats med å bistå kommunene i arbeidet med å etablere gode og helhetlige tjenester til barn og unge. Dette både i form av direkte dialog og veiledning, men også i samarbeid med kompetanse-sentrene og UH-sektoren. Statsforvalteren vurderer at utviklingen under dette delmålet går i riktig retning, og vi vurderer det som nødvendig med fortsatt innsats fra vår side. Vi bør fortsette vår innsats med å bidra til og understøtte kommunenes utviklingsarbeid på dette området, slik at vi kan oppnå en ytterligere utvikling i positiv retning for gode og helhetlige tjenester for utsatte barn og unge i våre kommuner.

Vi opplever at vårt arbeid på dette området effektiviseres gjennom samarbeidet som vi legger til rette for gjennom Statsforvalterens nasjonale gruppe for arbeid med barnekonvensjonen i praksis (tidligere Sjumilsteget). Det har etablert seg som et viktig samarbeid på fagnivå både for det interne arbeidet i embetene og utad mot kommunene, i god dialog med våre kontaktpersoner i Bufdir. Samtidig ser vi at det kan være utfordrende å få til god forankring i alle embetene for en nasjonal arbeidsgruppe. Likevel mener vi nytteverdien av en slik organisering er stor, noe som også gjenspeiler seg i den konstruktive dialogen og samarbeidet som er etablert med etatssamarbeidet på tema forebygging, medvirkning med barn og unge og tverrfaglig kommunebilder/ kommunedialog.

Vi har i 2025 også jobbet med å videreutvikle prosjektet "Spør en ungdom!", i samarbeid med Statsforvalteren i Nordland og den nasjonale arbeidsgruppa. Vi mener å se god effekt av vår satsing på ung medvirkning. God medvirkning er avgjørende for å sikre gode og helhetlige tjenester. Samtidig må det jobbes videre for å bygge varige strukturer rundt dette.

Vi viser forøvrig til vår rapportering under pkt. 7.3.2.10.

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kvalitetssikret, kunnskapsbasert og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har sammen med Statsforvalteren i Nordland etablert et nettverk med kontaktpersoner i alle kommunene for å øke kunnskap og kompetanse på tema forebygging, tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid. Dette med utgangspunkt i barnevernsreforen og aktuelle planer og veiledere.

Vi koordinerer kvartalsvise nettverksmøter sammen med kompetansesentrene RVTS Nord og RKBU Nord, og Sametinget.

Hvert nettverksmøte har også med et eller flere eksempler fra praksis, presentert av en kommune. I tillegg samarbeider vi om et felles fagseminar rettet mot politisk og administrativ ledelse i kommunene. En egen ressursgruppe med utvalgte kontaktpersoner fra ulike fagområder i kommunene bidrar til at vi treffer med tema og vinkling ut fra behov. På bakgrunn av gode tilbakemeldinger vil vi fortsette dette arbeidet, og vi utvider nettverket med Korus Nord som samarbeidspartner fra 2026.

Videre følger vi opp tilbakemeldingene vi får fra kommunene i en årlig undersøkelse på status for plan for å forebygge atferdsvansker og omsorgssvikt blant barn og unge, der kommunene melder inn tema de ønsker mer kunnskap om. Status for arbeidet med denne planen er også tema på dialogmøtene med ledelsen hos statsforvalteren og politisk og administrativ ledelse i kommunene. Dette inkluderer også dialog med kommunenes ungdomsråd.

Vi deltar i Samarbeidsforum for forebygging av vold og overgrep i samiske samfunn, som er et bredt nettverk fra kompetansesentre, kommuner, organisasjoner og øvrige relevante samarbeidspartnere. Dette er med på å øke vår kunnskap, og vi bidrar til å øke kompetansen om dette i tjenestene og kommunene for øvrig.

Vi jobber også bredt med innspill til kommunene på kunnskaps-grunnlag, kommunale planstrategier, samfunnsplaner og ulike fagplaner, som er viktige styringsverktøy både for samarbeid, utvikling og implementering av et kunnskapsbasert og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier.

Helse- og sosialavdelingen og Oppvekst- og barnevernsavdelingen har jevnlig samarbeidsmøter, og vi har en arbeidsgruppe på tvers som bidrar godt til at vi får en tverrfaglig og helhetlig tilnærming på mange viktige oppdrag, herunder innen forebygging og tidlig innsats. Vi har utviklet en rutine for felles saksbehandling for rettighets- og klagesaker for barns rettigheter på tvers av sektorene, slik at vi går inn i, behandler og svarer disse ut, i helhet og sammenheng.

Vi har også samarbeid om tilsynsaktiviteter tilknyttet barn og unge med sammensatte behov. I tillegg har vi samarbeidet om felles kompetanseheving på tema utsatte barn og unge.

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Samordning av tilsyn er en del av våre rutiner knyttet til planlegging av tilsyn i Nasjonal Tilsynskalender (NT). Statsforvalterens tilsyn er godt samordnet internt og vi har nokså god oversikt over andre statsetaters tilsyn. Vi deltar i Nasjonalt Nettverk for Samordnere av tilsyn, hvor vi samarbeider om metodikk og forbedring av tilsynskalenderen.

Nasjonal Tilsynskalender har vært flittig brukt både internt og av eksterne statsetater, kommunale revisjonsselskaper og KU-sekretariat.

KDDs endring av frister for registrering av tilsyn i Nasjonal Tilsynskalender er fortsatt en stor utfordring for samordningsarbeidet. Fire frister i året gjør registrering av tilsynsplaner en helårig virksomhet, noe som gjør at vi aldri klarer å være i forkant med planlegging av tilsyn. Dette gjør at "første mann til mølla"-prinsippet gjelder for registrering av tilsyn, noe som gjør at de som er sent ute med å registrere tilsyn (på grunn av sen tilgang på oppdragene fra overordnet sektormyndighet) må forholde seg til allerede registrerte tilsyn. Dette gir redusert fleksibilitet i samordningsarbeidet, samtidig som kommunene ikke får en oversikt over samlede tilsyn tidlig på året slik intensjonen med Nasjonal Tilsynskalender var.

104 av 159 tilsyn med kommuner i Troms og Finnmark registrert i Nasjonal Tilsynskalender i 2025 var registrert av Arbeidstilsynet. Tilsynene registreres fortløpende, og ikke i henhold til fristene. Statsforvalteren har ikke kapasitet til å samordne disse tilsynene opp mot andre tilsyn. Her er vi avhengig av at Arbeidstilsynet selv sjekker tilsynskalenderen for å unngå kollisjoner med allerede registrerte tilsyn. I 2024 ble det rapportert om at integrasjonen mellom Nasjonal Tilsynskalender og TILDA har hatt tekniske utfordringer, noe som gjør det vanskelig for Arbeidstilsynet å ta hensyn til allerede planlagte tilsyn når de skal registrere sine egne tilsyn. Det er uklart om de tekniske utfordringene er blitt utbedret.

Vi har i 2025 ikke opplevd at våre tilsyn har sammenfalt med den kommunale egenkontrollen eller andre tilsyn.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Statsforvalteren har en samordningsgruppe underlagt vår interne tilsynsgruppe som jobber med samordning av tilsyn med kommunene. Samordningsgruppen har i flere år gått nøye igjennom alle registrerte tilsynsplaner for å sikre en akseptabel tilsynsbelastning for hver enkelt kommune. Erfaringen gjennom de siste år viser at dette fungerer godt og at vi klarer å gjøre tilpasninger av tilsynsplanene ved behov. Tilsyn med kommunene er

godt fordelt og blir tilpasset slik at Statsforvalterens og andre tilsynsetaters tilsynsvirksomhet utfyller hverandre på en god måte uten at tilsynstrykket på enkeltkommuner blir for stort.

Statsforvalteren har imidlertid ikke kapasitet til å følge opp dette arbeidet gjennom året. I perioder av året registreres det nye tilsyn nærmest daglig av andre statsetater, og vi har ikke kapasitet til å samordne opp mot tidligere registrerte tilsyn. Dette er en utfordring som har tilkommet fordi det er fire frister pr. år. Å ha fire frister er i praksis det samme som å ikke ha frister - tilsyn kan registreres når som helst, fordi det alltid er innenfor en av de fire fristene.

Statsforvalteren mener at deling av tilsynsrapporter på tvers av tilsynsetater gjennom tilsynskalenderen vil være et godt tiltak for økt informasjonsflyt mellom etatene, og dermed bedre oversikt og bedre grunnlag for planlegging av tilsyn. Dette er teknisk uproblematisk å få til, men det forutsetter at STAF tilføres ressurser til å gjennomføre nødvendige tekniske tilpassinger.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Barnehage, skole, integrering

Tilsynene som skjer på barnehage, skole og integreringsområdet kombineres i hovedsak med veiledning, både i forkant av tilsynet og i etterkant. Vi erfarer at veiledning er et svært viktig virkemiddel, og spesielt etter at tilsynet er gjennomført. Kommunene gir oss tilbakemeldinger om at det å ha dialog med Statsforvalter om lovkravene og det å få tid til å reflektere om egen praksis knyttet til dette, kan gi bedre læring enn kun tilsyn.

Vi har og erfart at kommunene sliter med å lukke lovbruddene i tilsyn som er omfattende og komplekse, mens mindre tilsyn lukkes ganske raskt. Dette kan henge sammen med både manglende kapasitet og kompetanse i kommunene. Vi tar hensyn til dette i den videre tilsynsplanleggingen, der vi planlegger for litt "mindre" tilsyn. Vi har gjennom månedlige nyhetssendinger informert om erfaringene fra tilsyn og oppfordrer kommunene til å lese tilsynsrapportene som fins på nasjonal tilsynskalender og lære av disse. Dette fortsetter vi med i 2026.

Helse og sosial

Avdelingen gjennomfører grundige forberedelser før tilsyn, vi legger vekt på at valg av tema skal være relevant for kommunene. Tilsynene skal bidra til læring, utvikling og forbedring i tjenestene. Aktivitetene tilpasses tema og formål, slik at tilsynet gir best mulig effekt. Internt benytter vi etablerte kvalitetsindikatorer som grunnlag for planlegging og gjennomføring.

Vi har et særlig fokus på veiledning før og etter tilsyn og har en systematisk oppfølging etter tilsyn, slik at både tjenestene og innbyggerne opplever konkrete forbedringer. Erfaringer og resultater fra tilsyn formidles i relevante nettverk for å sikre gjenbruk av kunnskap og spredning av forbedringstiltak.

Gjennom våre undersøkelser, vurderinger og oppfølgingsaktiviteter bidrar vi til å avdekke eventuell svikt i tjenestene og sikre at nødvendige tiltak blir iverksatt.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Vi gjennomfører tilsyn med kommunal beredskapsplikt. Tilsyn gjennomføres i tråd med veileder fra DSB.

Kommunene tilbys formøte. I formøtene kan kommunene stille spørsmål om tilsynet. Vi tilbyr opplæring i forbindelse med formøtene. Tilsynene i 2025 omhandlet kommunal beredskapsplikt i stort. Dette ut fra en risikovurdering. I avslutningsmøte presenterer vi funn. Det er da en dialog med mulighet for spørsmål og refleksjon. For å sikre læring, har vi fokus på den gode dialogen og løpende veiledning før, under og etter tilsynet. Vi erfarer at kommunene gjerne vil bli veiledet i forbindelse med tilsyn.

Den største verdien av tilsynene ligger i arbeidet kommunene gjør i forkant av tilsynene. Vår erfaring er at stedlige tilsyn har vesentlig bedre effekt enn digitale tilsyn og dokumenttilsyn.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Planlegging:

Stort sett alle kommuner omtaler utfordringene med klimagassutslipp og klimatilpasning i sin planstrategi og i samfunnsdelen. Men det er utfordrende for kommunene å ivareta klimatilpasning som et tverrgående hensyn i planarbeidet. I vår interne tverrfaglige plangruppe som behandler samfunnsplaner er dette noe vi skal sette mer fokus på framover.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark formidler alltid krav til klimatilpasning i våre uttalelser til planstrategier, samfunnsdelen og andre relevante planer. Vi ser et forbedringspotensial i vårt veiledningsarbeid når det gjelder å gjøre kommunene oppmerksomme på viktigheten av å bevare sammenhengende arealer for klimatilpasning, både som prinsipp i arealstrategien og i arealdelen.

Når det gjelder hvordan planene med mål og tiltak knyttet til utslippsreduksjoner følges opp av kommunene, har vi ikke noe særlig godt innblikk i dette. Vi ser et forbedringspotensiale i å følge opp klimabudsjett og hvordan slike mål følges opp i Handlings og økonomiplaner og ellers i virksomhetene, men per nå arbeider vi ikke målrettet med dette ut mot kommunene. Det skyldes ressursituasjonen hos Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

Kommunale klima- og energiplaner klimatilpasning og klimagassreduksjon (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunene er i gang med klimaomstilling, har redusert utslippene, og ivaretar klimatilpasning i planleggingen etter plan- og bygningsloven

I våre innspill til kommunal planstrategi minner vi om kravene i Statlig planretningslinjer (SPR) klima og energi som ligger der til bruk av kunnskapsgrunnlaget, herunder klimaprofilene, samt kravet om oppdatering av overordnede planer dersom hensynet til klimatilpasning ikke er godt nok ivaretatt i gjeldende planer. Dette kan også ses i sammenheng med kravet om planvask.

Når det gjelder samfunnsdelen minner vi om at klimatilpasning er et tverrgående hensyn, at kommunene bør sette mål for lokale klimagassutslipp som er i tråd med nasjonale klima- og miljømål og sammenhengen mellom naturkrisen og klimakrisen. Vi veileder kommunene på å analysere hvilke virkninger klimaendringene vil kunne få for samfunnsutvikling, arealbruk, næringsutvikling og tjenesteleveranse.

Det er veldig varierende hvorvidt kommunene legger krav i SPR klima og energi til grunn for sitt planarbeid. Men ofte er klimaprofilene benyttet og temaet klimatilpasning er omtalt, samt at det foreligger et klimagassregnskap for kommunen i kunnskapsgrunnlaget. Det er varierende hvorvidt arealstrategien ivaretar klima på en dekkende måte.

3.1.2.4 Beredskap i en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon

Felles situasjonsbilde og situasjonsforståelse er et viktig premiss for å bygge beredskap i en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon. Vi har derfor arrangert og deltatt på ulike aktiviteter på sjefs- og saksbehandlernivå med dette som tema.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har en gradert ROS-analyse fra 2022 med oppfølgingsplan. Analysen vurderes å være oppdatert. Vi ønsket imidlertid å supplere analysen med et ekstra scenario. Dette ble påbegynt i 2024, men arbeidet kunne ikke gis prioritet i 2025 grunnet andre oppdrag.

Vi har også deltatt på andre sivil-militære aktiviteter, blant annet i forberedelsene til, og gjennomføringen av, øvelse Joint Viking. Vi fasiliterte samordningsmøter mellom Forsvaret, fylkesberedskapsrådet i Troms og kommunene. Denne typen samordningsmøter framstår som nyttige for deltakerne ifht. felles situasjonsbilde og situasjonsforståelse.

HV-17 gjennomførte kompetanseheving og totalforsvarsøvelse digitalt for fylkesberedskapsrådet i Finnmark. Statsforvalteren var tilrettelegger og deltaker.

Vi gjennomførte også en øvelse i fylkesberedskapsrådet i Troms. HV-16 var øvingsleder her.

Gjennom arbeidet med ny FylkesROS har vi samlet mange ulike aktører i Totalforsvaret. 50 organisasjoner og 111 fagpersoner har vært involvert i arbeidet.

Arbeidet bidrar til å styrke Totalforsvaret gjennom at vi sammen bygger felles situasjonsbilde og styrker relasjoner og gjensidig kompetanse. Vi har tatt inn et ugradert scenario i FylkesROS; Sammensatte hendelser i en endret sikkerhetspolitisk situasjon.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark er en av nøkkelaktørene i et bilateralt samarbeid på regionalt nivå med våre samvirkeparter i Nord-Finland, Nord-Sverige og Statsforvalteren i Nordland. Samarbeidet kalles High North Cooperation (HNC). Formålet er å styrke samarbeidet over landegrensene innen sivil beredskap. Det gjennomføres månedlige møter samt to årlige fysiske samlinger, hvorav en av dem er en øvelse. Det ble også gjennomført funksjonstest av nødnett med ulike samvirkeparter i, og i tilknytning til, samarbeidet. 30 aktører var invitert.

HNC bidrar til å styrke den sivile motstandskraften over landegrensene. I 2025 ble det utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som skal være et av flere grunnlag for en felles-nordisk risiko- og sårbarhetsanalyse for nordre Norden. Det er gitt prosjektmidler til 3 store prosjekter som følges opp framover i regi av HNC: 1) Den omtalte risiko- og sårbarhetsanalyse for nordre Norden. 2) Desinformasjon 3) Alliert mottak. Prosjektene er 3-årige.

Vi gjennomførte kombinert fagdag og diskusjonsøvelse for samarbeidsaktørene knyttet til reaktordrevne fartøyer i Tromsø. Denne kombinasjonen fikk svært positive tilbakemeldinger fra deltakerne. Over år har dette blitt en godt innarbeidet samarbeidsarena.

Etter det vi kjenner til har ikke kommunene våre egen tilgang til graderte plattformer. Det er en utfordring i fht. å kunne dele situasjonsbilder som er gradert etter Sikkerhetsloven. For noen kommuner vil det å kunne delta på arrangementer på gradert plattform medføre lang reisevei.

Statsforvalteren har sendt direkte henvendelse til politidistriktene og heimevernsdistriktene hvor vi har meldt inn at vi gjerne bidrar inn i arbeidet med objektsikkerhet. Vi blir i liten utstrekning dratt inn i dette arbeidet, men vi deltar i Objektsikringsutvalget i regi av Troms Politidistrikt.

En del av det generiske beredskapsarbeidet er anvendbart for hele krisespekteret. Det er etter vår mening viktig, alene eller sammen med andre, å finne gode og effektive metoder for videreutvikling av samfunnssikkerheten i den tunge enden av krisespekteret. Et eksempel kan være den tverrfaglige veiledningen vi har gjennomført overfor flere kommuner i Finnmark som del av prosjekt Økt motstandskraft i Finnmark. Kommunene har respondert svært positivt på denne tilnærmingen, men effekten kan ikke måles før i 2026. Veiledningen av kommunene fortsetter i 2026.

Revisjon av underliggende planer (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Forberedt på revisjon av underliggende planer til Nasjonalt beredskapssystem (NBS)

Revidert Sivilt beredskapssystem (SBS) ble publisert senhøsten 2025. Embetene skal sammen revidere underliggende felles planverk for embetene. Vi har utpekt personell som skal delta i dette arbeidet. Arbeidet skal være ferdig innen 1. mai 2026.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark gjennomførte møter med enkelte regionale aktører i 2024. Dette ble ikke videreført i 2025, i påvente av ny SBS og kapasitet.

Beredskapsplanlegging (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Beredskapsplaner er øvet og oppdatert

FylkesROS er utgangspunkt for vårt beredskapsplanverk. Vi har beredskapsplaner og tiltakskort for særlig relevante scenarier samt et gradert planverk. Vi har rutiner for oppdatering og vedlikehold av vårt planverk. Overordnet beredskapsplan med tiltakskort ble revidert i 2025. Vi supplerte planverket med to nye tiltakskort. Vårt planverk er generisk og skal benyttes alene, eller sammen med SBS, i hele krisespekteret.

Vi har øvd vårt beredskapsplanverk i øvelsen med fylkesberedskapsrådet i Troms. Kriseledelsen er del av fylkesberedskapsrådet. Dette skjedde i et samarbeid med HV-16. HV-17 arrangerte en digital kartøvelse for fylkesberedskapsrådet i Finnmark; dag 1 var kompetanseheving og dag 2 øvelse. Deler av kriseledelsen var representert der. Øvelsene var relevante og bidro til økt kompetanse.

Totalberedskapsmeldingen ble presentert i et allmøte for alle ansatte, og da med fokus på forventninger til Statsforvalterens oppfølging. I forlengelsen av dette etablerte embetet Totalberedskapsprosjektet. Her deltar alle avdelinger i embetet. Tanken er i første omgang å øke kompetansen og styrke embetets egenberedskap ytterligere, men hovedfokus vil være å styrke kommuner og sivilmilitært samarbeid ytterligere. Prosjektet finansieres av økte tildelinger fra Justis- og beredskapsdepartementet fra 2025.

Sivil-militært samarbeid regionalt (fra kapittel 3.2.1.4.1.3 i TB)

Rapportere på

Styrket sivil-militært samarbeid regionalt

Gjennom ulike aktiviteter i løpet av 2025 er vår vurdering at det sivil-militære samarbeidet er styrket ytterligere. Mye av dette er omtalt andre steder i årsrapporten, blant annet aktivitetene i Pilot økt motstandskraft (totalberedskapskurs, felles veiledning av kommunene og skoleprosjektet) og mottak av reaktordrevne fartøyer. Vi har også deltatt i planleggingsmøter knyttet til Cold Response og Totalforsvarsåret samt møter i kollektiv redningsledelse Finnmark der den sikkerhetspolitiske situasjonen har vært tema. Totalforsvarsåret har også vært tema i Fylkesberedskapsråd (FBR).

Vi vil i tillegg nevne følgende:

Vertslandsstøttekonseptet ble benyttet aktivt under Joint Viking 2025, både i forberedelsene og gjennomføring av øvelsen. Konseptet ble benyttet ved at kommuner og fylkesberedskapsrådet i Troms rapporterte om status på NATOs 7 forventninger (7BLR). Formålet var å etablere felles situasjonsforståelse og situasjonsbilde. Statusmøtene ble arrangert i nært samarbeid med Forsvaret. Ved aktiv bruk av Regionalt vertslandsstøttekonsept i øvelsen, har deltakerne fått innsikt i hva konseptet er og egen rolle. Metodikken vil bli videreført i framtidige øvelser.

Statsforvalteren har deltatt på det årlige sivil-militære kontaktmøtet for Nord-Norge. Det er en viktig arena for sivil-militært samarbeid i nord. Det bidrar til bedre felles situasjonsforståelse.

Oversikt over sårbarheter i tilknytning til ressurs- og forsyningssituasjonenn. (fra kapittel 3.2.1.4.1.4 i TB)

Rapportere på

Tilrettelegge for regionalt samarbeid for å ha oversikt over sårbarheter i tilknytning til ressurs- og forsyningssituasjonen.

Ressurser og forsyninger er på ulikt vis tema i ny FylkesROS for Troms og Finnmark. Drikkevann er nytt scenario. Vi vurderer å utarbeide en egen analyse i 2026 for matvareberedskap. Denne vil være et supplement til vår beredskapsplan for drivstoff- og matvareforsyninger i Nord-Troms og Finnmark.

Vi har hatt ressurs- og forsyningssituasjonen som tema i Fylkesberedskapsrådet i Troms, i form av innlegg og som deltema i en øvelse. Vi har også hold

foredrag om matsikkerhet på et møte med kommunal landbruksforvaltning i Troms og Finnmark. Statsforvalteren tok forøvrig initiativ overfor Nærings- og fiskeridepartementet vedrørende signaler om lagemedbygging hos en stor dagligvarekjede. Det ble gjennomført felles møte mellom departementet, dagligvarekjeden og Statsforvalteren.

Kraftforsyningen og rasjonering var tema på møte i Fylkesberedskapsrådet i Finnmark. Statsforvalteren har hatt oppfølgende særmøter med Kraftforsyningens distriktsjefer (KDS) Troms og KDS Finnmark samt eget møte med KDS Finnmark og KBO-ene i Finnmark. Arbeidet fortsetter i 2026.

Formålet har vært å bidra til felles situasjonsforståelse og at aktører med gjensidig avhengighet lettere kan finne sammen. Effekten av dette er til nå vanskelig å måle.

Vi har bidratt sammen med Statsforvalterne i Rogaland og Vestland i arbeidet opp mot NVE, ved å søke å finne en felles metode for gjennomføring av kraftrasjonering. Arbeidet fortsetter i 2026.

Vi har også bidratt sammen med andre embeter i tilknytning til prioriteringsordning for drivstoffrasjonering. Her ble det tidlig i januar 2026 sendt et felles innspill til NFD.

3.1.2.5 Andre oppdrag

Samfunnssikkerhet og beredskap

Statsforvalteren har vært en del i styringsgruppa i fagnettverket RNIP Nord, sammen med blant annet RVTS Nord. Dette i oppfølging av veteran-området. Det er gjennomført møter og fagdag.

Vi har også brukt ressurser på arbeid med plan for krigsutflytting. Statsforvalteren i Troms og Finnmark er representert i både styringsgruppa og arbeidsgruppa til prosjektet. Prosjektet er ledet av Siviltforsvaret og videreføres i 2026.

Statsforvalteren er en ressurs i en av arbeidsgruppene i prosjektet BEREDT! Formålet er å styrke Norges klimarobusthet. Dette er et samarbeid med NGI, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Met.no, UiT, Direktoratet for samfunnssikkerhet (DSB), Statsforvalteren i Innlandet og kommunene Vågå, Tromsø og Karlsøy.

Vi deltar også i prosjektet Resilient North: The Interplay Between Food Production, Food Security and Public Health in Northern Norway (ResNor). Dette er et samarbeidsprosjekt med UiT, Nofima, Nibio, Norsk Landbrukssamvirke og Statsforvalteren Nordland. ResNor-prosjektet har som mål å generere ny kunnskap for å styre kompleksiteten og samspillet mellom kosthold, matproduksjon, miljø og klimaendringer, og folkehelse, i sammenheng med matsikkerhet og beredskap i Nord-Norge.

Helseberedskapsarbeid i kommunene

Statsforvalteren i Troms og Finnmark ved helse- og sosialavdeling fikk fra senhøsten 2024 tilført enkelte ressurser innen helseberedskap. Ressurstilførselen har i hovedsak vært benyttet i 2025 til å styrke kommunenes arbeid med helseberedskap. Vi har blant annet gjennomført en webinarserie om helseberedskapsarbeid og -planlegging i kommunene. Helsetilsynet, Helsedirektoratet, DSB, Mattilsynet med flere har bidratt faglig på samlingene. Helseberedskap har vært på dagsorden også i kommuneoverlegemøter og i en fysisk samling med helseledere i Troms. Det var stort engasjement på alle samlingene, og etterspørselen etter denne typen kompetansehevende tiltak økte betydelig gjennom 2025.

Statsforvalterens helseavdeling mottar nærmest ukentlig forespørsler om individuell veiledning innen helseberedskap fra kommuner. Vi har gitt noe individuell veiledning i 2025, men ressursene er ikke tilstrekkelige til å tilby slik oppfølging i ønsket omfang. Fra 2026 planlegger vi derfor å etablere noen digitale veiledningsøkter der flere kommuner kan delta samtidig.

I 2025 gjennomførte Statsforvalteren dialogmøter med 38 av 39 kommuner. Selv om hovedtemaene var kompetanse og rekruttering, ble også helseberedskap gitt særskilt oppmerksomhet. Status for kommunenes helseberedskapsplaner viser:

Ni kommuner har oppdatert helseberedskapsplan

11 kommuner planlegger eller har påbegynt utarbeidelse/revisjon av planverk i 2026

Sju kommuner har utdatert plan uten planer om revisjon

Sju kommuner mangler plan

Fem kommuner har ukjent planstatus

Kommunene rapporterer om både manglende kompetanse og manglende ressurser til arbeidet med helseberedskap. Det etterlyses nasjonale maler for planverk, kompetansehevende tiltak, samt bedre verktøy for risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS). Det uttrykkes også forventninger om at staten utvikler digitale verktøy for både planarbeid og ROS-analyser, og flere kommuner etterspør nasjonale maler for tiltakskort.

Statsforvalteren vurderer at den økte innsatsen innen helseberedskap i 2025 har hatt positiv betydning. Flere kommuner har satt, eller planlegger å sette helseberedskap på dagsorden. Det er også økende interesse for interkommunale helseberedskapsplaner. Statsforvalteren mottok først slik plan til innspill i 2025 og flere kommuner har planlagt å utarbeide interkommunale helseberedskapsplaner. Vi ser at interkommunale plankontorer har en stor rolle i dette arbeidet.

Kommunene melder at samarbeid og samordning med helseforetakene innen helseberedskap fortsatt oppleves som utfordrende. Tilsvarende utfordringer var tydelige under pandemien, og situasjonen vurderes ikke forbedret etterpå.

Kontinuitetsplanlegging trekkes frem som særlig krevende. Samtlige kommuner rapporterer betydelige utfordringer knyttet til rekruttering og mange kommuner beskriver helsepersonellsituasjonen som kritisk. Utfordringene forsterkes av at Forsvaret ikke deler sine kontinuitetsplaner med kommunene. Kommunene etterlyser større grad av dialog og åpenhet om forventninger innen det sivil-militære beredskapssamarbeidet. Graderte regionale og nasjonale planverk beskrives som en barriere for kommunal (helse)beredskapsplanlegging.

Det uttrykkes også misnøye med at kommunene ikke er representert i utvalget for sivil-militært helseberedskapsarbeid.

Flere kommuner peker også på at pensjonerte helsepersonell var viktige for å opprettholde tjenestene under pandemien. Endringer i regelverket for pensjonistlønn oppleves nå som en hindring for bruk av pensjonert helsepersonell i beredskapssammenheng.

Statsforvalteren ønsker også å trekke frem at man innenfor de sosiale tjenestene ikke fører tilsyn med beredskap. Vi klarer ikke å finne igjen oppdrag som tilsier at det er forventninger om at de sosiale tjenestene skal ha gode beredskapsplaner for uforutsette hendelser. Vi kjenner ikke til at man på Nav-kontorene har systemer for bortfall av Ekom, kontantkasser eller planverk for ivaretagelse av våre innbyggere som er avhengig av sosiale tjenester. Vi møter brukere som er fortvilet når det ikke er hjemler, eller hjemler som praktiseres ulikt, når de skal bygge seg opp egne beredskapskasser. I forbindelse med totalforsvarsåret ser vi at dette er et område som behøver økt fokus.

Bo trygt hjemme-reformen

Statsforvalterens ledermøte vedtok i desember 2024 organiseringen av det regionale samarbeidet om reformen. Vi inkluderte samarbeidspartnere som både jobber primært mot helse- og omsorgssektoren, men også partnere som jobber med planlegging, samfunnsutvikling, bolig og kommuneøkonomi. Det ble avholdt et felles konstituerende møte 13.01.25 for alle som inngikk i samarbeidet.

Vi valgte å dele det løpende faglige samarbeidet i to hoveddeler. Samarbeidet om oppdragene i reformen som primært angår helse- og omsorgssektoren ivaretas av Statsforvalteren, KS, de tre utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester, UiT v/ senter for omsorgsforskning og de to fylkeseldrerådene i Troms og i Finnmark. Arbeidet i denne gruppa var en direkte videreføring av samarbeidet vi hadde i Leve hele livet-reformen fra 2019 til 2023, som hadde fungert meget godt.

I samarbeidet om de delene av reformen som gjelder planlegging, samfunnsutvikling, bolig og kommuneøkonomi har vi med oss Statsforvalterens leder for samfunnsplan-arbeid og en av embetets kommuneøkonomer, de to fylkeskommunene representert ved fagfolk innen plan og folkehelse, samt Husbanken og KS. Vi har fått bistand til kommunikasjonsarbeid fra Statsforvalterens personell ved behov.

En felles intensjon for samarbeidet har vært at de som deltok skulle ivareta målene i Bo trygt hjemme-reformen via sine primære samfunnsoppdrag. Vi ønsket i minst mulig grad å belaste samarbeidspartnere med ekstraoppgaver eller -organisering. Dette har fungert godt. Det regionale samarbeidet kjennetegnes av tydelig struktur, stor vilje til å dele kunnskap og forene ressurser, samt en lik forståelse av utfordringene reformen retter seg mot.

Vi hadde en fysisk samling for hele samarbeidet i Alta i starten av desember 2025. Helsedirektoratet var også representert der. Da orienterte alle samarbeidspartene om aktivitet i løpet av året. De aller fleste av dem rapporterte om at målene i Bo trygt hjemme-reformen er blitt godt ivaretatt i partenes løpende arbeid ut mot kommuner og lokalsamfunn i Troms og Finnmark. Unntaket var de to fylkeskommunene, som sa at de ikke har lykkes godt nok med forankring og iverksetting av arbeidet i sine organisasjoner.

Statsforvalterens ledermøte (dvs. embetsledelsen og direktørene) ble orientert 15.12.25 om arbeidet som er gjort i 2025. Da påpekte vi et forbedringspotensial i at fylkeskommunene i større grad må mobiliseres i arbeidet med reformen, gjerne via dialog og/eller formelle avtaler som allerede foreligger på regionalt ledernivå. Dette følges opp når vi nå har startet på arbeidet i 2026.

3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Helse- og sosialavdelingen

Til tross for en krevende ressursituasjon, og endringer i avdelingsledelsen, har vi klart å opprettholde et høyt aktivitetsnivå innen veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling. Vi arbeider systematisk med kompetansebygging hos våre medarbeidere, og denne kompetansen brukes aktivt i oppfølgingen av helse-, omsorgs- og sosialtjenestene. Økt kompetanse bidrar til høy kvalitet i vårt arbeid med veiledning, oppfølging, tilsyn, klagesaksbehandling og annet forvaltningsarbeid.

Vi prioriterer utadrettet opplæringsaktivitet og veiledning, og ser at dette gir god støtte til førstelinjetjenestene, både gjennom bedre kvalitet og økt effektivitet i tjenestetilbudene. Medarbeidere som arbeider med de ulike oppdragene deltar også i faglige fora sammen med ansatte ved andre embeter og Helsetilsynet. Denne deltakelsen bidrar til en enhetlig praksis og ivaretagelse av rettssikkerheten.

Avdelingsledelsen vurderer likevel at ressursene er knappe sett opp mot omfanget av oppdragene vi skal ivareta. Ansatte melder om høyt arbeidspress. Vi er betydelig påvirket av stillingskutt som følge av reduserte bevilgninger fra departementene, og har i inneværende år også hatt lange fravær hos ansatte (flere svangerskapspermisjoner) og vakante stillinger.

Innenfor de rammene som har vært tilgjengelige, er det likevel vår vurdering at vi har oppnådd gode resultater og levert høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling.

Miljø

Vi opplever å få svært god faglig støtte fra Miljødirektoratet på alle miljøområder, og vi prioriterer alltid å delta på kurs, opplæring og veiledningsmøter. Dette bidrar etter vår vurdering til en mer enhetlig praksis.

I 2025 har vi deltatt på restanseprosjekt akvakultur. Dette arbeidet vil på sikt bidra til en mer enhetlig praksis på dette feltet, og har bidratt til at saksbehandlingstida hos Statsforvalteren i Nordland har gått ned. Vi har ikke fått betydelig etterslep på egne søknader på akvakultur.

I 2025 har vi hatt en høyere tilsynsfrekvens enn tidligere år. Vi har hatt fokus på enhetlig praksis, og har blant annet laget en rutine for oppfølging av alvorlige avvik.

Når det gjelder saksbehandling, overholder vi i all hovedsak fristene i forvaltningsloven. Vi klarer ikke å overholde fristene på akvakultur og har noe etterslep her.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Juridisk seksjon har de siste årene hatt høyt fokus på å bygge ned og å opprettholde kontroll på restanser på dette området. I årene fra 2020 til 2024 satte vi i verk og videreførte en rekke interne tiltak på seksjonen. Vi fikk også i 2021 ekstern bistand fra andre statsforvalterembeter. Interne og eksterne tiltak har hatt god effekt. I 2022 ble saksbehandlingstiden kraftig redusert til at vi da behandlet 75 % av sakene innenfor 12 uker, sammenlignet med 24 % i 2021. I årene etter 2022 har vi opprettholdt god kontroll på restansene, og vi behandlet i 2023 i tillegg saker for Statsforvalteren i Agder, som et ledd i deres restansenedbyggingsprosjekt. Denne gode utviklingen fortsatte også i 2024.

I 2025 har den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden økt, og vi har behandlet færre klagesaker innen lovbestemt frist på 12 uker enn i 2024. I 2025 har flere av våre medarbeidere vært i foreldrepermisjoner og det har i tillegg vært noe utskifting på seksjonen, slik at vi hele året har vært to-tre færre medarbeidere enn forutsatt.

På grunn av flere vakanser på seksjonen i 2025, og for å holde kontroll på fristene har vi i 2025 bedt om noe bistand fra Statsforvalteren i Nordland

Hovedfokus i 2025 og også fremover, er at inngående saker behandles innenfor 12 uker, og vi har tett restanseoppfølging for å oppnå dette. Fra andre kvartal 2026 vil seksjonen også være fulltallig.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 35 %	65 %	121	79

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Antallet saker er lavt, men der det først gis utsatt iverksetting er gjerne konsekvensene for partene i saken store. Saksbehandlingstiden henger derfor sammen med at sakene der det er gitt utsatt iverksetting har vært kompliserte og konfliktfylte saker. Det er likevel viktig å få frem at klagesakene hvor det er gitt utsatt iverksetting har blitt prioritert høyt.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 100 %	0 %	4	0

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

I 2025 har vi ikke behandlet saker om ekspropriasjon i første instans. I 2024 var det også kun én sak til behandling.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)
Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi har ikke behandlet noen slike saker i 2025, på lik linje med i 2024.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

Virksomhetenes tillatelser i tråd med IED (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)
Rapportere på

Tillatelser til virksomheter omfattet av EUs industriutslippsdirektiv er oppdatert i tråd med skjerpede bransjekrav

IED-arbeidet har blitt organisert som et prosjekt i embetet, der det er laget en prosjektplan der hovedmålet er å ferdigbehandle alle foreliggende IED-saker innen utgangen av 2026. I 2025 har vi oppdatert utslippstillatelser for avfallshåndtering i tråd med IED. I 2026 planlegger vi å ferdigbehandle unntakssøknader fra BAT-AEL for 8 næringsmiddelindustrivirksomheter (FDM) innen utgangen av året, herunder oppdatere utslippstillatelsene for disse. For avfallsbehandling (WT) planlegger vi i løpet av 2026 å oppdatere utslippstillatelser i tråd med IED for 12 virksomheter.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning
Landbruk

Statsforvalteren har i flere år hatt økt fokus på internkontroll, for å styrke rettssikkerheten og likebehandling.

Hver tilskuddsordning administreres av to eller flere ansatte hos oss. Gruppene har regelmessige møter for fagsamarbeid generelt, samt diskutering og avklaring av konkrete saker eller tema. Ledelsen deltar som hovedregel i møtene.

Vi ser at vår veiledning av kommunene og våre forvaltningskontroller har positiv effekt ved kommunene nå i større grad har på plass dokumenter tilknyttet internkontroll i stadig flere av tilskuddsordningene.

Kontrollarbeidet til Statsforvalteren i Troms og Finnmark har fulgt planen, avdelingen har samarbeidet godt, og vi fikk lukket samtlige forvaltningskontroller innen årsslutt 2025. Vi har inntrykk av at de interne rutinene i kommunene har blitt langt bedre. Internkontroll vil fortsette å være fokus under forvaltningskontrollene i 2026.

I vårt arbeid med veiledning av kommunene trekkes det frem daglig veiledning av landbruksansatte i kommunene, vi samordner der det er behov, og videreformidler viktig informasjon. Vi har også hatt nettseminar med aktuell informasjon til våre kommuner.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark sender også ut et brev til alle våre kommuner i starten av hvert år. Brevet gir en samlet oversikt over kommunens oppgaver på landbruksområdet, og tilskuddsrammene.

Det er stor utskifting av landbruksrådgivere i kommunene. Vi ser at landbruksforvaltningen er krevende, især i kommuner der det kun er én person som jobber med landbruk (og denne personen ofte har oppgaver ut over landbruksområdet). Vi ser at det kan være utfordrende for kommunene å få tak i kvalifisert arbeidskraft. I 2025 er det tilsatt nye medarbeidere i flere av våre kommuner, og disse følges rutinemessig tettere opp med opplæring og veiledning fra oss.

Vår vurdering er at veiledning, forvaltningskontroller og til dels tett oppfølging av kommunene er nødvendig og bidrar til økt fokus på internkontroll, likebehandling og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning i kommunene.

Reindrift

Statsforvalteren har de senere år hatt økt fokus på internkontroll, for å styrke især rettssikkerheten og likebehandling og etterlevelse av lover og forskrifter. Det er utviklet rutiner for saksbehandling og kontroll for de ulike tilskuddsordningene som er på reindriftsområdet. Saksbehandlerne har regelmessige møter for fagsamarbeid generelt, samt diskutering og avklaring av saker og tema. Ledelsen deltar som hovedregel i møtene. Videre har vi også avklaringsmøter med Landbruksdirektoratet i tilfeller der regelverk er uklart eller forvaltningspraksisen kan ha negative virkninger.

Saksbehandlingstiden er kort, og stort sett innenfor forvaltningslovens krav for tilskudd til siidaandeler og ekstraordinære tilskudd ved beitekrise. Ved avslutning av tilskuddssesong gjennomføres det en intern evaluering av tilskuddsarbeidet for å gjennomgå avvik, kvalitet på saksbehandling, om

risikoreduserende tiltak hadde effekt og for å finne læringspunkter for senere år.

Det pågående merkeestanseprosjektet har bidratt til å gi mer effektiv og korrekt forvaltning av merkesøknader. Det har blitt etablert rutiner og maler og det er satt av dedikerte saksbehandlere til saksfeltet. Nytt fagsystem har bidratt til enklere saksbehandling. Saksbehandlingstiden har vært lang, men vi ser nå en forbedring av sakbehandlingstiden og forventer å ha normal saksbehandlingstid i løpet av år 2026.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll med tilskuddsforvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet

Landbruk

Statsforvalteren har vurdert risiko og vesentlighet for alle tilskuddsordninger som vi selv forvalter. Vi har etablert et system som sikrer etterlevelse av lover og forskrifter, samt korrekt håndtering av tilskudd og erstatningsordninger. Medarbeiderne har god kunnskap om ordningene, og rutinene og risikovurderingene oppdateres årlig.

Statsforvalteren har etablert systemer, rutiner og tiltak for å forebygge, avdekke og korrigerer feil og mangler i vår egen forvaltning av tilskudd. Vi jobber kontinuerlig med etablering, forbedring og videreutvikling av dette. Vi har i vår rutine at tilskuddsbrev signeres av saksbehandler og direktør, eventuelt direktørens stedfortreder. Vedtak om tilskudd godkjennes av ansatt med budsjett disponeringsmyndighet, og alle tilskuddsbeløp attesteres før utbetaling.

I 2025 ble det gjennomført kontroller i tråd med vår risikobaserte kontrollplan, utarbeidet i samsvar med Landbruksdirektoratets veileder for kontrollplan 2024. Bekreftelse på at kontrollplan var utarbeidet ble sendt Landbruksdirektoratet.

Kontroll av ordningene der statsforvalteren er førsteinstans gjøres når opplysningene i søknadene sjekkes og vurderes av kommune og statsforvalter.

Internkontrollen støttes av regelmessige interne møter hvor enkeltsaker diskuteres, og avdelingen samarbeider godt for å følge oppsatt plan. Kontrollarbeidet inkluderer løpende kontroll av tilskuddsordningene mot gjeldende regelverk gjennom daglig saksbehandling, og avvik følges opp mot tilskuddsmottakerne. Internrutinene skal sikre kvalitet og effektivitet i tjenesteproduksjonen, etterlevelse av lover og regler, og unngåelse av uønskede hendelser. Kontrollpunkter er fastsatt i de fleste ordninger og hentes fra relevante rundskriv eller beskrivelser av dokumentasjonskrav og søknadsforhold.

I de ordninger der statsforvalteren er førsteinstans har hovedvekten av ordningene såpass få saker at det i saksbehandlingen tas tid til grundig gjennomgang av alle sider av alle saker. Ordningene risikovurderes til svært lav risiko, på bakgrunn av den grundige saksbehandlingen. Vi har på avdelingen vurdert det dit at denne metoden er mest hensiktsmessig, på bakgrunn av antall saker, og at vi har mulighet til denne grundige gjennomgangen av alle saker underveis. Alle vedtak gjennomgås og godkjennes av leder.

Hvis det i enkelte år viser seg å være et større antall saker i enkelte ordninger, eksempel produksjonssvikt, må vi vurdere å gjøre risikobaserte utplukk til kontroll.

Reindrift

I tilskuddsordninger på reindriftsområdet har saksbehandlere tilhørende ulike avdelinger i embetet deltatt i saksbehandlingen av søknader på grunn av kapasitetsutfordringer. Dette gjelder ekstraordinære tilskudd ved beitekrise og tilskudd til siidaandeler. I disse sakene har saksbehandlere fra andre avdelinger vært fulgt tett opp av saksbehandlere fra reindriftsavdelingen for å sikre god kvalitet, effektivitet og likebehandling i søknadsbehandlingen.

Vi ser også at regelverket for ordningen melding om reindrift er uklart formulert i forskrift og veiledningen i rundskriv er lite utbygd etter forskriftsendringen i 2023. Det er i enkelte tilfeller uklart hvordan ordningen skal følges opp, noe som forsinker saksbehandlingen.

Ved avslutning av tilskuddssesong gjennomføres det en intern evaluering av tilskuddsarbeidet for å gjennomgå avvik, kvalitet på saksbehandling, om risikoreduserende tiltak hadde effekt og for å finne læringspunkter for senere år.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Nei
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	0
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	0
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	0
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	0
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	0

Ingen kontroller i 2025. Troms og Finnmark har få foretak i kraftfôrkrevende produksjoner. Det er god oversikt over de foretakene som finnes. Vi gjennomførte kontroller som ble avsluttet i 2023. Kontroller av husdyrkonsesjon vil bli sett på igjen i 2026.

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	0
Saker funnet i orden	15
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Resultat av kontroll tiltak
Tilskudd til tidligpensjon	Ja	Ja	Se egen rapportering på kontroll tidligpensjon
Tilskudd til landbruksvikanvirkingsomhet	Ja	Ja	Alle søknadene kontrolleres.
Tilskudd til veterinærreiser	Ja	Ja	Kontrollerer alle som er trukket ut til manuell behandling. I tillegg er det trukket ut noen søknader som er gått til automatisk utbetaling. Av disse ble det funnet feil i en av de kontrollerte, og nytt vedtak fattet.
Stimuleringsstilskudd til veterinærdekning	Ja	Ja	Rapporter og dokumentasjon fra søkerne kontrolleres.
Tilskudd til fylkesvise prosjekter innen klima- og miljøprogrammet	Ja	Ja	Ikke kontrollert. Vurdert til liten risiko.
Erstatning etter offentlige pålegg	Nei	Nei	Svært få søknader. Ingen i 2025. Lite hensiktsmessig å etablere rutiner.
Tilskudd ved produksjonssvikt	Ja	Nei	
Kompensasjon for riving og opprydding av pelsdyrhus	Nei	Nei	Lite hensiktsmessig å etablere rutiner når vi bare har én søknad
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Ja	Ja	Ordninga er risikovurdert. Vurdert som lite risiko for feil pga. få utbetalinger og oversiktlige tiltak
NMSK, kommuneskog	Ja	Ja	Vurdert som liten risiko for feil på grunn av få søknader.
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Ja	Ja	Ordninga er risikovurdert. Vurdert som lite risiko for feil pga. få utbetalinger og oversiktlige tiltak.
Tilskudd til siidaandeler og reinlag	Ja	Ja	Ordninga er risikovurdert. Av ca 350 søknader er ca 30 søknader trukket ut til dokumentkontroll av opplysninger i søknad og kontrollert. Få funn av feilopplysninger. Der det ble funnet feilopplysninger ble tilskudd avkortet. Oppdaget avvik i tilskuddsbehandling i 11 saker, der tilskudd er innvilget på bakgrunn av feil hjemmel. Nytt vedtak er fattet.
Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag	Ja	Ja	Ordninga er risikovurdert. Ca 50 søknader. Alle søkere ble bedt om dokumentasjon i forhold til største risikopunkt i ordningen. Ingen funn av feilopplysninger hos søkere.
Andre ordninger	Ja	Ja	Ordninga med ekstraordinære tilskudd ved beitekrise er en relativt stor ordning, der det innvilges tilskudd for ca 45 mill pr år. Den er risikovurdert sammen med ordningen for distriktstilskudd da den er hjemlet i samme forskrift. Alle søkere ble bedt om å dokumentasjon i forhold til risikopunkt i ordningen ved førstegangssøknad. Senere søknader ble ikke kontrollert. Rapportering over bruk av midler er under behandling.

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte og i henhold til etablert internkontroll. Forvaltningskontroll skal gjennomføres i minst 20 prosent av kommunene.

I vårt arbeid med effektiv, korrekt og forsvarlig tilskuddsforvaltning på landbruksområdet følger vi opp kommunene gjennom veiledning, opplæring og risikobaserte forvaltningskontroller. Hvert år gjennomgås alle tilskuddsordninger hvor kommunen er førsteinstans, hvor vi har satt opp mål for effektiv, korrekt og forsvarlig tilskuddsforvaltning og identifisert akseptkriterier for sannsynlighet og konsekvens. De årlige risikovurderinger er lagt til grunn for kontrollen med kommunenes forvaltning av tilskuddsordninger. Vår risikobaserte forvaltningskontroll fremgår av vår kontrollplan, og planlegges tidlig samme år som kontrollene gjennomføres.

Under forvaltningskontrollene undersøker vi om kommunenes forvaltning av de kontrollerte ordningene er forsvarlig, og om det er tilfredsstillende internkontroll for ordningene. Siden det er stor turnover, mange nyansatte og flere enmannskontorer innen kommunal landbruksforvaltning i Troms og Finnmark, er det særlig bekymringsfullt dersom det er mangelfull internkontroll på landbruksområdet i kommunene. Vi har derfor også i 2025 hatt sterkt fokus på at kommunene får på plass internkontroll og gode rutiner, og vil fortsette dette arbeidet i 2026. Effektiv internkontroll er avgjørende for å sikre forsvarlig forvaltning av tilskuddene på landbruksområdet i kommunene.

I 2025 har vi fortsatt å gjennomføre individuell opplæring i aktuelle ordninger på Teams av enkeltkommuner med nye saksbehandlere, der vi får konkrete henvendelser eller der vi ser det er særskilt behov for det. Dette er en praksis vi har hatt i flere år, og som vi vil fortsette med i 2026.

Gruppen som jobber med produksjonstilskudd og avlæsertilskudd er den største faggruppen på landbruksavdelinga hos Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Faggruppas faste diskusjonsmøter hver andre uke, og den daglige veiledning og oppfølging av kommunene, bidrar til korrekt forvaltning av tilskuddene. Forvaltningskontrollene har hatt fokus på at kommunene har internkontrolldokumentene på plass. Kontrollene har avdekket at kommunene i liten grad har hatt rutinebeskrivelser og andre aktuelle dokumenter. Forvaltningskontrollen avsluttes ikke før kommunen har fått disse dokumentene på plass. Vi erfarer at våre kontroller gir kommunene økt fokus på internkontroll knyttet til de ulike tilskuddsordningene de forvalter.

Det har vært avdekket avvik både ved veiledning og generell gjennomgang, og gjennom forvaltningskontroller. Slike funn følges opp med kommunene for å sikre korrekt saksbehandling og likebehandling av søkere. Vi forventer at avvik og feil får konsekvenser, og internkontrollen er avgjørende for kvalitet, effektivitet og tillit i tjenesteproduksjonen.

Daglig veiledning og forvaltningskontrollene avdekker en positiv utvikling i kommunene, men vi ser fortsatt variasjon mellom kommunene, spesielt når det gjelder saksbehandling og tolkning av regelverk. Vi vil fortsette å jobbe med kompetanseheving for å sikre likebehandling og korrekt forvaltning.

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Kvæfjord	Kombinert stedlig kontroll og dokumentkontroll av kommunens forvaltning av tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel (dokumentkontroll), spesielle miljøtiltak i jordbruket (SML) (dokumentkontroll), produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket (intervju), regionale miljøtilskudd i jordbruket (RMP) (dokumentkontroll/intervju), skogfond (dokumentkontroll/intervju) og tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) (dokumentkontroll/intervju).	Statsforvalteren fant 14 forbedringspunkter. Funnene gjaldt i hovedsak arbeidet med internkontroll og rutiner tilknyttet de kontrollerte ordningene, i tillegg til enkelte konkrete saker innen sykdomsavløsning.	Kommunen har rettet seg etter våre konklusjoner. Kontrollen er avsluttet
Harstad	Kombinert stedlig kontroll og dokumentkontroll av kommunens forvaltning av Regionale miljøtilskudd (stedlig kontroll), Skogordningene (stedlig kontroll), Avløsning ved sykdom, fødsel mv. (dokumentkontroll).	Statsforvalteren fant 5 forbedringspunkter. Funnene gjaldt i hovedsak arbeidet med internkontroll og rutiner tilknyttet de kontrollerte ordningene, i tillegg til enkeltsak tilknyttet dokumentasjon av sykepengere tilknyttet sykdomsavløsning.	Kommunen har rettet seg etter våre konklusjoner. Kontrollen er avsluttet
Målselv	Stedlig kontroll av kommunens forvaltning av Produksjons- og avløsertilskudd i jordbruket (PT).	Statsforvalteren fant 3 forbedringspunkter. Funnene gjaldt manglende kontrollplan, unntakelse fra kravet om gjødslingsplan og gjennomføring av stedlige foretakskontroller.	Kommunen har rettet seg etter våre konklusjoner. Kontrollen er avsluttet
Karasjok	Stedlig kontroll av kommunens forvaltning av Produksjons- og avløsertilskudd i jordbruket (PT).	Statsforvalteren fant 5 forbedringspunkter. Funnene gjaldt habitetsvurderinger, rutinebeskrivelse for ordningen, oppdatering av AR5, praksis ved saksbehandling tilknyttet mangelfull gjødslingsplan og gjennomføring av stedlige foretakskontroller.	Kommunen har rettet seg etter våre konklusjoner. Kontrollen er avsluttet
Lavangen	Kombinert stedlig og dokumentkontroll av kommunens forvaltning av Produksjonstilskudd i jordbruket, Tilskudd til drenering av jordbruksjord, Regionale miljøtilskudd (tilskudd til kantsone eng).	Statsforvalteren fant 2 forbedringspunkter. Funnene gjaldt i manglende rutinebeskrivelser tilknyttet ordningene drenering av jordbruksjord og regionale miljøtilskudd i jordbruket (tilskudd til kantsone eng)	Kommunen har rettet seg etter våre konklusjoner. Kontrollen er avsluttet
Porsanger	Dokumentkontroll av kommunens forvaltning av regionale miljøtilskudd i jordbruket – tilskudd til drift av seter.	Statsforvalteren fant ingen forbedringspunkter tilknyttet kommunens forvaltning av ordningen, og avsluttet kontrollen direkte etter gjennomgang av tilsendte dokumenter.	Kontrollen ble avsluttet direkte etter gjennomgang av tilsendte dokumenter.
Kåfjord	Dokumentkontroll av kommunens forvaltning av Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel og regionale miljøtilskudd for jordbruket – tilskudd til kantsone eng og tilskudd til drift av seter (RMP).	Statsforvalteren fant 4 forbedringspunkter. Funnene gjaldt manglende rutinebeskrivelse samt manglende navn på sykemeldt i konkret sak tilknyttet sykdomsavløsning, og manglende rutinebeskrivelse og dokumentasjon på levert melkemengde tilknyttet RMP.	Kommunen har rettet seg etter våre konklusjoner. Kontrollen er avsluttet
Balsfjord	Dokumentkontroll av kommunens forvaltning av Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel og regionale miljøtilskudd for jordbruket i Troms og Finnmark (RMP).	Statsforvalteren fant 3 forbedringspunkter. Funnene gjaldt konkrete saker tilknyttet sykdomsavløsning, knyttet til manglende navn på sykmelder, utførte arbeidsoppgaver ikke oppgitt og manglende fratrekk for inntekter fra NAV.	Kommunen har rettet seg etter våre konklusjoner. Kontrollen er avsluttet
Senja	Dokumentkontroll av kommunens forvaltning av regionale miljøtilskudd for jordbruket i Troms og Finnmark - tilskudd til drift av seter (RMP).	Statsforvalteren fant ingen forbedringspunkter tilknyttet kommunens forvaltning av ordningen, og avsluttet kontrollen direkte etter gjennomgang av tilsendte dokumenter.	Kontrollen ble avsluttet direkte etter gjennomgang av tilsendte dokumenter.
Sør-Varanger	Dokumentkontroll av kommunens forvaltning av regionale miljøtilskudd for jordbruket i Troms og Finnmark - tilskudd til drift av seter (RMP).	Statsforvalteren fant ingen forbedringspunkter tilknyttet kommunens forvaltning av ordningen, og avsluttet kontrollen direkte etter gjennomgang av tilsendte dokumenter.	Kontrollen ble avsluttet direkte etter gjennomgang av tilsendte dokumenter.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i embetets ansvarsområde
20 %	9	29 %	10	35

Det er 39 kommuner i Troms og Finnmark, men kun 35 av kommunene har foretak som mottar produksjonstilskudd.

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll som sikrer at kun brukere med tjenstlige behov hos kommunene og statsforvalteren har nødvendige tilganger til fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Vi har ikke hatt sikkerhetshendelser knyttet til Landbruksdirektoratet sine fagsystemer i 2025.

Statsforvalteren oppdaterer tilganger og brukere kontinuerlig gjennom året. Ved bestilling av tilganger til nye brukere i kommunene, blir det også bedt om tilbakemelding om noen skal slettes som brukere. Tildeling av brukertilganger bekreftes av person med budsjettdisponeringsmyndighet. En gang per år

gjennomgår statsforvalteren brukere/brukerrettigheter for å kontrollere at endringer/oppdateringer er registrert i brukersystemet. Den årlige gjennomgangen er viktig for å fange opp eventuelle brukere som har slutta i løpet av året og skal slettes fra brukersystemet. Statsforvalteren har utarbeidet rutinebeskrivelse og risikovurderinger av ordningen.

Kontroll med tilgangene til Ldirs fagsystemer

Betegnelse på rapporteringskrav	Kortfattet beskrivelse
Hvordan gjennomføres periodisk kontroll/revisjon og hvilke risikovurderinger ligger bak?	En gang per år gjennomgår statsforvalteren alle brukere med rettigheter i systemet. Skriftlig dialog med kommunene.
Hvor ofte gjennomføres kontrollen?	E-post til kommunene med oversikt over brukere. Kommunen melder tilbake om det stemmer eller det har vært endringer som ikke er registrert tidligere i året.
Hvilke avvik er eventuelt avdekket?	Tre brukere sletta.

Kontroll av "vanlig jordbruksproduksjon" (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)

Rapportere på

Kommunene har rutiner som sørger for at grunnvilkåret om "vanlig jordbruksproduksjon" er oppfylt når vedtak om produksjons- og avløsertilskudd fattes.

Produksjonstilskudd og oppfølging av vanlig jordbruksproduksjon er noe kommunene prioriterer å følge opp. Dessverre er det stor utskifting av personell i noen av kommunene, så det er krevende å følge opp dette. Noen kommuner mangler også tilstrekkelig landbrukskompetanse til å kunne følge opp vanlig jordbruksproduksjon godt nok.

Statsforvalteren gir opplæring og veileder alle som skal jobbe med produksjonstilskudd. Alle nytilsatte får opplæring over Teams. Veiledning av kommunene på produksjonstilskudd er noe som Statsforvalteren prioriterer svært høyt, og dette skjer daglig på telefon og epost, men også gjennom felles nettseminar. I 2025 hadde vi kommunesamling hvor produksjons- og avløsertilskudd var ett av hovedtemaene, herunder hadde vi også et gruppearbeid med kommunene hvor temaet var vilkåret om vanlig jordbruksproduksjon. Dessverre får ikke alle kommuner deltatt på fysiske kommunesamlinger på grunn av store reisekostnader.

Statsforvalteren bruker systematisk avviksrapportene i eStilPT til:

- å kontrollere om kommunene legger inn en kommentar eller begrunnelse når det er avvik mellom søknadsopplysninger og godkjente opplysninger.
- til utplukk av kommuner til kontroll
- til å sjekke om kommunene har fattet korrekt vedtak
- Som grunnlagsinformasjon når vi er på forvaltningskontroll

Effekten av gjennomførte tiltak fører til økt fokus hos kommunene på oppfølging av grunnvilkåret.

Vanlig jordbruksproduksjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Hvilke tiltak har Statsforvalteren iverksatt for å sikre at grunnvilkåret kontrolleres og at rapporter for å risikovurdere grunnvilkåret brukes i kommunene?	Vi sjekker avviksrapporter, rapporter om vanlig jordbruksproduksjon, vi har dette som tema på kommunesamling, på nettseminarer, en til en veiledning og som en del av vår forvaltningskontroll. Nyttilsatte i kommunene får egen opplæring og ekstra oppfølging.
Hvilken effekt har tiltakene overfor kommunene hatt?	De fleste kommunene er gode på å vurdere vilkåret, da vi har hatt fokus på grunnvilkåret over mange år. Desverre er det i enkelte kommuner stor utskifting av personell, noen kommuner mangler landbruksfaglig kapasitet og kompetanse, slik at det krever en del oppfølging. Mesteparten av alle avvik vi finner i søknadene er begrunnet med en kommentar. Vårt mål er at alle kommuner skal behandle søknader likt. Fokus på grunnvilkåret i våre forvaltningskontroller, gjør at kommunene blir mer bevisst på at de må gjøre vurderingen.

Gjennomført telling av rein i henhold til planen (fra kapittel 3.3.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har gjennomført telling av rein i henhold til planen for 2025.

Plan og risikovurdering for den offentlig kontrollert telling 2025 er utarbeidet. Arbeidet ble iverksatt høsten 2025.

Offentlig kontrollert reintelling for 2024 ble ikke slutført før våren 2025. Etterkontroll og telling av de siste dyrene var ikke ferdigstilt før i mars 2025. Statsforvalteren har evaluert tellingen, og analysert denne i samsvar med plan og risikoanalyse og telleresultatet. Tellerapport har blitt oversendt Landbruksdirektoratet. En god del utgifter knyttet til denne tellingen ble derfor belastet først i 2025.

Landbruksdirektoratet beslutter hvilke siidaer/distrikter som skal telles det enkelte året. Bestilling fra Landbruksdirektoratet for offentlig kontrollert telling for 2025 ble mottatt i juli 2025, noe var uheldig med tanke på at dette er midt i fellesferien. Forhåndsvarsler gikk ut til siidaandsledere i slutten av juli måned. Plan, budsjett og risikovurdering for den offentlig kontrollert telling 2025 ble utarbeidet i juli/august, og dialog med reinbeitedistriktet som skulle telles ble iverksatt fra august 2025. Arbeidet med telling ble iverksatt høsten 2025, men det var ikke mulig å avslutte tellingen innen årsskiftet.

Vi ble ferdig med å telle hovedflokken i desember 2025. Reintelling er ikke avsluttet per begynnelsen av februar 2026, på grunn av at deler av flokken ble sammenblandet med en annen reinflokk før distriktet rakk å føre restflokken til gjerdet det skulle telles i. Det har vært utfordrende å få fremstilt den

sammenblandede flokken for telling, da disse dyrene ble sammenblandet med en større flokk fra et annet distrikt. Det er fortsatt usikkert om vi vil klare å få en gyldig telling.

Utfordringer ved planlegging og gjennomføring av offentlig kontrollert telling er blant annet arbeidstidsbestemmelsene i arbeidsmiljøloven. Planlegging og tilrettelegging er også svært ressurskrevende. Dette arbeidet innebærer både klargjøring av utstyr, ansettelse av kvalifiserte reintellere og kursering av disse samt klargjøring av egne ansatte som skal delta i telleprosjektet. Dialog med distrikt om tilrettelegging og overvåking av forholdene frem til tellingen starter er tidkrevende, og Statsforvalteren bruker også andre kilder til informasjon om status i vær og bevegelser i flyttesystemet som ledd i planleggingen av oppstart. Statsforvalteren kan få informasjon fra distriktet om oppstart inntil så sent som 48 timer før flokken står klar til telling i gjerdeanlegget. I tillegg telles det i flere omganger, men (for- og) etterkontroller. Sammenstilling av telleresultat og evaluering av prosessen er også tidkrevende.

Vi ser også at det er ressurskrevende å telle små distrikt, og vurderer om ressursutnyttelsen kan være bedre dersom større distrikter telles. Dette krever imidlertid mer ressurser i forbindelse med tilrettelegging, og vil generere større utgifter til ansettelse av tellere osv.

Budsjettet for offentlig kontrollert telling i 2025 var veldig begrenset.

Alle reinbeitedistrikt har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner (fra kapittel 3.3.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle reinbeitedistriktene har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner

Antall bruksregler oppdatert i 2025: 0

Vi har søknader inne om endring av bruksregler, men har ikke hatt ressurser i 2025 til å behandle disse. Vi skulle etter planen i gang med et restanseprosjekt på oppdatering av bruksregler og fellesbruksregler i 2024, men det ble utsatt på grunn av blant annet beitekrisehåndtering. Vi begynte med arbeidet i 2025.

I løpet av året har vi jobbet med å få oversikt over alle saker som omhandler bruksregler. Det har vært en stor saksmengde fra mange år tilbake i tid. Etter en nærmere gjennomgang av saksmengden, så har det blitt foretatt en opprydding ved at vi har avsluttet saker som ikke har relevans i dag, som for eksempel klager på beiteoverskridelser og dispensasjonssøknader fra beitetider.

I løpet av året ble reindriftsloven endret, noe som har en konsekvens for saksgangen i både utarbeidelse og godkjenning av bruksregler. Det er ikke tatt beslutning om hvordan saker som er kommet inn til godkjenning til statsforvalteren før 1.7.2026 skal behandles eller om sakene skal avsluttes.

Antall distriktsplaner oppdatert i 2025: 9

I 2024 er det ni distrikter som har oppdatert distriktsplan. I tillegg til de ni, er det seks distrikter som har oppdatert distriktsplanen tidligere år, men skrevet i planen at den gjelder for 2025 også (Eksempel: Distriktsplan for 2024-2028). Totalt er det 27 av 53 distrikter som har oppdatert distriktsplanen etter 2021, som vi anser som relativt nye og oppdaterte distriktsplaner.

2. Vurder om distriktene benytter og har et aktivt forhold til bruksregler og distriktsplaner.

9 av 11 distrikter i Øst-Finnmark har oppdatert distriktsplanen i årene 2021-2025, i Troms har 5 av 14 distrikter oppdatert distriktsplanen i årene 2021-2025 og i Vest-Finnmark har 14 av 28 distrikter oppdatert distriktsplanen i årene 2021-2025.

Vi tror at mange distrikter benytter og har et aktivt forhold til bruksregler og distriktsplaner, men det er dessverre mange distrikter, kanskje spesielt i Vest-Finnmark, som ikke benytter og har et aktivt forhold til bruksregler og distriktsplaner.

Hvilke utfordringer har distriktene med å overholde bruksreglene?

Noen distrikter har utfordringer med å overholde reintallet i bruksreglene. I noen områder har distriktene utfordringer med å overholde siida-, distrikts- og/eller sonegrensene. Noen distrikter har utfordringer med å overholde årstidsbeitetidene.

Har Statsforvalteren bidratt til at kommuner og fylkeskommuner tar i bruk distriktsplanene i planarbeidet? Når Statsforvalteren gir høringsuttalelser oppfordrer vi kommuner og fylkeskommuner til aktiv bruk av distriktsplaner i sitt planarbeid. Vi jobber med å styrke distriktsplanens status som viktig kunnskapsgrunnlag i kommunal kunnskapsinnhenting.

3. Hvilken effekt har Statsforvalterens veiledning av distriktene om oppdatering av bruksregler og distriktsplaner hatt? Hvilke utfordringer vurderer Statsforvalteren er til hinder for oppdateringer og hvilke tiltak vil Statsforvalteren iverksette for å bedre måloppnåelsen?

Vi har ikke hatt kapasitet til veiledning og heller ikke til å saksbehandle reviderte bruksregler som næringa har sendt inn. Det blir derfor vanskelig å vurdere effekt av veiledning.

Dette vil bli bedre når bruksregelrestanseprosjektet kommer i gang.

Brudd på regler, bestemmelser og vedtak er fulgt opp (fra kapittel 3.3.1.2.4.1 i TB)

Rapportere på

Oppfølging av brudd på bruksregler, bestemmelsene i reindriftsloven eller vedtak gitt i medhold av reindriftsloven

Brudd på bruksregler

Totalt er det meldt inn 43 saker om beiteoverskridelser internt i reindriften i 2025. Dette er enten brudd på distriktsgrenser eller siidagrenser i bruksreglene til et distrikt. Det kan også være saker der det har blitt store sammenblandinger på grunn av beiteoverskridelser. Vi prioriterer å følge opp saker der grenser er rettslig avklart, der det er brudd på distriktsgrenser, der konfliktnivået er høyt og/eller ved gjentakende forhold. De fleste sakene oppstår på vinterbeite, og skjer hyppigere under vanskelige beiteforhold. Det ble sendt to forhåndsvarsler og ett pålegg om opphør av ulovlig beiting og ett forhåndsvarsel om pålegg om skilling, resten ble løst ved hjelp av dialog med partene. En av beiteoverskridelsene skjedde ved inngangen til vinterbeitesesongen 2025/2026 og medførte en omfattende oppfølging fra vår side. Vi ser også at sakene som oppstår ved inngangen til vinterbeitesesongen ofte behøver oppfølging også senere på vinteren.

Det ble ikke avkortet tilskudd på grunn av beiteoverskridelser, men vi varslet om at gjentakende forhold kan medføre konsekvenser for kommende tilskuddsbehandlinger. Vi har sett en viss effekt av dette ved at siidaer med rein på andres beiter reagerer raskere når vi tar kontakt, og at det ikke er behov for et omfattende sanksjonsforløp for å sikre en velordnet reindrift.

Håndtering av beitekonflikter og beiteoverskridelser er en krevende oppgave, ustabile værforhold og en utvikling i bruk av teknologi som droner gjør dette arbeidet særskilt utfordrende. For å forenkle og effektivisere arbeidet jobbes det derfor fortløpende med å forbedre praksis og rutiner. Vi ser også at distrikt har et behov for informasjon og veiledning om regler for beitebruk og beitetider. Før inngangen til vinterbeitesesongen 2025/2026 sendte vi et informasjonsbrev til samtlige siidaandeler i distrikt der det har vært beiteoverskridelser. I brevet informerte vi blant annet om vår praksis for oppfølging av slike saker, og om mulighetene for å finne mer langsiktige løsninger gjennom en revisjon av bruksregler, eller andre former for beiteavtaler. I etterkant har vi fått henvendelser fra distrikt og siida som ønsker veiledningsmøter om revidering av bruksregler. Vi har også jobbet aktivt med veiledning og dialog med parter i langvarige konflikter om å finne langsiktige løsninger. Der distriktene eller siidaene selv tar initiativ til, og har et ønske om å finne langsiktige løsninger kan veiledning fra oss bidra til fremdrift i arbeidet. Både oppfølging etter sanksjonskapitlet og veiledning og dialog med parter i en konflikt er ressurskrevende, vi har derfor måtte prioritere noen få saker.

Vi har videreført ordningen med faste møter med Reinpolitiet gjennom hele året, dette samarbeidet er viktig blant annet for at ikke konfliktene skal eskalere eller bre om seg i beiteområdene.

Mange klager på beiteoverskridelser når siidaene flytter inn på vinterbeite i Finnmark, blant annet fordi flytting ser ut til å foregå over lengre tid enn forventet over nabosiidaer beiter. På tross av utfordrende værforhold på senhøsten de seneste årene er det ikke gitt dispensasjon til å komme inn tidlig på vinterbeitene. Hovedårsaken er vern av vinterbeitene som er en begrenset ressurs, og hensynet til velordnet reindrift. Vi har også vurdert at det heller ikke på høst- og vårbeiter skal gis gjentakende dispensasjoner pga. værforhold. Det forventes at den enkelte reiner gjør nødvendige tilpasninger i egen drift ved et endret klima slik at en ikke blir avhengig av gjentakende dispensasjonssøknader. Det er også viktig at bruksreglene angir ikke bare flyttelei men også forventet tid til flytting. Vi ser behov for at flere distrikt reviderer sine bruksregler i lys av endret klima og beitebruk. Det er også behov for at flere distrikt lager felles bruksregler eller andre skriftlige avtaler om beitebruk i områder med overlappende beitebruk.

Oversikt over ulovlige forhold som ikke er brudd på bruksregler

Det er mange saker per år som er henvendelser som går på brudd på reindriftsloven. I noen tilfeller hvor det ikke er offentlig interesse for å følge opp forholdet etter § 75, har vi veiledet om riktig regelverk. I noen av sakene pågår det fortsatt utredninger, dialog og veiledning til partene for å undersøke om forholdet er lovlig eller ikke. Vi har deltatt på møter med kommunene og partene i konflikten. Vi opplever nå større interesse for bruk av konfliktforebyggende tiltak i form av gjerdar.

Innmeldte brudd på bestemmelse om reinmerker har hatt en økning det siste året og følges opp når veiledning og vurderes opp mot kap.11, dersom forholdet ikke rettes opp i. Mange av disse vurderes å være privatrettslig forhold som partene forsøke løse selv, eller at de kontakter politiet eller domstolene.

Vi merker oss en økning i saker som gjelder reinturisme og jobber nå med å lage generell veiledningsmaterieell på dette.

Fire saker som gjelder melding om reindrift, enten at de ikke er levert innen frist eller at det er levert inn med åpenbare feil og mangler og ikke blitt rettet opp i innen rimelig frist.

To saker som gjelder rein utenfor lovlig beiteområde, Stonglandshalvøya (brudd på fredningsbestemmelser og tilsynsplikten) og Lenvikhalvøya (reindrift utenfor distriktsgrenser og tilsynsplikten).

Vi har flere saker som gjelder ulovlige gjerdar. Vi er i gang med et restanseprosjekt og vi befarer gjerdene og gir frist for å fjerne dem. Vi håper at dette også vil ha en preventiv effekt.

På tilskuddsområdet er det utarbeidet kontrollplaner, og 10% kontroll gjennomføres med utgangspunkt i utplukk basert på forhåndsbestemte utplukkskriterier.

Saker med ulovlighetsoppfølging er svært ressurs- og tidkrevende skal man få langsiktige løsninger på plass.

Brudd på bestemmelsene i reindriftsloven

	Antall
Antall brudd på bruksregler	43
Antall brudd på andre bestemmelser i reindriftsloven	
Sum	43

Vi har ikke et eksakt tall for antall brudd på andre bestemmelser

Oppfølging av brudd på grensereinbeiteoven (fra kapittel 3.3.1.2.5.1 i TB)**Rapportere på**

Aktiv oppfølging av brudd på grensereinbeiteoven

Statsforvalteren mottok allerede i november 2024 en melding om at det var utfordrende beiter i Sverige og at Saarivuoma kom til å benytte seg av nødbeite med henvisning til høyesterettsdom (HR-2021-1429-A). Det ble gjennomført en befaring med snøscooter i de vestlige deler av konvensjonsbeiteområdene tidlig i februar uten at det ble observert svensk rein. Den 4.3.25 mottok statsforvalteren på nytt brev fra Saarivuoma hvor de informerte oss, med henvisning til høyesterettsdom som tidligere nevnt, at de hadde rett til nødbeite uten hinder av grensereinbeiteoven. Statsforvalteren valgte å se henvendelsen som en søknad om dispensasjon fra beitetider og sendte den til direktoratet for avgjørelse. I etterkant fikk vi nok en respons hvor de gjorde oss oppmerksom på de ikke trengte å søke, kun informere norske myndigheter om at de brukte nødbeiteretten. Etter at beitetidene var over på høsten, tidlig i oktober, foretok vi en befaring av hele konvensjonsbeiteområdet med helikopter. Det ble observert cirka 60 svensk rein. Dette er helt normalt etter at flokkene er samlet og flyttet. Disse trekker normalt etter hovedflokken.

Uten en felles forståelse og felles lovverk vanskeliggjøres forvaltningen av konvensjonsbeiteområdene. Dette gjelder også reindriftsnæringen i begge land.

Når det gjelder gjerder, foretok vi en befaring over Mannancaerru, det vil si strekket vi i 2021 hadde planer om å sette i stand fra Cuovzajeaggi til riksrøys 280, ca. 14 km. Alt materiell som da ble kjørt ut, var i sin helhet forsvunnet/stjålet. Høyesterettsdom (HR-2021-1429-A), som ga Saarivuoma beiterett i Mannancaerru, gjorde dette gjerdestrekket overflødig.

Gjerdet i Sjørdalen over til Torneträsk som i 2020 ble fjernet av svenske myndigheter er fortsatt ikke oppført. Dette på grunn av at det går igjennom svært sårbare kulturminner/fangstgroper hvor kulturminnemyndigheter er svært skeptisk til tiltaket. Og, det er et faktum, at gjerdet bare kan oppføres på norsk side av grensa og i realiteten ikke vil ha noen funksjon. Cirka 50% av gjerdematerialet som ble fraktet ut er forsvunnet/stjålet.

Oppfølging av saker om dyrevelferd og produksjons- og avløsertilskudd (fra kapittel 3.3.1.2.6.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren bidrar til at kommunen har god kompetanse på, og oppfølging av, dyrevelferdssakene som oversendes fra Mattilsynet i tråd med rutinen for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen.

Kommunenes arbeid og oppfølging med dyrevelferdssaker fra Mattilsynet, er alltid tema i vårt opplæringstilbud til nyansatte i kommunen, som skal jobbe med landbruk. I tillegg er dyrevelferd et eget tema når vi har forvaltningskontroller i kommunene, og produksjonstilskudd er tema for kontrollen.

I vår rutinebeskrivelse har vi fast punkt om at vi minner kommunene om å sende vedtak om produksjonstilskudd til Mattilsynet, for søknader der det er oversendt vedtak fra Mattilsynet etter avtalen om utveksling av informasjon.

Vi følger opp enkeltsaker straks vi får de tilsendt med å sjekke om kommunene er klar over disse. Vi følger også med på at kommunene orienterer Mattilsynet om utfallet i disse sakene. Heldigvis har vi få dyrevelferdssaker. Vi har kun hatt én sak i 2025 hvor kommunen har vurdert vilkåret om vanlig jordbruksproduksjon, jf. rapportering nedenfor. Kommunen har i denne saken konkludert med at vilkåret ikke var oppfylt.

Statsforvalteren har også deltatt på seks dialogmøter med Mattilsynet og kommuner i deler av Troms. Møtene inkluderte 15 av kommunene i Troms i 2025. Temaet for møtene er bedre dialog mellom Mattilsynet og kommunene, og dyrevelferdssaker er et viktig dialogpunkt.

Vi har for øvrig bidratt i arbeidet med å etablere Bondens Nettverk for forhåpentligvis å forebygge dyrevelferdssaker.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivarettatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester**Helse- og sosialavdelingen**

Rettsikkerhetsarbeidet på helse- og sosialområdet inneholder omfattende og sentrale oppgaver som fortsatt er høyt prioritert i avdelingen. Vi arbeider systematisk og kontinuerlig med tiltak som skal sikre god kvalitet og effektiv oppgaveløsning. Aktiviteten har vært høy gjennom året. Antallet eldre tilsyns- og rettighetssaker er redusert, men vi klarer fortsatt ikke å overholde alle lovpålagte saksbehandlingsfrister på helseområdet. Innenfor sosialområdet blir de fleste klagesakene behandlet innenfor en måned, og dette har vært stabilt de siste årene. Vi ser likevel at vi har en liten økning i saksbehandlingstiden, men holder oss godt innenfor fristen om at 90% av sakene skal være behandlet innen tre måneder.

Saksbehandlere på helse- og sosialavdelingen deltar i ulike felles forum med øvrige embeter, dette bidrar til økt rettsikkerhet og arbeidet mot en felles tilsynsmyndighet. Etablerte samarbeidsfora mellom alle mellomledere på sosialområdet i hele landet har medført et økt samarbeid om kompetansehevingstiltak ut mot Nav-kontorene. Samarbeidet medfører også en harmonisering av oppfølging av de sosiale tjenestene i fylkene, samt er en arena for å dele erfaring og kunnskap. Målet er at både tillit og forsvarlighet til og i de sosiale tjenestene i Nav skal bli bedre.

En høy aktivitet kombinert med god kvalitet i vår klage- og tilsynssaksbehandling bidrar til at befolkningens rett til forsvarlige helse- og sosialtjenester blir ivarettatt. Dette er også viktig for å opprettholde tilliten til tjenestene og til forvaltningens kontrollfunksjon. Det er vår vurdering at embetet i år har ligget nær øvre kapasitet for hva som er mulig å levere innenfor eksisterende rammer. Videre forbedring eller økt produksjon forutsetter endringer i

ressurssituasjonen, enten gjennom flere stillinger (særlig innen juridisk kompetanse), økt digitalisering eller bruk av kunstig intelligens.

Barnevern

Resultatmål om 90 % av rettighetsklagene under tre måneder og 90 % under én måned fra barn på institusjon er nådd. 100% av alle rettighetsklagene etter klage fra barn på barneverninstitusjon (57 saker) er behandlet innen 1. måned og 100 % av rettighetsklagene knyttet til klage på kommunal barneverntjeneste er behandlet innen tre måneder (21 saker).

I 2025 har vi avgjort 101 tilsynssaker etter behandlingsmåtene i Helsetilsynets veiledning.

88% av sakene etter behandlingsmåte 1 ble avsluttet innen 28 dager. 83 % av sakene etter behandlingsmåte 2 ble avsluttet innen 28 dager.

100 % av sakene etter behandlingsmåte 3 ble avsluttet innen 3 måneder.

Vi har behandlet én sak etter behandlingsmåte 4, og den ble avsluttet innen 3 måneder.

95 % av sakene etter behandlingsmåte 5 ble avsluttet innen 6 måneder.

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Barnevern:

I 2025 hadde Statsforvalteren samtale med 76 av de 140 barna som var registrert ved institusjonene da tilsynene fant sted. Alle barna, utenom ett, fikk tilbud om samtale med oss. Dette barnet var innlagt i psykiatrien da vi gjennomførte tilsynet, og også i lang tid etterpå. Med bakgrunn i tidsaspektet valgte vi å konkludere tilsynet uten å ha lagt til rette for samtale med dette barnet. Vi snakker med ett og ett barn, men dersom barnet ønsker å ha en voksen/ansatt med i samtalen, så legger vi til rette for det.

Vi har en praksis der vi tar kontakt med alle barna som er til stede ved tilsynet, og spør dem direkte om de vil snakke med tilsynet. Det er likevel ikke alle som ønsker å snakke med tilsynet. De som ikke var til stede på tilsynstidspunktet tar vi kontakt med per telefon/sms, og de har også via de ansatte i institusjonen fått informasjon om at tilsynet kan kontaktes i ettertid for samtale. Alle tilsyn ved institusjoner i Troms og Finnmark gjennomføres på ettermiddagstid, eller på tidspunkt hvor vi forventer å finne ungdommene hjemme. Det er nok flere årsaker til at det er noen barn som ikke ønsker å snakke med Statsforvalteren. Det kan være at de ikke kjenner oss, det kan være at tidspunktet vi kommer og at de ikke er motivert for samtale med oss. Etter hver samtale oppsummerer vi og spør barnet hvordan det syns at samtalen var og om de har tips til oss om hvordan vi kan få disse samtalene enda bedre.

Statsforvalteren har informert alle barna om tilsynet, ved at det samtidig med varsel til institusjonen, sendes eget brev til ungdommene med informasjon om tidspunkt og hensikten med samtalene ved tilsynet. På dette brevet er det også bilde av de som kommer på tilsyn fra Statsforvalteren, samt kontaktinformasjon til oss (herunder telefonnr. hvor de kan sende tekstmelding). På vår hjemmeside har vi også en informasjonsvideo om våre institusjonstilsyn og korte filmsnutter av alle de som driver med institusjonstilsyn. Vi har også fått trykt opp visittkort hvor det er qr-kode til hjemmesiden vår (hvor disse videoene ligger), og informasjon om våre telefonnummer. Barna på institusjonene får disse visittkortene på tilsynet. Vi erfarer at flere av de barna som ikke var til stede på tilsynet, og som vi kontakter, ønsker å snakke med oss i etterkant. Vi erfarer også at vi har flere henvendelser fra barna på barneverninstitusjonene på vår ungdomstelefon.

Statsforvalteren har ved hvert tilsyn fokus på det barna ønsker å ta opp med tilsynet. I tillegg til dette har vi et eget tema som det fokuseres særskilt på i samtale med barna og de ansatte ved institusjonen. Vi erfarer at barna er opptatt av hvorfor de er på institusjonen og at de kanskje ikke ønsker å være der. De er opptatt av sine rettigheter, og særlig om de har fått disse begrenset. De er opptatt av veien videre, og kontakten med barneverntjenesten, og de er opptatt av internettilgang og internettid.

Fra 2025 har vi endret våre rutiner for samtaler med barn på barneverninstitusjonene. Vi skal nå i samtalene spørre direkte om de har opplevd å bli utsatt for vold, mobbing, seksuelle overgrep eller annen skadelig oppførsel fra noen som jobber på institusjonen. Vi skal prøve å spørre så direkte som mulig. Dette har vi evaluert, og erfarer at det har gått fint å stille disse spørsmålene. Spørsmålene har stort sett blitt godt tatt imot og vi har fått svar. I noen samtaler har vi ikke kommet i posisjon til å stille disse spørsmålene, eller har vurdert at vi ikke kan stille de så direkte. Vi har erfart at kanskje vi er mer skeptiske/redde for å stille slike direkte spørsmål, enn barna er for å få de. Vi har rutiner for hvordan eventuell alvorlig informasjon skal følges opp.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Saksbehandling av tilsynssaker:

- Behandlingsmåte 1 (avslutning med veiledning) og 2 (oversendelse til virksomheten/helsepersonellet): 80 % av sakene skal behandles innen 4 uker
- Behandlingsmåte 3 (virksomheten følge opp og rapporterer) og 4 (møte med virksomhet og pasient): 80 % av sakene skal behandles innen 3 måneder
- Behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 80 % av sakene skal behandles innen 6 måneder

Antallet tilsynssaker fortsetter å øke. Utviklingen vurderes å henge sammen med en lavere terskel for å klage, samt økt bevissthet i befolkningen om rettigheter og klageadgang. En større andel av sakene fremstår også som mer komplekse, ofte med klager knyttet til sammensatte tjenesteforløp.

Helsesesksjonene har ikke klart å overholde saksbehandlingstidene for saker registrert med behandlingsmåte 1, 2 og 5. Saksbehandlingstiden er på nivå med fjoråret. I 2024 ble det behandlet 712 saker og 706 saker i 2025. Det er positivt at vi har klart å avslutte 48% av saker etter behandlingsmåte 5, mot 33% i 2024. Ved utgangen av året har vi 107 ubehandlede tilsynssaker på helse- og omsorg, og ingen av dem er over ett år.

Vi arbeider kontinuerlig med å utvikle og gjennomføre mer formålstjenlige tilsyn, og har et særlig fokus på å redusere restanser på de eldste sakene. Dette slår ut i en negativ effekt på saksbehandlingstidene.

Til tross for utfordringer med å overholde kravene til saksbehandlingstid, vurderer vi måloppnåelsen som akseptabel innenfor de rammene som har vært gjeldende.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 1

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 1: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	- 19 %	61 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 2

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 2: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	- 19 %	61 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 3

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 3: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	10 %	90 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 4

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 4: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %		

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 5

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 5: Minst 80 prosent innen 6 måneder.	80 %	- 32 %	48 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker AID (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker innen sosiale tjenester behandlet etter behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 5 måneder eller mindre

Det har vært to tilsynssaker etter behandlingsmåte fem i 2025.

Tema for det ene tilsynet var økonomisk stønad gitt som lån etter sosialtjenesteloven § 21, hvor det ble avdekket lovbrudd, med oppfølgingsbehov ut over fem måneder. Saken er fortsatt ikke avsluttet. Tema for den andre tilsynssaken er midlertidig botilbud etter sosialtjenesteloven § 27. Tilsynet er avgrenset til kun å gjelde brukere som har bodd mer enn tre måneder i et midlertidig botilbud. Tilsynet ble varslet 19.desember 2025.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	- 50 %	0 %

Avsluttede klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pasient- og brukerrettighetsloven § 2-6): Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Klagesaker etter sosialtjenesteloven har en svært god måloppnåelse, 97% av klagen ble behandlet innen tre måneder.

Vi behandlet totalt 624 rettighetsklager innen helse og omsorg, 272 av disse var klager som gjaldt helse og omsorgstjenester, øvrige var klager på pasientreiser. Den samlede måloppnåelsen for saksbehandlingstid innen nødvendig helsehjelp og øvrige helse- og omsorgstjenester var 69%. Til sammenligning var andelen 67% i 2024 og 44 % i 2023.

165 saker omhandlet nødvendig helsehjelp, hvor 78% ble behandlet innen tre måneder. 107 saker omhandlet øvrige helse- og omsorgstjenester, hvor 56% ble behandlet innen 3 måneder.

Antallet rettighetsklager har økt betydelig de siste årene, fra 389 klager i 2022 til totalt 688 klager i 2025.

Gjennomgangen av disse klagenes er ressurskrevende, og avdelingen bruker betydelig tid på å klargjøre og vurdere hver enkelt klage.

Ved utgangen av året hadde vi en restanse på 149 rettighetsklager, kun fire av disse er eldre enn tre måneder.

Avdelingen har arbeidet målrettet for å redusere restanser, med særlig vekt på de eldste sakene. Denne prioriteringen har samtidig bidratt til at vi ikke har klart å overholde kravene til saksbehandlingstid, avslutning av eldre saker øker gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Vi prioriterer behandling av klager der barn, unge og andre sårbare grupper mener at deres rett til helse- og omsorgstjenester er brutt.

Selv om vi ikke fullt ut har oppfylt målkravene for saksbehandlingstid, vurderer vi at avdelingen har oppnådd gode resultater med tanke på å ivareta befolkningens rettssikkerhet.

Saksbehandlingstid - avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pbrl. § 2-6): minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	7 %	97 %
Helse/omsorg	90 %	- 21 %	69 %

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)

Rapportere på

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

79% av vedtak om bruk av tvang og makt er overprøvd innen tre måneder, dette mot 84% i 2024.

Vi prioriterer saksområdet, men ikke oppnådd målkrav på grunn av at det har gått ekstra med tid til planlegging av stedlige tilsyn med nye revisjonsledere, vi har også hatt fravær blant de som jobber med fagområdet. Ansatte som jobber med fagområdet har deltatt på helsetilsynets temakurs og vi deltar på felles fagforum mellom embetene og Helsetilsynet.

I 2025 har vi i samarbeid med vergemål hos oss gjennomført kurs for verger med mandat etter helse- og omsorgstjenestelovens kapittel 9.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	- 11 %	79 %

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barneverninstitusjoner (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 prosent innen 1 måned.

Statsforvalteren har i 2025 behandlet 57 klager på tvang i barnevernsinstitusjoner. 100% er behandlet og avsluttet innen fristen på én måned.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	10 %	100 %

Resultatmål - stedlig tilsyn tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ha oversikt over alle brukere med vedtak om tvang, og skal utarbeide en plan for gjennomføring av de lovpålagte stedlige tilsynene for den enkelte bruker. Med utgangspunkt i denne planen skal stedlig tilsyn etter overprøve og godkjente vedtak om bruk av tvang og makt prioriteres ut fra tvangsbrukens omfang og mulige konsekvenser for den enkelte bruker.

Statsforvalteren har oversikt over alle brukere med vedtak om tvang. Vi utarbeider en plan for stedlige tilsyn og prioriterer vedtak som omfatter bruk av tvang og makt etter helse- og omsorgstjenestelovens kapittel 9-5 bokstav b) og førstegangsvedtak. Vi velger ut tilsynene ut fra en helhetsvurdering knyttet til omfang av tvangsbruk, mulige konsekvenser for bruker og vårt faglige skjønn.

Vi bruker mye tid og ressurser på hvert enkelt tilsyn, dette på grunn av geografiske avstander. I 2025 gjennomførte vi seks stedlige tilsyn, dette er i henhold til langsiktig plan for stedlige tilsyn.

Vi opplever at kommunene er positive til våre stedlige tilsyn, at dette øker bevisstheten hos tjenesten på behov for vedtak hos andre tjenesteytere.

Resultatmål SFRO og SFTF (fra kapittel 3.3.1.3.5.5 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 245 poeng

Vi har gjennomført LOT kommune, tilsyn med helseberedskap, ett egeninitiert tilsyn på pasient- og brukerrettighetslovens kap 4A og et stedlig tilsyn.

Vi vurderer dette som tilfredsstillende, gitt behovet for en stram prioritering av ressursbruken. I 2025 hadde flere av våre revisjonsledere lengre perioder med fravær.

De lange reiseavstandene i regionen innebærer betydelig tidsbruk knyttet til gjennomføring av tilsyn, og påvirker kapasiteten vår. I tillegg er vi pålagt å redusere flyreiser, og må derfor vurdere alle reiser opp mot miljøbelastning og tilgjengelige alternativer.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
245	- 147	98

Resultatmål SFVT og SFTF (fra kapittel 3.3.1.3.6.3 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 55 poeng

I 2025 har vi prioritert tilsynsmøter med samtlige helseforetak samt deltakelse i helsefellesskapenes samarbeidsfora. Disse aktivitetene er vurdert som viktige, både fordi vår tilstedeværelse er nødvendig for å sikre god dialog og oppfølging på disse arenaene. Vi har i 2025 hatt flere tilsynsmøter med Finnmarkssykehuset enn tidligere, for å følge opp deres raske reorganiseringsprosess. Begrenset bemanningskapasitet har gjort det vanskelig å gjennomføre andre tilsyn i spesialisthelsetjenestene i år. Det vises til at tilsynsaktiviteten rettet mot helseforetakene ikke gir samme poenguttelling som standardiserte tilsyn, noe som har påvirket den samlede registrerte tilsynsproduksjonen for året.

Selv om vi ikke har gjennomført nye tilsyn i 2025, så har vi brukt en del ressurser på å følge opp tilsyn som er gjennomført tidligere år.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
55	- 55	0

Resultatmål SFRO og SFTF (fra kapittel 3.3.1.3.7.5 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 85 poeng

Vi har prioritert tilsyn med sosiale tjenester og gjennomført landsomfattende tilsyn for området økonomisk rådgivning.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
85	- 30	55

3.1.3.4 Andre oppdrag**Oppdrag 3.1.8.6 Bygdeveksttaler**Bygdevekst pulje 1

Statsforvalteren har utført vårt oppdrag gjennom deltakelse i styringsgruppene til de tre pilotprosjektene i Finnmark. Her har vi gitt innspill til utforming av og innholdet i handlingsplanene. Vi har også bistått der pilotene har hatt behov for avklaringer med andre aktører og vært et bindeledd for avklaringer og dialog mot Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD). Dialogen med fylkeskommunen har utelukkende skjedd gjennom møtene i styringsgruppene. Det har i perioder vært manglende deltakelse fra Finnmark fylkeskommune i disse møtene.

Statsforvalteren har i dialogen med KDD gjennom 2025 uttrykt sterk bekymring for manglende fremdrift og manglende kommunalt engasjement, både administrativt og politisk, i pilotene Midt-Finnmark (kommunene Porsanger, Nordkapp, Gamvik og Nesseby) og "Hjerteregionen" (kommunene Hammerfest, Måsøy og Hasvik). I Midt-Finnmark har i tillegg prosjektleders fravær i deler av 2025 resultert i manglende møteavvikling i styringsgruppen i perioder av året og manglende fremdrift i planlagte tiltak i handlingsplanen. I piloten "Hjerteregionen" har det vært noe varierende oppmøte i styringsgruppen, spesielt fra enkelte av kommunedirektørene. Slik Statsforvalteren vurderer det, preger dette på mange måter styringsgruppens arbeid,

ved at kommunenes administrasjon er lite involvert i bygdevekstarbeidet. Prosjektleder står dermed nokså alene i arbeidet med å realisere tiltakene i handlingsplanen.

Statsforvalteren har vært særlig opptatt av at bygdevekstarbeidet må koordineres og ses i sammenheng med pågående arbeid med utvikling av tjenestesamarbeid mellom pilotkommunene. Spesielt gjelder dette opprettelse og utvikling av interkommunale plankontor. Dette vil, slik Statsforvalteren ser det, være helt nødvendig for å gi kommunene styrket planleggingskapasitet og kompetanse og utviklingskraft innenfor samfunnsutvikling. Vi ser med bekymring på at den vedtatte vertskommuneavtalen, om etablering av felles plankontor med Porsanger kommune som vertskommune, ikke vil bli realisert. De tre kommunene i hjerteregionen har besluttet å utrede videre om det skal etableres et felles plankontor. Dette til tross for at det allerede er foretatt en grundig kartlegging og utredning av felles plankontor i regi av Nivi Analyse.

Piloten Vestre Varanger har skiftet prosjektleder i løpet av høsten, men har likevel hatt god fremdrift og struktur i arbeidet med å realisere tiltakene i handlingsplanen. Det har også vært stabilt og godt oppmøte i styringsgruppen, og stort engasjement fra ordførerne i de fire kommunene. Arbeidet i piloten preges av at de fire kommunene har omfattende tjenestesamarbeid, som har utviklet seg parallelt med bygdevekstarbeidet. Det oppleves som svært positivt at det er samme styringsgruppe som har ansvaret for bygdevekst og tjenestesamarbeid. Dette er med på å skape en god struktur og positivitet i kommunenes utviklingsarbeid.

Bygdevekst pulje 2

Statsforvalteren har utført vårt oppdrag gjennom deltakelse i styringsgruppen til Nord-Troms-piloten (kommunene Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa og Kvænangen). Det har vært avholdt regelmessige styringsgruppemøter en gang i måneden. Statsforvalteren har også løpende dialog med prosjektleder, både som diskusjonspartner og for rolleavklaringer. Vi har også deltatt på politisk dialogmøte i regi av Kommunal- og distriktsdepartementet og på øvrige møtearenaer initiert av departementet. Husbanken har også i 2025 vært en aktiv og viktig aktør og støttespiller for piloten. Dialogen med fylkeskommunen har utelukkende skjedd gjennom møtene i styringsgruppen.

Den erfaringen vi har opparbeidet oss gjennom arbeidet med pilotene i pulje 1 ha vært til god hjelp i rådgivningen og oppfølgingen av piloten i gruppe 2. Det har vært jobbet godt med utarbeidelse av nye rutiner for å presisere roller og samarbeid mellom styringsgruppen, arbeidsgruppene og prosjektleder. Piloten jobber strukturert med realiseringen av de ulike tiltakene i handlingsplanen, og det er et stort engasjement, både fra ordførerne og kommunedirektørene i styringsgruppen.

Oppdrag 5.3.8.11 Helsehjelp til pasienter uten samtykkekompetanse som motsetter seg helsehjelpen

Innenfor regelverket til pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A har vi avgjort 365 saker i 2025 mot 394 i 2024 og 404 i 2023. Saksinnngangen disse årene har vært på 397 i 2025, 382 i 2024, og 413 i 2023. Median saksbehandlingstid har vært på 0,9 mnd i 2025 og 2024. Median saksbehandlingstid i 2023 var på 0,6 mnd. Årsaken til den økte saksbehandlingstiden mot 2023 tross færre saker, er at personalet som jobber i 4A-gruppa har måttet prioritere å jobbe med andre sakstyper. Siden 4A-gruppen er liten, er vi sårbare for endringer.

4A-gruppens medlemmer har opparbeidet seg god kompetanse og erfaring på området. I 2025 har vi jobbet aktivt i fagnettverk, og i Helsetilsynets forum for tvang og makt for å utvikle fagområdet. Vi har prøvd ut Helsetilsynets nye maler, og gitt hørings svar på disse. Vi har også hatt undervisning for helsepersonell, i 2025 kun fasilitert av Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT). Det ble gjennomført et 4A-tilsyn i en kommune etter en alvorlig hendelse. Tre av deltakerne i tilsynslaget var fra 4A-gruppa, og kommunen følges opp blant annet gjennom ekstra veiledning på nye innkomne vedtak. Flere av deltakerne i gruppa jobber også med rettighetsklager og tilsyn. Vi har bidratt med vår kjennskap til de ulike virksomhetene inn i de aktuelle faggruppene, og ser en sammenheng mellom antall vedtak, kvaliteten på vedtak, forståelse for kapittel 4A, og alvorlige hendelsesbaserte tilsynssaker. Dette gir oss mulighet til å følge opp konkrete virksomheter med veiledning og undervisning. Vi har en kontakt opp mot Helse- og omsorgstjenestelovens kapittel 9.

Virksomheter som har satt fokus på fagområdet, melder om økt bevissthet rundt hva som regnes som tvang, samt et styrket fokus på tillitsskapende tiltak. Dette oppleves som faktorer som bidrar til bedre pasientsikkerhet.

Oppdrag 3.3.1.4.1 CRPD

Statsforvalteren har jobbet aktivt for å bygge kunnskap om konvensjonen (Convention on the Rights of Persons with Disabilities) både internt og eksternt. Ved vårt arbeid har vi lagt stor vekt på at konvensjonen er tverrsektoriell, og at ivaretagelse av oppdraget krever samarbeid mellom flere avdelinger hos Statsforvalteren og i kommunen. I 2025 besto arbeidet i å støtte opp om, og bidra til arrangement av konferanse. Denne ble dessverre avlyst for Nord-Norge sin del, men vi reiste med arbeidsgruppa til konferansen i Trondheim.

Embetet har nedsatt en egen arbeidsgruppe som jobber med prosjektet. Gruppen er representert med deltakere fra flere avdelinger. Alle kommunene i fylket er invitert med i arbeidet med implementering av CRPD. Dette blant annet gjennom brev og utsending av informasjon om konvensjonen og prosjektet. CRPD er fast del av planarbeidet i embetet, både ved at vi veileder kommunene og tar dette med som tema i kommunedialogen, samt ved at vi ved vurdering av kommuneplaner gir planuttalelser som innbefatter CRPD.

Vurderinger av rettigheter i medhold av konvensjonen gjøres også fast ved vår saksbehandling av saker om tvang og makt i medhold av hol. kap. 9. Når det gjelder opplæring så har vi blant annet gjennomført en digital fagsamling om CRPD for alle ansatte i embetet. Arbeidet fortsetter i 2026.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning

Statsforvalteren behandlet i 2025 82% av sakene vedrørende opprettelse av vergemål innen fristen på 90 dager og 90% av klagesakene innen frist. Dette er god resultatoppnåelse på områdene.

Vi har videreført internt delegasjonsreglement, ved at det er tydelig hvilke dokumenter saksbehandlere kan sende uten godkjenning og hvilke dokumenter der godkjenning fra kollega, og ikke leder, er tilstrekkelig. En intern opplæringsplan har inneholdt tiltak for hele seksjonen. Her nevnes eksempelvis innlegg fra NAV om økonomisk rådgivning og frivillig forvaltning, innlegg fra Tromsø kommune om kjøp av bolig og startlån, samt informasjon fra Profesjonelle vergers interesseorganisasjon om digitale løsninger og digitale utfordringer for verger.

Vi arrangerte seksjonssamling i Vardø, der vi arbeidet med forbedring av rutiner knyttet til endring og avslutning av vergemål, stadfesting av fremtidsfullmakters ikrafttreden og utlendingsloven kapittel 10. I løpet av året oppdaterte vi overordnet rutine for tilsyn med verger, vi laget skriftlig rutine for samtykke til bruk av kapital og rutine for skiftesaker justeres, med jevnlig fagmøter på området. Vi laget mal for vedtak om forhøyet vergegodtgjøring. Arbeidet med andre rutiner ble påbegynt og ferdigstilles i 2026. Vi nevner her særskilt at vi gjennomgår alle vergemål med fratakelse av rettslig handleevne, for å vurdere om oppheving av fratakelsen er ubetenkelig. Vi legger opp til at slik gjennomgang skal foretas jevnlig i årene fremover.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark ga høringsuttalelse til endringer i vergemålsloven, vi ga innspill til Statens sivilrettsforvaltning (SRF) sin revidering av veileder for vergegodtgjøring og vi ba Advokattilsynet om synspunkter til vår organisering ved bruk av advokat i saker med fratakelse av rettslig handleevne. Vi kommer til å evaluere vår ordning i 2026.

Bemanningssituasjonen har vært stabil i 2025, men en del sykefravær krever omfordeling av arbeidsoppgaver, samt at det i perioder oppstår restanser på ulike saksområder. Dette gjelder særlig arbeidet med å ta midler for voksne vergehavere til forvaltning, gjennomgang av sluttregnskap og generell "rydding" og oppdatering i VERA. Som vanlig har vi engasjert studenter på sommeren for gjennomgang av vergeregnskap.

Troms og Finnmark har endret telefonordningen i 2025. Vi er nå tilgjengelige for publikum etter lunsj mandag, onsdag og torsdag og før lunsj fredag. Telefontreffetiden er ved dette redusert, men samtidig er nå alle saksbehandlere tilgjengelige samtidig (tidligere hadde vi grupper med "telefonvakt").

Gjennom året 2025 holdt vi en rekke innlegg for kommuner, demensnettverk, pensjonistforeninger, leger og helsepersonell mv vedrørende fremtidsfullmakt og vergemål. Vi har så langt takket ja til alle forespørsler, men vi må hele tiden vurdere om vi har kapasitet til dette.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har bidratt inn i arbeids- og ressursgrupper i regi av Statens sivilrettsforvaltning. Tema her er NØK, tilsyn med verger, opplæring av verger og oppdatering av vergemal.no. På vegne av alle embetene skrev vi i april til Statens sivilrettsforvaltning om svakheter eller feil som kan utgjøre en risiko knyttet til personvern eller andre rettigheter. Vi deltok også i arbeidsgruppe som gjorde kartlegging av ressursituasjonen hos statsforvalteren og foreslo en rekke tiltak for å få bedre balanse mellom oppgaver og ressurser. Vi må vise til disse dokumentene for gjennomgang av aktuelle utfordringer.

I årsrapporten her fremhever vi imidlertid at det fremdeles ikke foreligger en løsning med granulering og digitalisering av vergemål i vergemål for barn og vergemål med fratakelse av rettslig handleevne. Senest i januar 2026 har vi registrert at dette skaper vanskeligheter for verger når det gjelder å få nødvendige tilganger i kontakten med skatteetaten mv. Videre peker vi på at det fremdeles i flere saker er slik at ulike virksomheter ikke aksepterer konkrete fremtidsfullmakter eller har gode nok digitale løsninger for disse. Dette innebærer flere henvendelser til oss for likevel å få opprettet vergemål. Til slutt nevner vi dårlige rentebetingelser ved forvaltning av midler på kapitalkonti og omtalen dette fikk i Dagens Næringsliv høsten 2025. Dette kommer vi tilbake til under punktet om opplæring av verger.

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk var kontrollert innen frist. Som tidligere år har vi hatt juss-studenter engasjert på sommeren for å bistå oss med gjennomgangen. Denne ekstra ressursen er avgjørende for at vi klarer å nå resultatmålet.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Opplegget med digitaliserte vergemål skal blant annet bidra til at vergeoppdrag er konkret i samsvar med vergehavers behov og vilje. Vi har fremdeles et visst arbeid med justering av legitimasjoner og fullmakter etter henvendelser fra verger, noe som kan tyde på at konkretiseringen for bruk av fullmaktene fungerer i mange sammenhenger. Samtidig kan både vergene og vi oppleve at opplegget ikke er godt nok kjent for enkelte virksomheter. Etter vår vurdering må informasjonsarbeidet fortsette både fra SRFs og vår side, slik at utfordringene for vergene minimeres.

Når det gjelder forsøk på gjennomføring av samtaler før opprettelse av vergemål for voksne, skjedde dette i 236 saker (65,3%) i Troms og Finnmark i 2025. Andelen tilsvarer gjennomsnittet i landet i 2025 og er lavere for vår del enn i 2024. Vi har ikke en god forklaring på det siste og vil hevde at vi i praksis ikke har lagt listen høyere for når vi anser samtale som en mulighet, eventuelt med bistand av medhjelper. Dette beskrives grundig i hvert vedtak og kontrolleres av seksjonsleder.

Vi kan fremdeles tilby samtaler på nordsamisk. Vi informerer om dette i alle varsler om vergemål for voksne og vi gir også denne muligheten fortløpende

til alle innringere som ønsker å snakke samisk.

Som nevnt ellers i årsrapporten har vi gjennomgått saker med fratakelse av rettslig handleevne for å vurdere om en opphevelse er ubetenkelig. Endelig rutine kommer i starten av 2026. Tiltaket skal hindre at fratakelse videreføres uten at det er behov for det og for å bidra til mer selvbestemmelse der det er forsvarlig.

Vergers kompetanse (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett. Alle verger har fått tilbud om god opplæring og det har vært en økning i antall verger har gjennomført e-læringskurs.

I januar 2025 sendte vi ut nyhetsbrev til faste verger om ny forhøyet sats for vergedogtjøring. En intern gruppe behandlet søknadene som kom inn, for å sikre diskusjon og likebehandling. Per januar 2026 har vi 60 vergemål der det er innvilget forhøyet sats. I ca 1/3 av sakene er det innvilget forhøyet sats foreløpig for ett år. Vårt hovedinntrykk er at de faste vergene har en god forståelse for hvilke oppdrag som kan være aktuelle.

I 2026 arrangerte vi for første gang kurs for verger med mandat knyttet til helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9. Vi måtte først skaffe oversikt over hvilke verger dette er snakk om. Fremover vil denne kontaktlisten holdes oppdatert ved nye oppnevninger. Vi arrangerte kurs både på dag- og ettermiddagstid og dette var i et godt samarbeid med helseavdelingen vår. Vi kommer til å tilby kurset hver høst fremover. I tillegg sender vi nå ut informasjonsskriv om innholdet i slike oppdrag ved alle nye oppnevninger.

I 2025 hadde vi veiledningsmøte for verger som har oppdrag som midlertidige verger for mindreårige ved tilrettelagte avhør mv.

Høsten 2025 hadde Dagens Næringsliv oppslag om statsforvaltners forvaltning av midler og da med særlig fokus på dårlige rentebetingelser over tid i enkelte banker. Etter vår vurdering illustrerer dette også at vergene i for liten grad er kjent med at de jevnlig bør følge med på bankenes tilbud og eventuelt kontakte statsforvalteren for å få flyttet pengene. Vi sendte brev med informasjon om dette ansvaret til flere verger som er verge for personer med midler til forvaltning i Sparebank1 Nord-Norge. Vi sluttet å sende brev etter at banken i to omganger satte opp renten. Det er likevel et spørsmål om vergemålsmyndigheten har informert godt nok om vergens oppdrag på dette punkt, i årenes løp. Vi vurderer å skrive til alle aktuelle verger i 2026 og minne om oppgaven. Dette bør antagelig fordeles ut over året, da vi har begrenset kapasitet til å håndtere mange henvendelser om bankbytte på en gang.

I 2025 videreutviklet vi rutine for rekruttering og oppfølging av nye verger. Vi legger blant annet opp til at nye faste verger skal kontaktes etter tre måneder. Vi forventer at tiltaket vil kunne få på bordet eventuelle "startvansker" vergen måtte ha, og bidra til at vergen i fortsettelsen har lavere terskel for å etterspørre veiledning.

Ifølge den registreringen som fremkommer i PowerBI var det i 2025 97 verger i Troms og Finnmark som gjennomførte introduksjonskurs for nye verger (e-læring). Vi legger opp til at kurset er obligatorisk for nye faste verger.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark deltok i arbeidsgruppen som skal videreutvikle opplæringstilbud for verger. I 2025 fikk vi ferdigstilt nytt "informasjonsskriv til deg som er verge". Skrivet ligger på vergemal.no og sendes ut ved alle oppnevninger av verger for voksne, også i saker med faste verger. Vi vil hevde skrevet er en forbedring når det gjelder klarere språk og mer oppdatert innhold. Det trengs imidlertid lignende skriv for verger for mindreårige og personer som er fratatt rettslig handleevne.

Vår vurdering er fremdeles at det også bør komme på plass en oversikt på nett, som gjør det lettere for oppnevnte verger å finne ut hvordan en skaffer seg digitale tilganger mv. Denne må holdes løpende oppdatert.

Den daglige veiledning og dialog må heller ikke undervurderes. Det er først da vi får konkret bilde av hva den enkelte verge trenger bistand med i de enkelte oppdrag, og vi kan veilede til bedre praksis. Vergemålsmyndighetens tilgjengelighet er derfor viktig og vi er bekymret for at stor pågang på områder der statsforvalterne ikke har konkret ansvar, særlig når det gjelder fremtidsfullmakt, kan utfordre hva vi samlet sett har ressurser til å tilby. Per i dag gjøres det imidlertid fra vår side et omfattende arbeid med råd og veiledning til vergene på telefon og ved brev og e-post.

Avslutning av vergemål (fra kapittel 3.3.2.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Vergemål hvor personen ikke lenger ønsket verge er avsluttet raskt.

Dersom vergehaver ikke ønsker vergemål, har vi som mål at saken skal ferdigbehandles innen fire uker. Vi sender ut forhåndsvarsel til vergen, vergehaver og eventuelt andre. I konkrete tilfeller avsluttes vergemålet raskere, kanskje i løpet av noen dager. Det kan være fordi vergehaver krever det eller at vergen kommer i en vanskelig situasjon, eksempelvis med trusler. Varsel og saksbehandlingstid innebærer ikke at det i realiteten er noe å vurdere; vanlige vergemål skal være basert på frivillighet. Samtidig opplever vi i flere saker at vergehaver ombestemmer seg når de får tenkt nærmere på saken eller at verge og vergehaver får snakket sammen om hva som kan gjøres bedre. Etter at vergemål er avsluttet, må vi i noen få saker vurdere om

betingelsene for fratakelse av rettslig handleevne er til stede. Da må vi eventuelt innhente mer informasjon og varsle vedkommende om at dette blir vurdert.

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

I 2025 har vi videreført og styrket arbeidet med å sikre at barnehagemyndigheter forstår, formidler og etterlever barnehageloven. Gjennom målrettet bruk av virkemidler – tilsyn, skriftlig veiledning, klagesaksbehandling, regelverkssamlinger og nyhetssendinger, mener vi dette har hatt en effekt på regelverksetterlevelsen i kommunene. Vår praksis er fortsatt risikobasert, og innsatsen rettes mot områder der vi vurderer sårbarheten som størst.

Effekten av arbeidet i 2025 viser seg særlig i de positive tilbakemeldingene vi får fra kommuner som har mottatt veiledning. Her kan nevnes temaene psykososialt barnehagemiljø, tilskudd til private barnehager, godkjenning av barnehager samt reglene om rett til barnehageplass sett i sammenheng med utfordringene om å få på plass tilstrekkelig og kvalifisert personale i barnehagene. Her fikk vi tilbakemeldinger fra kommunene om at de vurderte at veiledningen opplevdes som presis, relevant og godt tilpasset lokale behov, noe som bidrar til økt treffsikkerhet i myndighetsutøvelsen. Denne systematiske oppfølgingen er en kontinuerlig prosess og har bidratt til en styrket forståelse av regelverket i flere kommuner.

Vi ser fortsatt betydelig variasjon i myndighetskompetansen mellom kommunene. Dette skyldes blant annet høy utskifting av myndigheter. Vi opplever at flere kommuner står i startgropa til å utrede samarbeid om myndighetsoppgaver for å styrke kompetansen og sikre uavhengighet. Et godt eksempel er videreføringen av prosjektet mellom seks kommuner i Øst-Finnmark, der samarbeid om myndighetsoppgaver har gitt positive effekter både i forståelse og praktisering av regelverket.

Når det gjelder henvendelser fra foreldre, opprettholder vi et høyt fokus på saker om psykososialt barnehagemiljø. Sakene varierer fra manglende inngripen fra ansatte der barn krenker barn, til saker der voksne krenker barn. I tråd med barnehageloven § 10 kontakter vi alltid barnehagemyndigheten for å sikre at de følger opp sitt påse-ansvar.

På skoleområdet har vi fortsatt arbeidet med å sikre at skoleeierne forstår, formidler og etterlever ny opplæringslov. Vi har også i 2025 gjennomført regionale regelverkssamlinger for både skoleeiere, ledere i skole og PPT. På disse samlingene har nytt regelverk om fysisk inngripen, individuell tilrettelagt opplæring og kravet til interkontroll hatt stort fokus. Også på skoleområdet er det stor turnover blant skoleeiere og -ledere og det er nødvendig med jevnlig oppdatering av regelverket overfor sektor.

Gjennom arbeidet med skolemiljøsakene ser vi at mange kommuner og skoler fortsatt ikke forstår og etterlever regelverket godt nok. Vi har derfor et kontinuerlig fokus på reglene i kapittel 12 i alle våre månedlige nyhetssendinger. Her tar vi opp de ulike delpliktene i § 12-4 og bruker erfaringene fra vår saksbehandling til å sikre bedre etterlevelse hos skoleeier og skolene. I noen tilfeller har vi egne møter med enkelte skoleeiere som følge av mangler vi ser i behandlingen av skolemiljøsakene. Vi ser at dette har effekt og i slike møter kan vi skreddersy veiledningen på bakgrunn av erfaring fra vårt arbeid med skolemiljø saker.

Vi har gjennom hele året hatt et stort fokus på reglene i kapittel 11 og ser også her behov for veiledning for å oppnå bedre regeletterlevelse. Gjennom tilsyn med de to fylkeskommunene har vi avdekket manglende lovforståelse for når elever har rett til individuell tilrettelagt opplæring, og dette har vi fulgt opp i egne møter med skoleeierne. Vi ser også dette gjennom henvendelser og klagesaker, og vi har også hatt fokus på fullføringsretten i videregående opplæring i vår veiledning mot fylkeskommunene.

Ny opplæringsloven ble innført for under to år siden og vi ser at det fortsatt er stort behov for veiledning og avklaringer. Vi bruker derfor alle tilgjengelige virkemidler for å sikre at skoleeierne forstår og etterlever regelverket. Gjennom våre tilsyn kommer vi også i posisjon til å gi veiledning som sikrer bedre forståelse av regelverket og vi har fulgt opp flere tilsyn med veiledning i etterkant. Dette har blitt svært godt mottatt og vi ser også at slik veiledning har ført til bedre forståelse for, og etterlevelse av, regelverket.

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barneha (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene tilsyn og veiledning målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barnehagemyndigheter, barnehageeier og lokal skolemyndighet.

På barnehageområdet innhenter vi informasjon fra ulike kilder som settes sammen til en ROS-analyse for å kunne få et godt bilde av regeletterlevelsen i barnehagesektoren. ROS-analysen oppdateres når vi mottar ny informasjon og den gir oss et godt utgangspunkt for å gjøre gode vurderinger av hvilke virkemidler vi skal bruke.

Vi vurderer å bruke tilsyn i de tilfellene vi ser at dette kan få betydning for sårbare barn eller der vi ser at konsekvensen ved lovbrudd kan berøre mange barn (gi stort utslag). Tilsynene planlegges med utgangspunkt i de kommunene der vi ser at det er lovbrudd, og der kommunen har forutsetninger for å kunne rette bruddet med pålegg. Tilsynsrapporten gir god veiledning til kommunene om hva som er myndighetskravet. Vi erfarer at tilsynene fremmer læring og forbedring hos barnehagemyndigheten når tilsynene ikke er for store og komplekse. Vi vurderer også at det er viktig å ha møter med barnehagemyndigheten etter foreløpig rapport, der vi kan utdype og forklare det som kommer fram av tilsynsrapporten.

I enkelte tilfeller kombinerer vi tilsyn og veiledning, spesielt når barnehagemyndigheten trenger utvidet støtte for å forstå regelverket. Denne veiledningen skjer hovedsakelig muntlig i møter slik at vi kan få til en god dialog rundt regelverket.

Veiledning brukes målrettet og rettes både mot større grupper av myndigheter og mot enkeltkommuner, og også når kommunene eller barnehagene selv ber om veiledning. I veiledning med enkeltkommuner etterstreber vi en god dialog slik at veiledningen kan bidra til etterlevelse av regelverket. Der vi ser at det har vært skifte i barnehagemyndighet, vurderer vi ofte veiledning. Selv om vi vurderer veiledning, utelukker vi ikke tilsyn ved en senere anledning. Etter veiledning kan vi raskt se endringer i kommunens praksis. Her vil vi spesielt nevne en kommune som varslat at de ikke ville kunne innfri retten til plass i barnehage, noe de begrunnet i feil regelverksforståelse og feil tolkning av barns bestevurderinger. En rask og effektiv veiledning bidro til riktig regelverksforståelse slik at kommunen kunne innfri plikten om å tilby plass i barnehage til barn som hadde rett til det.

Veiledning kan også ha en forebyggende effekt for å unngå regelverksbrudd, slik vi gjør når vi møter alle barnehagemyndighetene i begge fylkene til regelverkssamlinger. Tema for regelverkssamlingene er basert på risikovurderinger og der vi vurderer at flere kommuner kan ha regelverksbrudd. Tema vi har hatt i 2025 er regelverket om psykososialt barnehagemiljø, spesialpedagogisk hjelp og barnehagemyndighetens risikovurderinger. Vi har også veiledning mot hele sektor (myndighet, eier og styrer) i nyhetssendingene våre, der vi har gjennomgang av nytt regelverk, endringer i regelverk eller regelverk vi ønsker å opprettholde fokus på. Barnehagemyndigheter- og eiere gir gode tilbakemeldinger på nyhetssendingene, og melder at informasjonen de får gir dem kunnskap og fører til at de kan korrigere egen praksis der de ser at denne ikke er i samsvar med regelverket.

På opplæringsområdet bruker vi resultatene som kommer frem i ulike undersøkelser om læringsmiljø og læringsutbytte aktivt i våre risikovurderinger. Vi oppdaterer vår oversikt etter hvert som de ulike resultatene blir tilgjengelig. I tillegg bruker vi erfaringene fra skolemiljø saker, klagesaker og henvendelser i vår vurdering av hvilke virkemidler som er best egnet for å gjenopprette regelverksetterlevelsen på en rask og effektiv måte. Vi har mange kommuner som har lav kapasitet hos skoleeier og her har tilsyn vist seg å gi mindre effekt enn veiledning, som kan settes inn raskt og målrettet mot både ledelse og ansatte i skolene. Vi erfarer at noen av kommunene endrer praksis raskere i de tilsynene som ikke er så store og komplekse.

Basert på våre risikovurderinger og kjennskap til den enkelte kommune har vi gjort vurderinger av om vi skal bruke tilsyn eller veiledning for å få mest mulig effekt. I noen kommuner har vi gjennomført tilsyn for så å følge dette opp gjennom flere runder med veiledning. På denne måten kan vi følge en kommune og skole over litt tid og dermed oppnå effekt av både tilsyn og veiledning. Vi ser at dette har god effekt og får gode tilbakemeldinger på en slik arbeidsform, men dette er tidskrevende.

I noen kommuner har vi valgt å gjennomføre veiledning basert på blant annet funn i klagesaker og saker om skolemiljø. Her kan vi gå konkret inn på manglende regeletterlevelse som vi ser gjennom vår saksbehandling og dermed skreddersy veiledningen på de manglene vi ser.

Valg av tilsynsaktiviteter (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal velge de tilsynsaktivitetene som er best egnet til å gjenopprette etterlevelse av regelverket på en rask og effektiv måte. Statsforvalteren kan gi veiledning istedenfor å føre tilsyn, der det vurderes som best egnet virkemiddel.

Barnehageområdet

Risikobildet i begynnelsen av 2025 kunne fortelle oss at det var mange kommunale barnehagemyndigheter som ikke hadde gjennomført tilsyn med barnehagene på mange år. Vi vurderte at det kunne være en risiko for at barnehagemyndigheten ikke gjorde risikovurderinger av om barnehagene ble drevet i samsvar med regelverket og at dette kunne få konsekvenser for både det pedagogiske tilbudet i barnehagene og barns rettigheter etter barnehageloven. I denne vurderingen inngikk også opplysninger om uavhengig barnehagemyndighet, om det var barnehagefaglig kompetanse i kommuneadministrasjonen og barnehagenes utfordringer med å rekruttere ansatte med rett kompetanse. Vi ser at mange kommuner ikke har en uavhengig barnehagemyndighet og har heller ikke barnehagefaglig kompetanse i kommuneadministrasjonen.

Økende antall henvendelser fra foreldre om psykososialt barnehagemiljø og manglende oppfølging fra barnehageeier og barnehagemyndighet har økt risikoen for at aktivitetsplikten ikke blir fulgt. Informasjon fra klagesaksbehandling og spørsmål fra barnehagemyndigheter ga oss indikasjoner på at barn med behov for spesialpedagogisk hjelp, ikke fikk den hjelpen de hadde krav på. Vi har også de siste årene hatt et økende antall henvendelser fra foreldre som gjelder det samiske tilbudet til barn utenfor samiske distrikt. Risikobildet endret seg i løpet av året, da vi fikk informasjon om at enkelte kommuner ikke kunne innfri retten til plass i barnehage.

Vi planla å gjennomføre til sammen ni tilsyn, men måtte redusere aktiviteten med bakgrunn i kapasitet. Vi har gjennomført ett tilsyn med kommunens ansvar for barnehagetilbudet til samiske barn utenfor samiske distrikt, to tilsyn med barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn, del 1 om risikovurdering, ett tilsyn om spesialpedagogisk hjelp og internkontroll og ett tilsyn med barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn, herunder risikovurdering knyttet til psykososialt barnehagemiljø. Tilsynene ble gjennomført med innsamling av informasjon og tilsynsrapport. Når myndigheten har sannsynliggjort endring i praksis, avsluttes tilsynet. I noen av tilsynene har vi gjennomført veiledning kombinert med tilsyn. Dette gjelder spesielt der hvor vi erfarer at barnehagemyndigheten ikke helt forstår hva pålegget og korreksjonspunktene innebærer.

Alle henvendelser og bekymringsmeldinger vi mottar fra foreldre som angår barnehageloven og spesielt knyttet til psykososialt barnehagemiljø, følges opp med et brev til kommunen, med en veiledning om hva som er myndighetens ansvar. Vi har også gjennomført en rekke veiledninger som vi vurderer som effektive, både med tanke på vår og kommunens ressursbruk og med tanke på kommunens kapasitet til å rette praksis raskt. Dette gjelder spesielt tema som kommunens plikt til å tilby plass i barnehage til barn som innfrir retten. Vi har ved ett tilfelle bedt om redegjørelse fra en kommune når det gjelder psykososialt barnehagemiljø på bakgrunn av klager fra foreldre. Denne kommunen har vi fulgt tett med veiledning. Vi vurderer at veiledning har hatt god effekt og ført til riktig regelverksforståelse og kommunene har korrigert praksis.

Tilsyn som ble utsatt i 2024 på grunn av kommunens kapasitet, ble gjennomført i 2025 med bakgrunn i at risikobildet for kommunen ikke hadde endret seg. I etterkant av tilsyn, veiledning og kommunedialog vurderer vi alltid om det foreligger en restrisiko for om kommunene endrer praksis eller ikke. Vi

vurderer at risikobildet ikke har endret seg for de kommunene vi ikke har hatt tilsyn eller veiledning med. Risikobildet som gjelder spesialpedagogisk hjelp, psykososialt barnehagemiljø og barnehagemyndighetens risikovurdering i veiledning og tilsyn er ennå gjeldende i mange kommuner. Vi vil fortsette å ha fokus på disse tre områdene i tilsyn, veiledning og som informasjon på våre nyhetssendinger.

Vi vurderer at tilsyn og veiledning i stor grad har bidratt til å redusere risiko for brudd på barnehageloven.

Skoleområdet

Risikobildet ved starten av året viste at vi fortsatt hadde mange håndhevingssaker og at vi i mange saker kom til at skolene ikke oppfylte pliktene til å sette inn tiltak og lage en skriftlig plan. Vi vurderte derfor at det var stor risiko for at elevene ikke fikk oppfylt sin rett til et trygt og godt skolemiljø og at skoleeier ikke sikret at skolene fulgte opp pliktene i § 12-4 i opplæringsloven.

På bakgrunn av klagesaker og henvendelser vurderte vi også at det var stor risiko for at elever ikke fikk oppfylt retten til individuelt tilrettelagt opplæring og at skoleeierne ikke hadde god nok internkontroll for å sikre elevenes rettigheter og skolens plikter.

Basert på tallene fra GSI fant vi at mange kommuner ikke oppfylte lærernormen i grunnskolen.

På bakgrunn av risikovurderingen i starten av året valgte vi å føre tilsyn med elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø og retten til individuelt tilrettelagt opplæring. Vi valgte ut kommuner basert på erfaringer fra vår behandling av skolemiljøssaker og særlig utfallet av disse sakene. Vi avdekket mange lovbrudd i alle tilsynene med skolemiljø og har også fulgt opp disse kommunene med veiledning i ettertid. Vi ser god effekt av å bruke veiledning som en del av oppfølgingen av tilsynene og har også fått god tilbakemelding fra både ansatte og skoleeierne på dette.

Vi har gjennomført tilsyn med individuell tilrettelagt opplæring og interkontroll med begge fylkeskommunene. Underveis i tilsynene fikk vi bekreftet vår vurdering at det er mangler ved forståelsen av reglene i kapittel 11, og at dette får følger for elevenes rettigheter. Vi avdekket lovbrudd i begge tilsynene. Som oppfølging av tilsynene har vi også på dette området gjennomført veiledning av skoleeier og vi er i dialog om videre oppfølging. En av fylkeskommunene har på eget initiativ satt i gang en gjennomgang av regeletterlevelsen på sine egne skoler basert på innholdet i vårt tilsyn.

Bruddene på lærernormen som kom fram av registreringen i GSI ble fulgt opp med tilsyn i alle kommuner der det forelå brudd. Flere kommuner erkjente at de hadde brutt lærernormen og at de ville sette inn tiltak for å rette dette opp. Vi ser imidlertid et stadig sterkere press på kommuneøkonomien, der mange kommuner har kuttet i budsjettene og dette har også rammet skolesektoren. Vi er derfor bekymret for at risikoen fortsatt er stor på dette området og følger dette opp basert på årets tall fra GSI.

Vår vurdering er at det fortsatt er risiko for brudd på reglene om skolemiljø og retten til individuelt tilrettelagt opplæring. Vi har fortsatt et svært høyt antall skolemiljøssaker, men ser at flere skoler kjenner til regelverket og oppfyller regelverket når det gjelder å lage en skriftlig plan. Situasjonen med færre ressurser i skolene utfordrer rettighetene både til trygt og godt skolemiljø og individuelt tilrettelagt opplæring. Sakene vi får inn er ofte mer komplekse enn før og et økende antall elever opplever ufrivillig skolefravær. Manglende ivaretagelse av individuelt tilrettelagt opplæring får følger for elevenes opplevelse av mestring og rammer også skolemiljøet i sterk grad.

Vår vurdering er derfor at risikoen på dette området fortsatt er stor og vi har et kontinuerlig fokus på sammenhengen mellom god individuelt tilrettelagt opplæring og skolemiljø. Basert på erfaringene fra tilsyn og veiledningsmøter om skolemiljø i 2025, planlegger vi å gjennomføre flere veiledningsmøter med enkelte skoleeiere og skoler om dette i 2026, da vi erfarer at veiledning i noen tilfeller gir bedre effekt enn tilsyn.

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skolene har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har i 2025 fortsatt arbeidet fra tidligere år med å styrke skoleeiere og skolars kompetanse om elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø. Arbeidet har bestått av både generell veiledning for å heve den samlede kompetansen i sektoren, og mer målrettede tiltak rettet mot enkelte kommuner og skoler. Disse tiltakene har vært basert på informasjon vi har hatt om lokale forhold. Erfaringene våre viser at kompetansen varierer mye både mellom kommuner og mellom skoler.

I våre månedlige nyhetssendinger har vi tatt opp aktuelle problemstillinger knyttet til skolemiljø, med aktivitetsplikten som fast tema. Innholdet bygger på de mest gjennomgående funnene i våre skolemiljøssaker og er rettet mot de manglene vi oftest avdekker.

Vi har jevnlig informert om Utdanningsdirektoratets nettsider om skolemiljø, og vi har anbefalt å ta i bruk kompetansepakken om trygt og godt skolemiljø. Skoleeiere og skoleledere er oppfordret til å legge til rette for at ansatte bruker disse ressursene.

Andre temaer i sendingene har vært krav til innhold i tiltaksplaner, grundige undersøkelser, gode og presise problemstillinger, konkretisering av tiltak, vurderinger av barnets beste og evaluering av tiltak. I gjennomgangene har vi også vist konkrete eksempler på hvordan dette kan gjøres i praksis.

Statsforvalteren ser at flere skoler og kommuner nå bruker bedre og mer konkrete maler for tiltaksplaner. Disse oppfyller i større grad kravene i opplæringsloven. Vi ser dette blant annet ved bedre dokumentasjon i aktivitetsplaner og undersøkelser, og ved at vurderinger av barnets beste brukes oftere. Samtidig er det fortsatt behov for forbedringer på dette området.

Vi opplever også at forståelsen av hva som kan skape et trygt skolemiljø, har blitt bredere. Vurderingene er ikke lenger like snevre som tidligere. Likevel ser vi at flere skoler fortsatt ikke kobler elevers langvarige skolefravær til at dette ofte også handler om skolemiljøet.

Det er fortsatt mange håndhevingssaker i begge fylker. Samtidig ser Statsforvalteren en økning i saker der vi ikke finner brudd på aktivitetsplikten, og der skolene har oppfylt plikten til å sette inn egnede tiltak og lage en skriftlig plan. Dette kan delvis henge sammen med at vi etter ny opplæringslov ikke vurderer alle delpliktene. Vi vurderer imidlertid også at vår systematiske veiledning har gitt resultater og bidratt til bedre praksis, blant annet gjennom mer konkrete og bedre utfylte tiltaksplaner.

Statsforvalteren har gitt veiledning både digitalt på Teams og ved fysiske møter med skoler og kommuner. Veiledningen er gitt i etterkant av tilsyn med skolemiljø og individuelt tilrettelagt opplæring og i forbindelse med langvarige og komplekse skolemiljø saker. Møtene har hatt fokus på forståelsen av regelverket og hvordan det skal brukes i praksis.

Vi gjennomfører også jevnlig veiledningssamtaler med kommuner og skoler som ber om det. I tillegg har vi prøvd ut en ordning med systematiske møter med rektorer i enkelte skolemiljø saker. Disse møtene bidrar både til å opplyse saken og til å gi oss innsikt i skolens rutiner og håndtering av skolemiljø saker.

Vi har også vært opptatt av å begrunne vedtakene våre på en måte som samtidig gir veiledning i hvordan regelverket skal forstås og praktiseres.

Tilbakemeldinger fra kommuner og skoler viser at veiledningsmøtene oppleves som nyttige, lærerike og treffsikre. Kombinasjonen av regelverksgjennomgang, drøfting av aktuelle problemstillinger, dialog og refleksjon bidrar til økt forståelse, også utover den konkrete saken som var utgangspunktet for veiledningen.

I mange tilfeller har dialogen ført til at kommuner og skoler har justert en usikker eller feilaktig forståelse av regelverket. Vårt inntrykk er at møtene bidrar til refleksjon over egen praksis og kan styrke skolens systematiske arbeid.

Statsforvalteren har gjennomført fire tilsyn med skolemiljø og internkontroll. Når vi fører tilsyn, er veiledning et av virkemidlene for å øke kompetansen hos kommunen og skolene. Vi gjennomfører alltid formøter der vi går gjennom regelverket. Skolens ansatte deltar også på formøtene. På disse møtene setter vi av tid slik at det er rom for spørsmål og avklaringer.

I tillegg til den læringen som selve tilsynet gir, opplever vi ofte at skoleeiere ber om veiledning i etterkant av tilsyn med skolemiljø og internkontroll. Tilsynet gir en god mulighet til å styrke oppmerksomheten på kommunens internkontrollplikt, og hvordan kommunen kan sikre at regelverket blir oppfylt. Vi ser effekt av dette ved at kommunene i større grad er bevisste på, og tar ansvar for, at ansatte i skolene har nødvendig kunnskap om regelverket.

Høsten 2025 gjennomførte Statsforvalteren fire regelverkssamlinger for alle kommunene våre, fylkeskommunene og private skoler. Temaene var internkontroll, fysisk inngripen etter kapittel 13 – med særlig vekt på § 13-3 om forebygging, samt individuelt tilrettelagt opplæring. Vi valgte også å koble disse temaene opp mot Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20/LK20-S). Samlingene skapte gode refleksjoner og diskusjoner om praksis og forståelsen av regelverket. Et av målene var å synliggjøre sammenhengen mellom god tilpasset opplæring og et trygt og godt skolemiljø, samt å tydeliggjøre betydningen av godt forebyggende arbeid. Vi ønsket også å vise hvordan opplæringslovens kapittel 11, 12 og 13 henger sammen med læreplanens overordnede del.

Etter samlingene gjennomførte vi flere veiledningsmøter for å videreføre arbeidet med å styrke lovforståelsen blant aktuelle deltakere.

Statsforvalteren vurderer at samlingene har bidratt til økt bevissthet om sammenhengen mellom et trygt og godt skolemiljø og individuell tilrettelegging. Vi har også inntrykk av at gjennomgangen av internkontroll har styrket forståelsen av hvor viktig det er å følge med på at rutiner og prosedyrer faktisk blir gjennomført slik de er planlagt.

Deltakerne viste stor interesse for temaene knyttet til læreplanens overordnede del og skolens verdigrunnlag. Statsforvalteren opplever at samlingene har lagt grunnlag for videre faglige diskusjoner og refleksjoner i skolene og kommunene i etterkant.

Psykososialt barnehagemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barnehageeier og de som arbeider i barnehagen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har i 2025 hatt særlig fokus på barnehageloven kapittel 8. Vi har brukt ulike virkemidler for å nå barnehagesektoren i alle de 39 kommunene i fylket, samt Longyearbyen.

Vi registrerer alle henvendelser som gjelder barnehagemiljø, både muntlige og skriftlige. Dette gir oss oversikt over hvilke kommuner og eventuelt hvilke barnehager sakene gjelder.

Veiledning og informasjon

I 2025 har vi brukt flere tiltak for å bidra til å styrke kompetansen i barnehagesektoren.

I vår digitale nyhetssending, som følges av barnehagemyndigheter, eiere og ansatte i barnehagene, har vi gjennomgått de tre paragrafene om psykososialt barnehagemiljø. Vi har også presentert Utdanningsdirektoratets ressurside med råd om trygt og godt barnehagemiljø.

På vår hjemmeside har vi publisert informasjon rettet mot foreldre. Her forklarer vi barnehageloven kapittel 8, hva foreldre kan gjøre dersom barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, og hvem de kan kontakte. Informasjonen finnes også på samisk. Vi ser at digitale aktiviteter gjør det mulig å nå mange i sektor med kunnskap om kapittel 8.

Vi opplever også en økning i henvendelser fra foreldre om psykososialt barnehagemiljø. Henvendelsene gjelder både saker der barn krenker barn, og saker der ansatte krenker barn. For slike saker har vi utviklet egne maler som brukes i skriftlig dialog med foresatte, barnehageeier og kommunen som barnehagemyndighet.

I malene våre presiserer vi at Statsforvalteren ikke er klageinstans i slike saker, men at vi har ansvar for å veilede barnehageeier og barnehagemyndigheten. Vi informerer også om at vi, basert på kommunens svar, vurderer om saken skal følges opp med veiledning og/eller tilsyn med kommunen eller den aktuelle barnehagen. Vi har også en egen mal for avslutning av saker, der vi tydeliggjør at vår vurdering bygger på situasjonen slik den er på tidspunktet for avslutning.

I flere saker ser vi at barnehagemyndigheten avdekker svikt i barnehagens interne rutiner. Kommunen følger deretter opp dette, for eksempel gjennom veiledning eller tilsyn. Ved å gi utfyllende informasjon om lovkravene og følge opp kommunens svar, mener vi at vi gir god veiledning både til foreldre og barnehagemyndigheten.

Vi ser både i henvendelser og under tilsyn at mange foreldre ikke får informasjon om hvordan de kan melde fra om et utrygt barnehagemiljø, eller hvilken rolle barnehagemyndigheten har. Vi vil derfor fortsette å oppfordre kommunene til å informere om dette på sine nettsider.

Vi vurderer det som særlig viktig å fortsatt bidra til kompetanseheving hos barnehagemyndighetene, slik at de kan sikre at kapittel 8 blir oppfylt i egen kommune.

Kompetanseheving og samarbeid

I juni 2025 arrangerte vi en stedlig regelverksamling for alle barnehagemyndighetene i Troms og Finnmark, inkludert Longyearbyen. Temaene var «Hvordan innhente informasjon for å kunne gjøre risikovurderinger?» og case-arbeid med «Ansatte som krenker barn». En barnehagemyndighet presenterte hvordan man innhenter informasjon for å kunne gjøre risikovurderinger, og en annen kommune presenterte hvordan de har håndtert saker der ansatte har krenket barn. Etter innleggene diskuterte deltakerne ulike løsninger i plenum. Tilbakemeldingene viser at barnehagemyndighetene opplevde samlingen som lærerik og nyttig. Det å kunne drøfte saker og dele informasjon om mulige måter å samle inn informasjon på, er nyttig for at de skal kunne bli bedre i sin jobb.

I 2025 har vi også samarbeidet med Statsforvalterne i Nordland, Trøndelag og Møre og Romsdal gjennom Region Nord. Vi har valgt trygt og godt psykososialt barnehagemiljø som felles satsingsområde. Embetene har delt erfaringer, blant annet om informasjonskanaler. Dette gir oss verdifull innsikt fra kollegaer som jobber med samme type saker. Samarbeidet resulterer i to webinarer for barnehagesektoren våren 2026 og to webinarer for barnehagemyndighetene høsten 2026. Her samarbeider vi med KS, Læringsmiljøseneteret og barnehagemyndigheter fra vår region som deler gode praksiseksempler.

Vi planla å gjennomføre en spørreundersøkelse til barnehagemyndighetene i 2025, men måtte utsette den på grunn av kapasitetsutfordringer. I 2026 vil vi sende ut en ny undersøkelse som blant annet omhandler dette temaet. Målet er å få bred kunnskap om situasjonen i sektoren i våre fylker.

Tiltak og prosjekter

I Rekomp 2025 ble det tildelt midler til seks tiltak med tema trygt og godt barnehagemiljø, av totalt 14 tiltak. Dette er en nedgang fra 2024, da 11 av 15 tiltak hadde samme tema.

I Læringsmiljøprosjektet deltar fire barnehager i Troms og én barnehage i Finnmark i arbeidet med å utvikle et trygt og godt barnehagemiljø. Vi skulle gjerne sett at flere barnehager deltok.

Oppsummering av vurdering og virkning

Statsforvalteren vurderer at arbeidet i 2025 har hatt god effekt i barnehagesektoren i Troms og Finnmark. De tiltakene vi har gjennomført, både gjennom veiledning, digitale sendinger, informasjon til foreldre, regelverksamlinger og samarbeid i Region Nord, har bidratt til økt kunnskap om barnehageloven kapittel 8. Vi opplever at sektor etterspør mer veiledning og informasjon, og tilbakemeldingene viser at tiltakene treffer behovene i kommunene.

Vi ser en tydelig virkning av innsatsen: flere kommuner fører nå egne tilsyn med barnehagemiljøet, ofte som følge av vår veiledning. Kommunene viser også større bevissthet om sin rolle som barnehagemyndighet, og flere saker viser at kommunene avdekker og følger opp svikt i barnehagens interne rutiner. Dette tyder på at kompetansen i sektoren er styrket.

Samtidig viser både henvendelser og tilsyn at det fortsatt er behov for bedre lovforståelse, særlig knyttet til barnehageloven §§ 41, 42 og 43. Det er også behov for at kommunene gir tydeligere informasjon til foreldre om hvordan de kan melde fra om et utrygt barnehagemiljø, og hvilken rolle barnehagemyndigheten har.

Samlet sett vurderer vi at tiltakene våre har bidratt til økt kompetanse, bedre praksis og større oppmerksomhet om barns rett til et trygt og godt barnehagemiljø. Vi vil derfor videreføre og styrke arbeidet i 2026, blant annet gjennom webinarer, spørreundersøkelse og fortsatt veiledning av barnehagemyndighetene.

Rask behandling i saker etter § 9 A-6 (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Vi har en gjennomarbeidet systematikk for arbeidet med skolemiljøsaker. Systematikken er godt kjent hos medarbeiderne og fungerer godt i arbeidet med å sikre raskest mulig behandling av sakene.

Vi følger en fast prosedyre som kan beskrives på følgende måte:

Alle sakene registreres fortløpende og seksjonslederne fordeler ut sakene til saksbehandler samme dag som saken kommer inn.

Saksbehandler ringer opp til melder, som regel samme dag og følger mal for gjennomgang av saken. Her vurderes også om vilkårene for at vi skal behandle saken er til stede og vi gir informasjon om at saker som ikke oppfyller vilkårene kan trekkes eller at vi avviser dem. Vi vurderer alltid om det er særlige grunner til å behandle saken dersom den ikke oppfyller vilkårene.

Etter samtale med melder følges saker som skal behandles opp, ved at saksbehandler kontakter rektor ved skolene eleven går på og vi informerer om at vi har opprettet sak og at det vil komme brev om å sende inn redegjørelse/dokumentasjon. Vi sender umiddelbart e-post til rektor uten personopplysninger for å sikre at skolen kan starte arbeidet med en gang selv om det kan ta tid med postgang. Vi har egen mal for e-posten til skolen.

Vi sender brev til skolen der vi informerer mer konkret om innholdet i saken og legger ved en beskrivelse av hva som er vesentlig informasjon som skal sendes inn til Statsforvalteren. Skoleeier og melder får kopi av brevet til skolen. Skolene får kort frist, en uke, til å komme med tilbakemelding til oss. Vi har også egen mal for brevet til skolen.

Etter at vi har sendt brev til skolene der vi ber om redegjørelse, kontakter vi foresatte og avtaler samtale med eleven. Vi vurderer sammen med foresatte om det er forsvarlig å ha samtale med eleven på Teams eller vi bør ha fysisk høring av eleven. Vi tilbyr også elever og foresatte å komme til vårt kontor for at eleven skal kunne bli hørt.

Når vi mottar skolens redegjørelse, skriver saksbehandler vedtaket og har dialog med seksjonslederne underveis dersom det dukker opp problemstillinger som må avklares. Vi er alltid to medarbeidere som snakker med eleven, og den som har bistått saksbehandler i høring av eleven kan også bidra med råd og være diskusjonspartner underveis i saksbehandlingen. I vårt brev til skolene ber vi de også ettersende viktig informasjon etter fristen, dersom dette kan få betydning for vårt vedtak, for eksempel nye oppdaterte aktivitetsplaner, referat fra møter med elev og foresatte etc.

Vedtak sendes til godkjenning til seksjonsleder og alle vedtak sendes med kopi til skole og skoleeier. I vedtak der vi pålegger skolen å sette inn tiltak eller har satt inn egne tiltak, setter vi en frist for når de skal gi tilbakemelding om at vårt vedtak er oppfylt. Vi har også utarbeidet mal for våre vedtak.

Etter at skolen har redegjort for at vårt vedtak er oppfylt, gjennomgår vi dokumentasjonen og gjør en vurdering av denne. Som del av vurderingen sjekker vi med melder om det skolen sier de har gjort stemmer. Dersom vi vurderer at vårt vedtak ikke er oppfylt, følger vi saken opp gjennom brev til skolen og kommune om hva som mangler for at vedtaket er oppfylt. Vi tilbyr også dialog i forkant av at vi varsler tvangsmulkt.

Dersom ny redegjørelse og dialog ikke fører til oppfyllelse av vårt vedtak, varsler vi tvangsmulkt. Vi setter en frist for når tvangsmulkten vil starte og skoleeier får en siste mulighet til å oppfylle vårt vedtak og dermed unngå tvangsmulkt.

I siste instans vedtar vi og effektuerer tvangsmulkten.

Vår vurdering er at våre gode rutiner og systematiske arbeid når det gjelder skolemiljøsaker fungerer svært godt og at dette bidrar til at vi kan behandle sakene innen rimelig tid.

Rettsanvendelse og forståelse av saksbehandlingsreglene i vedtak (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra lokal skolemyndighet reduseres

På skoleområdet har vi gjennom klagesaksbehandling, tilsyn og veiledning arbeidet for å bidra til at antall vedtak med feil reduseres.

I de tilfellene hvor vi har avdekket saksbehandlings- og rettsanvendelsesfeil gjennom klagesaksbehandling, har vi påpekt dette i vedtakene dersom feilen fører til oppheving eller omgjøring av kommunens eller fylkeskommunens vedtak. Vi forsøker også å begrunne avgjørelsen så tydelig at skoleeier kan ta lærdom av det, og dermed unngå slike feil i fremtiden. Flere kommuner delegerer myndighet til å fatte vedtak ut til skolene, og vi ser at dette kan medføre mangler både ved rettsanvendelsen og saksbehandlingen.

Høsten 2025 har vi gjennomført fire regelverkssamlinger for kommunene, hvor vi blant annet har hatt individuell tilrettelegging som tema. Vi har også hatt tilsyn med fylkeskommunene om individuelt tilrettelagt opplæring, og ga flere pålegg. Tilsynene ble fulgt opp med egne møter med begge fylkeskommunene, og et eget møte med PPT for videregående opplæring om kravene til innhold i sakkyndig vurdering. I tillegg har vi ført skriftlig tilsyn med særskilt språkopplæring i tre kommuner, og vi har gjennomført fire tilsyn med kommunenes gjennomføring av nasjonale prøver, hvor vi blant annet har sett på om kommunene oppfyller kravene til enkeltvedtak.

Vi gjennomførte også et møte med skoleeierne våren 2025, hvor vi fant det nødvendig å presisere vilkår for å benytte alternativ opplæringsarena.

Grunnen til det var at vi fikk signaler fra flere kommuner om at de trodde at 25 %-regelen i Udir-1-2025 punkt 1.3 ga slik hjemmel. Vi presiserte derfor at alternativ opplæringsarena kun kan benyttes som tiltak i et vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring.

I vår månedlige nyhetssending har vi gjennom året veiledet og informert om regelverket ut til sektor. Vi har blant annet hatt en grundig veiledning på saksbehandling i saker om klager på standpunkt karakterer. Gjennom denne veiledningen har vi gått igjennom hva vi ser på når vi vurderer en standpunktklage, og også gått inn på kravene til vurdering før skolen treffer vedtak om karakter. Kravene til vurdering ble også gått igjennom på regelverkssamlingene høsten 2025.

Vi har svært stor saksmengde på håndhevsingsordningen, noe som går ut over vår kapasitet til å drive omfattende systematisk veiledning overfor kommunene. Vi har av den grunn prioritert å veilede på det som er nytt i opplæringsloven og som vi får mange spørsmål fra sektor om. Dette gjelder spesielt individuell tilrettelegging. Øvrig veiledning har vært på forespørsel fra kommuner, skoler eller PPT.

Det er vanskelig å vurdere effekten av de tiltakene vi har gjennomført. Men vi forventer en effekt i form av riktige avgjørelser på de områdene vi har gjennomført systematiske tiltak (individuelt tilrettelegging/individuelt tilrettelagt opplæring).

Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra barnehagemyndigheten reduseres

I 2025 mottok vi 11 klager, like mange som i 2024. Klagevolumet er dermed fortsatt svært lavt sett opp mot det store antallet vedtak som fattes i de 39 kommunene. Fire av klagenes gjaldt individuelt tilrettelagt barnehetilbud. Sakene oppleves som komplekse, særlig når det gjelder å gi gode begrunnelser og vurderinger av barnets beste. To av vedtakene ble opphevet på grunn av mangelfull utredning og begrunnelse, noe som tydelig viser konsekvensene av sviktende forvaltningskompetanse. I de klagesakene vi har avdekket saksbehandlings- og rettsanvendelsesfeil og det har ført til oppheving eller omgjøring, begrunner vi alltid avgjørelsen vår slik at den som har fattet vedtaket skal forstå hva i saksbehandlingen eller hvordan rettsanvendelsen har vært feil. Når vi opphever kommunens vedtak, ber vi alltid om å få kopi av det nye vedtaket, og her kan vi se at kommunen har tatt til seg veiledningen gitt i våre vedtak.

I noen klagesaker der kommunen har rettsanvendelsesfeil, har vi gitt utvidet veiledning av både forvaltningsloven og barnehageloven. Resultatet ble til slutt at kommunen kunne fatte vedtak i tråd med regelverket.

Vi merker oss at det også i 2025 kom svært få klager om spesialpedagogisk hjelp, to i 2025 mot en i 2024. De lave tallene kan skyldes målrettede tiltak, som at dette og har vært tema på fagsamlingen for alle barnehagemyndighetene i 2025.

De mest krevende klagesakene i 2025 gjaldt tilskudd til private barnehager. Noen omhandlet pensjonsavtaler mens andre omhandlet saksbehandlingen rundt fastsettelse av tilskuddssats. I sakene som omhandlet adgangen til å søke om forhøyet pensjonstilskudd, kunne mange private barnehager være involvert i en klage, noe som krever en konkret vurdering av hver enkelt anførsel fra hver enkelt barnehage.

I 2024 etablerte Statsforvalterne en arena for erfaringsdeling og felles drøftinger som også ble videreført i 2025. Formålet var å etablere en mer ensartet praksis. Dette vurderer vi har vært et godt og støttende tiltak for oss og til sist for kommunene som vil oppleve en lik rettsforståelse fra de ulike embetene.

Erfaringsgrunnlaget viser fortsatt store variasjoner i både skønnsutøvelse, lovforståelse og generell forvaltningskompetanse i kommunene. Dette påvirker kvaliteten på vedtak og rettssikkerheten for barna.

I 2025 gjennomførte vi fagsamling for alle barnehagemyndigheter med fokus på regelverket rundt psykososialt barnehagemiljø, samt saksbehandling og konkrete eksempler på skriving av vedtak om spesialpedagogisk hjelp og individuelt tilrettelagt barnehetilbud.

Resultatene for 2025 viser at arbeidet har effekt, men også at forskjeller i kompetanse ute i sektor, fortsatt utgjør en risiko og krever videre oppfølging.

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den individuelle tilretteleggingen de har krav på (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever i grunnskolen får den individuelle tilretteleggingen de har krav på etter opplæringsloven §11-4 flg.

I 2025 har Statsforvalteren hatt et fortsatt tydelig og målrettet fokus på reglene om individuell tilrettelegging i ny opplæringslov kapittel 11, både i grunnskolen og i videregående opplæring. Arbeidet har vært rettet mot å styrke regelverksforståelsen hos skoleeiere, skoleledelse og PP-tjenesten, samt å bidra til at elever får et tilbud i tråd med lovens krav.

Vi har brukt våre månedlige nyhetssendinger aktivt til veiledning på området, med jevnlig tema knyttet til individuelt tilrettelagt opplæring. Dette har blant annet omfattet kompetansekrav til de som skal gi individuelt tilrettelagt opplæring, samt gjennomgang av oppdatert veileder. Når vi gjennom klagesaker, henvendelser eller annen dialog med sektor har blitt gjort oppmerksom på feil eller usikker lovforståelse, har vi tatt opp konkrete problemstillinger i nyhetssendingene for å nå bredt ut.

I løpet av året har vi gjennomført fire stedlige regelverkssamlinger for alle våre kommuner med temaet individuelt tilrettelagt opplæring, og med spesiell

oppmerksomhet på hva som ligger i begrepet «tilfredsstillende utbytte». Målgruppen har vært skoleeiere, skoleledelse og PP-tjenesten i grunnskole, videregående opplæring og private skoler. I samlingene kom det fram at det er store variasjoner i kommunenes forståelse og praksis knyttet til regelverket. På bakgrunn av dette er vi i gang med planlegging av et nettseminar, der vi vil bygge videre på problemstillingene og spørsmålene som kom fram i samlingene, med sikte på å rydde opp i misforståelser og eventuelle feil i lovforståelsen. Kommunene vil bli invitert inn med samme målgruppe som de nevnte regelverkssamlingene.

PP-tjenesten har vært en særlig prioritert målgruppe i vårt arbeid. Vi har deltatt på månedlige PPT-ledersamlinger i Finnmark, og deltatt i PPT-nettverk i Troms to ganger i året. I tillegg har vi deltatt i møter med PPT etter forespørsel. Gjennom denne kontakten har vi gitt veiledning om regelverket og bidratt til faglige drøftinger, særlig knyttet til grensdragningen mellom individuelt tilrettelagt opplæring og personlig assistanse, samt kravene til sakkyndige vurderinger. Vi vurderer at dette bidrar til bedre lovforståelse i PP-tjenesten, som igjen har stor betydning for kvaliteten på både PPT sin veiledning overfor kommuner, fylkeskommuner og skoler og på individuelt tilrettelagt opplæring som gis etter sakkyndig vurdering/enkeltvedtak.

Det kommer jevnlig inn klagesaker som gjelder individuelt tilrettelagt opplæring, og hovedtyngden av klagen gjelder gjennomføringen av vedtak. I enkelte saker har vi valgt å gi direkte veiledning til kommunene, blant annet knyttet til saksbehandlingstid, ventelisteproblematikk (PPT) og gjennomføring, for å bidra til raskere og mer hensiktsmessige løsninger for elevene. Gjennom klagebehandlingen retter vi opp lovbrudd ved at vedtak endres eller gjennomføringen justeres, og vi vurderer at dette bidrar til at elever som klager får oppfylt sine rettigheter.

Tilsyn og klagesaker i 2025 viser at det er varierende kvalitet på sakkyndige vurderinger, og at mangler i disse kan føre til følgefeil både i vedtak og i gjennomføringen av individuelt tilrettelagt opplæring. På bakgrunn av dette har vi besluttet å prioritere flere skriftlige tilsyn rettet mot PP-tjenesten og arbeidet med sakkyndige vurderinger i 2026, med mål om å bidra til mer ensartet praksis og styrket rettssikkerhet for elevene.

Som et supplement til tilsynsarbeidet vurderer vi å gjennomføre ett eller flere nettseminar i 2026 med sakkyndige vurderinger som tema. I nettseminarene vil vi gjennomgå kravene til sakkyndige vurderinger etter opplæringsloven, og kombinere regelverksgjennomgang med eksempler på god praksis, for å støtte PP-tjenesten i å utarbeide vurderinger av høyere kvalitet.

Vår samlede vurdering er at veiledning, regelverkssamlinger, klagesaksbehandling og dialog med PP-tjenesten har bidratt til økt kunnskap om regelverket i sektor, og at dette i mange tilfeller har ført til forbedringer i praksis. Vi er likevel bekymret for utfordringer knyttet til rekruttering av kvalifisert personale og kommunenes økonomiske situasjon, som kan påvirke kvaliteten og gjennomføringen av individuelt tilrettelagt opplæring. Vi ser også, som tidligere år, en klar sammenheng mellom mangler i individuelt tilrettelagt opplæring og saker om elevenes skolemiljø. Dette understreker behovet for fortsatt tett oppfølging og tydelig veiledning på området.

Spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven (fra kapittel 3.3.3.1.5.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på etter barnehageloven.

I 2025 har vi iverksatt flere tiltak for å sikre at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på.

Vi har gjennomført nasjonalt tilsyn på spesialpedagogisk hjelp og internkontroll. Dette har avdekket regelverksbrudd. Vi har i dialog med kommunen oppfattet at de har forstått hva regelverksbruddet besto i og de startet tidlig med å rette egen praksis. Kommunen har hatt en stabil barnehagemyndighet over tid, og vi har derfor tro på at kunnskapen kommunen fikk gjennom tilsyn vil bidra til at barn med behov for spesialpedagogisk hjelp får det tilbudet de har krav på.

Spesialpedagogisk hjelp har over flere år vært et prioritert tema i våre møtepunkter med barnehagemyndighetene. I 2025 har vi informert bredt om rettigheter og krav i kapittel VII, både på fagsamlinger, nyhetssendinger og vi har veiledet gjennom klagesaksbehandling. Vi veileder alltid foreldre på forespørsel, noe vi vurderer er verdifullt.

Erfaringene våre fra tilsyn og klagesaker viser at sakkyndige vurderinger fortsatt ofte er uklare eller mangelfulle. Det er særlig utfordrende når vurderingen av barnets behov blandes med spørsmål om tilrettelagt barnehageplass, eller når det ikke tydelig fremgår om barnet kan få hjelpen innenfor det ordinære tilbudet.

Grunnet kapasitetsutfordringer har vi i år ikke kunnet delta på møter med PPT, men vi har en klar forventning om at vi skal klare å prioritere det i 2026.

Vi har kun hatt to klagesaker på området spesialpedagogisk hjelp i 2025. Likevel ser vi at mange kommuner strever med å rekruttere personer med riktig kompetanse til å gi den spesialpedagogiske hjelpen. Barnehagene er også sårbare for fravær, og vi får meldinger om at ansatte som skal gi spesialpedagogisk hjelp brukes som vikarer ved høyt sykefravær.

Alt i alt vurderer vi at praksisen vår både styrker rettssikkerheten til barna og øker kompetansen i kommunene. Dette ser vi gjennom færre klager og færre henvendelser fra foreldre om mangler i spesialpedagogisk hjelp.

Individuelt tilrettelagt opplæring i videregående opplæring (fra kapittel 3.3.3.1.5.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever i videregående opplæring får individuell tilrettelegging i tråd med opplæringsloven §11-4 flg.

Statsforvalteren har i 2025 hatt oppmerksomhet rettet mot at elever i videregående opplæring får oppfylt retten til individuell tilrettelegging etter opplæringsloven kapittel 11. Vi har arbeidet opp mot fylkeskommunene som skoleeiere og den fylkeskommunale PP-tjenesten, gjennom dialog, veiledning og tilsyn.

Vi har hatt kontaktmøter med fylkeskommunene der individuelt tilrettelagt opplæring har vært et sentralt tema. Møtene har gitt rom for dialog om praksis, utfordringer og regelverksforståelse, og bidratt til felles forståelse av fylkeskommunens ansvar for å sikre elevenes rettigheter. Fullføringsretten har også vært tema her. Andre tema som har vært tatt opp er; hva vi ser etter i våre tilsyn, ny opplæringslov, innhold i veilederen – blant annet kravet til saksbehandlingstid. I tillegg har vi deltatt i PPT-ledemettverk der både kommunal og fylkeskommunal PP-tjeneste er representert, og vi har ved behov holdt faglige innlegg og bidratt i drøftinger knyttet til individuelt tilrettelagt opplæring i videregående opplæring.

Statsforvalteren har i 2025 gjennomført tilsyn med både Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune på området individuelt tilrettelagt opplæring/interkontroll. I etterkant av tilsynene har vi gitt målrettet veiledning til den fylkeskommunale PP-tjenesten i Finnmark. Veiledningen har hatt utgangspunkt i funn fra tilsynet, samt erfaringer fra klagesaksbehandling, blant annet vedtak der vi påpekte at den sakkyndige vurderingen var for lite konkret. Formålet med veiledningen har vært å bidra til bedre kvalitet i de sakkyndige vurderingene og et tydeligere grunnlag for vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring. Vi planlegger å gjennomføre tilsvarende veiledning overfor den fylkeskommunale PP-tjenesten i Troms.

Vi har mottatt enkelte klagesaker som gjelder individuelt tilrettelagt opplæring i videregående opplæring. Sakene har avdekket mangler både i vedtak og i gjennomføringen av tilbudet. Gjennom klagebehandlingen har vi omgjort vedtak der det har vært nødvendig, og fulgt opp sakene i dialog med skoleledelse, skoleeier og PP-tjenesten. På bakgrunn av klagesaker, henvendelser og vår kjennskap til sektor, har vi fortsatt en bekymring for at terskelen for å melde elever til PP-tjenesten, og fatte vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring i videregående opplæring, kan være for høy.

Vår samlede vurdering er at dialogmøter, veiledning og tilsyn har bidratt til økt oppmerksomhet og bedre regelverksforståelse hos fylkeskommunene og PP-tjenesten. Samtidig ser vi fortsatt utfordringer knyttet til praktiseringen av regelverket, særlig når det gjelder identifisering av elever med rett til individuelt tilrettelagt opplæring, og å henvise elever til PP-tjenesten for sakkyndig vurdering i tide, samt sammenhengen mellom sakkyndig vurdering, vedtak og faktisk gjennomføring. Dette tilsier behov for fortsatt tett oppfølging av fylkeskommunene også i tiden framover.

Innføring av nye læreplaner (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at lokal skolemyndighet, skoler og lærebedrifter forstår og etterlever Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20/LK20-S), inkludert læreplaner for modulstrukturert opplæring.

De siste årene har vi årlig brukt nyhetssendingen til å veilede om regelverk og rutiner for klagebehandling på saker som gjelder sluttvurdering. Her har vi også snakket om læreplanverket og hvordan denne henger sammen med vurdering. Dette er et tiltak vi begynner å se effekten av nå. I 2024 opphevet vi 27 av 30 vedtak om standpunkt som ble sendt til klagebehandling. I 2025 har denne andelen gått merkbart ned. For grunnskolen har vi stadfestet rundt 50%, og for videregående opplæring over 60%. Videre ser vi av dokumentasjonen i klagebehandlingen, at skolene utviser riktig læreplanforståelse i relativt høy grad.

I 2025 har vi gjennomført fire stedlige samlinger med sektor, der Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20/LK20-S) har vært tema. Dette er en videreføring av satsingen fra 2024 hvor vi koblet dette temaet med utvalgte områder i opplæringsloven. Også i 2025 har vi hatt denne koblingen mellom læreplanverk og utvalgte kapitler i loven. Dette vurderer vi som en riktig måte å komme i dialog med sektor på. I 2025 har vi utvidet målgruppen til også å inkludere lærere på ungdomstrinn og i videregående opplæring. I Troms og Finnmark ser vi en høy grad av utskifting på skoleeier og -ledernivå. Vi har derfor ønsket å inkludere utvalgte lærere, for på denne måten å sørge for bedre kontinuitet i veiledningen, men også bidra til erfaringsdeling mellom fagpersoner. Tilbakemeldingen har vært at dette har vært nyttig for dem som har kunnet delta, men at kommuneøkonomien har gjort at deltakelsen har måttet være lavere enn ønskelig. Det handler om vansker med å dekke vikarbehovet som oppstår når lærerne er på kurs.

På disse samlingene har vi hatt innledere fra skoler i regionen, både ledere, lærere og elever. Dette har vi fått gode tilbakemeldinger på, og flere har trukket fram at det var verdifullt å høre elever fortelle om hva som er viktig for dem i egen læring. Deretter har faglærerne jobbet i grupper med oppgaver og caser. Både innlegg og diskusjoner på fagsamlingene holder høy kvalitet, og tyder på den samme gode læreplanforståelsen som vi mener å se i standpunktklagebehandlingen.

Vi har bidratt på regionalt arrangert seminar for ungdomsskolelærere om lokalt gitt eksamen. Her snakket vi blant annet om læreplanens oppbygning og hva dette har å si for utarbeidelsen av lokalt gitt eksamen. Dette er et tiltak vi har gjennomført over flere år. Vi har få klager på formelle feil på gjennomføring av lokalt gitt eksamen i grunnskolen, noen flere i videregående opplæring. Også i denne saksbehandlingen ser vi i stor grad at skolene utviser riktig læreplanforståelse.

Vi vurderer ut fra det vi samlet ser, at situasjonen er i bedring når det gjelder læreplanforståelse og -etterlevelse. Vi tror informasjonsarbeid og veiledning over tid kan ha hatt betydning for den nedgangen i andel opphevede vedtak om standpunktfastsettelse, vi ser i 2025. 2026 vil gi oss flere svar på om dette er en tilfeldig svingning eller uttrykk for en positiv trend.

For å følge opp fylkeskommunene og kommunene i Troms og Finnmark på området eksamen har vi prioritert informasjon og veiledning om eksamen, fagkoder, påmelding og gjennomføring og testeksamen. Temaet er også tatt opp i våre månedlige nyhetssendinger til sektor, og vi har bidratt med informasjon og veiledning på møter med Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune. Når det gjelder rekruttering av sensorer, har vi i flere omganger hatt kontakt med sektor for å rekruttere flere sensorer til fagene samisk, kvensk og finsk. Lokalt gitt eksamen for den forberedende opplæringa for voksne, er et område vi vil følge opp videre.

Gjennom klagebehandlingen på vedtak om formelle feil på lokalt gitt eksamen, selv om vi ikke har et stort tilfang, har vi vært påpasselige med å begrunne vedtakene våre på en slik måte, at vi samtidig har gitt veiledning i hvordan regelverket skal forstås på dette området. Dette har ført til bedre dokumentasjon gjennom året. Vi anser også dette som et tegn på bedre regelforståelse.

Modulstrukturerte læreplaner har vært tema på samling med sektor. Dette er et område vi ser skal vektlegges i 2026. Vi ser et tydelig behov for å jobbe målrettet med dette fremover i vår region.

Rammeplan for SFO (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at lokal skolemyndighet og skoler forstår og etterlever rammeplanen for SFO.

Vi har mottatt noen henvendelser fra foreldre om forhold i SFO de er bekymret for, som individuell tilrettelegging, oppfølging av elever, skyss, timetall og elevenes trygghet. Vi har veiledet foreldrene, samtidig som vi har sendt kopi av våre svarbrev til kommuner dette gjelder for. Dette for å bidra til å høyne kompetansen om regelverket hos skoleeier. Vi har i tillegg veiledet skolemyndigheter og skoleledere om nasjonal rammeplan for SFO i våre nyhetssendinger i 2025. Det er vanskelig å beskrive effekten av dette, men sektor melder til oss at de finner innholdet i våre nyhetssendinger som nyttige.

Prioritering av skole- og barnehagemiljø og individuell tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.3.3.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal prioritere barnehage- og skolemiljø og individuell tilrettelegging (oppl §11-4 flg.)/spesialpedagogisk hjelp i sitt arbeid. Disse prioriteringene skal være førende for arbeidet innenfor rettssikkerhet. Statsforvalterne skal gjøre risikovurderinger av lokal barnehagemyndighets og skolemyndighets forutsetninger for å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke deres kompetanse ved behov.

Barnehage

Når det gjelder spesialpedagogisk hjelp ser vi at andel barn med vedtak holder seg noenlunde stabilt. Vi har mottatt få klager på spesialpedagogisk hjelp i 2025, dette kan skyldes at vi har gjennomført tilsyn med spesialpedagogisk hjelp hvert år siden 2020 og hatt fokus på dette i ulike sammenhenger ut mot barnehagesektoren i flere år.

Vi kan gjennom tilsyn og veiledning se at flere kommuner har feil lovforståelse når det gjelder hvem som har ansvaret for gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp. Flere kommuner har trodd at det er barnehagen som er ansvarlig for gjennomføringen og ikke kommunen selv. Ved en rask tilbakemelding til kommunen, ser vi at kommunen korrigerer praksis raskt, før det får konsekvenser for barnet det gjelder. Klagesaker som gjelder spesialpedagogisk hjelp, blir alltid prioritert før andre oppdrag.

Vi har i 2025 prioritert psykososialt barnehagemiljø i ulike sammenhenger ut mot barnehagemyndigheter og barnehager. Vi har egen artikkel på vår hjemmeside som er ment som veiledning til foreldre. Dette kan være en av årsakene til at vi har en økning i antall henvendelser fra foreldre som gjelder psykososialt barnehagemiljø. Henvendelsene omhandler oftest ansatte som ikke griper inn, ansatte som krenker barn og at barnehagen ikke undersøker når de får mistanke om at et barn ikke har det trygt og godt i barnehagen. Vi tar alltid kontakt med barnehagemyndigheten i kommunen det gjelder, der vi ber myndigheten påse regeletterlevelse i barnehagen, jf. § 10 i barnehageloven. I tilbakemeldingene vi får fra myndighet og foreldre, ser vi at slike saker håndteres ulikt, basert på myndighetens kompetanse om påse-ansvaret sitt og kompetanse om psykososialt barnehagemiljø. Vi anser det som viktig å fortsette å jobbe for at barn i barnehage skal ha et trygt og godt barnehagemiljø.

Skole

Som vi har vist til tidligere i årsrapporten har våre risikovurderinger ført til at vårt fokus på skolemiljø og individuell tilrettelegging har hatt et hovedfokus i 2026. Vi har prioritert begge disse områdene når vi har valgt ut skoler og kommuner for tilsyn og vi har avdekket lovbrudd i alle tilsynene. I etterkant av tilsynene har vi fulgt opp med veiledning av skoleeier og skoleledere der vi har fokusert på den manglende regeletterlevelsen vi har avdekket.

Som førsteinstans i saker om skolemiljø har disse sakene svært høy prioritet. I 2025 har vi hatt svært mange skolemiljø saker og skolemiljø derfor vært prioritert gjennom hele året. Vår organisering, der så å si alle medarbeiderne behandler skolemiljø saker og våre gode og innarbeidede rutiner, har også ført til at vi klarer å ivareta disse sakene på en god måte. Vi har så å si ikke klager fra foresatte på våre vedtak i skolemiljø sakene og vi får god tilbakemelding fra foresatte om at vår inngripen har effekt og at elevene får det bedre etter at vi er kommet inn i sakene.

Vi får mange henvendelser og klagesaker som gjelder individuell tilrettelegging. Disse sakene har vært prioritert høyt og vi følger også opp vedtak i klagesaker gjennom dialog med skoleeier. I noen saker har det vært nødvendig med egne møter med skoleeier og skolene for at elevene skal få oppfylt retten til individuell tilrettelegging.

I våre faste månedlige nyhetssendinger rettet mot sektor har skolemiljø og individuell tilrettelegging vært sentrale tema gjennom hele året. Vi har også gjennomført fire regionale regelverkssamlinger der individuell tilrettelegging hadde stor plass.

Vår vurdering er at det er stor risiko for at sektor ikke klarer å løse sine oppgaver på områdene skolemiljø og individuell tilrettelegging og har derfor

prioritert dette svært høyt i vårt arbeid med tilsyn og veiledning.

Støtte arbeidet med realkompetansevurdering av voksne (fra kapittel 3.3.3.1.9.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal støtte lokal skolemyndighet i arbeidet med realkompetansevurdering av voksne.

Vi har informert om veilederen om realkompetansevurdering på vår nyhetssending for skole- og barnehagesektoren våren 2025, og på vår nyhetssending for integreringsfeltet (rettet mot voksenopplæringer og flyktningtjenester) tidlig høst 2025.

Videre har vi hatt en to-dagers samling for kommunene (ved skolefaglig ansvarlige), fylkeskommunene i Troms og Finnmark og rektorer på voksenopplæringene høsten 2025. Overordnet tema var modulstrukturert opplæring og kombinasjonsløp. Et omfattende deltema i dette var realkompetansevurdering, herunder redegjørelse av regelverket, erfaringsdeling og spørsmålsrunde.

Temaet ble godt tatt imot fra sektor på samlingen i september. Sektor signaliserer at de har behov for- og ønsker å jobbe videre med tema realkompetansevurdering. Det er derfor allerede planlagt å følge opp temaet våren 2026.

Realkompetansevurdering, modulstrukturert opplæring og kombinasjonsløp henger tett sammen. Det er ulikt hvor langt kommunene har kommet i implementeringen av forberedende opplæring for voksne (FOV). Ikke alle kommunene har deltakere som skal ta FOV hvert år, og FOV og realkompetansevurdering er derfor ikke aktualisert i alle kommunene. Så lenge kommunene ikke trenger å realkompetansevurdere deltakere, melder de heller ikke behov for veiledning med tanke på å sette seg inn i hvordan dette skal gjøres. Kommunene deltar likevel på nyhetssendinger og samlinger, og får dermed informasjon og veiledning om dette. De vet derfor hvor de skal henvende seg og søke ytterligere veiledning dersom det blir aktuelt for dem. Det er stor utskifting av personale i enkelte kommuner på grunn av svingninger i bosettingen av flyktninger, og vi vurderer derfor at det er behov for videre langsiktig arbeid med realkompetansevurdering.

Oppfølging av fullføringsretten (fra kapittel 3.3.3.1.10.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal støtte fylkeskommunen i å følge opp retten til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse for elever og voksne

Vi har i løpet av 2025 hatt dialogmøter med begge fylkeskommunene der fullføringsretten har vært et tema. Gjennom dialogen har vi fått informasjon om fylkeskommunens arbeid med dette. Vi erfarer at det særlig er organisering og gjennomføring av mer opplæring, som opptar fylkeskommunene nå.

Vi har underveis i 2025 veiledet etter behov og svart ut henvendelser fortløpende.

Vi har behandlet et lite antall klagesaker (3) knyttet til retten til inntak. I disse vedtakene har vi lagt vekt på å veilede på regelverk gjennom tydelig begrunnelser for avgjørelsen vår.

Vi har bidratt med reisestøtte til fylkeskommunene i forbindelse med deltakelse på regelverkssamling om fullføringsretten i Bodø i regi av Utdanningsdirektoratet.

3.1.3.8 Økt kunnskap om integreringsloven

For å få bedre oversikt over kunnskapsnivået i kommunene sendte vi ut en formsundersøkelse til alle kommunene på starten av året hvor vi ba om tilbakemelding på hva de ønsket vi skulle ha fokus på i 2025. Svarene vi fikk inn viste at det i stor grad var samme tema som gikk igjen, som integreringsplaner, sluttmaal og norsklplaner/norskmaal.

For å øke kunnskapsnivået om integreringsloven har vi i løpet av året gjennomført seks digitale nyhetssendinger hvor begge fylkeskommunene og alle 39 kommuner har vært invitert. På den siste sendingen i 2025 deltok representanter fra 32 kommuner (både flyktningtjenester og voksenopplæringer) samt representanter fra fylkeskommunene og NAV. Videre har vi deltatt med innlegg på fylkessamling for bosettingskommuner i Finnmark, vi har gjennomført seks tilsyn i Troms og Finnmark, hvorav fire var stedlige pilottilsyn. Vi har også behandlet klagesaker og veiledet kommuner ved henvendelser.

Vi vurderer at aktivitetene vi har hatt i 2025 samlet bidrar til at kommunene får bedre og økt kunnskap om regelverket.

Vi erfarer og at vi har mange henvendelser fra kommunene og vurderer at det er en lav terskel for å kontakte Statsforvalteren for veiledning.

Kommuner og fylkeskommuner har god kunnskap om integreringsloven med tilhørende forskrifter (fra kapittel 3.3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner og fylkeskommuner som er involvert i arbeidet med bosetting og integrering av flyktninger har god kunnskap om integreringsloven med tilhørende forskrifter.

For å kunne gi god og tilpasset veiledning og opplæring i integreringsloven med tilhørende forskrifter har vi satt i gang flere tiltak. Vi har gjennomført seks

digitale nyhetssendinger hvor vi blant annet har veiledet om integreringsloven, saksbehandling og klagesaker. Her har vi lagt opp innholdet etter kommunenes tilbakemeldinger og nasjonale føringer og endringer, samt gitt kommunene mulighet til å sende inn spørsmål relatert til lovverket på forhånd.

Vi har veiledet enkeltkommuner gjennom året når de har tatt kontakt via epost eller telefon. Spørsmål som vi har sett har gått igjen, eller som har hatt relevans for flere kommuner, har vi valgt å ta inn i nyhetssendingene våre for å kunne veilede alle kommunene i disse spørsmålene.

Vi har også satt fokus på klagesaker på integreringsområdet i kommunebildeværktøyet, og vi har tematisert det i flere nyhetssendinger.

Vi ser at det fortsatt er få klagesaker som kommer inn, og enkelte kommuner som sjelden tar kontakt med spørsmål og ber om veiledning i regelverket. Dette gjør det utfordrende å lokalisere de kommunene som har særlige utfordringer i arbeidet med introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Vi har via tilsyn, henvendelser, møter med kommunene og digitale møter gitt tilbud om veiledning og opplæring til alle kommunene i regionen, og når med disse tiltakene bredt ut til kommunene. Vi ser at kommunene i Troms og Finnmark har gode resultater når det gjelder overgang til arbeid etter introduksjonsprogram, uten at dette alene kan gi noen konklusjon på kommunenes kunnskap om lovverket.

Ut fra kontakten vi har hatt med kommunene og fylkeskommunene i løpet av året vurderer vi at de i det store har god kunnskap om integreringsloven og tilhørende forskrifter. Mange av spørsmålene som kommer inn viser at det er en grunnleggende forståelse av lovverket, og at det er ved enkeltsaker og enkeltsituasjoner at kommunene gjerne ber om bistand. Også spørsmålene som har kommet inn mot slutten av året i forbindelse med lovendringene som skulle tre i kraft 01.01.26, viser at de som tar kontakt ønsker å forsikre seg om at de har forstått regelverket riktig. Vi ser spesielt ved endringer at det kan være utfordrende for kommunene å forstå overgangsregler, og vite hvilke regler som gjelder for hvilke grupper.

Selv om ikke alle kommunene i regionen var anmodet om å bosette i 2025 har vi valgt å invitere alle kommunene til veiledningene og opplæringene vi har hatt digitalt.

3.1.3.9 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Vi har jevnlig og god kontakt med kommunene, fylkeskommunene og nasjonale myndigheter på fagfeltet bosetting og integrering. Vi opplever å ha en god dialog med Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, og ser at vi med denne dialogen er et bindeledd mellom nasjonale myndigheter og fylkeskommunene og kommunene. Regionens demografi og geografi gjør at det er relevant med lokal kunnskap for å kunne bidra til hensiktsmessig bosetting og integreringsarbeid.

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 3.3.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting av nyankomne flyktninger.

Statsforvalteren har fra 2025 hatt ansvar for å koordinere samarbeidsmøter med Finnmark fylkeskommune, Troms fylkeskommune, NAV Troms og Finnmark og KS region Nord. Formålet med møtene er å bidra til økt regionalt samarbeid på integreringsfeltet. Det har blitt avholdt tre slike møter i løpet av året, og møtene benyttes til å løfte aktuelle problemstillinger fra aktørene, og å jobbe med felles løsninger for bedre integreringsarbeid i regionen. Vi ser at ved å møtes i slike fora får vi delt nødvendig informasjon mellom aktørene og vi får økt kunnskap om hva som skjer og hvilke utfordringer kommunene står i. Dette gjør at vi kan jobbe mer målrettet både i møte med kommunene og opp mot nasjonale myndigheter.

Vi har i 2025 fortsatt det tette samarbeidet med begge fylkeskommunene, og har blant annet deltatt på møter med kommunene i forbindelse med anmodningsprosess for neste års bosetting. Dette gir oss detaljert kunnskap om hvordan kommunene jobber med det helhetlige integreringsarbeidet, og vi får god oversikt over hva kommunene melder er de største utfordringene i bosettingsarbeidet. Vi får et godt grunnlag for å kunne jobbe helhetlig i møte med kommunene og ta i bruk riktige virkemidler, men også for å kunne rapportere opp til nasjonale myndigheter om bosettingsarbeidet.

Som de siste årene har også 2025 vært et år med høyt antall bosetting i kommunene, og vi ser at kommunene i stor grad har kommet i mål med bosettinger. Det at det kom nedjusteringer i anmodningene før sommeren gjorde at flere kommuner forberedte seg på nedskalering av tjenester. Prognosene og anmodningene for 2026 er høyere enn antatt, som betyr at kommunene likevel blir bedt om å bosette i samme omfang som de siste årene. Vi erfarer at kommunene i Troms og Finnmark i all hovedsak er positivt innstilt til å bosette. Slik vi kjenner kommunene, er det særlig manglende kapasitet i tjenester som skole, barnehage og helse som gjør at de ikke alltid kan møte anmodningen om bosetting.

I vår spørreundersøkelse som ble sendt til kommunene tidlig i 2025, spurte vi hvilke eksterne aktører de kunne ha behov for å få veiledning fra. Bakgrunnen er at kommunene, i tillegg til spørsmål om integreringsregelverket, ofte tar opp praktiske problemstillinger knyttet til bosetting – for eksempel skatt, folkeregister og bank. For å styrke samarbeidet mellom stat og kommune ser vi derfor at vi kan bidra med bedre informasjonsflyt, løfte fram relevante problemstillinger og formidle nødvendig informasjon til kommunene.

Samlet sett mener vi at vår innsats har vært viktig for å støtte de nasjonale målene om rask og målrettet bosetting.

3.1.4 Gjennomførte evalueringer

Vi har utviklet gode rutiner for evalueringer, men har ikke hatt hendelser i 2025 som har utløst behov for omfattende evalueringer sammen med andre aktører.

Vi evaluerer rutinemessig ankomst av reaktordrevet fartøy samt tverrsektoriell fagdag/øvelse knyttet til slike ankomster.

Vi har ellers gjennomført underveis-evalueringen av deler av aktivitetene i Pilot økt motstandskraft. Vi har også evaluert vår digitale øvelse med kommunene samt evaluering av en øvelse i en av våre fagavdelinger. Videre har vi evaluert sambandsøvelser for kommuner, fylkesberedskapsrådene, i det nordiske samarbeidet vårt samt i vår stab for samfunnssikkerhet og beredskap. Vi har også bidratt i muntlige evalueringer av flere enkelt-aktiviteter i regi av oss eller andre. Vi vil her nevne evaluering av gjennomført FylkesROS-prosess.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik.

3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Ingen avvik

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Ingen avvik.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Det er ikke avdekket avvik innen helse- og omsorgsområdet, med unntak av rapporterte utfordringer knyttet til manglende måloppnåelse på saksbehandlingstid og manglende poeng knyttet til vår tilsynsaktivitet.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Ingen avvik

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Ingen avvik.

3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet

ingen avvik

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.9 Landbruksdepartementet

Vi har heller ikke i 2025 hatt kapasitet til å gjennomføre årlig møte med Sametinget og NRL. Den nye embetsledelsen har planlagt et møte i løpet av 1. halvår 2026.

Øvrige avvik er rapportert under de enkelte rapporteringspunktene.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av

- i hvilken grad opplæringen statsforvalteren har gjort med hensyn til Kompetansekassen for kvalifiseringsprogrammet, har bidratt til å styrke kompetansen i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet i Nav-kontorene og på hvilken måte.
- resultatet av statsforvalterens oppfølging av Nav-kontor som har særlige utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogram.

Etter lansering av kompetansekassen høsten 2023 har statsforvalteren i samarbeid med Nav region benyttet digitale nettverksmøter med mål om å styrke kunnskapen om og muligheter i kvalifiseringsprogrammet (KVP). Nettverket møtes cirka hver sjette uke og er i hovedsak beregnet på kontorer med få eller ingen deltakere i programmet. Vi har likevel sett at også kontorer med flere deltakere og større erfaring med KVP arbeid også ønsker å delta, noe

som gir større faglig styrke og mulighet for erfaringsdeling. Det er også opprettet en teams grupper for KVP veiledere, for drøfting av KVP arbeid på mange plan.

I regi av Statsforvalteren i Trøndelag, Rogaland, Innlandet og Vestland ble det i 2025 startet nett seminar "Gullrekka om Kvalifiseringsprogrammet" der alle Nav-kontor i hele landet har mulighet til deltakelse. Seminarene tar utgangspunkt i kompetansekassen og gir god veiledning i hvordan arbeide konkret med deltakere i KVP, fra identifisering av deltakere, til avslutning, stans, fravær og lignende. Statsforvaltere med deltakere fra sitt fylke/sin region deltar også på disse seminarene og skal veilede "sine" Nav-kontor videre i arbeidet. I Troms og Finnmark foregår dette arbeidet ved digitale nettverksmøter, teams kommunikasjon og direkte diskusjoner/veiledning pr. telefon.

Vi opplever at kompetansen om KVP er rimelig god blant Nav-ansatte i Troms og Finnmark. Likevel melder veilederne at dette arbeidet er vanskelig å prioritere grunnet stort arbeidspress, og stor økning av søknader om økonomisk stønad. Dette medfører at oppfølgingsarbeid blir skadelidende. Kunnskap og fokus hos ledere og arbeidskolleger i kontorene er avgjørende for at kontorene skal sette av resurser til dette arbeidet og at deltakelse i KVP skal øke.

Statsforvalteren veileder kontorene i hvordan man ved å endre arbeidsform og strukturer i arbeidshverdagen kan utnytte tid og resurser bedre. Flere kontor som allerede har startet slike endringsprosesser, forteller om sitt arbeid og blir benyttet som inspirasjonskilder. Samtidig gir kontorene tilbakemelding på at der veilederne er inndelt i team, opplever de å arbeide helhetlig med brukerne uavhengig av ytelse (generalister), noe som gir en stor positiv effekt også i KVP- og oppfølgingsarbeid.

Vi derfor også hatt fokus på gode § 14a vedtak og kartlegging i samlinger og nettverk vi har med fagansvarlig på sosialområdet i regionen. Dette for å signalisere at ikke bare helseplager underbygget med legeerklæring, krever tett og god oppfølging av brukere i Nav kontoret.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal på bakgrunn av egen innsikt og opplæringstiltak

- gi en overordnet vurdering av hvordan statsforvalteren oppfatter at kontorene jobber for å se aktivitetsplikten for unge under 30 år i sammenheng med alle Navs virkemidler og satsinger for ungdom.
- gi en kort beskrivelse av hvilken målgruppe statsforvalteren erfarer at Nav-kontorene ikke får gitt et hensiktsmessig aktivitetstilbud.

Aktivitetsplikt har vært tema i forskjellige møter og kontakt med Nav-lederne og veiledere. Flere har opplyst at de stiller lite vilkår om aktivitetsplikt. Ungdomsgarantien i Nav og Nav kontorenes ungdomsteam/egne ungdomsveiledere har bidratt til at individuelt tilpasset aktivitet og oppfølging av den enkelte gir god effekt uten at vilkår stilles. Dette begrunnes med at ungdommene har tett oppfølging med sin Nav veileder og at aktivitetsplikten er ivarettatt på denne måten. Vilkår som settes kan til tider være utfordrende å følge opp dersom de brytes.

I situasjoner der aktivitetsplikten utøves, er tiltakene stort sett hensiktsmessige for å øke overgang til arbeid og utdanning. Tiltakene blir i ganske stor grad tilpasset hver enkelt brukers behov. Typisk aktivitet det stilles vilkår om er forskjellig type arbeidstrening, jobbsøking/jobbsøkerkurs, skrive CV, kontakt/oppfølging av helsepersonell/annet kommunalt hjelpeapparat, besøk hos arbeidsgivere, møter med veileder mm. Statsforvalteren har ikke mottatt klagesaker som omhandler dette området.

Nav-kontorene gir tilbakemeldinger om at de opplever det som utfordrende å gi et hensiktsmessig aktivitetstilbud til Ukrainske flyktninger. De opplever at flere takker nei til de tilbud som gis, og de etterlyser gode tiltak som bidrar til overgang til arbeid. De opplever også at det er utfordrende med aktivitetsplikt til denne gruppen. Statsforvalteren har mottatt klagesaker der det er stilt aktivitetsplikt, og der Nav-kontor har foretatt trekk i bistanden. Nav-kontorene etterlyser veiledning på virkemidler, krav og rettigheter for ukrainske flyktninger. Statsforvalteren planlegger opplæring på temaet i 2026.

Økonomisk rådgivning (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en overordnet vurdering av hvilke behov kommunen har for kurs og opplæring innenfor økonomisk rådgivning. Statsforvalteren må identifisere hvilke fagfelt i Nav og øvrige tjenester i kommunen som deltar på kursene de gjennomfører.

Statsforvalteren har gjennomført digitale grunnkurs, videregående kurs og ekspertkurs i økonomisk rådgivning. Det ble gjennomført ett grunnkurs og ett videregående kurs på våren. De planlagte digitale kursene på høsten ble avlyst. Totalt ble det gjennomført fire digitale ekspertkurs/nettseminarer i løpet av året. Det er Arbeids- og velferdsdirektoratet i samråd med kompetanserådgiverne i Statsforvalteren i Vestland, Trøndelag, Troms og Finnmark og Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus som tilbyr disse kursene til Nav-ansatte som jobber med økonomisk rådgivning. Kursene gir grunnleggende kunnskap om økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning, slik at Nav-kontorene settes i stand til å håndtere gjeldssaker på nivå 0, 1 og 2. Det gjelder også nivå 3, de tyngste gjeldssakene. Disse kursene tilbys fast hvert år.

I flere år har det eksistert nettverk for gjeldsrådgivere i Troms og Finnmark. I 2023 ble nettverket utvidet til å omfatte flere i Nav som jobber med de mest

krevende sakene. Nettverket har gjennomført fire digitale seminarer i 2025 med tema initiert av gjeldsrådgiverne selv og etter innspill fra andre statsforvalterembeter. Erfaringsdeling av LOT har i tillegg bidratt til kompetanseheving.

Økonomisk rådgivning har vært tema i ledermøter med Nav. Flere kontorer opplever fortsatt en økning i antall saker eller krevende saker i 2025.

Det er en generell økning av gjeldsproblemer i Norge, og det er et stort behov for oppdatert kunnskap på fagfeltet. Det er stor deltakelse på de digitale samlingene. Vår vurdering er at det er viktig med både digitale kurs og fysiske samlinger, og at den årlige kursrekken som gjennomføres gir god kunnskap på området. På digitale kurs er det mulig å få med flere deltakere. På fysiske samlinger kan deltakerne dele erfaringer som vil være nyttige i det daglige arbeidet. Vi ser en tendens til at det er vanskelig for ansatte å delta på fysiske samlinger på grunn av kommunenes økonomiske situasjon.

Basiskurs for samarbeidspartnere som for eksempel barnevernstjenesten, flyktningetjenesten og helsesektoren er også viktig virkemiddel for at også disse tjenestene skal kunne vite hvor hjelpen finnes og veilede brukere i å ta kontakt med Nav og gjeldsrådgiver i kommunen. Dette kurset ble ikke gjennomført i 2025 grunnet personellsituasjonen.

Kompetansehevede tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gjøre rede for kompetansehevede tiltak som de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i Nav-kontoret. Det bes også om en vurdering av om statsforvalterens tilrettelegging for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i Nav i samarbeid med Nav Fylke, har effekt.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har i 2025 hatt fokus på oppfølging av utsatt ungdom i Nav-kontorene, veiledning og erfaringsutveksling. Ungdomsgarantien i Nav har vært tema i vår dialog med Nav Fylke, Nav-ledere og avdelingsledere, og vi har vektlagt hvordan garantien kan kobles tett opp mot kvalifiseringsprogrammet (KVP) for de som er i målgruppen.

Vi har ikke lyktes med å få på plass et samarbeid med NAV Fylket for den utvidede ungdomsgruppen i Nav, altså ungdom/ unge voksne i aldersgruppen 18-30 år.

Flere Nav-kontor har egne ungdomsteam der veiledere jobber helhetlig med ungdom i denne aldersgruppen, uavhengig av hvilken ytelse de mottar. Kontorene rapporterer at denne arbeidsformen gir gode resultater, særlig når det gjelder å få flere i arbeid og aktivitet. Ungdomsgarantien i Nav har samtidig bidratt til et tydeligere fokus på betydningen av rask hjelp og tett oppfølging for ungdom med behov for dette. Arbeidet innebærer også samarbeid og involvering av relevante instanser i kommunene. Også prosjekt for tilskudd til utvikling av sosiale tjenester i Nav har ungdomsfokus, som gir verdifull innsikt og bidrar til utvikling og fokus på området.

Statsforvalteren i Troms- og Finnmark har fått fullmakt på 600 000 kroner til stilling, til oppdraget Program for forebyggende sosialt arbeid og helhetlig forebyggende innsats lokalt (Program forebygging) fra Arbeids- og velferdsdirektoratet. Prosjektet er et samarbeid mellom Arbeids- og velferdsdirektoratet og fire statsforvalterembeter: 1. Innlandet, 2. Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, 3. Trøndelag og 4. Troms og Finnmark. Programmet har fem forskjellige hovedelementer og virkemidler, og vil etter plan pågå i totalt fem år fra start den 1. januar 2024. Fra statsforvalterembetene har vi de to første årene av prosjektet aktivt deltatt inn i to: Tilskuddsmidler til forsøks- og utviklingsarbeid og Arenaer for utveksling av erfaringer.

Det er tolv Nav kontor i landet som mottar tilskuddsmidler til å drifte prosjekter i henhold til tilskuddsordningen Tilskudd til utvikling av samarbeid med frivillige organisasjoner og sosiale entreprenører for å forebygge utenforskap og sosial ekskludering. Ett av prosjektene drives av Nav-kontor i Troms og Finnmark, Nav Sør-Troms, i samarbeid med Røde Kors. Prosjektet heter «mulighetens hus» Et tilbud til familier som strever med levekårsutfordringer.

Vi har besøkt alle prosjektene i landet og hatt dialogmøter som et ledd i oppfølgingen. Vi har også bidratt til å utvikle og drifte et læringsnettverk mellom disse tolv Nav-kontorene. Det er planlagt og gjennomført en rekke møter for Læringsnettverket, både digitale og fysiske.

I samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet har vi videre startet arbeidet med å utvikle delrapporteringer, kalt delleveranser. Disse skal prosjektene levere gjennom 2026, for i større grad kunne innhente og dokumentere erfaringer og funn knyttet til utvalgte temaer. Innføring til den første delleveransen ble gitt til prosjektene i desember 2025, med frist for innlevering 1. februar 2026. Første delleveranse har som mål å få dokumentert kunnskap og innsikt i erfaringer prosjektene har knyttet til utviklingen av samarbeid med frivillige organisasjoner og/eller sosiale entreprenører, for å forebygge utenforskap og sosial ekskludering.

Vi har gjennom året hatt faste ukentlig møter i arbeidsgruppen mellom statsforvalterembetene og Arbeids- og velferdsdirektoratet for idémyndring, drøfting og planlegging av løpende og kommende oppgaver. I tillegg har vi faste ukentlige møter for embetene som samarbeider om oppdraget. Dialogen med prosjektene og mellom embetene og Arbeids- og velferdsdirektoratet har gitt verdifull læring om behov og utfordringer, men også muligheter til utvikling av de sosiale tjenestene knyttet opp mot samarbeidet med frivillige organisasjoner og sosiale entreprenører.

Tilgjengelighet til sosiale tjenester (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal vurdere hvordan Nav-kontorene sørger for tilgjengelighet til sosiale tjenester for brukere som har ulike behov og forutsetninger. I tillegg skal statsforvalteren gjøre rede for hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene.

Når det gjelder DIGISOS opplyser Nav- kontorene at brukerne er fornøyde og at det oppleves som enklere å søke. Både Nav ansatte og brukere uttrykker tilfredshet med at det også er kommet på plass et digitalt klageskjema for denne lovgivningen.

Statsforvalteren vurderer at DIGISOS har økt tilgjengeligheten til de sosiale tjenestene. For de som har vansker med å benytte digitale løsninger og har behov for gode åpningstider kan det oppstå utfordringer. De fleste kontorene har svært begrenset åpningstid for drop-in. Det er vanlig med åpent kontor kun fire timer i uken, noe som gir redusert tilgjengelighet for de brukerne som ikke kan nyttiggjøre seg av digitale løsninger eller har utfordringer med å nå fram med sine behov via telefon. Det er lagt opp til at brukerne skal bestille seg timeavtaler. Begrensninger i åpningstider for drop-in er bemerket overfor kommunene blant annet i forbindelse med kommunebildene. Jevnt over ser vi at kontorene har oppdaterte nettsider og vakttelefon.

Tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav-kontoret (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort, overordnet vurdering av sin egen måloppnåelse i arbeidet med tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav-kontoret.

I 2025 har vi hatt 12 tiltak/prosjekter i vår region og alle innvilgede prosjektmidler ble utbetalt. Målgruppene for tiltakene har vært ungdom, barnefamilier, langtidsmottakere av sosialhjelp og personer med flyktning- og innvandrerbakgrunn.

Gjennom rapporteringspunkter i løpet av året, ser vi at flere Nav-kontor jobber godt med målgruppene. Noen har utfordringer med stabilitet i prosjektledelsen og bruker lengre tid med måloppnåelsen.

Vi har sammen med Nav Region arrangert to felles samlinger for alle tilskuddene. Hensikten har vært erfaringsdeling mellom prosjektene og spredning av nye arbeidsmetoder. Til samlingene er alle Nav-kontor i vår region invitert inn for å ta del i erfaringene og resultatene fra utviklingsarbeidet. Det er etablert ei teams gruppe i Nav for å nå ut med informasjon til prosjektene, og for å få delt aktuelt materiell underveis i prosjektperioden.

Vi har også dette året fulgt opp nye tiltak som startet opp i 2025 med ekstra støtte rundt utvikling av prosjektkanvas. Vi har fått tilbakemelding om at dette har vært et viktig bidrag til prosjektarbeidet ute i kontorene.

Flere av prosjektene er planlagt implementert i ordinær drift, enten hele eller deler av prosjektet, fordi man erfarer at nye arbeidsmetoder og samarbeidsformer utviklet i prosjektperioden har bidratt til ei kvalitetsutvikling av tjenestene.

Vi har også i 2025 tilbudt prosjektleder opplæring via OsloMet sammen med de øvrige embetene. Tilbakemeldingene på Webinarene er gode.

Rapportering på kommunenes arbeid etter integreringsloven og statsforvalternes oppfølging (fra kapittel 7.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal

- gjøre rede for resultatet av statsforvalternes oppfølging av kommuner som har særlige utfordringer i arbeidet med introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap
- gi en overordnet vurdering av kommunenes og fylkeskommunenes kunnskap om integreringsloven med forskrifter
- gjøre rede for hva som er de største utfordringene for kommunene og fylkeskommunene i forståelsen av regelverket
- oppgi andelen kommuner som har fått tilbud om opplæring fra statsforvalterne i prosent av totalt antall kommuner som bosetter

Se redegjørelse og vurdering av dette i punkt 3.3.4.1.1.1 i TB, "Kommuner og fylkeskommuner har god kunnskap om integreringsloven med tilhørende forskrifter".

Samtlige kommuner i Troms og Finnmark har i 2025 fått tilbud om opplæring fra Statsforvalteren.

Rapportering på klagesaker om introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap (fra kapittel 7.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Når det gjelder ordningene introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap (begge hjemlet i integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

I 2025 har vi behandlet følgende klager (klager over enkeltvedtak) på integreringsområdet:

Introduksjonsprogram:

Introduksjonsloven:

- 0 saker

Integreringsloven:

- 2 saker om stans av introduksjonsprogram - begge stadfestet
 - 1 sak om permisjon fra introduksjonsprogram – stadfestet
- Integreringsloven kapittel 6A (midlertidig regelverk):
- 1 sak om stans av introduksjonsprogram – stadfestet
 - 2 saker om forlengelse av introduksjonsprogram – begge stadfestet

I desember mottok vi ytterligere tre klagesaker om forlengelse av introduksjonsprogram. Disse rakk vi ikke å behandle i 2025.

Opplæring i norsk og samfunnskunnskap

Vi har i 2025 ikke behandlet klager på området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne etter introduksjonsloven eller integreringsloven.

Rapportering på statsborgerseremonier (fra kapittel 7.3.1.7.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på statsborgerseremonier.

Vi avholdt fire seremonier høsten 2025: Tromsø, Harstad, Vadsø og Alta.

Vi sendte ut invitasjon til 956 nye statsborgere.

Det var 235 nye statsborgere som deltok til sammen på de fire seremoniene.

Vi delte ut bøker til alle på seremonien, pluss at vi sendte noen i posten. Totalt 245 bøker er utdelt.

Rapportering på opplæring i norsk og samfunnskunnskap (fra kapittel 7.3.1.7.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven, også etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

Antall deltakere

1. halvår 2025: 2356

2. halvår 2025: 1832

Antall årsverk

1. halvår 2025: 188,4

2. halvår 2025: 177,7

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 7.3.1.7.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal redegjøre for hvordan de bidrar til samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting av nyankomne flyktninger.

Se redegjørelse og vurdering av dette i punkt 3.3.4.2.1.1

Kommunenes oppfølging av krisesenterloven (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven, gi en vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet til kvinner, menn og barn.

Det vises til de to tilsynene vi gjennomførte i 2024. På bakgrunn av funnene der, har vi i 2025 åpnet og gjennomført tilsyn med 6 kommuner i Finnmark, alle med avtale med det samme krisesentret. Tema for tilsynene har vært om kommunen under familiers opphold på krisesenter, sørger for individuell tilrettelegging av tilbudet ved å ta vare på barn på en god måte som er tilpasset deres særskilte behov og at barn får oppfylt de rettigheter de har etter

annet regelverk.

Det er i tilsynene avdekt og påpekt lovbrudd for samtlige 6 kommuner knyttet til kravet om et individuelt tilrettelagt krisesentertilbud for barn, jf. krisesenterloven § 3 tredje ledd. Det er vår vurdering at tilsynene viser at kvaliteten på krisesentertilbudet i kommunene ikke var tilstrekkelig til å oppfylle krav i krisesenterloven. Når lovbrudd ble påpekt mot en kommune, kunne vi ikke se at de andre kommunene knyttet til samme krisesenter, gjorde egne vurderinger, og vi opprettet derfor tilsyn med alle kommunene tilknyttet dette krisesentret. Vi er i oppfølging av disse tilsynene. En kommune har sagt opp sin avtale med krisesentret og skal jobbe med å få til avtale med et av de andre sentrene i Finnmark fra 1.1.2027. Dette vil følges opp fra statsforvalteren.

Det er vår vurdering at kommunene i Troms og Finnmark har et tilgjengelig krisesentertilbud. Våre tilsyn de to siste årene, hvor vi har påpekt lovbrudd i alle, viser at kvaliteten, der hvor vi har hatt tilsyn, ikke oppfylder lovkravene. Vi vil fortsette å følge med på/kartlegge krisesentertilbudet, ha dialog med kommunene om tilbudet, herunder veilede, og gjennomføre tilsyn med krisesentertilbudet.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	39
Antall krisesentertilbud i fylket	6
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2023	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2023	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2024	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2024	1
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2025	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2025	6

Ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på saker statsforvalteren håndterer etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova.

Det er utfordrende å finne frem til tallene som etterspørres i tabellen nedenfor fordi våre saksbehandlingssystemer (Elements og SAK) ikke er egnet til å fremskaffe disse. Manuell telling er nødvendig.

Vi har ikke fått til å fremskaffe tall på andel digitale søknader.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	480	479	0	1	0 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	389	362	16	11	0 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	15	14	0	1	0 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom nære slektninger, jf. § 3 første ledd	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamilielemmer, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	22	16	4	2	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav d	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	53	50	3	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Vedtak etter barneloven (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Ingen stadfestelser av avtaler etter barneloven i 2025.

Saker etter barneloven

Lov	Sakstype	Antall vedtak
Barneloven	Klage på avslag på krav om opplysninger, jf. § 47 andre ledd	0
Barneloven	Tap av opplysningsrett, jf. § 47 tredje ledd	0
Barneloven	Vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. § 55	0

Veiledning og informasjon på familierettens område (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)
Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område.

Når det gjelder henvendelser i separasjons- og skilsmisssaker, har vi en jevn tilstrømming av henvendelser på telefon/e-post med spørsmål om saker under behandling. Dette kan være henvendelser som kan besvares ved eksempelvis ren informasjon om saksbehandlingstid, eller ved å gi forklaring av utsendte brev. Vi får også henvendelser fra personer som trenger veiledning om hvordan søke om separasjon/skilsmisse. Vi får flere henvendelser om kravet til botid for å oppnå skilsmisse.

Statsforvalteren mottar mange henvendelser, særlig over telefon, fra foreldre og fra barneverntjenester som trenger veiledning på problemstillinger i forhold til barneloven. Foreldre som kontakter oss ber særlig om veiledning på fordeling av reisekostnader ved samvær og saksbehandling ved samværssaker for retten. Barneverntjenestene søker særlig veiledning på problemstillinger der barneverntjenesten er inne i en foreldrekonfliktsak, dette gjelder særlig undersøkelser og tiltak i høykonfliktsaker. Veiledning skjer i all hovedsak over telefon, men vi får også en del skriftlige henvendelser. Vi mener å se en tendens at flere foreldrekonfliktsaker også er i barneverntjenestene. Vi ser foreldre som krever og forventer at barneverntjenesten feks stanser samvær med den andre foreldren, eller flytter barnet fra en forelder til den andre. Det er videre vår vurdering at flere foreldrekonfliktsaker er alvorlige saker som barneverntjenestene i noen tilfeller må inn i.

Tilsyn med familievernkontorene (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)
Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Statsforvalteren gjennomførte i 2025 skriftlig tilsyn med alle 6 familievernkontorene i Tromsø og Finnmark. Vi undersøkte hvordan familievernkontorene følger opp lovpålagte krav om politiattest. Ingen av tilsynene ble konkludert med lovbrudd, men det ble påpekt forbedringspotensial når det gjelder å tydeliggjøre i praksis og rutine at det skal kontrolleres at attesten ikke er eldre enn tre måneder.

Vi mottar med ujevne mellomrom henvendelser/klager fra private på familievernkontorene. I 2025 har vi mottatt 2 klager. Den ene ble sendt over til oppfølging hos familievernkontoret og i den andre ble det gitt veiledning til klager.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2025	Antall gjennomførte tilsyn i 2024	Antall gjennomførte tilsyn i 2023
6	6	0	0

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)
Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Akuttberedskap:

Alle tjenestene i Troms og Finnmark har etablert en formalisert akuttberedskap. Flere tjenester har inngått interkommunale samarbeid om akuttberedskap. Vi har gjennom rapportering, og på våre dialogmøter, etterspurt organisering, erfaringer og evaluering av akuttberedskapen. Vi ber fortløpende om evaluering av ordningene i vår dialog med kommunene. Vi veileder også om mulige organiseringer av akuttberedskapen.

Det er lange avstander i fylket, og avstandene blir lengre å håndtere når det inngås interkommunale samarbeid om akuttberedskapen. Vi har veiledet mye på mulige løsninger og organiseringer for å ivareta responstid. Vi vurderer at kommunene er kreative og finner gode løsninger i godt samarbeid, eksempelvis med andre kommuner.

Flere av kommunene som drifter akuttberedskap innen egen kommune, har gitt uttrykk for at dette er kostnadskrevende og utreder nå interkommunale samarbeid. Det er særlig de små kommunene, som ikke har inngått interkommunalt samarbeid om akuttberedskap, som blir sårbare, og dette knytter seg da til bemanning og kompetanse. I 2025 inngikk en mindre kommune samarbeid med en større kommune om akuttberedskap.

Vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i Troms og Finnmark:

Statsforvalteren har i 2025 fulgt opp våre kommuner/tjenester gjennom dialogmøter, tilsynsmessig oppfølging, råd og veiledning, og oppfølging etter rapporteringer. Noen kommuner/tjenester har vi fulgt opp tettere med tilsyn/dialog/møter etter informasjon om svikt eller risiko for svikt i tjenestene. Barneverntjenestene i Troms og Finnmark er preget av store ulikheter når det gjelder kvalitet og risiko. Både de store og de små tjenestene kan ha utfordring med å holde god kvalitet og noen rapporterer om betydelige avvik på ett eller flere områder. De minste tjenestene er svært sårbare på grunn av størrelse, og det er store utfordringer knyttet til å rekruttere og holde på kvalifisert personell. Vi ser at tjenester kan bli stående med vakante stillinger over lang tid, også stillingen som barnevernleder. Dette er svært bekymringsfullt. Det har over år vært jobbet mot kommunene fra Statsforvalterens side, med å se på muligheten for interkommunale samarbeid på barnevernsområdet, noe som de siste årene har resultert i flere nye samarbeid. Vi har imidlertid fortsatt noen veldig små tjenester med bare 2-4 ansatte. I løpet av 2025 har vi også erfart at 3 kommuner vil gå ut av etablerte interkommunale barnevernssamarbeid. Dette er 3 små kommuner som er deltakende kommuner i ulike interkommunale tjenester. For 2 av kommunene er kommunens økonomiske situasjon oppgitt som grunnlag og årsak for avslutning av samarbeidet, og det kan synes som om det heller legges opp til å drifte egen tjeneste med 2-3 ansatte. Statsforvalteren er svært bekymret for denne utviklingen. Bekymringen har vi tatt opp med de aktuelle kommunene, og tydelig formidlet av vi vurderer at de vil få en barneverntjenesten med stor risiko for at lovpålagte tjenester ikke vil bli gitt og at bemanning og tilgjengelighet ikke vil bli forsvarlig.

Vi vurderer det som positivt at vi i 2026 har 4 prosjekter hvor det utredes interkommunalt samarbeid på barnevernsområdet. Dette er prosjekter hvor Statsforvalteren har gitt prosjektskjønnsmidler.

De store tjenestene har oftest bedre tilgang til kvalifisert personell ved rekrutteringer og i tjenesten, men kan ha andre utfordringer. Eksempler kan være stor saksmengde, stort sykefravær, stor turnover og utfordringer i forhold til ledelse og styring. Vi ser det som kvalitetsøkende at flere tjenester i Troms og Finnmark tar del i de kompetansehevende tiltak som blir tilbudt fra Bufdir. Flere av våre tjenester har gjennomført tjenestetøtteprogrammet, veiledningsteam og de fleste kommunene er med i et læringsnettverk. I 2025 gjennomføres også internkontroll-programmet i regi av Bufdir/Agenda kaupang i Tromsø, og vi det er god påmelding. Utfordringen med kompetansehevingstiltakene er at tjenestene bør være personellmessige stabile når kompetansehevende tiltak settes i verk, og dette er ei utfordring flere tjenester sliter med.

I 2025 har vi hatt noen tjenester vi har fulgt særlig opp på grunn av store utfordringer i tjenestene, herunder mangel på oppfyllelse av lovkrav, personalutfordringer, ledelse- og styringsutfordringer. Disse har blitt fulgt opp gjennom råd og veiledning, tilsyn, og ekstraordinære dialogmøter. Etter gjennomgang av kommunenes halvårsrapportering for første halvår 2025 har vi vurdert 5 tjenester til å være rød, 12 tjenester til å være gul, og 9 tjenester til å være grønn. Vi har like mange røde tjenester som i 2024, men vi har flere tjenester som har gått fra å være vurdert til grønn i 2024 til å være vurdert til gul i 2025. Dette er en negativ trend når det gjelder kommuner med risiko for svikt. Vi vurderer imidlertid at trenden de siste årene er at vi har fått færre røde tjenester, og at vår innsats med tiltak som beskrevet ovenfor, samt målrettet arbeid fra kommunene, har bidratt til dette. Vi vil fortsette vår tette oppfølging av kommunene i 2026.

I 2025 har vi fortsatt med fokus på barnevernreformen. I vår dialog med kommunene har vi vært opptatt av å formidle at barnevern-reformen gjelder hele kommunen, ikke bare barnevernet. Vi har videre vært opptatt av at kommunene må se barnevernreformen i sammenheng med kravet om forebyggende plan, endringene i samarbeidsbestemmelsene i velferdstjenestelovgivningen som trådte i kraft i august 2022, samt i sammenheng med arbeidet for laget rundt barnet i kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis.

Statsforvalteren er bekymret for at kompetansekravet for ansatte i barnevernet er fjernet. Det er etter vår vurdering krevende og komplekse vurderinger som gjøres i barneverntjenestene, og disse vurderingene har stor betydning for barn og forelder og for deres rettssikkerhet. Med bakgrunn i det vi vet om rekruttering til barneverntjenestene i dag og den økonomiske situasjonen i kommunene, er vi bekymret for at vi vil se at kompetansen i tjenestene går ned og likeså kvaliteten. Vi har også sett antydninger til at barneverntjenestene blir bemanningsmessig nedjustert etter at de øremerkede midlene til stillinger i barnevernet ble avsluttet. Vi ser også tjenester som sliter med sykemeldinger og vakante stillinger. Vi ser også at flere tjenester ansetter andre yrkesgrupper (eksempelvis lærere), fordi de ikke får søkere med barnevern- eller sosialfaglig bakgrunn.

I 2025, som i 2024, vurderer vi det som en stor risiko i barnevernet at vi ser flere og flere barn i barnevernet som har alvorlige utfordringer med sin psykiske helse. Vi ser barn med alvorlig suicidfare, barn med spiseforstyrrelser, barn med alvorlig atferdsuttrykk i form av selvskading, rus og annen utagerende atferd. De vurderingene og konklusjonene som fremkommer om helsevesenet og politiets ansvar for disse barna, i NOU 2023:24 og Helsetilsynets rapport 3/2023, er gjenkjennbare. Dette er etter vår vurdering en alvorlig utfordring det må jobbes raskt med både på nasjonalt og lokalt nivå.

Gravplassloven (fra kapittel 7.3.2.8 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall saker om askespredning og utfallet i disse sakene. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal gi en oversikt over antall saker av hver sakstype nevnt i oppdraget og utfallet i disse sakene.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har behandlet 178 søknader om tillatelse til å spre asken for vinden i 2024. Til sammenligning behandlet vi 168 søknader om tillatelse til å spre asken for vinden i 2024. Av de 178 søknadene ble samtlige innvilget.

Avslagsprosenten er særlig lav på dette området fordi vi forsøker å gi god og utfyllende veiledning til både søkere og andre som tar kontakt om hvilke rammer som eksisterer i regelverket.

Lov om helligdager og helligdagsfred (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall dispensasjonssøknader, avslag og innvilgelser, jf. § 5 i lov om helligdager og helligdagsfred. Statsforvalteren skal rapportere på antall søknader om typisk turiststed, avslag og innvilgelser.

I 2025 mottok vi fem søknader om dispensasjon fra åpningstidsbestemmelsene i helligdagsfredloven. To ble avslått og tre ble innvilget.

I 2025 mottok vi ingen søknader om forskrift som typisk turiststed.

Godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og deres familier (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalter skal gjøre en kort, overordnet vurdering av i hvilken grad kommunene har et godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og deres familier, herunder hvorvidt lovbestemmelsene om samarbeid og samordning i velferdslovgivningen er kjent og implementert. Det skal gå frem av vurderingen om kommunene ivaretar ansvaret med å beslutte hvilken instans i kommunen som skal ha koordineringsansvaret. Statsforvalter skal også gi en kort vurdering av kommunenes kompetanse om utsatte barn og unge og kommunenes behov for kompetanseutvikling for å sikre et mer samordnet tjenestetilbud.

Det skal fremgå hvordan embetet vurderer hovedutfordringene når kommunene ses under ett. Statsforvalter skal videre gi en kort omtale og vurdering av embetets innsats på området.

I vårt arbeid med å understøtte kommunenes arbeid med å utarbeide plan for å forebygge atferdsvansker og omsorgssvikt blant barn og unge, etterspør vi status for det tverrfaglige samarbeidet i kommunene. Generelt opplever vi en fremgang for hvordan kommunene strukturerer denne innsatsen, sammenlignet med tilsvarende undersøkelser for de foregående årene. Eksempelvis ser vi at flere kommuner velger å slå sammen oppvekst og kultur med helse og omsorg. Dette for å legge til rette for bedre samarbeid. Vi ser også at flere får etablert og systematisert en struktur for tverrfaglige team, ressursgrupper og møteplasser, og denne type arenaer er også tema for flere interkommunale samarbeid. For de kommunene som har vært en del av BTI/BTS - nettverket er det flere som oppgir at de bruker dette som modell for videre strukturering av arbeidet. Korus Nord, som har bistått kommunene her, er nå en del av vårt nettverk med kompetansesentrene RKBU Nord og RVTS Nord (se rapportering på resultatmål 3.2.1.1.1.1), og vi vil jobbe tettere sammen for bedre å møte kommunene på de utfordringene de har.

Videre opplever vi et mer utbredt fokus på å forankre det tverrfaglige og tverrsektorielle samarbeidet i kommunens planprosesser. Samtidig ser vi at dette er utfordrende, og mener at det er viktig å bistå kommunene med dette arbeidet fremover.

Når det gjelder spørsmålet om kommunene ivaretar ansvaret med å beslutte hvilken instans i kommunen som skal ha koordineringsansvaret, så er det variasjoner blant kommunene. Vi ser også eksempler på at dette kan svikte i enkeltsaker, til tross for at det er etablert systemer for å ivareta dette ansvaret. I plan for å forebygge atferdsvansker og omsorgssvikt blant barn og unge beskriver kommunene strukturene for samarbeid og koordineringsansvar. Samtidig ser vi at dette er et arbeid som kommunene opplever som utfordrende og at det tar tid. For 2025 rapporterer 12 kommuner at de har vedtatt planen, mens to kommuner svarer at de er i en oppstartsfase. 20 kommuner (inkludert Longyearbyen) svarer de har påbegynt arbeidet, men foreløpig ikke ferdigstilt dette. Flertallet av disse kommenterer at det som gjenstår er behandling i kommunestyret, og det antas at planen ferdigstilles ila våren 2026. Vi mangler svar fra 6 kommuner for status 2025, og vil følge opp dette fremover.

Når det gjelder behov for kompetanseutvikling melder kommunene selv at de ønsker mer kunnskap om samarbeid og samhandling, tverrfaglig handlingsrom, tidlig innsats, implementering og lederstøtte, samt kunnskap om relevante verktøy og ressurser. I tillegg ønsker de nettverk og arenaer for erfaringsutveksling og læring av beste praksis. Statsforvalteren vurderer at lovbestemmelsene om samarbeid og samordning i velferdstjenestelovgivningen er godt kjent i kommunene, men at det likevel er utfordringer knyttet til bruken av disse bestemmelsene i praksis, herunder også taushetspliktreglene. Dette understøttes av at det fra kommunene er kommet innspill om at det bør være systematisk opplæring i taushetsplikt, opplysningsplikt, samtykke og samarbeid.

For vår vurdering av hovedutfordringene når kommunene ses under ett viser vi til rapporteringen under punkt 3.1.2.1 "Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge".

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, herunder hvordan den regionale koordinatorfunksjonen som ble etablert i 2023 har understøttet kompetanse- og tjenesteutviklingen. Samlet vurdering skal videre inkludere alle helse- og omsorgstjenestene i kommunene, samt den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. Herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Kompetanse- og rekrutteringssituasjonen vurderes fortsatt som utfordrende i Troms og Finnmark. På lik linje som i 2024, melder kommunene at den klart største utfordringen er mangel på kvalifisert helsepersonell, særlig sykepleiere, vernepleiere og helsefagarbeidere. De aller fleste kommuner sliter nå mest med rekruttering / utdanning av helsefagarbeidere. Flere kommuner opplyser at det utfordrende også å rekruttere ufaglærte, også som vikarer. Rekruttering av leger oppleves forbedret i nesten alle kommuner. Mange kommuner har fortsatt utfordringer å rekruttere kommunepsykolog og

situasjonen vurderes ikke å være noe bedre enn i fjor. Andel av personell med fagutdanning i de kommunale helse- og omsorgstjenestene er fremdeles 5-6 % lavere i Troms og Finnmark enn ellers i landet. Kommunene erkjenner utfordringsbildet, og de fleste kommunene jobber systematisk med rekruttering, oppgavedeling og endring av tjenester fra institusjonsbaserte til hjemmetjenester. Politisk og administrativ ledelse i kommunene er mye mer informert, interessert og involvert om demografiske utfordringer enn tidligere og det jobbes mer systematisk med planlegging i mange kommuner. Men flere kommuner sier at de mangler planleggingskompetanse.

Utdanningstilbud:

Fylkeskommunen og UiT tilbyr utdanning innen helsefagarbeid, sykepleie, vernepleie, ergoterapi, fysioterapi, paramedic, tannlege, tannpleie, bioingeniør, radiograf, medisin og sosialfag og mye mer. Tilbudene finnes både sentralisert og desentralisert [Se hele oversikten](#). Kommunene etterlyser mer tilbud om lokal, fleksibel utdanning.

Tilgangen på utdanningstilbud innen helse og omsorg i fylket vurderes egentlig som ganske bra, men det er etterspørsel etter mer desentraliserte tilbud i deler av fylkene. Det er etablert flere studiesenter og fagskoler som tilbyr ulike utdanninger innen helseområdet i fylkene. De jobber for å tilby utdanningstilbud tilpasset behovet i regionen. Det jobbes også aktivt i regionen for å få etablert tilbud om kompletterende sykepleierutdanning i Nord-Norge. Statsforvalteren ser behovet for dette og har innvilget prosjektskjønnsmidler til utredning av tiltaket.

Allmennlegetjenesten:

Kommuner opplever at fastlegesituasjon er forbedret og rekruttering oppleves som tilfredsstillende i de aller fleste kommuner. Statistikken om fastlegesituasjonen i Troms og Finnmark understøtter dette.

Antall innbyggere på ventelister er redusert i begge fylkene fra 2024 tall. Lister uten fastlege og innbyggere på liste uten fastlege er nesten halvert i begge fylkene sammenlignet med tallene fra 2024. Tiltakene for å bedre fastlegetilgangen, som for eksempel etablering av «nordsjøturnus», er svært kostbare for kommunene. Men kommunene opplever at det er lettere å rekruttere også spesialister til intervall turnuser. Godt og stabilt fagmiljø lokalt vurderes som en viktig faktor for å lykkes med å rekruttere og beholde legene.

Svangerskapsomsorgen:

Rekrutteringssituasjonen varierer mye fra kommune til kommune, men de aller fleste kommuner har tilgang til jordmor. Utfordringer er ofte størst i småkommuner, hvor det ikke er behov for en 100% stilling. Noen kommuner organiserer tjenesten ved å kjøpe jordmor fra en større kommune eller fra sykehus. Enkelte kommuner ser etter muligheter for interkommunalt samarbeid for tjenesten. Mange kommuner peker på at de ikke har noen lokale vikarressurser og at tjenesten er veldig sårbar i forhold til fravær.

Helsestasjon- og skolehelsetjenesten:

Rekruttering for helsesykepleierstillinger oppleves fremdeles som utfordrende, men situasjon varierer fra kommune til kommune. Noen kommuner bruker sykepleiere som konstituerte helsesykepleiere, og mange av disse er under utdanning. Mangel på kompetente vikarer i tjenesten under fravær og ferie rapporteres fremdeles som største utfordring. Mange kommuner nevner også utfordringer å ta utdanning som helsesykepleier pga. for få utdanningsplasser og dermed høyt karakterkrav. Det er lite tilbud om helsesykepleierutdanning i Troms og Finnmark. Det er bekymringsfullt at det fortsatt er mangel på helsesykepleiere, men det er vanskelig å komme inn på studie da det er mange søkere og få plasser.

Arbeid med flyktninger og asylsøkere, reisevaksiner, vaksenvaksinasjon, barnekoordinatorrolle, fravær av kommunepsykolog, og administrative oppgaver gir merarbeid og økt trykk på tjenesten. Spesielt oppfølging av psykisk helse er utfordrende på grunn av språk- og kulturbarrierer.

Tannhelsetjenesten:

Situasjon innen tannhelsetjenesten oppleves som uforandret sammenlignet med situasjonen i 2024. Det er fortsatt mest utfordrende å rekruttere tannhelsesekretærer. Finnmark har utfordringer for tiden også med å rekruttere tannleger til noen av kommunene.

Utdanningstilbudet:

Utdanningstilbud for tannleger og tannpleiere vurderes som tilstrekkelig i Troms og Finnmark. Utfordringen ligger mer på frafall fra studiet underveis, særlig fra tannpleierstudiet.

Det er viktig å beholde desentralisert studietilbud for tannhelsesekretær. Det er kun et studietilbud i Troms og Finnmark (i Tromsø) med 15 studieplasser, men det er vanskelig å få fylle studieplassene. Det har vært få søkere i senere tid, og det er fare for at utdanninger legges ned. Troms har samarbeid med VGS om utdanning av tannhelsesekretærer. Tannhelsetjenesten ønsker å øke andel tannpleiere begrunnet med økt satsing mot eldre.

Regional koordinatorfunksjon og strategisk kompetanseplanlegging:

Utviklingen innen kompetanse- og tjenesteutvikling i kommunale helse- og omsorgstjenester i 2025 bygger i stor grad videre på det samme situasjonsbildet, utfordringsbildet og utviklingstrekkene som preget 2024. Statsforvalteren har videreført og forsterket arbeidet med å støtte kommunene i deres arbeid med rekruttering, kompetanseutvikling, planlegging og omstilling av helse- og omsorgstjenestene. Vi vurderer at utviklingen i 2025 viser tydelig at kommunene opplever de samme hovedutfordringene som tidligere, men at Statsforvalterens systematiske innsats gjennom Kompetansenettverket, helseledernetverket, dialogmøter og digitale møteplasser gir noen positive effekter. Arbeidet i 2025 har styrket samarbeidet i regionen, økt kunnskapsdelingen og bidratt til økt aktivitet innen både kompetanseplanlegging og tjenesteutvikling i kommunene.

Etablering og videreutvikling av Kompetansenettverket:

Statsforvalteren etablerte i 2024, i samarbeid med KS, et regionalt Kompetansenettverk for helse- og omsorg. Nettverket har som formål å støtte kommunene i arbeidet med å rekruttere, beholde og utvikle helsepersonell, samt bidra til fag- og kompetanseutvikling og kvalitetsforbedring i tjenestene. Fra 2025 ble også helseforetakene invitert inn i nettverket for å styrke samarbeidet mellom kommuner og spesialisthelsetjenesten innen rekruttering, kompetanseheving og oppgavedeling. Nettverket har resultert i flere konkrete samarbeidsprosjekter mellom kommuner, kompetanseaktører og utdanningsmiljø, her under kan det nevnes blant annet arbeid for å etablere studietilbud for kompletterende sykepleierutdanning i Nord-Norge og et samarbeidsprosjekt mellom en fagskole og utviklingssenteret for å finne nye opplæringsmetoder for å styrke både fag- og språkkompetanse blant helsepersonell.

Helseledernetverk og digitale frokostmøter – videreføring og styrking i 2025:

Helseledernetverket for øverste kommunale helseledere, som ble reetablert i 2024, er videreført med årlige regionale samlinger i Troms og Finnmark. Nettverket drives i samarbeid med KS. Samtlige kommuner med noen få unntak deltok i samlingene. Tilbakemeldinger fra deltagere understreker at dette er et etterlengtet og viktig tiltak for lederstøtte, nettverksbygging og faglig utvikling. Strategisk kompetansesearbeid var hovedtema i samlingen i 2025, her under bærekraftige helse- og omsorgstjenester, rekruttering og kompetanseplanlegging, tjenestoomlegging og oppgavedeling, kommunal planprosess og planlegging og velferdsteknologi og digitalisering.

Statsforvalteren har også i 2025 gjennomført fem digitale frokostsamlinger. Temaene har hovedsakelig vært kompetanse- og tjenesteutvikling, ofte med praksiseksempler og erfaringsdeling fra kommuner. Deltakelsen har variert mellom 50 og 80 deltakere, og kommunene gir fortsatt svært gode tilbakemeldinger på format og innhold.

Dialogmøter med kommunene:

På tampen av 2025 gjennomførte Statsforvalteren dialogmøter med 38 kommuner i Troms og Finnmark, og innsikten fra disse møtene har vært styrende for planleggingen av aktiviteter i 2026. Det ble samlet inn omfattende informasjon om kompetansebehov, planstatus, rekrutteringssituasjon og utfordringer i tjenestene. Tilbakemeldingene fra kommunene om dialogmøtene har vært svært positive. Informasjon som innhentes fra dialogmøtene, brukes blant annet i kommunebildearbeid, års rapportering på flere områder, planlegging av aktiviteter, arbeid med strategien for tilskudd osv.

Utviklingssentrene og samarbeid i regionen:

Regional koordinator har i 2025 videreført et tett samarbeid med de tre utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester i fylkene, og deltatt blant annet i årlige samarbeidsmøter med Aldring og helse. Dette samarbeidet er viktig for å styrke faglige strukturer og koordinere kompetansetiltak på tvers av kommuner.

Kommunenes utfordringer og behov i 2025:

Situasjonen i 2025 viser at kommunene i stor grad står i de samme grunnleggende utfordringene som i 2024:

1. Strategisk kompetanseplanlegging

Kommunene etterlyser fortsatt støtte til strategisk kompetanseplanlegging. Mange kommuner mangler enten oppdaterte planer, og / eller kapasitet/kompetanse til å gjennomføre gode planprosesser. Kommuner etterlyser bistand til planarbeid og prosessledelse. Selv om kommuner ikke har helse- og omsorgsplaner, ser vi at mange kommuner jobber strategisk med planlegging og utvikling av sine tjenester ut fra de demografiske og andre utfordringer de kommer til å møte i framtiden.

2. Utdanning og kompetanseheving

Det er økende kommunal aktivitet innen: løft av helsefagarbeiderkompetansen, grunnutdanningstiltak, spesialisering og videreutdanning, bruk av velferdsteknologi. Kommunene etterlyser bedre kompetansehevingstiltak for ufaglærte både i forhold til fag- men ikke minst for å sikre tilstrekkelig språkkompetanse. ABC- opplæring løftes opp som et velfungerende kompetansehevede tiltak av mange kommuner.

Vi opplever at mange kommuner er veldig fornøyd med kurs, konferanser og annen opplæring fra Statsforvalteren. I 2025 arrangerte vi et digitalt saksbehandlertkurs for kommunale saksbehandlere innen helse og omsorg. Det var stor interesse for kurset og 80 deltagere var med på kurs. Pga. stor etterspørsel og gode tilbakemeldinger fra deltagere blir saksbehandlertkurset her etter arrangert årlig.

3. Tilskuddsordninger:

Kompetanse- og tjenesteutviklingstilskuddet oppleves som viktig, men samtidig svært arbeidskrevende og komplekst. Implementering av nytt digitalt saksbehandlingssystem har vært både ressurskrevende og merbelastende for Statsforvalteren. Det har vært mye teknisk feil og «småbarn sykdom» i programmet og saksbehandlere har hatt behov for mer veiledning for å kunne bruke systemet. Vårt inntrykk er at mange kommuner opplever nytt system som mer ryddig og mindre krevende enn gammelt system.

Statsforvalteren har i 2024 utarbeidet en ny strategi for kompetanse- og tjenesteutviklingstilskuddet. Strategien ble revidert og videreført til 2025. Strategien bidrar til mer systematisk prioritering av søknader. Kommunene har gitt positive tilbakemeldinger på dette.

4. Omstilling og tjenesteutvikling

Flere kommuner opplyser at de arbeider med omstilling fra institusjonsbaserte tjenester til mer hjemmebaserte tjenester. Oppgavedeling – inkludert sykepleierteam og nye turnusmodeller – er i utvikling i mange kommuner. Kommunene er på ulikt nivå når det gjelder VFT. Noen er godt i gang, mens andre rapporterer at det er utfordrende å komme i gang med implementering av VFT.

Tilsyn (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten redegjøre for tilsyn med verger og blant annet beskrive:

- risikovurderinger i forkant av tilsyn
- funn i tilsyn
- oppfølging av verger og tiltak statsforvalteren har iverksatt på bakgrunn av tilsyn

Tilsyn gjennomføres med utgangspunkt i veilederen fra Statens sivilrettsforvaltning på området. I tillegg har vi utarbeidet lokale retningslinjer på bestemte punkter. I 2026 kommer vi til å se gjennom de maler som er tilgjengelige fra arbeidsgruppen for alle embetene, knyttet til tilsyn. Gode eksempler kommer vi til å ta i bruk.

Hvert år melder vi inn vergeoppdrag vi ønsker skal tas med ved sentralt uttrekk av årsregnskap (nå årsrapport). Risikovurderingen er da gjerne knyttet til at vi har gjennomført tilsyn eller veiledning og vil sikre at vergen forholder seg til dette i fortsettelsen.

Ved konkrete bekymringsmeldinger eller at vi selv oppfatter forhold som gjør oss bekymret, er utgangspunktet at det opprettes tilsyn med saken i VERA. Vi har lav terskel for dette. Vi hadde 89 slike tilsyn i 2025. De fleste sakene (66) ble avsluttet raskt etter innledende undersøkelser. Det er registrert 3 saker med politianmeldelse i PowerBI. I 2025 ble verger fratatt oppdrag i 15 saker. Den vanligste årsaken er klart at vergen ikke leverer regnskap og/eller ikke svarer på våre henvendelser. Andre årsaker er vergens egne helseproblemer, brudd på taushetsplikt og blanding av vergens og vergehavers økonomi.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har en felles, intern liste over faste verger, som holdes oppdatert av en saksbehandler. Vi har startet et opplegg der en gruppe jevnlig ser over listen sammen. Formålet er å bedre fange opp verger som bør prioriteres for nye oppdrag, men også for å ha fokus på verger som ofte sier nei til oppdrag og av andre grunner ikke fremstår så aktuelle å spørre. Formålet er å få interessen nærmere avklart og raskere få verger som vi ikke ønsker å bruke ut av listen. Dette trenger ikke å skyldes at vergen har gjort noe klanderverdig, men at de ikke fremstår å ha riktig motivasjon. Etter vår vurdering har også dette arbeidet sammenheng med vårt tilsynsansvar.

Vergers kompetanse (fra kapittel 7.3.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten gi en overordnet vurdering av vergers kompetanse og opplæringsbehov. Risikovurderinger, gjennomførte og planlagte tiltak skal beskrives, samt opplevde og forventede effekter.

Dette er allerede omtalt en del under punkt 3.1.3.6 og vi viser til dette.

Vi har som nevnt tenkt å tilby årlig kurs om oppdrag knyttet til helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9. Dette har blant annet sammenheng med Sivilombudets bekymring i tilsynsrapport for om embetenes opplæring er tilstrekkelig.

Videre er det jevnlig behov for å veilede verger til å bruke riktig skjema, utrede saker på riktig måte, gjøre forsøk på å innhente vergehavers ønske og vilje mv. Dette må være en del av vårt daglige arbeid, gjennom samtaler, møter og korrespondanse. Noen verger har problemer med å forholde seg til digitale løsninger, frister og skjemaer, slik at veiledning må gjentas flere ganger. Dette kan være utfordrende; vergemålet kan kanskje fungere godt fra vergehavers ståsted, mens vi må bruke ressurser på å repetere opplæring.

For 2025 blir det nytt opplegg med vergerapporter. Skjema for fullstendighetserklæring er endret og det er ikke nødvendig å sende inn kontoutskrifter fra en del banker. Vi kommer som vanlig til å sende ut brev om rapporteringen, men vi ser også et behov for å kunne gi et informasjonstilbud på Teams i mars måned.

Vi vurderer det videre slik at vi bør gi ytterligere opplæring på områder som ikke går spesifikt på vergemålsloven, men områder der vergen har oppdrag. I 2026 tenker vi konkret på gjeldsordning, søknad og klage på kommunale tjenester, samt alternativ og supplerende kommunikasjon. Vi tar sikte på å tilby faste verger opplæring med eksterne innledere. Eksempelvis er det viktig at verger kjenner gjeldsordningsloven godt nok, slik at en ikke går i gang med løsninger som vergehaver eksempelvis ikke er motivert for eller der NAV kan bidra på en bedre måte.

Fratakelse av rettslig handleevne (fra kapittel 7.3.4.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten anslå gjennomsnittlig tid fra midlertidig vedtak om fratakelse av rettslig handleevne er fattet, og til saken er oversendt tingretten.

I 2025 håndterte Statsforvalteren i Troms og Finnmark fem saker om fratakelse av rettslig handleevne for domstolene. I to av sakene var Statsforvalteren saksøkt i forbindelse med ny prøving av vergemål med fratakelse av rettslig handleevne. Statsforvalteren tok selv ut stevning for tingretten i 3 saker. Det ble ikke truffet midlertidig vedtak om fratakelse av rettslig handleevne etter vergemålsloven § 61 i noen av disse sakene. Så i 2025 var gjennomsnittlig tid fra midlertidig vedtak om fratakelse av rettslig handleevne er fattet, og til saken er oversendt tingretten, 0 dager.

Ifølge vår interne rutinebeskrivelse bør stevning sendes innen 10 dager etter midlertidig vedtak.

Vergemål

Betegnelse på rapporteringskrav	Anslått saksbehandlingstid (i dager)
Saksbehandlingstid - oversendelse av midlertidige vedtak om fratakelse av rettslig handleevne	0

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall inkomne, innvilgede og avslåtte søknader i 2025, fordelt på henholdsvis rettsråd og sakførsel. Statsforvalteren skal i tillegg rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og antall restanser.

Det skal også gjøres en vurdering av overordnet status på rettshjelpsfeltet. Analysen skal inneholde en vurdering av effekten av innføring av ny modell for økonomisk behovsprøving.

Totalt forbruk for 2025 er kr. 4 418 787, 47. Vi har en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på i underkant av fire uker og det er få restanser på området.

I 2024 var totalt forbruk på rettshjelpsområdet kr. 4 559 315,13. Dette tilsier en liten nedgang i forbruk for 2025 på kr 140 527, 66. Antallet saker er relativt stabilt sett i forhold til tallene fra 2024.

Det er til nå ikke registrert noen stor endring i antallet inkomne saker i forbindelse med innføring av nye regler for økonomisk behovsprøving på rettshjelpsfeltet fra oktober 2025 eller nye stykkpriser fra juli 2025. Det ventes imidlertid at effekten av den nye modellen for økonomisk behovsprøving vil inntreffe i større grad når endringene er bedre kjent i befolkningen. Det kan imidlertid nevnes at det har krevd ekstra ressurser hos Statsforvalteren for å sette seg inn i nytt regelverk og nye oppgaver.

Rettshjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Inkomne søknader	569	557	12
Innvilgede søknader	479	476	3
Avslåtte søknader	90	81	9

I tillegg har vi behandlet 104 tolkekrav og 122 salærkrav fremsatt av kontrollkommisjonen for UNN

Rettshjelp 1.2 - Saksbehandlingstid og antall restanser

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (uker)	4
Antall restanser	20

Samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet i plan

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hvilke forventninger til samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven er formidlet til kommunene?
- Hvordan vurderer Statsforvalteren at deres bistand er ivaretatt i kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet etter plan- og bygningsloven?
- Hvordan vurderer Statsforvalteren at deres bistand er ivaretatt i integrering av funn fra helhetlig ROS i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel?

I 2024 utarbeidet Statsforvalteren en veileder til kommunene på hvordan samfunnssikkerhet skal ivaretas i samfunnsplanleggingen. Den finner dere her: [Ny veileder for samfunnssikkerhet | Statsforvalteren i Troms og Finnmark](#).

I tråd med denne veilederen gir vi innspill til planstrategier og samfunnsdeler om at helhetlig ros skal benyttes som kunnskapsgrunnlag, og at det i samfunnsdelen bør nedfelles langsiktige mål, strategier og retningslinjer for det helhetlige og systematiske arbeidet med samfunnssikkerhet i kommunen.

Forventningene blir også formidlet i intervjuer med kommunedirektør, planansvarlig og beredskapskontakt i tilsyn med kommunal beredskapsplikt.

Statsforvalteren har fokus på å gi gode og tydelige innspill i varselfasen til samfunnsplansaker. Innspillene blir helt eller delvis ivaretatt i planene.

Koblingen og bruk av helhetlig ROS inn i arealplanleggingen har et forbedringspotensial på flere områder. Deling av tilsyn fra DSB sine databaser til arealplanleggingen er en mulighet. H-5/18 er en bra veileder men benyttes i svært liten grad i kommunene.

Det varierer fra kommune til kommune i hvilken grad funn fra helhetlig ROS er integrert i kommuneplanens samfunnsdel. Revisjonsstatus på kommunens helhetlige ROS og i hvilken grad helhetlig ROS er bredt forankret i kommunen har betydning for graden av integrering.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter

Statsforvalteren bes rapportere på:

Hva er status for opprettelse av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommuneplan (alternativt i reguleringsplan) hos kommunene som har storulykkevirksomheter?

- Angi gjerne hvilke kommuner som har opprettet hensynssoner i kommuneplanen (eller ivarettatt dette tilstrekkelig på annen måte).
- Angi gjerne hvordan kommunen sørger for at informasjon om eksplosivanlegg ikke gjøres allment tilgjengelig i kommunens arealplaner.

Hvilke tiltak gjør statsforvalteren overfor kommunene for å oppnå målet om etablering av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter, herunder etablering av nye storulykkevirksomheter?

Hensyns soner blir påpekt ved rullering av alle KPA. Hensynssoner på reguleringsnivå så er dette vurdert, men vi opplever at hensynssonene og nødvendige beredskapsplaner knytte til befolkningen har forbedringspunkter.

Nå har noen kommuner innen totalforsvaret blitt oppmerksom på utfordringene. Andre kommuner opplever vi at de ikke har kunnskap på fagtema. Så her er det store variasjoner hvordan dette blir ivarettatt.

FylkesROS og oppfølgingsplan (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på

FylkesROS

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan
- Redegjøre for om uønskede hendelser i en sikkerhetspolitisk situasjon og/eller væpnet konflikt er inkludert i fylkesROS.
 - Legges funn og oppfølging av tiltak til grunn for egen beredskap?
 - Legges funn og oppfølging av tiltak til grunn for samordnet beredskapsplanlegging i totalforsvaret regionalt?
- Redegjør for hvordan nye risikoer som følge av overgang til nye energibærere er inkludert i fylkesROS
- Redegjør for om og på hvilken måte kommunene har inkludert sikkerhetspolitisk krise og/eller krig som tema i kommunenes arbeid med og oppfølging av helhetlig ROS

Statsforvalteren har i 2025 brukt svært store ressurser til å revidere FylkesROS for Troms og Finnmark. Analysen ble ferdigstilt primo februar 2026.

I den nye versjonen er det 16 scenarier, hvorav fire nye. Ett av de nye scenarioene er det ugraderte «Sammensatte hendelser i en endret sikkerhetspolitisk situasjon». Dette scenarioet vil danne plangrunnlaget for kommunenes arbeid med risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) innenfor dette området, og inngår som en del av pilotprosjektet Økt motstandskraft i Finnmark.

Vi vil nevne at temaer fra FylkesROS ble brukt i øvelser av fylkesberedskapsrådene i både Troms og i Finnmark.

Som nevnt i rapporteringspunkt 3.2.1.4.1.4 , vurderer vi å utvikle en tilleggsanalyse for matvareberedskap i 2026.

Oppfølging av tiltak i FylkesROS har over tid vist seg å være en gjentakende utfordring, og vi har så langt ikke lyktes med å finne en tilfredsstillende løsning. Problemet er adressert i styringsdialogen med DSB.

I arbeidet med revisjon av FylkesROS har vi hatt god deltakelse fra fylkesberedskapsrådene og kommuner, særlig i gruppearbeid knyttet til scenario-analyse og forslag til tiltak.

FylkesROS legges til grunn for embetets egenberedskap, herunder overordnet beredskapsplan og tiltakskort.

Gradert FylkesROS var ferdig i 2022. Viser forøvrig til omtale av denne i punkt 3.2.1.4.

Nye energibærere er ikke generelt omtalt i FylkesROS, men ammoniakk omtales i ett av scenarioene.

Vi registrerer at stadig flere kommuner inkluderer sikkerhetspolitisk krise og krig i sine analyser. Vi har i 2025 gitt 4 kommuner i Finnmark veiledning i tematikken som del av "Pilot økt motstandskraft". Resterende kommuner får tilsvarende tilbud i 2026.

Kommunal beredskapsplikt - overordnet beredskapsplan (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for om beredskapsplaner for storulykkevirksomheter er samordnet og integrert med overordnet beredskapsplan.

Statsforvalteren tar opp tema storulykke-bedrifter på de tilsyn der dette er relevant. Vi kan ikke se at beredskapsplaner i storulykkebedrifter i særlig grad er samordnet og integrert med kommunenes overordnede beredskapsplaner. Vi er imidlertid kjent med at enkelte kommuner har dialog med "sine" storulykkebedrifter. Dette er imidlertid et område som kan forbedres.

Miljøkriminalitet (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd.

Oppgave utført.

Rapportering på antall innsigelsessaker fremmet og løst pr. miljøtema (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

Rapportering på antall innsigelsessaker fremmet og løst per miljøtema for 2024.

Innsigelser på miljøtema 2025: Rapportering på antall innsigelsessaker fremmet og løst per miljøtema for 2025.

Innsigelser Statsforvalteren fordelt på fagtema miljø 2024 N= 64							
		Det.reg	Områdereg	KDP	KPA	Kystsone	sum
Kulturlandskap							
Landskap		2					2
INON							
Verdifulle kulturlandskap							0
Strandsone		4					4
100mvassdrag							0
Naturmangfoldsloven		4		2	1		8
Utvalgte naturtyper				1			1
Vassdrag					1		2
Friluftsliv					1		2
Forurensning		1					1
Støy		2					2
Støv		1					1
Vannmiljø		1		2	1	1	4
nedbygging myr							0
Totalt		15		5	4	1	27

Spesifikk omtale av arbeid med fornying og innovasjon (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal:

- gi en spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene.
- redegjøre kort for fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn, og formidling av resultatene.
- gi en omtale av resultater av prosjektene.

Av den totale skjønnssammenheng for Troms og Finnmark på 105,8 millioner kroner, ble 13,5 millioner kroner fordelt til innovasjons- og utviklingsprosjekter i 2025. Vi har de siste årene i hovedsak støttet prosjekter der kommuner går sammen for å utvikle sitt interkommunale samarbeid. I 2025 lyste vi ut prosjektskjønnsmidler med hovedfokus på interkommunalt samarbeid innenfor plan, samfunnssikkerhet og beredskap, barn og unge - fyrårssatsinger og barnevern. Det kunne også søkes om støtte til andre interkommunale samarbeid.

Vi mottok i alt 33 søknader, med en samlet søknadssum på om lag 37 millioner kroner. Av disse var det 18 prosjekter fikk innvilget støtte på til sammen 13,5 millioner kroner. Søknaden om utvidelse av interkommunalt plankontor i Nord-Troms ble ved en feil sendt inn under Prosjektskjønn 2024 - Troms - høst, og tildelingen i 2025 på 1 millioner kroner vises i portalen for 2024. På bakgrunn av dette er det et avvik i prosjektskjønnsporalen for 2025 på 1

million kroner.

16 av prosjektene som fikk innvilget støtte i 2025 var interkommunale samarbeidsprosjekter. Som tidligere år har fagavdelingene bidratt til å vurdere søknader som kommer inn på deres fagområde, og representanter fra avdelingene sitter i styringsgruppen i noen av prosjektene.

Kommunene har en frist til å rapportere på tildelte midler og fremdrift i prosjektene innen 1. juni 2026. Før en eventuell ny tildeling til prosjektene, gjør den enkelte fagavdeling en vurdering av fremdriften i prosjektene.

Prosjekter som kan dokumentere gode resultater med stor overføringsverdi til andre kommuner blir invitert til å presentere prosjektene i ulike arenaer, blant annet vintermøte for ordførere og kommunedirektører og økonomiforum for økonomisjefer og økonomiansatte i kommunene i Troms og Finnmark. Her kan vi blant annet trekke frem samarbeidet i Vestre-Varanger mellom kommunene Berlevåg, Båtsfjord, Tana og Nesseby, DIGI Troms og Finnmark der nesten alle kommuner deltar og Nord-Troms plankontor som er et samarbeid mellom kommunene Nordreisa, Kåfjord, Skjervøy, Kvænangen, Storfjord og Lyngen.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Det skal også gis en kortfattet omtale av statsforvalterens arbeid med anmodninger om å gjennomføre lovlighetskontroller av eget tiltak samt utviklingstrekk og utfordringer statsforvalterne ser i lovlighetskontrollsakene.

I 2025 har vi behandlet 21 anmodninger om å gjennomføre lovlighetskontroller av eget tiltak. De aller fleste av disse er fremmet av privatpersoner. Eksempler på sakstyper her er salg av kommunal eiendom, innføring av eller økning i kommunale gebyrer, saksbehandling knyttet til kommunale næringsfond og habilitetsinnsigelser rettet mot den kommunale saksbehandlingen.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	14	4	18
På eget initiativ			0

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Spørsmål om habilitet og inhabilitet har også i 2025 vært det kommunalrettslige området med klart flest spørsmål fra kommunene. Grensegangen mellom kommunedirektørens og de folkevalgte oppgaver og ansvar har det også vært mange henvendelser om, spesielt fra de små kommunene. Statsforvalteren erfarer at folkevalgte i for liten grad bevisst kommunelovens bestemmelser som klargjør skillet mellom kommunedirektørens og de folkevalgte ansvarsområder. Lovbestemmelsene som regulerer møteavvikling i folkevalgte organer er det også mye spørsmål om, herunder bestemmelsene om lukking av møter.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilken bistand de har gitt og hvilke tema de har veiledet kommunene om når det gjelder interkommunalt samarbeid. Statsforvalterne skal også, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en overordnet vurdering av utfordringer og fordeler/muligheter med det interkommunale samarbeidet i fylket, for eksempel om det er områder hvor statsforvalterne mener det er nødvendig med mer samarbeid og om samarbeidet i fylket burde organiseres annerledes.

Vi har i 2025 fortsatt arbeidet med å bidra til at kommunene utvikler sitt interkommunale samarbeid i faste strukturer og med faste samarbeidspartnere.

I 2025 har PWC på oppdrag fra oss kartlagt det interkommunale samarbeidet i Troms og Finnmark. Bakgrunnen for oppdraget var embetet ønsket en oppdatering av kartleggingen som ble foretatt av NIVI analyse i 2019. Den nye kartleggingen viser at det har vært en økning i antall formaliserte interkommunale samarbeid, fra 268 i 2019 til 282 i 2025. En stor del av nye samarbeid er etablert mellom kommuner i Finnmark.

Økningen i antall samarbeid er reelt sett høyere, siden flere tidligere interkommunale samarbeid er bortfalt etter 2019, på grunn av endringer i ansvarsforhold som eksempelvis skatteoppkreving. Alle kommuner i begge fylkene, bortsett fra én, har hatt en økning i antall samarbeidsordninger. Det er ingen tydelig sammenheng mellom kommunestørrelse og antall samarbeid. Av de to fylkene har Troms fortsatt flest registrerte samarbeidsordninger.

Hovedvekten av samarbeid er organisert mellom 3 eller færre deltakerkommuner på lokalt nivå. Kartleggingen viser imidlertid at samarbeidene beveger seg i større grad fra lokalt nivå til regionalt nivå. Dette skyldes at flere kommuner går sammen for å samarbeide. Eksempler på dette er Astafjord kommunene i Sør-Troms og Vestre Varanger kommunene. Rapporten er publisert på vår hjemmeside

Statsforvalteren mener å kunne dokumentere at vår strategiske bruk av prosjektskjønnsmidler over de siste årene, for å øke det interkommunale samarbeidet, har gitt svært positive resultater.

Vi har fortsatt et særskilt fokus på etablering og drift av interkommunale plankontor. Vi ser nå at arbeidet i plankontorene som har kommet i drift begynner å gi resultater, ved at antall kommuner som har oppdaterte samfunnsplaner eller er i prosess er sterkt økende. Det er imidlertid fortsatt behov for at det etableres flere interkommunale plankontor, dersom planarbeidet i kommunene skal kunne ivareta i tråd med lovfaste krav.

Mange av de små kommunene i Troms og spesielt i Finnmark har begrensede ressurser til å drive utviklingsarbeid, noe som også er en hemsko for videre utvikling av interkommunalt samarbeid. Vi registrerer at kommuner som samarbeider i faste konstellasjoner har mye lettere for å utvikle samarbeid innenfor nye tjenesteområder, sammenlignet med kommuner som samarbeider i ulike retninger. Vi registrerer også større skepsis blant de største kommunene til å påta seg vertskommuneansvar på vegne av små kommuner som ikke greier å løse sine lovpålagte oppgaver.

Interkommunalt planarbeid er etablert i seks nord-Troms kommuner, i fem midt-Troms kommuner og i 5 fem kommuner i Vestre-Varanger. Av ulike årsaker har en ikke klart å etablere et plankontor i midt-Finnmark, selv om det er tilført ressurser og at dette har vært et satsningsområde. Nord-Troms plankontor har kommet lengst og har gjennomført overordnet samfunnsplan i 4 kommuner. De har gjennom veiledning av statsforvalteren, gjennomført møter hver 6 uke for å starte på kommuneplanens arealdel for de første 4, deretter 2 kommuner i et interkommunalt samarbeid. Dette grepet med tidlig veiledning anser både kommunene og vi som et godt grep for å ta ned unødvendige innsigelser som ofte dukker opp med årsak i manglende kompetanse i kommunene.

Behandling av klager på kommunenes vedtak etter offentliglova (fra kapittel 7.3.6.2.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av eventuelle klagesaker etter offentliglova som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren, og inntrykket av totalomfanget av klagesaker etter offentliglova.

Vi har behandlet ca 30 klagesaker etter offentliglova i 2025. Dette er en økning på 10 saker fra 2024. I tillegg til disse sakene hvor vi har truffet endelig vedtak har vi et stort antall henvendelser og direktesendte klager på dette området. Antallet saksmapper i Elements på dette området er 118 for 2025, som sier noe om omfanget av henvendelser. Vi bruker også mye ressurser på å innhente dokumenter i forbindelse med behandling av klagesakene, og purre på at kommunene skal behandle sine innsynskrav.

Sakene vi har behandlet i 2025 spenner seg fra relativt enkle saker til svært ressurskrevende saker. Den mest ressurskrevende saken vi har behandlet i 2025 er sak om innsyn i KI-chatlogger, hvor chatloggene utgjorde 681 sider i omfang. I tillegg reiste saken en rekke nye og kompliserte juridiske problemstillinger.

Vi etterstreber å overholde saksbehandlingstid som svarer til Sivilombudets forventninger (ca. 2 uker). I disse sakene forlenges imidlertid i noen tilfeller vår saksbehandlingstid av manglende/sen oversendelse av saksdokumenter fra kommunene ofte sammenholdt med komplekse saker.

Statsforvalterembeter som samordner statlig innsigelser (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

Statsforvalteren har behandlet 295 plansaker totalt for Troms og Finnmark. I 88 av sakene er det fremmet en eller flere innsigelser fra statsforvalter og regional stat. 2 innsigelser er svart ut som settestatsforvalter så antall saker totalt behandlet er 297.

Statsforvalteren har 98 innsigelser til 36 planer.

Innsigelser blir i all hovedsak løst gjennom dialog med kommunene og regional stat med innsigelseskompetanse.

En innsigelse er ikke løst i Finnmark fylke og sendt til KDD til avgjørelse,

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har oversendt innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er avskåret av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater fremmet for kommunen
Antall planer totalt	88	0	0	63
Statsforvalteren	36	0	0	36
Avinor	7	0	0	7
Direktoratet for mineralforvaltning	0	0	0	0
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	0	0	0	0
Fiskeridirektoratet	2	0	0	2
Forsvarsbygg	3	0	0	3
BaneNor	0	0	0	0
Kystverket	1	0	0	1
Luftfartstilsynet	0	0	0	0
Mattilsynet	4	0	0	4
NVE	7	0	0	7
Oljedirektoratet	0	0	0	0
Politiet	0	0	0	0
Riksentikvaren	0	0	0	0
Statens vegvesen	3	0	0	3
Statsbygg	0	0	0	0

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)
Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM - rapporteringsløsningen for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

42 av 121 saker (35 prosent) er ikke avgjort innen fristen på 12 uker. 65 prosent av sakene er likevel avgjort innen fristen. Gjennomsnittlig fristoverskridelse er 49 dager.

Det har vært en økning i antallet saker som ikke er behandlet innen fristen i 2025, men den gjennomsnittlige overskridelsen har til gjengjeld gått noe ned fra 52 til 49 dager.

Økningen skyldes primært vakanser på seksjonen, og at to av medarbeiderne har sluttet i løpet av året. Viser for øvrig til rapportering på resultatmål 3.3.1.1.1.1.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
121	29	42	49	0	0	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)
Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Viser til rapportering på resultatmål 3.1.1.3.2.1.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	8
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	100
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	4
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	3

Forsterket innsats for dem som ikke selv klarer å skaffe seg eller beholde en egnet bolig (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren bes om å vurdere stat og kommunes innsats for de som ikke selv klarer skaffe seg og beholde en egen bolig, jf. omtale i Meld. St. 13 (2023–2024) Bustadmeldinga.

Hjelpetekst:

2024 var siste år for den nasjonale strategien for sosial boligpolitikk "Alle trenger et trygt hjem". Strategien hadde tre prioriterte innsatsområder (ingen skal være bostedsløse, barn og unge skal ha gode boforhold og personer med nedsatt funksjonsevne skal på lik linje med andre kunne velge hvor og hvordan de bor). Disse er videreført gjennom det boligsosiale innsatsområdet «Forsterket innsats for dem som ikke selv klarer å skaffe seg eller beholde en egnet bolig» i Meld. St. 13 (2023-2024) Bustadmeldinga Ein heilskapleg og aktiv bustadpolitikk for heile landet.

Det bes om en vurdering av utviklingen av samarbeidet mellom stat og kommune om de tre prioriterte innsatsområdene i etterkant av strategien. Statsforvalteren bes gi en kort, overordnet vurdering av måloppnåelsen og kort vurdere:

- I hvilken grad den statlige dialogen med kommunene er helhetlig og effektiv.
- Sett i et flerårsperspektiv: går utviklingen i riktig retning?
- I hvilken grad kan utviklingen tilskrives statsforvalterens innsats?
- Hvilke andre aktører har påvirket utviklingen?
- Hva kan statsforvalterne gjøre bedre framover

Sosial- og velferdseksjonen har gjennomført tilsyn i Tromsø fordi det er mangel på midlertidig botilbud. Flere tilgjengelige tilbud er ikke forsvarlige. Flere kommuner har ikke midlertidig botilbud, og bryter derfor loven. Utviklingen går i feil retning, da kommunene har for lite tilgjengelige boliger, og fordi kommuneøkonomien er dårlig. Kommunene får ikke tilført nok midler fra sentrale myndigheter, noe som er et politisk spørsmål. Det bygges også for lite boliger. Vi som statsforvaltere kan gjennomføre tilsyn og opprette samarbeidsarenaer med Husbanken og andre relevante aktører. Statsforvalteren har over flere år hatt en samarbeidsavtale med Husbanken, og vi har en intern boligsosial arbeidsgruppe. Den interne gruppa blir nå omorganisert slik at vi kan jobbe tydeligere og mer målrettet på det boligsosiale området. Denne gruppen kan utvikles til også å gjelde samarbeid med kommunale instanser som rus- og psykiatritjenester i kommunene samt spesialisthelsetjenesten.

Klagesaker etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, saksbehandlingstid og resultatet av behandlingen av klager etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet.

Vi mottok en klagesak i desember 2024 som ble ferdigbehandlet i starten av januar 2025. Klagesaken ble opphevet.

Veiledning og informasjon universell utforming (fra kapittel 7.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en omtale av eget arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming, og gi en kort omtale av utfordringsbildet.

Ingen kommune i Troms eller Finnmark har utarbeidet en handlingsplan (eller Temaplan, KDP) for universell utforming i kommunen. Det gis tilbakemelding til alle planforslag der dette er hensiktsmessig. I 2025 ble det fremmet 2 innsigelser til reguleringsplaner. Begge var forbundet med næring/turisme. Innsigelsen løses enkelt ved dialog. Alle KPA har en bestemmelse om at det skal redegjøres for hvordan universell utforming er ivarettatt i planforslaget. Beskrivelsene er jevnt over "magre". Vi tror den store utfordringen er at kommunene har for lite kunnskap - dermed dårligere bestillerkompetanse - når det kommer til tema universell utforming. over 90% av planforslagene er utformet av private aktører. Det skulle vært høyere grad av bruk av uavhengig kontroll i plansakene.

Fremme likestilling og hindre diskriminering (fra kapittel 7.3.7.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hva som gjøres for å integrere hensynet til likestilling og ikke-diskriminering i eget virke og myndighetsutøvelse
- Vurdering av tilstanden i eget embete
- Forventninger til og planer for arbeidet fremover

Internt

Statsforvalteren har også gjennom 2025 jobbet aktivt for å bygge kunnskap om aktivitets- og redegjørelsesplikt (ARP) både internt og eksternt. Som arbeidsgiver lyser vi ut stillinger med mangfoldserklæring og følger dette opp i intervjuer. Vi har i 2025 fortsatt arbeidet med rekruttering og tiltak for økt mangfold. Vi opplever å få flere gode søkere til ulike stillinger, men vi ønsker fremdeles et større mangfold. En utfordring som fortsetter hos oss er at kjønnsbalansen for våre internt ansatte blir stadig mer skjev.

Vi har tidligere år nevnt vårt arbeid med lønnspolitisk- og personalpolitisk dokument som sikrer at vi ikke har lønnsforskjeller knyttet til kjønn. Dette arbeidet pågår kontinuerlig i samarbeid med våre tillitsvalgte.

Fra 2025 ble vi HR-koordineringsembete for en periode på tre år. I mandatet for HR-koordineringsembetet har vi hatt som mål å jobbe med ARP gjennom året og vi har blant annet hatt ekstern foredragsholder på vår årlige HR-konferanse for HR-medarbeidere hos statsforvalterne som gikk grundig gjennom temaet.

Vi har fortsatt tiltaket for økt mangfold i kontakt med Nav og deres samarbeidspartnere Aksis i Finnmark og Ressurs i Troms. Vi opplevde en stor økning i antall henvendelser fra dem på dette i 2025 og HR jobber tett inn mot ledergruppen vår for å finne muligheter for å ta inn flere på for eksempel arbeidsutprøving. Dette vil vi også fortsette med i 2026.

Vår rapport om aktivitets- og redegjørelsesplikten ligger som vedlegg under punkt 7 - vedlegg.

Eksternt

Statsforvalteren gir tilbakemelding til alle planforslag om CRPD knyttet opp til virkemidler i plan- og bygningsloven. I tilbakemeldinger til samfunnsplaner viser vi til opplæringen fra Bufdir på området samt foreslår tiltak kommunen kan sette i verk for å fremme CRPD og tilgjengelighet i egen kommune. CRPD er sterkt knyttet opp til temaene barn og unge, universell utforming og boligsosialt arbeid. Utfordringen i planarbeidet er etter vår erfaring at kommunene har mangelfull bestillerkompetanse. Vi viser for øvrig til tilbakemeldingen i punkt 3.3.1.4.1.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på gjennomførte tilsyn der dere minimum har skrevet foreløpig rapport

Alle tilsynsystema og tilsynsobjekter er valgt på bakgrunn av risikovurderinger. Tilsynene er gjennomført i tråd med Metodehåndboken. Se tabellen.

På skoleområdet har vi i tillegg til det som kommer fram av tabellen gjennomført fem tilsyn med lærernormen. Vi valgte ut kommuner der det etter registreringen i GSI framkom brudd på normen. I noen kommuner var det feilrapportering i GSI som var årsaken til at det framkom brudd. I tre av kommunene var det reelt brudd på normen og vi ga pålegg om å rette opp bruddet slik at normen ble oppfylt.

Vi ønsker å gi en tilbakemelding til Udir om at tabellregistreringen på dette rapporteringspunktet er svært tidkrevende og bør forenkles.

Funn fra foreløpig rapport i tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven

Tema	Deltema	Kommune	Kommunestørrelse: S:20000+ M:5000-20000 L:-5000	Barnehage- eller skolenavn	Type tilsyn	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på i foreløpig rapport	Kommentar
Annet	Annet	Tromsø	S		Digitalt tilsyn	1	Annet	Avdekket bruk kontrollspørsmål Kommunen si at forholdene rette for at sar kan sikre og t språk og sin k barnehagelov tredje ledd.
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Ibestad	L		Digitalt tilsyn	5	Har barnehagemyndigheten oversikt over barnehageeiers plikter etter barnehageloven?	

Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Ibestad	L		Digitalt tilsyn	5	Har barnehaagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehaageeierne oppfyller sine plikter etter barnehaageloven?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Ibestad	L		Digitalt tilsyn	5	Bruker barnehaagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Ibestad	L		Digitalt tilsyn	5	Er barnehaagemyndigheten risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehaageloven?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Ibestad	L		Digitalt tilsyn	5	Gjennomfører barnehaagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - fatte vedtak	Skjervøy	L		Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at saken er tilstrekkelig opplyst før de fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Annet	Skjervøy	L		Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at barnet får spesialpedagogisk hjelp i samsvar med vedtaket?	Spesialpedag hjelp og intern gjennomføre c opp den spesialpedag hjelpen
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Dyrøy	L		Digitalt tilsyn	5	Har barnehaagemyndigheten oversikt over barnehaageiers plikter etter barnehaageloven?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Dyrøy	L		Digitalt tilsyn	5	Har barnehaagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehaageeierne oppfyller sine plikter etter barnehaageloven?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Dyrøy	L		Digitalt tilsyn	5	Bruker barnehaagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Dyrøy	L		Digitalt tilsyn	5	Er barnehaagemyndigheten risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehaageloven?	
Annet	Annet	Gratangen	L		Tilsynsbesøk	5	Annet	Har barnehaagemy tilstrekkelig ku om hvordan a barnehaagene sine plikter ett barnehaagelov VIII?
Annet	Annet	Gratangen	L		Tilsynsbesøk	5	Annet	Bruker barnehaagemy denne kunnsk gjøre risikovu for å vurdere t veiledning og
Annet	Annet	Gratangen	L		Tilsynsbesøk	5	Annet	Er barnehaagemy risikovurderin på oppdatert gjeldende fors barnehaagelov VIII?
Annet	Annet	Gratangen	L		Tilsynsbesøk	5	Annet	Gjennomfører barnehaagemy veiledning og med sine risikovurderin
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Finnmark fylkeskommune	S	Alta videregående skole	Tilsynsbesøk	5	Sikrer kommunen at skolen henviser eleven til PPT uten ugrunnet opphold i de tilfellene opplæringsloven krever det?	

Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Finnmark fylkeskommune	S	Alta videregående skole	Tilsynsbesøk	5	Sikrer kommunen at de fatter vedtak uten ugrunnet opphold i alle sakene der PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Finnmark fylkeskommune	S	Alta videregående skole	Tilsynsbesøk	5	Sikrer kommunen at de fatter vedtak med et innhold i samsvar med regelverket?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - planlegge, gjennomføre og følge opp	Finnmark fylkeskommune	S	Alta videregående skole	Tilsynsbesøk	5	Setter skolen i gang med spesialundervisning fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket bestemmer?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - planlegge, gjennomføre og følge opp	Finnmark fylkeskommune	S	Alta videregående skole	Tilsynsbesøk	5	Sikrer kommunen at skolen gjennomfører spesialundervisningen i samsvar med vedtaket?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Troms fylkeskommune	S	Senja videregående skole	Tilsynsbesøk	5	Sikrer kommunen at skolen henviser eleven til PPT uten ugrunnet opphold i de tilfellene opplæringsloven krever det?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Troms fylkeskommune	S	Senja videregående skole	Tilsynsbesøk	5	Sikrer kommunen at de fatter vedtak uten ugrunnet opphold i alle sakene der PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Troms fylkeskommune	S	Senja videregående skole	Tilsynsbesøk	5	Sikrer kommunen at de fatter vedtak med et innhold i samsvar med regelverket?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - planlegge, gjennomføre og følge opp	Troms fylkeskommune	S	Senja videregående skole	Tilsynsbesøk	5	Sikrer kommunen at de setter i gang spesialundervisningen fra vedtaksdato, eller fra den datoen vedtaket fastsetter?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - planlegge, gjennomføre og følge opp	Troms fylkeskommune	S	Senja videregående skole	Tilsynsbesøk	5	Sikrer kommunen at skolen gjennomfører spesialundervisningen i samsvar med vedtaket?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Udir	S	Samisk videregående skole og reindriftsskole Kautokeino	Tilsynsbesøk	16	Annet	Skoleeier må alle som arbeider på skolen, melde mistanke om misbruk eller krenkelse til skoleeier eller rektor.
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Udir	S	Samisk videregående skole og reindriftsskole Kautokeino	Tilsynsbesøk	16	Annet	Skoleeier må alle som arbeider på skolen, melde mistanke om misbruk eller krenkelse til skoleeier eller rektor.
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Udir	S	Samisk videregående skole og reindriftsskole Kautokeino	Tilsynsbesøk	16	Annet	Skoleeier må alle som arbeider på skolen, melde mistanke om misbruk eller krenkelse til skoleeier eller rektor.
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Udir	S	Samisk videregående skole og reindriftsskole Kautokeino	Tilsynsbesøk	16	Annet	Skoleeier må alle som arbeider på skolen, melde mistanke om misbruk eller krenkelse til skoleeier eller rektor.
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Udir	S	Samisk videregående skole og reindriftsskole Kautokeino	Tilsynsbesøk	16	Annet	Skoleeier må alle som arbeider på skolen, melde mistanke om misbruk eller krenkelse til skoleeier eller rektor.
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Udir	S	Samisk videregående skole og reindriftsskole Kautokeino	Tilsynsbesøk	16	Annet	Skoleeier må alle som arbeider på skolen, melde mistanke om misbruk eller krenkelse til skoleeier eller rektor.

Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Udir	S	Samisk videregående skole og reindriftsskole Kautokeino	Tilsynsbesøk	16	Annet	Skoleeier må skolen gjør de undersøkelser rimelig å forve
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Udir	S	Samisk videregående skole og reindriftsskole Kautokeino	Tilsynsbesøk	16	Annet	Skoleeier må skolen dokum hva som blir g oppfylle undersøkelse:
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Udir	S	Samisk videregående skole og reindriftsskole Kautokeino	Tilsynsbesøk	16	Annet	Skoleeier må skolen snares situasjonen m tiltak dersom i ikke har et try skolemiljø
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Udir	S	Samisk videregående skole og reindriftsskole Kautokeino	Tilsynsbesøk	16	Annet	Skoleeier må skolen snares situasjonen m tiltak dersom i arbeider på sl krenket en ele
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Udir	S	Samisk videregående skole og reindriftsskole Kautokeino	Tilsynsbesøk	16	Annet	Skoleeier må skolen setter i tiltakene som faglig standar rimelighet kar
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Udir	S	Samisk videregående skole og reindriftsskole Kautokeino	Tilsynsbesøk	16	Annet	Skoleeier må skolen dokum hva som blir g oppfylle tiltaks
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Vardø	L	Vardø skole	Tilsynsbesøk	15	Annet	Kommunen m alle som arbe skolen, melde rektor så rask tilsier ved mis eller kjennska elev ikke har e godt skolemilj
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Vardø	L	Vardø skole	Tilsynsbesøk	15	Annet	Kommunen m alle som arbe skolen, melde rektor straks v mistanke om i kjennskap til e arbeider på sl krenker en ele
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Vardø	L	Vardø skole	Tilsynsbesøk	15	Annet	Kommunen m alle som arbe skolen, melde skoleeier dire straks når mis eller kjennska krenkelse fra i ledelsen.
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Vardø	L	Vardø skole	Tilsynsbesøk	15	Annet	Kommunen m skolen og sko dokumenterer blir gjort for å i plikten til å me
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Vardø	L	Vardø skole	Tilsynsbesøk	15	Annet	Kommunen m skolen unders saken snares mistanke om i kjennskap til e ikke har et try skolemiljø.
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Vardø	L	Vardø skole	Tilsynsbesøk	15	Annet	Kommunen m skolen og sko de undersøke er rimelig å fo
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Vardø	L	Vardø skole	Tilsynsbesøk	15	Annet	Kommunen m skolen og sko dokumenterer blir gjort for å i undersøkelse:
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Vardø	L	Vardø skole	Tilsynsbesøk	15	Annet	Kommunen m skolen og sko snarest retter situasjonen m tiltak dersom i ikke har et try skolemiljø. Vi kommunen siku skolen og sko setter inn tiltak ut fra en faglig med rimelighet forventes.
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Vardø	L	Vardø skole	Tilsynsbesøk	15	Annet	Kommunen m skolen og sko dokumenterer blir gjort for å i tiltaksplikten.

Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Storfjord	L	Hatteng skole	Tilsynsbesøk	16	Annet	Kommunen m alle som arbe skolen, melde rektor så rask tilsier ved mis eller kjennska elev ikke har e godt skolemilj
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Storfjord	L	Hatteng skole	Tilsynsbesøk	16	Annet	Kommunen m skolen og sko dokumenterer blir gjort for å plikten til å me
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Storfjord	L	Hatteng skole	Tilsynsbesøk	16	Annet	Kommunen m skolen og sko dokumenterer blir gjort for å undersøkelse
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Storfjord	L	Hatteng skole	Tilsynsbesøk	16	Annet	Kommunen m skolen og sko setter inn tiltak er egnede – d de er fastsatt faglig standar med rimelighe forventes
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Storfjord	L	Hatteng skole	Tilsynsbesøk	16	Annet	Kommunen m skolen og sko dokumenterer blir gjort for å tiltakspikten.
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sørreisa	L	Sørreisa barne- og ungdomsskole	Tilsynsbesøk	15	Annet	Kommunen m alle som arbe skolen, melde rektor så rask tilsier ved mis eller kjennska elev ikke har e godt skolemilj
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sørreisa	L	Sørreisa barne- og ungdomsskole	Tilsynsbesøk	15	Annet	Kommunen m alle som arbe skolen, melde rektor straks i mistanke om i kjennskap til e arbeider på sl krenker en ele
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sørreisa	L	Sørreisa barne- og ungdomsskole	Tilsynsbesøk	15	Annet	Kommunen m alle som arbe skolen, melde skoleeier dire straks når mis eller kjennska krenkelse fra ledelsen.
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Sørreisa	L	Sørreisa barne- og ungdomsskole	Tilsynsbesøk	15	Annet	Kommunen m skolen unders saken snares i mistanke om i kjennskap til e ikke har et try skolemiljø.
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Sørreisa	L	Sørreisa barne- og ungdomsskole	Tilsynsbesøk	15	Annet	Kommunen m skolen og sko de undersøke er rimelig å fo
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Sørreisa	L	Sørreisa barne- og ungdomsskole	Tilsynsbesøk	15	Annet	Kommunen m skolen og sko dokumenterer blir gjort for å undersøkelse
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Sørreisa	L	Sørreisa barne- og ungdomsskole	Tilsynsbesøk	15	Annet	Kommunen m skolen og sko snarest retter situasjonen m tiltak dersom i ikke har et try skolemiljø. Vi kommunen sil skolen og sko setter inn tiltak ut fra en faglig med rimelighe forventes.
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Sørreisa	L	Sørreisa barne- og ungdomsskole	Tilsynsbesøk	15	Annet	Kommunen m skolen og sko dokumenterer blir gjort for å tiltakspikten.
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - opplæring i og formidling av kompetansemål	Kautokeino	L	Kautokeino skole	Tilsynsbesøk	12	Organiserer rektor skolen slik at opplæringen dekker læreplanen i faget?	

Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse	Kautokeino	L	Kautokeino skole	Tilsynsbesøk	12	Organiserer rektor skolen slik at elevene får delta i vurderingen av eget arbeid og reflektere over egen læring og faglige utvikling?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse	Kautokeino	L	Kautokeino skole	Tilsynsbesøk	12	Organiserer rektor skolen slik at elevene forstår hva de skal lære og hva som blir forventet av dem?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse	Kautokeino	L	Kautokeino skole	Tilsynsbesøk	12	Organiserer rektor skolen slik at elevene får vite hva de mestrer og får veiledning om hva de må gjøre for å øke kompetansen?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring	Kautokeino	L	Kautokeino skole	Tilsynsbesøk	12	Organiserer rektor skolen slik at lærerne bruker undervisvurderingen til å vurdere behovet for tilpasset opplæring?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering som grunnlag for tidlig innsats	Kautokeino	L	Kautokeino skole	Tilsynsbesøk	12	Organiserer rektor skolen slik at lærerne raskt gir elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, egnet intensiv opplæring slik at forventet progresjon blir nådd?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Vardø	L	Vardø skole	Kun skriftlig dokumentasjon	10	Følger rektor opp at skolen i tillegg vurderer om eleven har rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Vardø	L	Vardø skole	Kun skriftlig dokumentasjon	10	Vurderer skolen elevens beste når den vurderer behovet for norskopplæring, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Vardø	L	Vardø skole	Kun skriftlig dokumentasjon	10	Følger rektor opp at skolen kartlegger norskerferdighetene til eleven underveis i opplæringen?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Vardø	L	Vardø skole	Kun skriftlig dokumentasjon	10	Fatter skolen vedtak når den særskilte språkopplæringen opphører?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Lavangen	L	Lavangen skole	Kun skriftlig dokumentasjon	10	Følger rektor opp at skolen i tillegg vurderer om eleven har rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Lavangen	L	Lavangen skole	Kun skriftlig dokumentasjon	10	Vurderer skolen elevens beste når den vurderer behovet for norskopplæring, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Lavangen	L	Lavangen skole	Kun skriftlig dokumentasjon	10	Inneholder vedtaket opplysninger om a) hva slags særskilt språkopplæring eleven skal ha b) antall timer særskilt språkopplæring c) organiseringen av den særskilte språkopplæringen, herunder om opplæring skal foregå på en annen skole	
Særskilt språkopplæring	Annet	Lavangen	L	Lavangen skole	Kun skriftlig dokumentasjon	10	Følger rektor opp at skolen kartlegger norskerferdighetene til eleven underveis i opplæringen?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Lavangen	L	Lavangen skole	Kun skriftlig dokumentasjon	10	Fatter skolen vedtak når den særskilte språkopplæringen opphører?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Harstad	S	Harstad skole	Kun skriftlig dokumentasjon	10	Følger rektor opp at skolen i tillegg vurderer om eleven har rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler?	

Særskilt språkopplæring	Annet	Harstad	S	Harstad skole	Kun skriftlig dokumentasjon	10	Vurderer skolen elevens beste når den vurderer behovet for norskopplæring, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring?	
Særskilt språkopplæring	Annet	Harstad	S	Harstad skole	Kun skriftlig dokumentasjon	10	Fatter skolen vedtak når den særskilte språkopplæringen opphører?	
Nasjonale prøver	Annet	Harstad	S	Hagebyen skole	Kun skriftlig dokumentasjon	4	Annet	sørger for at eleven ikke var til stede på prøvedagen, eleven ikke har vedtatt fritak, får anledning til deltakelse
Nasjonale prøver	Annet	Harstad	S	Hagebyen skole	Kun skriftlig dokumentasjon	4	Annet	sørger for at eleven ikke var til stede på prøvedagen, eleven ikke har vedtatt fritak, får anledning til deltakelse
Ansvar for gjennomføring av eksamen	Annet	Harstad	S	Hagebyen skole	Kun skriftlig dokumentasjon	4	Annet	fatter vedtak om nasjonale prøver gjennomføres i samsvar med regelverket for med fritak fra prøver
Nasjonale prøver	Annet	Tana	L	Tanabru skole	Kun skriftlig dokumentasjon	4	Annet	fatter vedtak om innhold i samsvar med regelverket for med fritak fra prøver, og registrerer riktig antall fritatte nasjonale prøver
Nasjonale prøver	Annet	Tana	L	Tanabru skole	Kun skriftlig dokumentasjon	0	Annet	fatter vedtak om innhold i samsvar med regelverket for med fritak fra prøver
Nasjonale prøver	Annet	Tana	L	Tanabru skole	Kun skriftlig dokumentasjon	4	Annet	sørger for at eleven ikke var til stede på prøvedagen, eleven ikke har vedtatt fritak, får anledning til deltakelse
Nasjonale prøver	Annet	Alta	S	Alta ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	4	Annet	fatter vedtak om innhold i samsvar med regelverket for med fritak fra prøver
Nasjonale prøver	Annet	Alta	S	Alta ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	4	Annet	registrerer riktig antall fritatte fra nasjonale prøver i PAS
Nasjonale prøver	Annet	Alta	S	Alta ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	4	Annet	sørger for at eleven ikke var til stede på prøvedagen, eleven ikke har vedtatt fritak, får anledning til deltakelse
Nasjonale prøver	Annet	Kautokeino	L	Kautokeino skole	Kun skriftlig dokumentasjon	5	Annet	Sørger for at eleven ikke var til stede på prøvedagen, eleven ikke har vedtatt fritak, får anledning til deltakelse på prøvedagen
Nasjonale prøver	Annet	Kautokeino	L	Kautokeino skole	Kun skriftlig dokumentasjon	5	Annet	Sørger for at eleven ikke var til stede på prøvedagen, eleven ikke har vedtatt fritak, får anledning til deltakelse på prøvedagen
Nasjonale prøver	Annet	Kautokeino	L	Kautokeino skole	Kun skriftlig dokumentasjon	5	Annet	Fatter vedtak om innhold i samsvar med regelverket for elever med fritak fra nasjonale prøver, og på forhånd har blitt forklart eller på annen måte fått uttalelse seg
Nasjonale prøver	Annet	Kautokeino	L	Kautokeino skole	Kun skriftlig dokumentasjon	5	Annet	Sørger for at eleven ikke var til stede på prøvedagen, eleven ikke har vedtatt fritak fra nasjonale prøver i PAS
Nasjonale prøver	Annet	Kautokeino	L	Kautokeino skole	Kun skriftlig dokumentasjon	5	Annet	Fatter vedtak om innhold i samsvar med regelverket for elever med fritak fra nasjonale prøver, og på forhånd har blitt forklart eller på annen måte fått uttalelse seg

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Barnehage

I 2025 behandlet vi 11 klagesaker etter barnehageloven § 12 – det samme antallet som i 2024. Sammenlignet med det store antallet vedtak som fattes i de 39 kommunene i Troms og Finnmark, mottar vi fortsatt svært få klager. Dette tyder på at de fleste sakene håndteres godt lokalt.

En stor andel av klagenes (fire av elleve) gjaldt individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne. To klager gjaldt spesialpedagogisk hjelp, mens vi ikke mottok klager om skyss, tegnspråkopplæring, godkjenning av barnehage eller dispensasjon fra utdanningskravet.

Den største gruppen klager gjaldt imidlertid tilskudd til private barnehager. Sakene om tilskudd har også vært de mest krevende. De forutsetter god økonomisk forståelse og innsikt i regelverket for private barnehager. For å sikre en mer enhetlig praksis videreførte vi i 2025 samarbeidet med de andre statsforvalterne med jevnlig fagmøter på Teams for å drøfte utfordringer, dele erfaringer og styrke kompetansen i alle embetene. Dette har hatt god effekt og gitt større faglig trygghet i behandlingen av tilskuddssaker.

Erfaringene våre fra klagesaksbehandlingen viser fortsatt store variasjoner i kommunenes lovforståelse og forvaltningskompetanse. Dette kommer tydeligst frem i saker om individuelt tilrettelagt barnehagetilbud. Flere vedtak inneholder svake eller mangelfulle begrunnelser etter forvaltningsloven §§ 24 og 25, og i flere tilfeller vurderer vi at manglene kan ha hatt betydning for utfallet. Dette viser at det fortsatt er behov for målrettet veiledning, særlig om krav til utredning og begrunnelse.

Skole

I 2025 har vi hatt en sterk økning i antall klagesaker som gjelder skyss. Vi er noe usikker på årsaken til denne store økningen, men en av fylkeskommunene holdt i 2024 tilbake saker og flere saker fra 2024 er først kommet inn til oss i 2025. Vi har tatt dette opp med fylkeskommunen det gjelder og vi ser at saker nå oversendes til klagebehandling tidligere.

Det har vært en nedgang i antall saker som gjelder individuelt tilrettelagt opplæring. Vi har imidlertid mange henvendelser fra foresatte som klager på at skolene ikke gjør vurderinger av om eleven trenger individuell tilrettelegging og dermed ikke henviser eleven til PPT. Vi har gjennom tilsyn avdekket manglende lovforståelse på området og er bekymret for at færre klagesaker skyldes at elever ikke får sakkyndig vurdering og dermed ikke et vedtak som de kan klage på. Dette har vi tatt med i vår veiledning ut mot sektor og også fulgt opp med tilsyn. Manglende kapasitet i PPT fører til at mange kommuner har lang saksbehandlingstid for sakkyndig vurdering og dette fører til forsinkelser når det gjelder vedtak og dermed manglende mulighet til å klage. Stort press på ressurser i skolene har også medført at tilpasset opplæring og vurdering av utbytte ikke blir gjennomført etter reglene i kapittel 11, noe som vi også mener kan ha betydning for om elevene får vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring og dermed blir fratatt en klagemulighet.

2025 var første året vi gjennomførte klagebehandling av fastsettelse av standpunktarakterer i videregående opplæring. Vi hadde ikke noe erfaring med dette fra før og gjorde et grundig forarbeid for å kunne utføre denne nye oppgaven best mulig. Resultatet fra arbeidsgruppen som ble nedsatt med medlemmer fra flere embeter bidro sterkt til å kvalitetssikre vårt arbeid med klagebehandling. Vi klarte å behandle alle sakene på kort tid og mener vårt gode forarbeid var årsaken til dette.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 14	0	0	0	0	0
Barnehageloven § 35	2	1	0	1	0
Barnehageloven § 37	4	0	2	2	0
Barnehageloven § 38	0				
Barnehageloven § 53	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	5	3	1	1	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 5	0				
	11	4	3	4	0

Klagesaker private grunnskoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag, privatskoleforskriften §§ 7-4 og 7-5	3	0	1	0	2
Psykososialt skolemiljø, privatskoleloven § 2-4, jf. oppl. § 12-4 og § 12-5	6	4	2	0	0
	9	4	3	0	2

Klagebehandling private videregående skoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Skoleplassering, opplæringsloven § 2-6	15	4	8	3	0
Skyss, opplæringsloven § 4-1	18	1	11	6	0
Permisjon, opplæringsloven § 2-2 fjerde ledd	2	0	2	0	0
Individuell tilrettelegging, opplæringsloven §§ 11-4 til 11-7	2	1	1	0	0
Standpunkt i fag, opplæringsforskriften §§ 10-4 og 10-5	27	14	13	0	0
Franskutt skolestart, opplæringsloven § 2-4 andre ledd	1	0	1	0	0
Sum	65	20	36	9	0

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type sak	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Skyss, opplæringsloven § 9-1	14	4	9	1	0
Bortvisning, opplæringsloven § 13-1	2	0	0	2	0
Klage på inntak til videregående opplæring, opplæringsloven § 5-1 jf. § 29-1 andre ledd og opplæringsforskriften kapittel 4	3	1	0	2	0
Standpunkt fag, opplæringsforskriften §§ 10-4 og 10-5	65	25	40	0	0
Muntlige og andre ikke-skriftlige eksamener, opplæringsforskriften § 10-8	12	4	8	0	0
Sum	96	34	57	5	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter) - andre klagesaker

Andre klagesaker	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Sum	0	0	0	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter) - saksbehandlingstid

Førsteinstansbehandling	Dager
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i sakene der dere fattet vedtak etter § 12-6 andre ledd første punktum	30

Klagebehandling - Forberedende opplæring for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Forberedende opplæring for voksne	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Forberedende opplæring for voksne, opplæringsloven § 18-2, jf. kap. 13 i opplæringsforskriften	1	1	0	0	0

Klagebehandling - Videregående opplæring for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Videregående opplæring for voksne	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Videregående opplæring for voksne, opplæringsloven § 18-3, jf. opplæringsforskriften 13	0	0	0	0	0

Klagebehandling - Felles for forberedende og videregående opplæring for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Felles for forberedende og videregående opplæring for voksne	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Gjennomføring av realkompetansevurdering, opplæringsforskriften § 16-5 første ledd	0	0	0	0	0

Klagebehandling - Andre klagesaker for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Andre klagesaker	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Sum	0	0	0	0	0

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling og redegjøre for hvordan det er lagt til rette for måloppnåelse jf. retningslinjene for tilskuddsordningen. Statsforvalteren skal videre vurdere i hvilken grad tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform.

Statsforvalteren skal også tabellrapportere på fordeling av midler og deltakelse på kompetansetiltak i 30-prosentdelen i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage.

Vi har fulgt opp forvaltningen av tilskuddsordningen ved å formidle intensjoner, rammer og føringer for ordningen til samarbeidsforumene, barnehagemyndighetene, barnehageeiere, skoleeiere og andre målgrupper og aktører i ordningen i ulike møtepunkter og gjennom ulike kanaler. I dette arbeidet har vi vært tydelig på å formidle kriteriene for å kunne bli tildelt midler. Vi har orientert om dette gjennom våre månedlige nyhetssendinger, i egne møter med eiere og i digitale møter der vi har informert om ordningen generelt. Vi har orientert spesielt om prosessen med å melde om behov om tilskuddsmidler, om samarbeidsforumenes arbeid med å gi en felles innstilling og vårt ansvar for å vurdere om innstillingen er innenfor reglene i forskriften for ordningen. Etter at innstillingsprosessen er gjennomført, har vi utbetalt midler i tråd med innstillingen fra samarbeidsforumene.

Vi har som sekretariat for samarbeidsforumene, blant annet bidratt med å forberede saksdokumenter, og koordinere arbeidet med langsiktige planer

og de årlige innstillingene.

Vi har hatt digitale møter med sektor der vi har informert om tilskuddsordningen generelt og spesielt om prosessen med å melde om behov for kompetansemidler.

Vi har gitt veiledning til flere partnerskap både i forbindelse med prosessen med å melde om behov og gjennomføring av tiltakene.

Vi har fulgt opp arbeidet med tiltakene og bruken av kompetansemidlene gjennom egne midtveisevalueringer og den nasjonale rapporteringen.

På grunn av en negativ differanse mellom tilskudd og innsendt behov har dette resultert i at samarbeidsforum for Rekomp ikke har gitt tilskudd til tre regionale nettverk og ett private nettverk. Ca. 55 % av behovet ble dekket i Rekomp. For de partnerskapene som fikk midler i Dekomp Troms, var summene kraftig reduserte ut ifra hva de sendte inn behov for. I Finnmark var det ikke stor oversøking, og vi vurderer at dette handler om skoleeierens kapasitet til å drive lokal kompetanseutvikling. Vi vurderer at tilskuddsordningen ikke gir helt like muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform. Troms og Finnmark har utfordringer med mange små kommuner og små enheter som har liten kapasitet, store avstander til kompetansemiljøer, kostbare reiseutgifter, og som er sårbare ved turnover eller om ledere eller andre ansatte har fravær. Vi har og en stor andel kommuner med lav skår på flere områder og som derfor ønskes rekruttert inn i andre kompetanseutviklings tiltak, som oppfølgingsordningen. Disse har dermed liten kapasitet til å selv drive frem utviklings tiltak, som kommuner kan søke om gjennom tilskuddsordningen.

Vi har hatt møtepunkter med våre UH-er i fylket der vi har samarbeidet om hvordan vi skal følge opp forvaltningen av ordningen. Vi har etablert et godt samarbeid særlig med UiT Norges arktiske universitet.

Statsforvalteren har utført sekretariatsoppgaven ved å utarbeide digital behovsmeldingsmal etter den nye forskriften og lest gjennom innkomne behovsmeldinger for å sikre at de er i tråd med retningslinjene. Vi har gitt veiledning til utfylling av behovsmeldinger. Vi har utarbeidet saksdokumenter til samarbeidsforumene til innstillingsarbeidet og bidratt/ lagt til rette for revideringer av langsiktige planer og koordinert informasjon mellom deltakerne i samarbeidsforumene.

Videre har vi sørget for at alle tilskuddsmottakerne har rapportert våren 2025, og samarbeidsforumene har blitt informert om deres rapportering. I tillegg har vi gjennomført egne midtveisevalueringer av alle kompetanseutviklingsprosjektene, dette for å følge opp og kontrollere det kvalitative arbeidet i forhold til kriteriene og bruken av tilskuddsmidlene.

Vi har lagt ut aktuell informasjon som planer, rapporter og innstillinger på våre hjemmesider.

Vi evaluerer løpende vårt arbeid internt hos oss for å samkjøre best mulig vår oppfølging av tilskuddsordningen. Dette har blant annet ført til at vi har justert våre maler for behovsmeldinger. Vi samarbeider tett som sekretariat for at partnerskapene skal se en mer lik forvaltning for alle tre ordningene – vi har felles årshjul for vårt arbeid. Vi har søkelys på å gjøre samarbeidsforumene bedre i stand til å kunne se de ulike kompetanseordningene i sammenheng.

For å imøtekomme behovene om forutsigbarhet i forhold til økonomi og at barnehage- og skolebasert kompetanseutvikling kan ta lang tid, har samarbeidsforumene for Rekomp og Dekomp åpnet for å innstille for prosjekter for flere år, med forbehold om justering av tilskuddsmidler etter de årlige tildelingsrammene.

Vi vurderer at tilskuddsordningen gjennom dette arbeidet er godt kjent i sektor. Vi har kanaler der vi kan følge opp de lokale kompetansenettverkene og deres rolle i kompetanseutviklingen i sektor.

Alle partnerskapene har rapportert våren 2025. Rapporten viser at alle deltar i aktive partnerskap. I de aller fleste av partnerskapene har eiere og UH samarbeidet om å vurdere kompetansebehovet. Det samme gjelder for kravet om at de lokale vurderinger av behov skal forankres ved den enkelt barnehage og skole på en måte som involverer de ansatte og ledere. Rapporten viser at det i noen partnerskap er uklart hvordan ansatte og enhetslederne er blitt involvert. Vi vil fortsette å følge dette opp på de ulike arenaene og via kanalene vi har.

Når det gjelder målet om å sikre at samiske perspektiver blir ivarettatt i barnehage og skole, viser rapporteringene at de fleste nå beskriver hvordan dette er blitt ivarettatt. Vi ser at det samiske perspektivet blir vurdert opp mot de temaene som behovsmeldingen gjelder. Temaet samiske perspektiver er noe vi har hatt stort fokus på opp mot sektor, og noe vi må fortsette med å ha.

Rapporten viser at partnerskapene fremdeles i stor grad viser til hva som blir gjort av tiltak – i mindre grad hva resultatet mer konkret har blitt for å fremme utvikling, læring og trivsel hos alle barn og unge. Hvordan opplever barn/elever positiv praksisendring? Dette kan henge sammen med lite konkrete målformuleringer for tiltakene. Vi vil fortsette å følge opp dette. Det kunne vært en ide å la partnerskapene vurdere effekten av kompetansehevingstiltakene i rapporteringen som gjøres i juni måned.

Alle partnerskapene beskriver hvordan de følger opp det doble formålet – at erfaringene også skal styrke lærerutdanningene. Vi vil sammen med samarbeidsforumene ha mer søkelys på hvordan erfaringene kan styrke våre regionale lærerutdanninger. Dette for å imøtekomme behovet for flere og mer stabile lærere i fylkene våre.

Vi må arbeide videre for at flere av prosjektene vurderer og følger opp å se sammenhenger mellom de ulike ordningene, det gjelder også oppfølgingsordningen og læringsmiljøprosjektet. Vi opplever at enkelte kommuner klarer å involvere barnehager i oppfølgingsordningen og læringsmiljøprosjektet. De som har klart å inkludere barnehagene, har sett disse ordningene i sammenheng med regional ordning. Flere av prosjektene ser sammenhengen mellom Rekomp/Dekomp og Kompetanseløftet.

Vi ser også at noen kommuner velger å ikke sende inn behovsmelding for regional ordning, fordi de skal delta i kompetanseløftet.

Midtveisevalueringen av prosjektene for 2025-2026 viser i all hovedsak at alle partnerskapene arbeider med sine tema og at de melder om at de vil bruke de tildelte midlene i løpet av barnehage-/skoleåret. Vi ser av midtveiseevalueringene at det er vanskelig for partnerskapene å vurdere effekten av tiltakene midt i barnehage-/skoleåret.

Vi ser at en del partnerskap har utfordringer med å komme videre fra stadiet i prosessen med å vurdere kompetansebehov, planlegge og utvikle tiltak, til å gjennomføre tiltakene. Vi vil følge opp de partnerskapene dette gjelder, at de går over til å gjennomføre tiltakene. Gjennom det vil en få større grunnlag til å vurdere om tiltakene virker sett opp mot formålet med ordningen og målene for tiltakene.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget			0
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere			0
Barnehagefaglig grunnkompetanse			0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	31	12	43
Totalt	31	12	43

43 studenter på barnehagelærutdanning. 3 private og 10 kommunale studenter i Finnmark og 9 private og 21 kommunale studenter i Troms.

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget		
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere		
Barnehagefaglig grunnkompetanse		
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	3 440 000	30
Totalt	3 440 000	30

For Troms og Finnmark utgjorde 30 % av ReKomp-midlene 3 440 000,-. Disse midlene ble fordelt på følgende måte: 2 400 000,- i Troms og 1 040 000,- i Finnmark

Rapportering på tilskuddsmidler fra Statsforvalter

	Navn og tema for tiltaket	Tilskuddsmottaker UH	Beløp	Tilskuddsmottaker eier/nettverk	Beløp	Tilskudd koordinator	Beløp
Regional ordning	Barnehagen som pedagogisk virksomhet	UiT - Norges arktiske universitet Nord-Norge	302 359	Sør-Varanger kommune og Villaveien barnehage	110 000	Nei	0
Regional ordning	Inkluderende barnehagemiljø	UiT - Norges arktiske universitet Nord-Norge	242 616	Måsøy og Loppa kommune	156 660	Nei	0
Regional ordning	Kommunikasjon og språk	Samisk høgskole	356 787	Kautokeino kommune inkl. privat barnehage	94 000	Nei	0
Regional ordning	Inkluderende barnehagemiljø	UiT - Norges arktiske universitet Nord-Norge	306 689	Private barnehager Alta	206 200	Nei	0
Regional ordning	Inkluderende barnehagemiljø	Høgskolen i Innlandet - SePu	508 965	Longyearbyen lokalstyre	110 000	Nei	0
Regional ordning	Barns språk og språkstimulering	UiT - Norges arktiske universitet Nord-Norge	406 789	Storjord kommune	62 000	Nei	0
Regional ordning	Barns medvirkning i barnehagens planleggings- og vurderingsarbeid	UiT - Norges arktiske universitet Nord-Norge	412 549	Lyngen kommune	62 000	Nei	0
Regional ordning	Et inkluderende barnehagemiljø, samt innarbeide temaet systematisk observasjon for å sikre barn et trygt og godt barnehagemiljø	UiS - Universitetet i Stavanger - Læringsmiljøsentret	664 249	Tromsø kommune	626 300	Ja	180 000
Regional ordning	Temaet for tiltaket er ledelse. Tiltaket er planlagt over 3 faser der fase 1 og 2 har hatt hovedfokus på ledelse av organisasjon og avdelingsledelse. Dette fokuset vil fortsette i fase 3, men ledelse av barnegrupper vil også få fokus i fase 3	UiS - Universitetet i Stavanger - Læringsmiljøsentret	696 229	IBID - Private ideelle barnehager Tromsø	790 250	Ja	163 000
Regional ordning	Barns språk og språkutvikling med vekt formidling gjennom litteratur, sang og drama	UiT - Norges arktiske universitet Nord-Norge	334 789	Nordreisa kommune	95 000	Ja	30 000
Regional ordning	Inkluderende barnehagemiljø der vi har fokus på: - Psykososialt barnehagemiljø - Relasjonskompetansen-voksenrollen, foreldremedvirkning, barns medvirkning og lek	UiT - Norges arktiske universitet Nord-Norge	308 880	Senja og Sørreisa kommune inkl. private barnehager	280 000	Ja	100 000
Desentralisert ordning	Vurdering - elevmedvirkning og egenvurdering, Fysisk aktive elever i undervisning, Mer bruk av engelsk i skolehverdagen	UiT - Norges Arktiske universitet	120 960	Ekrehaugen skole	17 200	Nei	0
Desentralisert ordning	Motivasjon og mestring gjennom praktisk og variert undervisning med høy grad av elevmedvirkning.	UiT - Norges Arktiske universitet	390 720	Lyngen kommune	60 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Bedre TPO gjennom utforskende, praktisk og variert undervisning med høy grad av elevmedvirkning med vekt på motivasjon og mestring jf. st.meld 34. Utvikle bedre systematikk i å følge med på elevers utvikling og å sette inn evidensbaserte tiltak/intensiv opplæring tidlig slik at alle elever opplever deltakelse i fellesskapet.	UiT - Norges Arktiske universitet	436 080	Nordreisa kommune	48 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Praktisk, utforskende, variert og tilpasset undervisning med vekt på regning i alle fag jf. St.meld 34	UiT - Norges Arktiske universitet	261 840	Indre Kåfjord barne- og ungdomsskole	17 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Motivasjon og mestring gjennom bedre tilpasset opplæring i fellesskapet.	UiT - Norges Arktiske universitet	345 600	Storjord kommune	38 400	Nei	0

Desentralisert ordning	Veilederteam - lederstøtte gjennom veiledning av skoleledelsen og utviklingsgrupper, også at alle ansatte får en faglig oppdatering på skolens valgt tematikk og hva som ligger i begrepet profesjonsfaglig fellesskap	UiT - Norges Arktiske universitet	150 000	Region Nord-Troms v/Lyngen	31 750	Ja, ett tilskudd som dekker alle tiltak i Nord-Troms	250 000
Desentralisert ordning	Montessorilæreplanen - læreplananalyse	UiT - Norges Arktiske universitet	410 880	Montessorinettverk Troms	490 000	Ja	15 000
Desentralisert ordning	Videreføring av arbeid med implementering av kommunens kvalitetsutviklingsplan for 2021-2025. Veilederteam.	UiT - Norges Arktiske universitet	150 000	Tromsø kommune	31 750	Ja, ett tilskudd som dekker alle Tromsøs tiltak	300 000
Desentralisert ordning	Videreføring av arbeid med implementering av kommunens kvalitetsutviklingsplan for 2021-2025. Laget rundt barnet og Livslang læring.	UiS- læringsmiljøsentret	560 300	Tromsø kommune	1 105 000		0
Desentralisert ordning	Videreføring av arbeid med implementering av kommunens kvalitetsutviklingsplan for 2021-2025 - veiledning av 5 skoler etter behov	UiS- læringsmiljøsentret	554 500	Tromsø kommune	163 350		0
Desentralisert ordning	Tema 1. Utvikle ledernes kompetanse i å lede analysearbeid ved egen skole. Pedagogisk analyse blir vektlagt Tema 2. Utvikle ledernes og lærernes kompetanse i å forstå og utvikle skolens inkluderende praksis med kap 10-12 i Ny opplæringslov som utgangspunkt Tema 3. Styrke ledernes kompetanse i deres arbeid med systematisk skoleutvikling over tid. Herunder ligger blant annet lokale utviklingsplaner, veiledningskompetanse og kollegaveiledning.	UiT - Norges Arktiske universitet	0	Senja Sørreisa	181 750	Ja	181 750
Desentralisert ordning	Utviklingsledelse i profesjonsfellesskap. vurdering, medvirkning.	HINN	368 410	NTG Tromsø	80 000	Ja	80 000
Desentralisert ordning	Trygt og godt læringsmiljø med hovedvekt på inkluderende praksis, læreplanforståelse og lesing.	NTNU- Skriventeret	1 033 200	Midt-Troms	560 000	Ja	300 000
Desentralisert ordning	Tenkende klasserom og tilpasset opplæring/inkludering/ITO	UiT - Norges Arktiske universitet	274 560	Gratangen	76 000	Nei	0
Desentralisert ordning	"Regning som grunnleggende ferdighet i alle fag. • Hvordan kommer dette tilsyne i LK – 20 • Hvordan kommer dette til uttrykk/Hvordan kan det integreres i alle fag? • Samanhang med elevaktiv undervisning. • Sett opp mot eksamen. Regning og vurdering, og sammenhenger: • Hvordan blir resultatene brukt • Hvem vurderer resultatene, er det matteleerere eller andre? • Hvordan kan resultatene anvendes i videre arbeidet? • Vurdering- vurderingsformer i lys av LK20 Forankring i langsiktig plan DeKomp 2022-2025: Tidlig innsats – bruke resultater for å tilrettelegge for at elevene når sine potensial for læring • Tilpasset opplæring og prosessarbeid i kunnskapsutvikling."	UiT - Norges Arktiske universitet	473 840	Vadsø kommune	0	Nei	0
Desentralisert ordning	De prioriterte temaene for kompetansetiltaket er forankret i følgende prioriterte områder i langsiktig plan for DeKomp (2022-2025) Alle har et godt og inkluderende læringsmiljø (1): Barn og unge som har behov for det, får hjelp tidlig slik at alle får utviklet sitt potensial (2) Lokale prioriteringer: Berlevåg: Inkludering i fadelt og flerkulturell skole med fokus på lese-, regne- og skrivekompetanse som grunnleggende ferdighet. Herunder begynneropplæring og overganger fra 1.-4., 5.-7. og 8.-10. Båtsfjord: Psykososialt læringsmiljø Tana: Sosial, faglig og kulturell inkludering med fokus på språk og lesing. Sør-Varanger: Språk- og leseopplæring Nesseby: Videreføring av satsning fra oppfølgingsordningen på språk- og leseopplæring Vardø: Inkluderende og psykososialt læringsmiljø (sosialt, faglig og kulturelt)	Senter for praksisrettet utdanningsforskning (SePU), Universitetet i Innlandet	67 505	RSK Øst-Finnmark	0	Nei	0
Desentralisert ordning	"Sektormålene for skole utgjør rammene for kompetansetiltakene i Altaskolen: • Alle har et godt og inkluderende læringsmiljø • Tilpasset opplæring □ Fellesskapende didaktikk □ Læringsmiljø"	UiT - Norges Arktiske universitet	690 720	Alta kommune	400 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Kartlegge ansattes tradisjonskunnskaper og implementere en praksis/undervisning, i alle fag, basert på samisk tradisjonskunnskap, opplæring og oppdragelse, som skal bidra til utvikling av elevenes grunnleggende ferdigheter	Samisk høgskole	376 315	Tana kommune	0	Nei	0
Desentralisert ordning	Tema: Aktiv utforskende klasserom, jf. LK20 – klasseledelse.	UiT - Norges Arktiske universitet	421 440	Porsanger kommune	95 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Tiltaket vil ha fokus på økt læreplanforståelse blant lærere, ledere og eiere. Videre vil vi satse mer på tilpasninger rettet mot den enkelte elev. Dette omhandler typer tilpasninger som gjelder alle barn: barn med adferdsutfordringer, psykisk helseutfordringer, ufrivillig skolefravær, faglige utfordringer og klasseledelse. Gjennom målene for sektor, kartlegginger gjort blant ansatte og elever ved Hammerfestskolen og kommuneplaner, står det klart at målene for skolene i Hammerfest vil være å utvikle en praksis for hvordan man på best mulig måte, og tidligst mulig, møter barn og unge som har det vanskelig på skolen. Ved å se på ledelse, ved hver enkelt skole og i kommuneadministrasjonen, vil vi søke å finne hvordan vi strukturelt kan rigge oss best mulig for dette arbeidet. Gjennom økende og helt nødvendig behov for å arbeide tverrfaglig og i nettverk, må vi også utvikle samarbeidskompetansen, samarbeidskulturen og samarbeidsledelsen blant ansatte ved skolene, i hjelpesystemet og i kommuneadministrasjonen.	UiT - Norges Arktiske universitet	506 880	Hammerfest kommune	250 000	Nei	0
Desentralisert ordning	Begynneropplæring og leseopplæring sett i sammenheng med læringsledelse og tilpasset opplæring	UiT - Norges Arktiske universitet	421 440	Gamvik kommune	90 860	Nei	0
Desentralisert ordning	Utdanningspedagogikk og spesialpedagogikk sett fra både norsk lowerks perspektiv og innenfor IBs Approaches to Teaching og Approaches to Learning perspektiv. Approaches to Learning er tverrfaglige ferdigheter som kategoriseres innenfor fem underkategorier: sosiale ferdigheter, kommunikasjonsferdigheter, forskningsferdigheter, selvledelsesferdigheter, og tenkeferdigheter. Approaches to Teaching har også fem underkategorier: basert på utforskende læring og elevmedvirkning, konseptbasert, utvikling av gode relasjoner i klasserommet for å støtte undervisning, bruk av lokale og globale resurser, og bruk av effektiv differensiering til å møte individuelle behov.	Universitetet i Sørøst-Norge	1 811 000	Nettverk for internasjonale skoler	0	Nei	0
Regional ordning	Språk og kommunikasjon	UiT - Norges arktiske universitet Nord-Norge	276 375	Gamvik og Porsanger kommuner	170 000		0
Regional ordning	Inkluderende barnehagemiljø	Høgskolen i Innlandet - SePU	386 314	RSK Øst-Finnmark	52 000		0

Kompetanseløftet	RSK Øst-Finnmark, Implementering av støttesystemer	Senter for praksisrettet Utdanningsforskning (SePu), Høgskolen i Innlandet	1 733 833	RSK Øst-Finnmark v/ Vadsø kommune	300 000	Nei	0
Kompetanseløftet	Alta kommune, barnehagene + hjelpetjenestene, Inkluderende barnehagemiljø. Livsmestring og helse.	UiT-Norges Arktiske Universitet	258 240	Alta kommune	235 000	Ja	50 000
Kompetanseløftet	Alta kommune (skolene), UiT og RSK Vest-Finnmark, Fellesskapende didaktikk Læringsmiljø	UiT-Norges Arktiske Universitet	281 760	RSK Vest-Finnmark V/Vadsø kommune	300 000	Ja	50 000
Kompetanseløftet	Region Nord-Troms, Trygt og godt læringsmiljø for å forebygge sosiale, emosjonelle og læringsvansker – gjennom en traumeinformert praksis.	UiT-Norges Arktiske Universitet	837 453	Nord-Troms V/ Lyngen kommune	58 333	Nei	0
Kompetanseløftet	Tromsø kommune, Organisasjon og struktur • Laget rundt barnet • Fagspesifikk kompetanse innen individuelt tilpasset opplæring	UiT-Norges Arktiske Universitet	875 000	Tromsø kommune	245 433	Ja	375 000
Kompetanseløftet	Region Sør-Troms, Kollektiv kompetanseutvikling gjennom å forstå, møte og forebygge sosioemosjonelle vansker gjennom en traumeinformert praksis	UiT-Norges Arktiske Universitet	841 451	Region Sør-Troms v/Harstad	145 833	Nei	0
Kompetanseløftet	Region indre Midt-Troms, Tema for det fjerde året i kompetanseløftet, er å etablere og utvikle et støttesystem for barnehage og skole. Dette er en videreføring av de to kompetansetiltakene, «språkvansker, lese- og skrivevansker» og «nevroutviklingsforstyrrelser og adferdsvansker» som startet høsten 2023.	NTNU- Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	1 502 916	Region indre Midt-Troms v/Målselv kommune	551 839	Ja	400 000
Kompetanseløftet	Senja og Sørreisa, Adferdsvansker, eks. normbrytende adferd, diagnoser m.m. Psykisk helse, eks. Ufrivillig skolefravær, angst, depresjon, traumer osv. Individuell tilrettelagt opplæring vs. Tilpasset opplæring (tidligere: Spesialundervisning vs tilpasset opplæring	UiT-Norges Arktiske Universitet	432 167	Senja og Sørreisa kommune v/senja kommune	175 833	Ja	395 000
Kompetanseløftet	Karlsøy kommune, Temaene for kompetansetiltakene i 2025/2026 for barnehage, SFO, skole og helsestasjon inkluderer språk og språkutvikling med fokus på flerspråkighet, inkluderende praksis, psykisk helse, samt individuell tilrettelagt opplæring. For ledere i helse, skole og barnehage er det behov for å utvikle samarbeidsstrukturer og samordning av tjenester, med fokus på ledelse, organisasjonsutvikling og tverrfaglig samarbeid. Disse tiltakene er lokalt forankret gjennom KOSIP, ung-data, samarbeidsmøter og kartlegginger, og vil styrke de ansattes evne til å fremme et inkluderende oppvekstmiljø.	UiT-Norges Arktiske Universitet	535 073	Karlsøy kommune	247 833	Ja	260 000

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Viser til oppgave 5.1.2.3 i hovedinstruksen. Statsforvalteren skal vurdere hvordan deres innsats bidrar til å støtte kommunene i oppfølgingsordningen i deres utviklingsarbeid og vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Oppfølgingsordningen uttrekk 2022

Etter Statsforvalterens vurdering har kommunene som deltar i oppfølgingsordningen fra uttrekk 2022 i Troms og Finnmark arbeidet godt med å øke læringsutbyttet og bedre læringsmiljøet hos elevene i kommunene. Vi viser her til rapporteringspunkt 3.1.7.1.2.1.

For kommunene handler det både om å utvikle gode systemer på skoleeier-, barnehage- og skolenivå, samt å få til gode prosesser som bidrar til kvalitetsutvikling i hele kollegiet. Stadig fokus på kvalitet har bedret deltakerkommunenes systematiske oppfølging av grunnskolepoeng, nasjonale prøver og elevundersøkelsen. Statsforvalteren får rapport fra kommunene og veilederne om at vår tette oppfølging i denne prosessen gir trygghet og forutsigbarhet. De sier at det styrker deres systematiske arbeid med kvalitet i egne skoler.

Kommunene har fått veiledning av UH gjennom UiT Norges arktiske universitet, Nord Universitet, Universitetet i Innlandet og Samisk Høgskole om kvalitetsarbeid innen språk, lesing, regning, profesjonsfelleskap og læringsmiljø. Erfarne skoleeiere og skoleledere har veiledet kommunene i å styrke sine systemer og internkontroll, og de har gitt veiledning til nye skoleledere.

Statsforvalteren erfarer at økonomiske virkemidler i ordningen gjør at kommunene kan prioritere frikjøp av utviklingskoordinatorer, teamledere og utviklingsgrupper i skolene. Dette bidrar til å øke kapasiteten til utviklingsarbeid i skolene som rekker helt inn i klasserommene, noe som er en viktig målsetting i oppfølgingsordningen. Vi vurderer at det konkrete nettverksarbeidet i skolene er en viktig faktor for å få positive resultater.

Samtidig ser vi at flere av våre kommuner fortsatt har utfordringer med bemanning og vanskeligheter med å rekruttere på både lærer-, leder- og skoleeiernivå, og vi ser at dette kan være årsaker til at målene om godt læringsmiljø og læringsutbytte ikke oppnås fullt ut. Rekrutteringen til kommunalledere på oppvekstfeltet og skoleledere har bedret seg noe i 2025.

For å kunne vurdere med sikkerhet hvorvidt tiltakene i kommunene har bidratt til bedring i læringsmiljø og læringsutbytte, er det nødvendig å se på resultater over tid og man bør se på resultatene over lengre tid enn to til tre år.

Oppfølgingsordningen uttrekk 2025

Statsforvalteren arbeider også i dette uttrekket svært tett på kommunene og veilederne. Vi deltar på fysiske veiledningssamlinger i alle kommunene, og også i en del av veiledninger via teams. Statsforvalteren har hjulpet kommunene å finne veiledere i UH og i praksisfeltet som passer for deres spesifikke behov. De kommunene som har fortsatt i oppfølgingsordningen fra 2022, har fått godkjent av Udir og Statsforvalteren å ha en mer fleksibel forfase høsten 2025. Dette gjør at kommunene har kunnet fortsette med tiltak de har identifisert tidligere i kvalitetsarbeidet. Statsforvalteren er positiv til at oppfølgingsordningen utvikler seg i en retning der vår lokale kunnskap om kommunene, gjør at vi bedre kan bidra til målrettet arbeid med kvalitet i grunnopplæringen.

Håndhevsordningen (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

I årsrapporten skal statsforvalterne rapportere om håndhevingsordningen knyttet til skolemiljø. Rapporteringen skal omfatte følgende punkter for 2025:

- Antall meldinger om skolemiljø mottatt
- Antall vedtak fattet
- Utfallet av vedtakene
- Grunnlag for avvisning i vedtakene
- Eventuelle særlige grunner for å behandle saken
- Saksbehandlingstid
- Vedtak som konkluderer med brudd på regelverket
- Oppfølging av vedtakene

Statsforvalteren vil motta et eget skriv med nærmere beskrivelse av hvordan rapporteringen skal gjennomføres.

Antall meldinger om skolemiljø mottatt i perioden 01.01-31.12.2025 er 217. Dette er det største antall meldinger vi har hatt siden håndhevingsordningen ble innført.

Vi har fattet 167 vedtak der vi har gjort vurdering om skolene har oppfylt plikten til å sette inn tiltak og lage en tiltaksplan. 14 av sakene vi har fattet vedtak i er saker som kom inn sent i 2024.

I 128 av vedtakene har vi kommet fram til at aktivitetsplikten er brutt. I 25 av disse vedtakene har vi satt inn egne tiltak som skolene skal gjennomføre og i de resterende har vi fulgt hovedregelen om å be skolen om å sette inn tiltak. I 39 av sakene har vi kommet fram til at skolene har oppfylt plikten til å sette inn tiltak og til å lage en skriftlig plan.

Vi har avvist 15 saker. Grunnlag for avvisning har vært at det er under fem dager siden saken har vært tatt opp med rektor. I noen saker har eleven sluttet på skolen underveis i vår behandling og sakene har da blitt avvist.

Vi har ikke behandlet noen saker i 2025 som følge av at det var særlige grunner til å behandle dem, selv om vilkårene for avvisning var oppfylt.

47 saker som ble meldt til oss ble trukket av melder. Dette var saker der de ikke hadde vært i kontakt med rektor først og de ønsket selv å kontakte skolen for å forsøke å få til en aktivitetsplan. I disse sakene veileidet vi melder på at dersom de meldte fra til skolen og det ikke ble tatt tak i innen fem dager, så kunne de melde sak på nytt.

Saksbehandlingstiden for vedtakene vi gjorde i 2025 er 30 dager i snitt. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er den samme for vedtak der vi har konstatert brudd på pliktene til å sette inn tiltak og skriftlig plan og vedtakene der vi har konstatert at skolen har oppfylt pliktene.

I vedtak der vi pålegger skolene å sette inn tiltak, setter vi en frist for når de skal redegjøre for at vårt vedtak er oppfylt. Saksbehandler følger opp sine vedtak og gjennomgår skolenes tilbakemelding opp mot vårt vedtak. Som del av vår oppfølging sjekker vi ut med melder om det skolen melder tilbake stemmer, før vi avslutter saken. Dersom vi kommer fram til at skolene ikke har oppfylt vårt vedtak, sender vi brev til skoleeier og skolen der vi varsler at vi vil vedta tvangsmulkt om de ikke innen en kort frist kan godtgjøre at vedtaket er oppfylt. Vi tilbyr også skoleeier og skolen møte slik at vi kan ha dialog om hva som mangler av gjennomføring av vårt vedtak. Skoleeier ønsker disse møtene og vi erfarer at etter et slikt møte, så klarer skolen og kommunen å oppfylle vårt vedtak. I 2025 gjorde vi vedtak om tvangsmulkt i en sak og denne løp i fem dager før vedtaket ble gjennomført og mulkten stanset.

Vi opplever at endringene som ble gjort i ny opplæringslov har gjort håndhevingsordningen bedre. Fokuset er mer rettet mot det som kan hjelpe eleven til å oppleve et trygt og godt skolemiljø framover, istedenfor å gjøre vurderinger av delplikter som ikke ble oppfylt i forkant av at saken ble meldt. Dette har målrettet arbeidet og har også bidratt til kortere saksbehandlingstid. Vi ser at mangler ved undersøkelsesplikten har stor betydning for om skolen har klart å sette inn egnede og tilstrekkelige tiltak. Selv om vi ikke gjør en selvstendig vurdering av om denne plikten er oppfylt, så påpeker vi i mange saker at her er manglende undersøkelse årsaken til at skolen ikke har klart å sette inn gode tiltak. I tråd med Udirs veileder om vår behandling av håndhevingssaker, pålegger vi heller skolen å undersøke saken bedre selv framfor å be skolene om ytterligere opplysning av saken gjennom å gjøre undersøkelser. Dette vil forsinke saksbehandlingen og skolene er uansett den som må gjennomføre disse undersøkelsene før de kan sette inn gode tiltak.

Vi opplever at sakene har økt i kompleksitet og at det er et økende antall elever som ikke klarer å gå på skolen. Vi ser en nær sammenheng mellom skolenes arbeid med individuell tilrettelegging og skolemiljø. I mange av sakene er det store mangler med skolenes arbeid med individuelt tilrettelagt opplæring som igjen sterkt har påvirket elevens mulighet til trivsel, læring og inkludering. Årsaken vil da ligge i manglende tilrettelegging, men konsekvensene er at eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø. I disse sakene veileder vi både melder og skolen om rettigheter og plikter i kapittel 11, men sakens karakter er også slik at vi må gjøre vedtak om elevens rett til trygt og godt skolemiljø.

Vi opplever at foreldre er fornøyd med ordningen og vi får ofte tilbakemelding om at endring til det bedre skjedde etter av i kom inn i saken. Vi har kun hatt en klage på våre vedtak i 2025 og vårt vedtak ble stadfestet av Udir. Ordningen kan virke krevende, men vi mener den er et svært viktig virkemiddel for å sikre elever retten til trygt og godt skolemiljø. Vi ser at økende press på kommuneøkonomi fører til kutt i skolesektoren, og flere skoleledere melder om at presset på ressurser fører til at de ikke klarer å ivareta elevenes rettigheter på viktige områder. I en slik situasjon oppleves det som både viktig og givende å jobbe med en ordning som kan utgjøre en forskjell for den enkelte elev.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift per 31.12.2025.
- Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet.
- Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2025.	14.0
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2025.	22.0
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	4.0
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på reindriftsområdet.	5.5
Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	10.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2025 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	8.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2025 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	2.5

Antall årsverk reindrift inkluderer 4 midlertidige ansatte som jobber med restanseprosjektene

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)
Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet rutinebeskrivelse for kontinuerlig ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

Norge Digitalt samarbeidet har fått et nytt mandat i 2025, som vi må jobbe innenfor. Forhåpentligvis vil årsrapporteringen dette nye mandatet legger opp til, belyse de utfordringer vår region har mtp. kartlegging. Samarbeidet fungerer greit, men Fylkesgeodatautvalget sliter med å få på plass en leder. Dette kunne gjerne vært lagt til som en oppgave for embetsledelsen hos Statsforvalteren.

AR5 oppdateres jevnlig av kommunene, og i 2025 har 25 kommuner oppdatert AR5. 24 av kommunene oppdaterte AR5 via AR5 WEB. Totalt ble det oppdatert i underkant av 2000 daa.

NIBIO har gjennomført periodisk ajourhold av 6 kommuner i 2025.

Det er tre reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	2	0	39

Når det gjelder rutinebeskrivelser, så er dette tall som er svært usikker. Det er basert på tall fra en anonym spørreundersøkelse, hvor ikke alle kommuner svarer. Og undersøkelsen er fra 2024.

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)
Rapportere på

Rapportere om bruk av anmeldelser.

I 2025 er det ikke saker på Landbruks- og matdepartementets område av en slik alvorlighetsgrad at saken er anmeldt. Vi har hatt kontakt med to kommuner som har vurdert anmeldelse i forbindelse med behandling av produksjonstilskudd, og veiledet disse kommunene.

Utteksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)
Rapportere på

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

Statsforvalteren har god kontakt med Mattilsynet, og vårt inntrykk er at Mattilsynet har god kontakt med kommunene. Vi har 2 årlige møter med Mattilsynet, der vi kontrollerer om alle saker Mattilsynet har i vår region, er oversendt. Samarbeidsavtalen er naturlig tema i disse møtene. Vi har ikke funnet noen uoverstemmelser enda. Vi har i våre rutinebeskrivelser og årshjul, et punkt om å minne på kommunen om å oversende utfallet av søknader om produksjonstilskudd til Mattilsynet, der Mattilsynets har oversendt vedtak. Påminnelsen sendes via epost etter at vedtakene om produksjonstilskudd er

fattet. Vi har for øvrig tett kontakt med Mattilsynet i konkrete saker.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)			
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avviking)	1	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	1	1	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)			
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3			

Vårt system har registrert tre saker i 2025. Saken som gjelder helt eller delvis avviking er ikke ferdig behandlet av kommunen.. Saken har pågått over år, siste rapport fra Mattilsynet er fra januar 26. En sak fra 2025 med dyrehold er ferdig behandlet, den er vurdert til ikke vanlig jordbruksproduksjon. Vi har enda en sak som er varslet i februar 26. Der er det ikke søkt PT på dyreholdet, kun areal.

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	7	7	7	7

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avviking av pelsdyrproduksjon.

Troms og Finnmark hadde en pelsdyrfarm, den er nå avviklet og alle tilskudd er utbetalt

Kompensasjon og erstatninger etter avviking av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlede saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Presaksbehandling for erstatning etter avviking av pelsdyrhold	1	0	0	1
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	1	0	0	1
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	0	0	0	0
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avviking av pelsdyrhold	0	0	0	0

Reindriftsforvaltning (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for prosjektet "Ut på vidda", herunder statsforvalterens arbeid med å promotere prosjektet.

Ut på vidda-programmet (UPV) har det siste året hatt en positiv utvikling. Flere kommuner, fylkeskommuner, frivillige organisasjoner, universiteter, skoler og flere barn og unge kjenner til UPV-tilbudene og dets aktiviteter.

Per desember 2025 er det 13 godkjente reindriftsfamilier som deltar i programmet. De tjenestene som er gitt har blitt godt mottatt av kjøpere og brukere, og det jobbes med å rekruttere flere tilbydere for å i neste omgang kunne rekruttere flere kommuner og skoler.

Det er fortsatt, utfordringer med å sikre faste og forutsigbare oppdrag fra offentlige aktører, hovedsakelig på grunn av svak kommuneøkonomi og manglende kunnskap om tjenestene blant innkjøpere. Samtidig som det er en stor utfordring forbundet med å ha nok tilbydere som kan levere tjenester til de kommunene der tilbyderne bor og driver sitt virke, samtidig som de kan være villige til å levere tilbud til andre kommuner utenfor sitt nærrområde, eksempelvis Oslo.

Programlederen erfarer også at det er utfordringer knyttet til at UPV-tilbydere selv ikke tar kontakt med kommunene for å informere om UPV og hvilke tilbud som kan bestilles. Det er en forventning om at statsforvalteren/programlederen selger tjenestene for kommunene, kjøpere, osv. Bakgrunnen for dette er at kommunene selv sier at de er restriktive med å ta inn i undervisningen kommersielle aktører. At statsforvalteren inviterer til å være med på prosjekt med UPV-tilbydere gir trygghet og er en fordel for å velge å kjøpe disse tjenester.

Videre er det slik at definisjonen av hva «det samiske perspektivet» skal være i den nye læreplanen, er vanskelig for skolene å få tak i. Dette åpner for økte muligheter for reindriftsfamilie i UPV. Gjennom sine tilbud kan de bidra til å gi kunnskapsrike og virkelighetsnære opplevelser om det samiske, til både lærere og elever.

Nettverksbygging mellom UPV-tilbydere er en sentral forutsetning for å styrke tjenestene gjennom utveksling av erfaringer og å bygge kompetanse. Dette vil gi kunnskap om ulike måter å drive tjenestene på, og ikke minst bygge opp samarbeidet både i og utenfor næringen.

I 2025 har flere tilbydere laget prosjekter og søker penger hos ulike samarbeidspartnere, hvor de tilbyr sin kunnskap og sine tjenester til det samiske samfunnet selv og majoritetsbefolkningen. Eksempler på samarbeidspartnere og inntektskilder er Sametinget, fylkeskommuner, utdanningsinstitusjoner, osv.

I regi av kampen mot samehets, kampen for mangfold i samfunnet, inkluderingstiltak og ikke minst Stortingets behandling av rapporten fra Sannhets- og forsoningskommisjonen, åpnes det opp mange muligheter for UPV-tilbydere. Blant annet presenteres flere finansieringsmuligheter av tiltak som bidrar til mer kunnskap om det samiske samfunn, deriblant reindriften.

Programmet har jobbet i år med å synliggjøre UPV- tjenester som et godt tiltak som kan bidra til oppfølgingen av Stortingets behandling av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. I den forbindelse ble Ut på vidda presentert for 13 representanter fra 8 departementer hvor flere departement jobber med forsoningstiltakene.

Programmet "Ut på vidda" har vist seg å være en verdifull ressurs for både reindriftsfamiliene og lokalsamfunnene. Framover er det viktig å få på plass flere gode og profesjonelle tilbydere, samt videreutvikle de etablerte. For å få dette til er det avgjørende med tilstrekkelig finansiering.

I 2026 ønsker programmet å utvide pilotprosjektet ved å ta inn flere kommuner å samarbeide med. Flere av de godkjente tilbydere er allerede i kontakt med nabokommuner for å tilby sine tjenester, i tillegg til at både fylkeskommuner og øvrige kommuner viser interesse og ønsker tjenestene.

Programleder har jobbet i år med å synliggjøre UPV internt i egen organisasjon gjennom tverrfaglig samarbeid med aktuelle prosjekter som embetet forvalter slik som Fyrtårn for barn og unge, rullering av CRPD-konvensjonen som skal inkludere barn med funksjonshemming, uttalelser i samfunnsdelen av kommunenes planarbeid m.m.

I år arrangerte programleder, i samarbeid med Inn på tunet, en felles samling for alle embetes Inn på tunet-kontakter hos UPV-tilbyderen Sami Siida i Alta. Målet for samlingen var å presentere det arbeidet som tilbyderer gjennomfører i samarbeid med Alta kommune under høstens aktiviteter med Alta skolene. Både UPV- aktivitetene og samlingen ble godt omtalt i avisen Sáágat.

Programlederen har tilrettelagt for at tilbyderer av Ut på vidda har møtt opp og fortalt om ordningen og den jobben de selv gjør under møter med Sametinget, departementer, frivillige organisasjoner, og Statsforvalteren i Trøndelag og Statsforvalteren i Nordland sine fylkesvise reindriftskonferanser. Formålet med dette har vært å informere om ordningen og rekruttere nye reindriftsfamilier som kan levere tjenester, kjøpere, bestillere og finansieringskilder av UPV-tjenester.

Programlederen i UPV har et veldig godt samarbeid med UPV-ansvarlige hos Statsforvalteren i Nordland og Trøndelag. Begge fylkene er med på å bidra til både felles aktiviteter og fylkesvise arrangementer.

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

For lowerket som forvaltes av landbruksavdelingen er gevinsten tatt ut. Saksomfanget på husdyrkonsesjonsregelverket er lite, så selv om fagmiljøet på avdelingen er styrket så er fagområdet fortsatt sårbart.

Det er etablert gode rutiner for kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og avløsertilskudd, og regionale miljøtilskudd. Det samme gjelder for eiendomslovgivningen. Det er kontinuerlig og god dialog blant saksbehandlere på ordningene, noe som sikrer ensartet rådgivning, veiledning og praksis.

Reindriftsloven: Gevinsten er tatt ut. Vi har fått bredere kompetanse etter sammenslåingen og mer ensartet forvaltningspraksis. Det har også gitt oss større fleksibilitet. Næringa i Troms opplever at de ikke har den tette oppfølginga fra forvaltningen som de har hatt tidligere.

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.8 i TB)

Rapportere på

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2025.

Se tabeller.

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet	Opphevet/avvist
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	2	0	2	0
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	9	1	8	0
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	0	0	0	0
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0	0	0	0
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	5	0	2	3
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	0	1	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	0	0	0	0
Vedtak i førsteinstanssaker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon (landbrukseiendom) – konsesjonsloven § 9 tredje ledd	0	0	0	0
Vedtak i førsteinstanssaker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense (AS og nullgrense) – konsesjonsloven § 7	0			

For de to sistnevnte (førsteinstans der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon), se tabell 368 - Statsforvalteren som førsteinstans

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Opphevet/avvist	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	2	0	0	2	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	2	1	0	0	0	1	0	0	lagt tvangsgebyr, men ikke innkrevet. Ulovlig omdisponert areal ble tilbakeført.
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	9	1	0	7	0	0	0	1	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven § 12	2	2	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	5	0	0	2	0	0	0	3	I den ene saken som ble avslått, ble innvilget av kommunen senere med vilkår om personlig boplikt. I den andre saken har kommunen satt frist.
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar (landbrukseiendom) - konsesjonsloven § 9	0	0	0	0	0	0	0	0	Ingen klagesaker i 2025, pga førsteinstans
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	0	1	0	0	0	0	0	Vilkår: Tillyfying ved senere tidspunkt
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	0	0	0	0	0	0	0	0	Ingen kommuner med nedsatt konsesjonsgrense
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	1	1	0
Hytte ol.	0		
Forretn., kontor, industri	0		
Off./priv. tjenesteyting	0		
Andre byggeområde	0		
Skogplanting	0		
Samferd. og tekn. infrastruktur	0		
Grønnstruktur	0		
Golf	0		
Forsvaret	0		
Andre landbruksformål	0		
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0		

0,9 daa innmarkesbeite til boligomt

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet	Avvist
Vedtak	2	2	0	0
Påklaget til Landbruksdirektoratet	1	1	0	0

Vi har i tillegg en sak om driftsenhet, hvor det ble fattet vedtak i 2024. Denne ble påklaget til Landbruksdirektoratet, og de stadfestet vår avgjørelse i januar 2025. Det ble deretter satt fram begjæring om omgjøring av vårt vedtak, som ikke førte frem.

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	2	0	0	0	2
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0				
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	2	0	0	0	2
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0				

Begge de rapporterte sakene gjaldt samme sak, hvorav saken første gang ble sendt tilbake til kommunen for ny behandling. Siste gang saken ble omgjort, ble vårt endelige vedtak begjært omgjort av kommunen. Landbruksdirektoratet fant ikke grunnlag for å omgjøre Statsforvalterens vedtak.

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	0				

Statsforvalteren har ikke hentet inn saker fra kommunene i 2025.

Nydyrking av myr - utfall av søknader i første- og klageinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Søknader i alt	Innvilget i alt	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Innvilget som følge av at myr er eneste dyrkingsressurs	Innvilget som følge av ivaretagelse av særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn	Innvilget som følge av tap av andre produksjonsarealer	Søknader om dispensasjon for å nydyrke myrarealer avslått	Opphevet/avvist	Merknad
Søknader i førsteinstans om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0								
Utfall av søknaden i klagesaker om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0								

Statsforvalteren har ikke oversikt over disse tallene. De vil fremkomme i KOSTRA rapporteringen fra kommunen. Når fagsystemet AGROS genererer rapporter, så kan vi kanskje hente tall derfra. Men det bør være unødvendig, da dette er KOSTRA tall som kan hentes fra SSB.

Nydyrking av myr - størrelse på arealene som er omsøkt

Betegnelse på rapporteringskrav	Omsøkt i alt	Omsøkt areal dyp myr	Omsøkt areal grunn myr	Innvilget myrareal i alt	Innvilget areal dyp myr	Innvilget areal grunn myr	Avslått myrareal i alt	Avslått myrareal dyp myr	Avslått myrareal grunn myr
Informasjon om omsøkt myrareal	0			0			0		

Statsforvalteren har ikke oversikt over disse tallene. De vil fremkomme i KOSTRA rapporteringen fra kommunen. Når fagsystemet AGROS genererer rapporter, så kan vi kanskje hente tall derfra. Men det bør være unødvendig, da dette er KOSTRA tall som kan hentes fra SSB.

Nydyrking av myr - ferdiggodkjent nydyrket myrareal

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker der nydyrking av myrareal er gjennomført og arealet er ferdiggodkjent	Ferdiggodkjent myrareal i alt	Ferdiggodkjent areal dyp myr	Ferdiggodkjent areal grunn myr
Informasjon om ferdiggodkjente saker		0		

Statsforvalteren har ikke oversikt over disse tallene. De vil fremkomme i KOSTRA rapporteringen fra kommunen. Når fagsystemet AGROS genererer rapporter, så kan vi kanskje hente tall derfra. Men det bør være unødvendig, da dette er KOSTRA tall som kan hentes fra SSB.

Odelsfrigjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker i alt	Samtykke til odelsfrigjøring gitt	Avslag på søknad om odelsfrigjøring	Avvist	Merknad
Saker om odelsfrigjøring	0	0	0	0	

Statsforvalteren som førsteinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget	Avslått	Innvilget på vilkår
Vedtak som førsteinstans i saker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon (landbrukseiendom) – konsesjonsloven § 9 tredje ledd	11	8	3	0
Vedtak som førsteinstans i saker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense (AS og nullgrense) – konsesjonsloven § 7	0	0	0	0

Vi har ikke kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense.

Det todelt målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på
Rapporter på status i forvaltningen av det todelt målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Det todelte målet for rovviltpolitikken og geografisk differensiering er krevende i fylkene Troms og Finnmark, også kjent som region 8. Region 8 har ikke bestandsmål for ulv, men det forventes fortsatt innvandring av ulv med finsk-russisk opprinnelse. Bestandsmålene for jerv og gaupe er nådd, mens målet for bjørn ikke er oppnådd og ligger langt frem i tid. For bjørn er tydelig differensiert forvaltning avgjørende for å hindre etablering av hunnbjørner i beitedyrprioriterte områder.

Rovviltneemnda i region 8 (Troms og Finnmark) er i slutfasen med rullering av forvaltningsplanen for rovvilt, men arbeidet har stoppet opp på grunn av manglende ressurser.

Regionale bestandsmål

I henhold til rovviltforskriften § 4 bokstav h er målene:

Gaupe: 10 årlige ynglinger (4 i Finnmark)

Jerv: 10 årlige ynglinger (3 i Finnmark)

Bjørn: 6 årlige ynglinger

Bestandsstatus gaupe

Gjennomsnittlig er det registrert 10,2 familiegupper de siste tre årene. Bestanden er nær bestandsmålet samlet sett, men under delmålet i Finnmark og over delmålet i Troms.

Bestandsstatus jerv

Det er i snitt registrert 12 ynglinger de siste tre årene, altså over bestandsmålet. Ynglingene er under delmålet i Troms og over delmålet i Finnmark.

Bestandsstatus brunbjørn

I 2024 ble det påvist 76 bjørner i regionen, hvorav 35 hunnbjørner. Antall beregnede kull var 3,3. De fleste bjørnene ble påvist i Anárjohka–Karasjok og Sør-Varanger. I indre Troms ble kun fem individer registrert.

Ulv

Det ble ikke påvist valpekull i region 8 i 2025. Målet om ingen ynglinger er per i dag oppnådd. Det ble ikke dokumentert familiegupper eller revimarkerende par vinteren 2024–2025, men tre finsk-russiske tisper ble registrert i Sør-Varanger.

Bjørn

Differensiert forvaltning har i stor grad skilt bjørn fra sauebeite og reinens kalvingsområder. Bestanden må bygges opp innenfor A-områdene, der konflikten er minst. Etablering av binner i B-områder er uforenlig med dyrevelferd og bærekraftig beitenæring. Det er derfor nødvendig med lisensfelling og lav terskel for skadefelling av binner i B-områdene.

Jerv

Jerv og sau bør i størst mulig grad holdes adskilt. Det er også viktig å skjerme kalvingsområder for rein, samt sentrale vinterbeiter for rein. Et begrenset A-område for jerv vil kunne redusere skader på beitedyr ved at jerven dekker mer av næringsbehovet gjennom åtsler og annet vilt.

Gaupe

Soneforvaltningen for gaupe fungerer ikke tilfredsstillende. Gauper i B-områdene gir betydelige tap av sau og rein, og effektivt uttak lar seg ikke kombinere med å nå bestandsmålet.

Vi har høy beredskap gjennom hele året, ettersom det drives sauehold i begge fylker og Troms og Finnmark har om lag 80 % av landets tamrein. Det er tidvis mye oppmerksomhet rundt rovviltskader, men vi vurderer situasjonen som håndterbar. Dialogen med næringene er god, og søknader om skadefelling behandles raskt, ofte innen få timer.

I 2025 var det betydelige tap av sau og lam som følge av bjørn i Sør-Varanger, Porsanger og delvis i Tana. Det ble gitt tillatelser til skadefelling i Sør-Varanger, Tana og Porsanger, og én ung bjørn ble felt i Neiden-området i Sør-Varanger.

Omtrent 91 % av tapt kalv skyldes fredet rovvilt, mens omtrent 77 % av tapte voksne dyr skyldes fredet rovvilt, ifølge ressursregnskapet for reindriften for reindriftsåret 2024-2025. Generelt er utbetaling av erstatning for rein tapt til rovvilt en viktig del av det økonomiske bildet i reindriften. For reindriftsåret 2024/2025 ble det totalt utbetalt 56 836 272 millioner kr til erstatning av rein tapt til rovvilt. Det er likevel et stort sprik mellom hvor mye rein som blir omsøkt tapt til rovvilt og hvor mye som faktisk blir erstattet.

Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.1.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen på landbruks-, natur- og kulturmiljøområdet.

Generelt fungerer ordningene etter intensjonen, og bidrar til å ta vare på både landbruksdrift og kulturlandskap. Tiltakene som er støttet av tilskuddsordningen medvirker til å ta vare på naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift i områdene.

Det er fremdeles utfordringer knyttet til nedgangen i antall bruk, samt ressurser i kommunene, til å forvalte områdene på best mulig måte. De lokale trekker seg litt ut av samarbeidet med kommunen for å forvalte områdene.

I Skardalen i Kåfjord kommune er det fremdeles den eldre generasjonen som er de største ildsjelene, men yngre generasjoner ventes inn, og det bevilges mest penger til skjøtselstiltak. De jobber fremdeles med revidering av forvaltningsplan.

I Skallan-Rå i Kvæfjord kommune er det utskiftninger i lokalt styre og kommuneansatte, som har ført til lite aktivitet i 2025. Kommunen har sendt forvaltningsplan på høring til regional referansegruppe og andre instanser, vi forventer at den er på plass innen utlysning av midlene for 2026.

I Skoltebyen i Sør-Varanger kommune er det fremdeles istandsetting av bygninger og kartlegging av kulturminner og naturverdier som det jobbes med. Refotograferingen kan vi ikke se at ble gjennomført i 2025, slik planlagt. Forvaltningsplanen er fremdeles under utarbeidelse.

Goarahat og Sandvikhalvøya er fremdeles det mest stabile området og har etablert god drift. Kommunen gir tilbakemelding om at det er vanskelig å få til godt oppmøte fra det lokale samarbeidsutvalget, samt at koordinatoren for området skal pensjoneres og det er usikkerhet tilknyttet stillingen videre. Området har revidert forvaltningsplanen for 2026.

Statsforvalteren setter krav om at forvaltningsplan må være på plass før det tildeles full ramme, og holder derfor igjen 100 000 kroner fra hvert område som ikke har dette på plass. Dersom ikke forvaltningsplanen kommer på plass vil midlene omfordres til andre områder.

Den regionale referansegruppa, bestående av statsforvalterens landbruksavdeling og miljøavdeling, fylkeskommunene og Sametinget, har jevnlig møter blant annet for budsjettinnspill, å sikre god rammefordeling, diskutere områdene og aktuelle prosjekter.

Regional referansegruppe har i 2025 oppfordret kommunene til å benytte seg av deres kompetanse, for generell støtte og veiledning i saksbehandling og utvikling av områdene. Kommunene har ikke benyttet seg av denne muligheten i så stor grad som vi hadde ønsket. For 2026 er det planlagt en ytterligere innsats for kontakt og samarbeid med områdene.

Det ble gjennomført en felles samling for alle UKL-områdene i Troms og Finnmark i Skardalen i september 2025. Tilbakemeldingene etter samlingen var svært god, med nyttig faglig påfyll og relasjonsbygging mellom områdene. Det er ønske om å fortsette med denne typen samling. Det planlegges en ny regional samling i 2026 i Goarahat/Sandvikhalvøya, samt besøk av referansegruppa til Skallan-Rå og Skoltebyen.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Bidrar tiltak støttet av tilskuddsordningen til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte?	Tiltakene støtta av tilskuddsordninga medvirker godt til å ta vare på naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift i områdene. I Skardalen har det i noen år vært stillstand i aktivitetene, men det virker å ta seg opp fremover. I Skoltebyen har Tana kommune overtatt ansvaret for å behandle søknader i AGROS. Sør-Varanger kommune skal følge opp UKL området fysisk
Er natur- og kulturmiljøverdiene i områdene styrket eller svekket?	Skallan/Rå: Kommunen har et utkast til forvaltningsplan klart. Vi regner med at planen vi være klar til søknadsomgangen 2026. Skallan/Rå fokusere tilskuddene på kulturmiljø, slik som restaurering av steingjerder og eldre bygninger. Skardalen fokuserer tilskuddene på naturmangfold og skjøtsel av naturtyper. Nye krefter er på vei inn i området. Idlselånden i området går i arv. Goarahat og Sandvikhalvøya har nettopp revidert forvaltningsplanen. Koordinator for området er på vei ut, så her må kommunen se om de kan få erstattet vedkommende. Området fokuserer stort sett på skjøtsel av området. De bruker og mye av tilskuddene på næringsrettede tiltak og formidling. Skoltebyen har fått et nytt forvaltningsregime med at Tana kommune har overtatt ansvaret for å føre søknader i AGROS. Området fokuserer på formidling og skjøtsel. De jobber med å få på plass en forvaltningsplan. Sametinget har restaurert enkelte bygninger i området de siste årene.
Er det positive trender i områdene?	Skallan/Rå jobber med å få på plass en forvaltningsplan som vi regner med er klar før søknadsomgangen åpner for 2026. I Skardalen er nye krefter på vei inn i området, noe som vi håper skal gi ny giv i området. Landbruksrådgiver i kommunen har fått en større stillingsandel for å jobbe med landbrukssaker fremover. Goarahat og Sandvikhalvøya har fått på plass en revidert forvaltningsplan, men må få på plass en ny koordinator i 2026. Og i Skoltebyen er Tana kommune inne for å behandle søknader, slik at kommunen kan fokusere mer på oppfølging av området direkte.
Er det noen spesielle trusler eller utfordringer mot natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift i områdene?	Generelt ser vi at kommunene ikke prioriterer arbeidet med UKL. Og landbruket har generell nedgang i alle områder. I Skallan/Rå har det lokale styret vært i endring. Det har vært litt konflikter i styret, og leder for styret trakk seg. Kåfjord kommune har hatt en landbruksrådgiver i bare 20% stilling de siste årene. Dermed nedprioriteres arbeidet med UKL. Det er og et generasjonsskifte i Skardalen blant ildsjelene. Vi er avhengig av at dette gjennomføres. Koordinator for Goarahat og Sandvikhalvøya blir pensjonist. De må få en ny koordinator på plass, for å kunne håndtere søknadsmengden. I Skoltebyen mangler de fortsatt en forvaltningsplan og et skikkelig lokalt styre. Det er behov for et større lokalt engasjement.
Blir ordningen brukt i næringsutvikling basert på natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift?	Mesteparten av tilskuddene brukes til skjøtsel og drift av områdene. Det er kun Goarahat som har brukt midler til næringsretta tiltak, ca 24 % av ordningen for området.
Finnes det en overordnet forvaltningsplan for området (ja/nei)?	Goarahat og Sandhalvøya har den mest oppdaterte, Skallan/Rå får ferdigstilt sin våren 2026, Skardalen har en gammel plan fra 2008 som behøver en revidering. Skoltebyen mangler noe kartlegging før de kan påbegynne arbeidet med å få på plass en forvaltningsplan.
Fungerer de overordnede forvaltningsplanene/områdeplanene på en hensiktsmessig måte for å prioritere de viktigste tiltakene knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen?	Forvaltningsplanen danner et fundament, men skjøtelsplaner og retningslinjer er mer styrende. Vi oppfordrer kommunene til å utarbeide retningslinjer for søknadene. Goarahat og Sandvikhalvøya UKL-område har dette på plass og det fungerer veldig bra. Det skaper forutsigbarhet for søkerne og gjør behandlingen av søknadene for kommunen enklere.
Fungerer samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå på en tilfredsstillende måte?	Skallan/Rå: Lokalt styre har hatt utskiftninger og vi er usikker på i hvilken grad de fungerer. Skardalen: Kommunen har vært fraværende, pga liten stillingsprosent, men de lokale har likevel opprettholdt aktivitet i området. Goarahat og Sandvikhalvøya: Har fungert godt i flere år. Koordinator har fungert som en sekretær for styret og som en primus motor. Skoltebyen: Stort sett museet og Sametinget som har engasjert seg for arbeidet i området, med forvaltning fra kommunen.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Utgangspunktet for vår interne budsjettfordelingsmodell for driftskapitlet er å bringe embetets budsjett på de ulike fagområdene mest mulig i samsvar med tildelingen på de ulike departementenes fagområder. Det utelukker likevel ikke lokale prioriteringer i tråd med embetets Strategi 2020+ og i særlige tilfeller av saksområder med spesielle utfordringer. Det settes av 2 % av samlet tildeling til lokale prioriteringer.

I budsjetteringen er det nødvendig med et godt samspill mellom driftskapitlet og fagmidler, og målet er god samlet ressursutnyttelse. Vi opplever også at enkelte prosjekter/oppdrag ikke er fullfinansiert, noe som innebærer at utgifter/merforbruket på prosjekter må dekkes av driftskapitlet.

For både driftskapitlet og fagdepartement ser vi en betydelig økning i lønnsutgifter/nivået fra 2024 til 2025. Økningen forklares med at lønnsoppgjøret for både 2024 og 2025 ble utbetalt i 2025, og som følge av dette øker pensjonsutgiftene mellom årene. Videre er det utbetalt et engangsbeløp i forbindelse med lønnsoppgjøret for 2025, og det er utbetalt mer overtid/reisetid i 2025 enn i 2024.

Samlet ressursbruk for driftskapitlet viser en økning på 33,2 millioner kroner fra 2024 til 2025, som tilsvarer en økning på 18 %. Samlet øker lønn og sosiale utgifter med 28 millioner kroner fra 2024 til 2025, og dette skyldes blant annet tiltredelser i nyopprettede stillinger, økt lønnsnivå og mindre vakanser. Antall årsverk økes med 9 fra 2024 til 2025.

Reise- og driftsutgifter øker med 5,2 millioner kroner. Dette knytter seg til blant annet økt kostnadsnivå og økt aktivitet på generell basis. Vi ser spesielt en økning innenfor oppfølgingen av kommuner i ubalanse, reindriftsområdet og arbeidet med beredskap.

Mindreforbruket for driftskapitlet for 2025 er på 2,7 millioner kroner som tilsvarer 1,2 % av samlet tildeling.

Samlet ressursbruk for lønn og sosiale utgifter for fagdepartement viser en økning på 4,7 mill. fra 2024 til 2025, som tilsvarer en økning på 10,9 %. Økningen knytter seg i hovedsak til tildelinger fra Klima- og miljødepartementet, Kunnskapsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet og forklares i økt lønnsnivå.

Vi viser til kommentarer under for nærmere beskrivelse av endringene.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet – Driftskapitlet øker med 1,5 millioner kroner. Alle ressursområdene øker, men den største økningen knytter seg til integrering av innvandrere. Styrking av tilsyn og veiledning til kommunene i integreringsarbeidet er en del av styrkingen embetet fikk i 2025. For fagdepartement er det en mindre endring.

Barne- og familiedepartementet – Driftskapitlet øker med 1,6 millioner kroner og fagdepartement øker med 0,2 millioner kroner. Økningen forklares i stor grad i økt lønnsnivå og mindre vakanser.

Helse- og omsorgsdepartementet – Driftskapitlet øker med 4,4 millioner kroner. De fleste ressursområdene øker, men de største økningene er innenfor tilsyn og klagesaksbehandling og kommunale helse- og omsorgstjenester. Dette er som følge av økt lønnsnivå, mindre vakanser og styrking med et halvt årsverk til restansenedbygging. Fagdepartement reduseres med 1,4 millioner kroner som skyldes en reduksjon for LIS-turnusveiledning, strategisk kompetanseutvikling og Bo trygt hjemme-reformen. For de to sistnevnte forklares nedgangen med en vakant stilling gjennom nesten hele 2025. Stillingen ble besatt helt på slutten av året.

Justis- og beredskapsdepartementet – Driftskapitlet øker med 2,3 millioner kroner. De fleste ressursområdene øker, men den største økningen er innenfor samfunnssikkerhet og beredskap. Dette henger sammen med styrkingen av arbeidet med samfunnssikkerhet, der vi i løpet av 2025 har fått to nye stillinger på plass og vi har startet opp med pilotprosjekt Finnmark. For fagdepartement er det en mindre endring.

Klima- og miljødepartementet – Driftskapitlet øker med 5,6 millioner kroner, som forklares i økt lønnsnivå, mindre vakanser og ny verneområdeforvalter for Lofphavet. Fagdepartement øker med 1,9 millioner kroner som hovedsakelig skyldes økt prosjekttildeling for pukkellaks og styrking av forurensingsarbeidet.

Kommunal- og distriktsdepartementet – Driftskapitlet øker med 4,8 millioner kroner. Ressursområdene klagesaker etter plan og bygningsloven og kommuneøkonomi øker mest, og har en generell økning i lønnsnivå og mindre vakanser. For kommuneøkonomi henger også økningen sammen med den ekstra tildelingen embetet fikk for å følge opp kommuner i ubalanse. For fagdepartement er det en mindre endring.

Kunnskapsdepartementet – Driftskapitlet øker med 2,8 millioner kroner. Alle ressursområdene øker og forklares i økt lønnsnivå, mindre vakanser og økt tildeling til arbeidet med klagebehandling etter ny opplæringslov. Fagdepartement øker med 1 millioner kroner, og dette forklares i økte utgifter til sensur videregående skole, fjernundervisning samisk og innføring av ny opplæringslov.

Landbruks- og matdepartementet – Driftskapitlet øker med 5,7 millioner kroner. Økningen forklares i stor grad med at reindriftsavdelingen har fått ekstra midler til restansenedbygging av merkesaker og arbeid med tilskuddssaker. I tillegg ser vi at alle avdelinger tilknyttet ressursområdet har økt lønnsnivå og mindre vakanser. Fagdepartement øker med 2,6 millioner kroner, og forklares i prosjektmidler til restansenedbygging og reintelling.

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet – Driftskapitlet øker med 4,3 millioner kroner. Økt lønnsnivå og en generell prisøkning på løpende husleieavtaler og lisenser er en stor del av forklaringen. I tillegg gjennomførte vi en embetssamling i 2025 og investerte i hjemmekontorpakker. Vi har ingen fagmidler for Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet.

Andre – Både driftskapitlet og fagdepartement har mindre endring fra 2024 til 2025.

Ressursrapportering

Departement	Driftskapittel 2025	Driftskapittel 2024	Fagdep. 2025	Fagdep. 2024
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	4 444	2 946	4 428	4 320
Barne- og familiedepartementet	9 749	8 165	1 993	1 754
Helse- og omsorgsdepartementet	27 379	22 953	9 317	10 756
Justis- og beredskapsdepartementet	23 651	21 337	1 677	1 573
Klima- og miljødepartementet	32 034	26 389	12 504	10 639
Kommunal- og distriktsdepartementet	19 611	14 835	964	868
Kunnskapsdepartementet	16 562	13 732	14 171	13 164
Landbruks- og matdepartementet	31 678	26 018	2 780	160
Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet	50 983	46 718	0	0
Andre	440	244	429	289
Sum	216 531	183 337	48 263	43 523

Beløpene stemmer med regnskapet. Beløp for driftskapitlet er summen av henholdsvis kapittel og post 1520.01 og 4520.02. Beløp for fagdepartement er summen for lønnskonti i intervallet 5000 - 5899 for alle fagkapittel unntatt 1520.21.

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

For driftskapitlet har vi en samlet tildeling for 2025 på 219 millioner kroner, som er 28 millioner kroner høyere enn for 2024. Dette følger blant annet av helårsvirkning av styrkingen på ti millioner kroner i forbindelse med beslutningen om statsforvalterstruktur fra 2024, styrking av arbeidet med oppfølging av kommuner i ubalanse, styrking av arbeidet med samfunnssikkerhet, styrking av arbeidet med integrering samt ivaretagelse av koordinatorsansvaret for HR-området.

Samlet har denne styrkingen bidratt til å sikre finansiering av eksisterende stillinger og opprettelsen av nye stillinger innenfor disse områdene. Stillingene knyttet til styrkingen av embetet er besatt, og disse vil få helårsvirkning i 2026. Vi har også kjøpt rapporter for oppdatert faktagrunnlag for kommunene våre og gjennomført et prosjekt for økt motstandskraft i Finnmark.

Det tar tid å gjennomføre medvirknings- og rekrutteringsprosesser for ny aktivitet/stillinger, og vi har derfor også brukt midler på ulike kortsiktige tiltak, for eksempel vikariater/engasjementer for restansenedbygging og oppgjør for saldo reisetid/overtid på cirka to millioner kroner, som reduserer behovet for avspasering og dermed styrker saksbehandlerkapasiteten. For å bli mer konkurransedyktig på lønn har vi også lagt inn egne midler i lønnsoppgjøret. Dette som en del av oppfølgingen av tiltaksplan for å rekruttere og beholde.

Vi har hatt høy aktivitet for oppdragene våre i 2025 med en betydelig utadrettet virksomhet med møter, tilsyn og konferanser. Vi har arbeidet videre med våre fire strategiske satsinger som er:

- fyrtårn barn og unge med gode oppvekstsvilkår og gode framtidsutsikter for barn og unge
- styrking av kommunedialogen med mål om sterkere, tryggere og mer bærekraftige kommuner som skal levere gode og stabile tjenester til befolkningen
- bærekraft
- samfunnssikkerhet og beredskap

I planleggingen er det nødvendig med et godt samspill mellom driftskapitlet og prosjekttildelinger, og målet er god samlet ressursutnyttelse. Samlet mener vi at ressursutnyttelsen er god, og vi bruker 96 % av samlede tildelinger.

Regnskapet for driftskapitlet viser et forbruk på 99 % av tildelingen, som innebærer et mindreforbruk på 2,7 millioner kroner.

For prosjekttildelinger på postene 01 – 45 (drift) har vi brukt 92 % av tildelingene der restmidlene utgjør 13,7 millioner kroner, som hovedsakelig er knyttet til Helse- og omsorgsdepartementet (kommunale helse- og omsorgstjenester), Kunnskapsdepartementet (kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen og barnehager) og Klima- og miljødepartementet (tildelinger fra Miljødirektoratet).

For prosjekttildelinger på postene 60 – 80 (tilskudd) har vi brukt 98 % av tildelingene der restmidlene utgjør 4,4 millioner kroner, som hovedsakelig er knyttet til Kunnskapsdepartementet (tiltak i grunnsopplæringen), Klima- og miljødepartementet (tildelinger fra Miljødirektoratet) og Landbruks- og matdepartementet (tildelinger fra Landbruksdirektoratet).

Samlet sett mener vi Statsforvalteren i Troms og Finnmark leverer gode tjenester til våre oppdragsgivere og innbyggere innenfor de økonomiske rammene vi har til rådighet.

Vi viser også til statsforvalterens beretning i kapittel 1 og øvrig redegjørelse i årsrapporten. For embetets regnskapsresultat for alle kapitler og poster viser vi til årsregnskapet i kapittel 6 og kommentarer under punkt 3.4.

3.6 Andre forhold

Oppgaver for kongehuset

Troms og Finnmark hadde fire besøk fra kongehuset i 2025:

- 11. - 12. juni: Fylkestur i Troms - Balsfjord og Kvænangen. DD.MM. Kong Harald og Dronning Sonja.
- 15. oktober: Åpning av Sametinget i Karasjok. H.M. Kongen og H.K.H. Kronprinsen.
- 27. - 28. oktober: SIKT 2025 i Alta, arrangert av H.K.H. Kronprinsen.
- 7. desember: Vigsling av ny biskop i Nord-Hålogaland, Tromsø. H.M. Kongen.

Apostillestempel på dokument

I 2025 har vi satt apostillestempel på 2944 dokument.

4 Styling og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Styringen av embetet baserer seg på tildelingsbrev og hovedinstruks. Vi gir tilbakemelding på foreløpig tildelingsbrev og har dialog med fagdepartementene om prioriteringer og løsning av oppdrag.

Myndighet delegeres fra embetsledelsen til avdelingsdirektørene i egne delegeringsreglement. Det er utarbeidet egne delegeringsreglement for hver avdeling som godkjennes av embetsledelsen. Disse styringsdokumentene er grunnlaget for vår strategiske plan, overordnede virksomhetsplan og avdelingsvise virksomhetsplaner.

I **virksomhetsplanen** konkretiseres, fordeles og risikovurderes oppdragene. Det er fokus på bærekraftsmålene og vurdering av barns beste i vår oppdragsløsning. Måloppnåelse rapporteres i årsrapporten. Tilbakemeldinger på årsrapport og tilbakemeldinger i styringsmøter er en viktig kilde til korrigering og endring. Det er utarbeidet egen rutine for virksomhetsplanlegging og risikovurdering i embetet. Alle viktige prosesser og milepæler er lagt inn i et årshjul for intern styring. Årshjulet brukes aktivt for å sikre at aktiviteter planlegges og gjennomføres til riktig tid på året.

Avvik håndteres og lukkes kontinuerlig med fokus på forbedring og læring. Årsbudsjett, langtidsbudsjett og økonomirapportering skal sikre en forsvarlig disponering av økonomiske ressurser. Embetet har mål- og resultatstyring som grunnleggende styringsprinsipp og har rammefordelt en stor del av budsjetttrammen til avdelingsdirektørene.

De viktigste koordinerende og styrende organer i embetet er ledergruppa, utvidet ledergruppe, samarbeidsutvalget og arbeidsmiljøutvalget. På avdelingsnivå er det faste avdelingsmøter.

Evaluering av embetet - I 2024–2025 gjennomførte Statsforvalteren i Troms og Finnmark en omfattende evaluering av organisering, samhandling og oppgaveløsning. Bakgrunnen var at det i 2024 var fem år siden embetene i Troms og Finnmark ble slått sammen, og ledelsen ønsket en helhetlig vurdering av hvordan organisasjonen fungerte etter flere år preget av pandemi, nedbemanning, ekstraordinære hendelser og endrede rammevilkår. Formålet med evalueringen var å skaffe et solid kunnskapsgrunnlag for en mulig organisasjonsutviklingsprosess og å gi anbefalinger til ny embetsledelse som tiltrådte høsten 2025.

Evalueringen ble gjennomført av en partssammensatt gruppe med representanter fra arbeidsgiver- og arbeidstakersiden. Gruppen benyttet både kvalitative og kvantitative metoder: interne spørreundersøkelser, gruppeintervjuer, gjennomgang av saksbehandlingstider og HR-statistikk og vurdering av interne og eksterne rapporter om internkontroll. Hele organisasjonen ble invitert til å bidra, og arbeidet var preget av åpenhet, jevnlig orientering og bred involvering av hele organisasjonen.

Evalueringen viste at embetet hadde flere tydelige styrker, blant annet et godt psykososialt arbeidsmiljø, høy faglig kvalitet og et velfungerende partssamarbeid. Samtidig avdekket arbeidet flere forbedringsområder: Samarbeid på tvers, styringslinjer, lederstruktur og ressursutnyttelse.

Evalueringsgruppa konkluderte med at embetet var klar for – og hadde behov for – en organisasjonsutviklingsprosess (OU-prosess). Gruppen anbefalte at en slik prosess skulle involvere hele embetet og særlig prioritere forbedringsområdene. Samtidig ble det understreket at en OU-prosess også måtte omfatte kultur- og holdningsarbeid for å skape mer helhet og fleksibilitet i organisasjonen.

Evalueringen ga embetet et kunnskapsbasert bilde av situasjonen etter fem år som samlet organisasjon. Arbeidet la grunnlag for viktige utviklingsgrep og bidro samtidig til å løfte fram det som fungerer godt. Rapporten ble overlevert ny embetsledelse i august 2025 og danner et sentralt grunnlag for videre modernisering og utvikling av Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Høsten 2025 besluttet embetsledelsen at embetet skulle gå videre med en organisasjonsutviklingsprosess, og denne prosessen er nå i gang.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Risikostyring er en integrert del av mål- og resultatstyringen i embetet. Risikovurderinger gjennomføres i alle enheter i forbindelse med virksomhetsplanlegging, ved budsjettrevidering og løpende gjennom året.

I 2024 ferdigstilte vi overordnede risikovurderinger med tilhørende tiltak innenfor HMS, økonomi, offentlige anskaffelser, nasjonale sikkerhetsinteresser, informasjonssikkerhet og behandling av personopplysninger. Disse ble revidert i 2025. AMU etablerte en overordnet risikovurdering for vold, trusler og trakassering med tilhørende tiltak. Våre **HMS tiltakskort** ble revidert som følge av risikovurderingen. Disse ble oversatt til samisk og lagt inn i styringsbiblioteket i begge språkformene.

Risikovurderinger skal ligge til grunn for rutiner og retningslinjer som revideres og utarbeides. Vi fjerner oss fra "best practice" over til en risikobasert tilnærming til våre arbeidsoppgaver i henhold til vår Retningslinje for Internkontroll. Denne tar utgangspunkt i malen som Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) har laget, men er kraftig omskrevet for å bli godt nok tilpasset vår drift. Retningslinjen har krevd mye arbeid og har hatt flere høringsrunder. Den ble godkjent av ledergruppa i desember og gjort tilgjengelig for ansatte i Styringsbiblioteket.

Risiko- og sårbarhetsanalyser gjøres etter lokale maler. Flere varianter av skjema for risikovurdering og Sikker jobb analyse er utarbeidet lokalt og tatt i bruk. Variasjonen i skjema er for å svare ut behovet for ulike kompleksiteter på risikovurderingene. Det er laget et overordnet sett med maler som er tilgjengelig i Styringsbiblioteket og via lenker i Retningslinjen for internkontroll og under HMS-fanen på Lengst nord.

Vi registrerer **avvik og varslinger** i vår Avviksportal som er levert av Datakvalitet. Denne beskrives nærmere i kap 4.2

Styringsbiblioteket er vårt felles bibliotek for rutiner, retningslinjer og andre styringsdokumenter. Biblioteket har i forbindelse med Retningslinjen blitt bedre definert og typen dokumenter som skal lagres der har fått en egen begrepsdefinisjon. Avdelingene kan dermed ta biblioteket i aktiv bruk for egne styrende dokumenter.

Vi bruker **Plandisc** som planleggingsverktøy på vår interne styring og for overordnede aktiviteter på embetet. Årshjulet brukes aktivt for å holde løpende kontroll på oppdrag som kommer. Årshjulet er med og styrer hvilke saker som skal opp i møter for Ledergruppa og Utvidet ledergruppa.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Beskrivelse av overordnet internkontroll

Vi definerer områdene økonomi, offentlige anskaffelser, HMS (helse, miljø og sikkerhet), nasjonale sikkerhetsinteresser, informasjonssikkerhet, behandling av personopplysninger og virksomhetsstyring som områder der vi skal ha et særskilt fokus på internkontroll.

Vårt internkontrollsystem er basert på lovkrav, kravene i økonomiregelverket og styringsdokumentene fra Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet.

Risiko- og vesentlighetsvurderinger ligger til grunn for vårt arbeid med virksomhetsplanlegging. I det årlige arbeidet med virksomhetsplanen, legges det til rette for at de ansatte kan være med å påvirke og bidra i arbeidet. I 2025 etablerte vi en egen rutine for virksomhetsplanlegging. avdelingenes arbeid med virksomhetsplanlegging foregår i Teams i et eget virksomhetsplanleggingsteam der alle ansatte er medlemmer. Dette sikrer et transparent arbeid med virksomhetsplaner og fremmer medvirkning. Risikovurderingene av virksomhetsplanene ble revidert tidlig høst og gjennomgått av ledergruppa.

En del av vårt internkontrollsystem er delegeringsreglementer som tydeliggjør roller og ansvar i embetet. Vi utarbeider både overordnet delegeringsreglement og avdelingsvise delegeringsreglementer som evalueres årlig. Vi legger til rette for både medbestemmelse i avdelingene og medvirkning i Samarbeidsutvalget før disse styringsdokumentene endelig godkjennes.

Interne styringsdokumenter og retningslinjer er lagret i vårt styringsbibliotek. Disse er i tillegg tilgjengelige på vårt intranett med lenker tilbake til nevnte bibliotek. Referater fra ledermøter, møter i Arbeidsmiljøutvalget og møter i Samarbeidsutvalget er tilgjengelig på intranettet vårt og deles med alle i Teams når de publiseres. Vi har månedlige møter både i Arbeidsmiljøutvalget og Samarbeidsutvalget.

Økonomistyring

Vi har utarbeidet en intern økonomistyringskalender.

For det årlige budsjettet for embetet utarbeides det en egen plan for budsjettprosessen som blant annet angir tidspunkt for behandling av budsjettet i ledermøter og drøfting av budsjettet med representanter for organisasjonene i Samarbeidsutvalget. Budsjettet fastsettes innen utgangen av februar. Videre er budsjettet revidert flere ganger i løpet av 2025 på bakgrunn av endring i tildeling og/eller omfordeling av midler.

Det gjennomføres møter med ledelsen for den enkelte enhet med gjennomgang av budsjettgrunnlag. Alle enhetene skal utarbeide et realistisk budsjett i balanse. I budsjetteringen er det nødvendig med et godt samspill mellom driftskapitlet og fagmidler, og målet er god samlet ressursutnyttelse.

I tråd med den interne økonomistyringskalenderen utarbeider økonomiteamet månedlige økonomirapporter til avdelingene fra april og ut året. Basert på disse rapportene, gjennomføres det månedlige møter med ledelsen for den enkelte avdeling.

Vi har også utarbeidet standard økonomirapporter i økonomisystemet. Alle ansatte med budsjett disponeringsmyndighet har tilgang til disse økonomirapportene slik at det er mulig å påse at det er budsjettmessig dekning for utbetalingen/disposisjonen. Ansatte som følger opp enkeltprosjekter har også tilgang til økonomirapportene.

Det vurderes at embetet i 2025 har tilfredsstillende økonomistyring og kontroll, jamfør økonomireglementet.

Anskaffelser

Det gjennomføres en utvidet kontroll av alle faktura for anskaffelser av varer og tjenester over 100 000 kroner i økonomisystemet Unit4. Ved behov avholdes det egne møter. Som følge av denne fakturakontrollen, er det meldt tolv avvik i vårt avvikssystem. Avvikene omfatter blant annet manglende dokumentasjon av anskaffelsesprosessen og andre forhold knyttet til økonomiregelverket.

Målet med avviksmeldingene er å håndtere det konkrete avviket, men også at avviket skal bidra til læring/kvalitetsutvikling for å unngå liknende avvik for fremtiden og bidra til å styrke kulturen/forståelsen for internkontroll.

Vi vurderer at dette tiltaket har god effekt.

Det er ikke grunn til å anta at midler er brukt til formål som ikke er i samsvar med tildelingene eller at varene og tjenestene ikke er levert. Det vises her til at alle faktura er attestert av ansatte med god kjennskap til bestilling/levering og deretter budsjettgodkjent av ansatte med myndighet. Risikoen for misligheter kan ikke utelukkes, men vurderes som svært liten.

Iverksatte forbedringstiltak i 2025:

Internkontroll

Etter Internkontrollgruppas rapport i 2024 ble det etablert ei ny internkontrollgruppe (Internkontrollgruppa 2.0) som fikk i oppdrag å systematisere funn og

anbefalinger fra internkontrollrapporten. Funnene tilsa at det generelt skjer godt internkontrollarbeid i embetet, men med forbedringspotensialer. Arbeidet ble omfattende og ble avsluttet på slutten av året med en nyetablert Retningslinje for internkontroll med vedlegg. Vedleggene omfatter overordnede maler for risikovurdering, maler for etablering av rutiner og retningslinjer i Styringsbiblioteket og en guide som ble kalt "Velkommen på avdeling". Gruppen gikk gjennom de etablerte arbeidsflytene for opplæring av nytilsatte med innhold og laget guiden for å sikre de momentene som ikke er nedskrevet i arbeidsflyt, men lagt opp til kultur og muntlig overlevering ute i avdelingene. Guiden skal være en hjelp for leder og ansatt for å sikre at nødvendige momenter huskes på.

Arbeidsmiljødag/embetssamling

Vi gjennomførte vår arbeidsmiljødag som en embetssamling for alle ansatte i Tromsø i august. Denne er beskrevet i kap 4.2

Feltinstruks

I august 2024, etablerte ledergruppen en feltinstruksgruppe som har i oppdrag å etablere en enhetlig feltinstruks for samtlige avdelinger som har feltarbeid blant sine arbeidsoppgaver. Målet var å ha denne klar i 2025, men instruksjonen har krevd god forankring og vært til høringsrunder på avdelingene som har feltarbeid og i ledergruppen. Det har vært mange innspill og dette har vært viktig å ivareta på en god måte slik at instruksjonen blir et godt verktøy når den tas i bruk. På slutten av året er siste høringsrunde ferdig med endelige innspill og disse godkjennes vinteren 2026.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Bemanning

Vi hadde ved årsskiftet 212,3 årsverk. Vi har god tilgang på kvalifiserte søkere og opplever å få ansatt i de nyopprettede stillingene som kommer som følge av økte midler i 2024 og 2025. Dette er et arbeid som fortsetter i oppstarten av 2026.

Det er likevel lønsmessige utfordringer knyttet til å være konkurransedyktige i møte med andre statlige, regionale etater og kommunale virksomheter. Dette merkes spesielt ved rekruttering til enkelte stillinger, som jurister og andre kommunale fagfunksjoner. Problemstillingen følges opp gjennom videreutvikling av vår lokale lønnspolitikk. Som følge av dette har det de siste par årene vært nødvendig å prioritere økte midler til den lokale potten i lønnsforhandlingene for å kunne møte konkurransesituasjonen.

Kapasitet

Med kapasitet forstår vi hvordan bemanning og kompetanse står i forhold til de oppgavene vi er gitt. Vi ser at sykefraværet vårt har holdt seg rimelig stabilt fra 2024 (5,6%) til 2025 (5,8%). I 2025 har sykefraværet vært stabilt gjennom året. Vi har ikke benyttet oss av Ekspertbistand fra NAV da det lenge var uavklart hvorvidt prosjektet skulle forlenges. Dette tilbudet er noe vår organisasjon ønsker vi å fortsette med da vi fikk svært gode tilbakemeldinger fra våre ansatte som fikk denne bistanden de tidligere årene.

Gjennom året hadde vi flere lederstillinger vakant i påvente av avklaringer blant annet knyttet til evaluering av eget embete og påvente av ny statsforvalter. Embetsledelsen ble komplettert med kun faste stillinger i august da nye statsforvalter var på plass. Ledighet i lederstillinger har blitt dekket inn med fungeringer som igjen har tatt kapasitet fra saksbehandlernivået.

Kompetanse

Vi er en kunnskapsorganisasjon og har i all hovedsak ansatte med høyere akademisk utdanning. De fleste av våre medarbeidere har høyere utdanning på masternivå. Noen ansatte har bachelorgrad og noen har doktorgrad. Vi opplever at de ansattes kompetanse normalt dekker våre kompetansebehov.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Embetet har relativt få eiendeler. Kjøp av inventar gjennomføres av organisasjons- og utviklingsavdelingen og finansieres gjennom embetets felles driftsbudsjett.

Statsforvalterens fellestjenester eier og administrerer alt IKT-utstyr. Embetet har i 2025 anskaffet hjemmekontorpakker til ansatte som har ønsket seg dette.

Embetet leaser fem tjenestebiler. Vi eier også flere snøscootere, terrengmotorsykler og tilhengere, som er registrert hos Statens vegvesen.

Vi nevner også at vi fra og med 1.1.26 tar i bruk periodisert virksomhetsregnskap i tråd med de statlige regnskapsstandardene. Det innebærer at vi for tiden kartlegger og dokumenterer betydelige og varige eiendeler som skal inngå i åpningsbalansen per 1.1.26. Dette gjennomføres med bistand fra DFØ.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Regnskapsrevisjon

Riksrevisjonen har ingen merknader til regnskapsrevisjonen for 2024. Revisjonen for 2025 er ikke ferdigstilt.

Informasjonssikkerhet

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har et informasjonssikkerhetsutvalg. Utvalgets arbeid innen informasjonssikkerhet skal være forebyggende, kontrollerende og rådgivende.

Vi har god kontakt og erfaringsutveksling med de andre embetene og STAF ved at vi har en representant i Fagutvalget for informasjonssikkerhet og Samarbeidsforum for personvern. Vi har god informasjonsflyt fra de lokale og nasjonale utvalgene til embetsledelsen.

I slutten av 2025 gjennomførte STAF en spørreundersøkelse om sikkerhetskultur i embetene. Informasjonssikkerhetsutvalget vil bruke svarene fra denne undersøkelsen i utformingen av videre planer knyttet til informasjonssikkerhet i embetet.

Embetsledelsen har gitt klare signaler om at ansatte og spesielt ledergruppa skulle delta på STAF sine webinarer og digitale fagsamlinger innen informasjonssikkerhet. Utvidet ledergruppe har sammen med informasjonssikkerhetsutvalget hatt kurs med Datatilsynets personvernombud, Ove Skåra, om «Et uoppdaget avvik – et tapt forbedringspotensial?»

Det ble meldt 42 brudd på informasjonssikkerhet og personvern i 2025 via felles avviksportal. Ved mulig brudd på personvern har vi meldt avvik til Datatilsynet.

Vi tar avvik og opplæring innen informasjonssikkerhet på alvor, og vil fortsette med kompetanseheving innen dette området i 2026.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Likestilling

Likestilling og arbeid mot diskriminering er en integrert del av planer og dokumenter som lønnspolitisk dokument, tilpasningsavtale og våre HR- og personalrutiner.

Embetet har egne retningslinjer for varsling og oppfølging av kritikkverdige forhold - herunder mobbing, diskriminering og trakassering. Vi har en velfungerende vernetjeneste og arbeidsmiljøutvalg.

Våre annonsetekster oppfordrer som lovpålagt alle kvalifiserte søkere med nedsatt funksjonsevne og/eller innvandrerbakgrunn å søke. Det er svært få av søkerne som oppgir at de har nedsatt funksjonsevne, eller hull i CV'en. Der vi ansetter søkere som har et særskilt tilretteleggingsbehov har dette ikke vært kjent i ansettelsen. Vi har høyt fokus på individuell tilrettelegging i form av fleksibilitet og tilpasset arbeidssituasjon til ulike livssituasjoner. Dette gjelder både ved nyansettelser og endring av livssituasjon for ansatte med lengre ansettelsesforhold.

Arbeidsmiljøutvalget

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har et partssammensatt arbeidsmiljøutvalg (AMU) som i 2025 hadde 8 møter.

I tillegg har det vært gjennomført to arbeidsmøter sammen med ledergruppa, utvidet ledergruppe og Samarbeidsutvalget. Agendaen for disse to møtene har vært MUST (Medarbeiderundersøkelsen i staten) med etablering av overordnet tiltaksplan og presentasjon og første gjennomgang av vår nye retningslinje for internkontroll. Denne gikk på høring og AMU har bidratt på disse høringsrundene.

Arbeidsgiver var møteleder i 2025.

Faste saker har vært sykefravær, HMS-avvik/ forbedringsforslag (rapporter), informasjonsutveksling om vårt arbeidsmiljø, pågående husprosjekter, pågående evaluering/organisasjonsutvikling (OU-prosesser) og internkontrollarbeid.

Avvikshandtering

I 2025 har Statsforvalteren i Troms og Finnmark hatt første fulle driftsår på et enhetlig avvikssystem (Avviksportalen). Dette er levert av Datakvalitet og ble implementert i oktober 2024.

Avviksportalen handler avvik innenfor flere områder for å sikre god internkontroll på eget oppdrag. Ansatte melder avvik på HMS, Kvalitet på tjenesteleveransene til Statsforvalterens fellestjenester, Informasjonssikkerhet og personvern, Forbedringsforslag, Kvalitet på arbeidet som utføres på egen avdeling og Annet. I 2025 ble det registrert 55 HMS-avvik og forbedringsforslag. Det ble registrert tre varslinger. Fire HMS-avvik kunne ikke lukkes før årsslutt og ble videreført inn i 2026. Varslingene er håndtert etter gjeldende rutine. Totalt ble det registrert 219 avvik i 2025 noe som er en oppgang på over 100 avvik fra fjoråret. Økningen ligger hovedsakelig i økt avviksrapportering på informasjonssikkerhet og kvalitet på arbeidet som utføres på egen avdeling. Vi har hatt et sterkt fokus på arbeid med internkontroll og ser økningen som en positiv utvikling. Ansatte tar i økende grad systemet i bruk.

Fagdag om arbeidsmiljø/embetssamling

Vår årlige fagdag om arbeidsmiljø ble i 2025 erstattet av embetssamling. Denne ble gjennomført i Tromsø 25. og 26. august. 203 ansatte deltok på samlingen.

Samlingen ble i hovedsak brukt til diskusjonsoppgaver med kafédialog som metode. Oppgaver var satt på forhånd og ansatte kunne spre seg på bordene etter hvilke tema de ønsket å diskutere.

Diskusjonsoppgavene omfattet:

- Innspill til embetsledelsen
- Bærekraft i praksis – vårt ansvar
- Evalueringsgruppas konklusjon
- Psykologisk trygghet, Strategiarbeid
- Samarbeid på tvers

- Fyrtårn barn og unge
- Organisasjonskultur
- Totalberedskap og Totalforsvar
- Kommunedialogen
- Bordet fanger – en drømmedag på jobb.

Resultatene fra gruppearbeidene ble tatt vare på gjennom Menti for framtidig bruk. To eksterne foredragsholdere var invitert på fagdagen. Luna Drecker fra Ungdommens fylkestingsråd fortalte om ungdom i nord og ungdommens perspektiv på verdensbildet vi lever i. Rudi Kirkhaug, dr.philos og professor ved UIT, holdt innlegg om Byråkratiets godhet.

AMU har i ettertid gjennomført en spørreundersøkelse om dagen med god respons på besvarelser og jevnt over gode tilbakemeldinger.

Vernetjenesten

Vi er inndelt i sju verneområder der inndelingen trekkes mellom kontorstedene med unntak av Vadsø og Tromsø som er delt i to. I Vadsø har verneombudene valgt å dele på ett felles område, mens de to i Tromsø har hvert sitt område. Vi har sju verneombud og ett hovedverneombud som velges for to år av gangen. Vernetjenesten var på valg ved utgangen av 2024 og er nå midtveis i sin valgperiode. Alle har HMS-kurs. Vernetjenesten har tre plasser i arbeidsmiljøutvalget, der hovedverneombudet har en av disse.

Vernetjenesten har gjennomført en workshop/kurs over flere møter i regi av Avonova der hensikten har vært å finne gode arbeidsmetoder for verneombudene.

Bedriftshelsetjeneste (BHT)

BHT er ikke fast medlem i AMU. BHT har likevel bidratt i vårt HMS-arbeid i hele 2025 både på individuell og organisatorisk bistand. BHT deltok på AMU-møte 7. - 17. oktober. Avonova er hovedleverandør av tjenester. Hemis er ekstra leverandør av tjenester da Hemis har lokalkontor i Vadsø og kan gjennomføre oppdrag lokalt.

Vernerunder

Vernerunder er gjennomført på våre fem kontorsteder med fokus på fysisk arbeidsmiljø. På initiativ fra vernetjenesten startet AMU på høsten en diskusjon rundt hvordan vernerunder og verneområder best organiseres. Denne saken er ikke avklart og tas med inn i nytt år. Avklaring kommer før nye vernerunder skal gjennomføres i 2026.

AKAN-utvalget

AKAN-utvalget laget en handlingsplan med varighet 2025-2027. AMU valgte nytt utvalg for 2025 og -26 og godkjente ny handlingsplan i årets første AMU-møte. Utvalgte gjennomførte oppdragene etter handlingsplanen i 2025 med unntak av siste kulepunkt. Dette omfattet:

- AKAN-kurset «Den nødvendige samtalen» for utvida ledergruppe ble gjennomført 28. februar 2025.
- Utvalget har revidert vår Retningslinje for rusmiddelbruk og spillavhengighet.
- Avdelinger og seksjoner er tilbudt informasjon og workshops i AKAN-relaterte problemstillinger.
- To av utvalgets medlemmer har deltatt på fagdag i april i regi av Blå Kors og Korus Nord med fokus på spillavhengighet. Målet var at alle fire medlemmene skulle få kurs.

4.3 Fellesføringer 2025

Miljøfyrtårn

Som et ledd i arbeidet med å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk startet Statsforvalteren i Troms og Finnmark i 2024 arbeidet med å bli sertifisert som Miljøfyrtårn på alle våre kontorsteder. Dette krever at vi oppfyller miljøkravene for vår bransje, gjennomfører tiltak og jobber med kontinuerlig forbedring for mer miljøvennlig drift og godt arbeidsmiljø. Vi forsterker med dette internkontrollarbeidet vårt.

2025 har vært et etableringsår der vi har jobbet med forbedring av allerede etablerte rutiner og fått på plass rutiner og kontroller som har manglet. Fra 2026 kan vi rapportere på sertifiseringen.

Rekruttering

I 2025 lyste vi ut 37 stillinger. Det er gjort en ansettelse der søker har kjent funksjonsnedsettelse.

Vi har gjort ansettelser i 2025 med søkere som har funksjonsnedsettelse der søker ikke har bedt om å bli vurdert på grunnlag av dette på søketidspunkt. Når arbeidsgiver er gjort kjent med behov, er det iverksatt tiltak for tilrettelegging. Det er også gjort to ansettelser der tilsatt har gått ut i svangerskapspermisjon kun kort tid etter oppstartstidspunkt.

I 2025 har vi ikke ansatt noen med hull i CV. Vi har i samarbeid med Nav om arbeidstrening hvor vi hadde inne en kandidat. Vi kontakter også Nav når vi har ledige stillinger hvis de har kandidater som kan være aktuelle å ta inn. Vi har vært i avklaringssamtaler med Nav om vi har tilbud å gi til kandidater de foreslår.

Konsulenttjenester

Normalt er det lite bruk av eksterne konsulenter til driftsoppgaver i embetet. I 2025 har vi brukt 1,5 millioner kroner på konsulenter, som er en økning på

1,1 millioner kroner fra 2024. Av økningen knytter 0,9 million kroner seg til utarbeidelse av en rapport med oppdatert kunnskapsgrunnlag om kommunene i Troms og Finnmark. Det er også kjøpt saksbehandlerbistand fra Statsforvalteren i Nordland med 120 000 kroner.

Det er ellers kjøpt tjenester i forbindelse med en rekke oppgaver som vi utfører for fagdepartementene, og som dekkes over prosjektmidler. Dette kan være innenfor miljøområdet (miljøovervåking, naturkartlegging, tiltak i verneområder og bekjempelse av pukkelaks) og barnevernsområdet (refusjon barnevernutgifter på Svalbard).

Vi benytter konsulenter der vi ikke har kompetanse selv. Vi har ikke brukt konsulenter innen kommunikasjonsbransjen.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

De økonomiske utfordringene i kommunene gir behov for økt ressursbruk og innsats fra vår side. Flere kommuner har høy lånegjeld og opplever høye kostnader i forbindelse med den store økningen i renteutgifter og økende pris på varer og tjenester de siste årene. Samtidig som økonomien er krevende, er det økte rettigheter hos individer og dermed økte forventninger og krav til tjenester.

Demografiutfordringene med en stadig eldre befolkning i kommunene i våre to fylker er sterkt økende og vi ser en utvikling hvor stadig flere av våre kommuner sliter med å levere lovpålagte tjenester, sørge for rettssikkerhet og samtidig håndtere en stadig dårligere kommuneøkonomi. Alle kommuner opplever økende utfordringer med rekruttering, mange vakante stillinger og fordyrende vikarbruk. Dette gjelder spesielt innenfor helseområdet. Vi oppfordrer gjennom bruk av skjønnsmidler til økt interkommunalt samarbeid på flere områder.

Manglende tilgang på rett kompetanse og arbeidskraft gjelder både offentlig og privat sektor.

Flere kommuner er i ROBEK i tillegg til de som står i fare for å havne i ROBEK.

En tett og god dialog med kommunene i våre to fylker om gode tjenester til innbyggerne er en svært viktig del av vårt arbeid. Veiledning og samhandling med kommunene er avgjørende for å lykkes. Vi vurderer samarbeidet i regionen som godt, og kommunebildeværktøyet har sikret at vi har gjennomført gode dialogmøter med kommunene. Tilbakemeldingene fra disse kommunemøtene er gjennomgående positive. Digitale løsninger brukes i økende grad, men det er fortsatt viktig at vi reiser ut i kommunene selv om det er svært resurskrevende.

Rutinene for kommunedialog revideres nå for å oppnå enda bedre resultater.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen med økt trusselbilde er krevende.

Forventningene til samordningsrollen og samfunnssikkerhet og beredskapsrollen er økende. Den sikkerhetspolitiske situasjonen, sårbar kritisk infrastruktur, klimaendringer og økte forventninger fra innbyggere, næringsliv, kommuner, fylkeskommuner og sentrale myndigheter gjør dette varig endret.

Kommunene i Troms og Finnmark er ikke godt nok rustet for å håndtere den utfordrende sikkerhetspolitiske utviklingen vi ser nå. For de aller fleste kommunene er det stillinger i lave prosenter. Vi er derfor inne med prosjektskjønnsmidler til koordinatstillinger som dekker flere kommuner.

Arbeidet med totalforsvaret vil kreve stor innsats, og det er viktig at vi setter ressurser inn på dette arbeidet. Behovet for utvikling er fortsatt stort her.

Det planlegges for flere typer aktiviteter i totalforsvarsåret 2026.

Det er stadig press på arealer og tap av natur. Vi opplever at det er utfordrende å få forståelse for vår rolle blant lokale og regionale politikere som har et utviklingsperspektiv for egen kommune og fylke. Plan- og bygningsloven stiller i dag langt høyere krav til konsekvensutredninger, dokumentasjon og faglige vurderinger enn tidligere. Vi er bekymret for om alle våre kommuner er i stand til å oppdatere alle nødvendige planer med tanke på alle utredningskrav. I dagens arealutfordringer opplever mange kommuner at sentrale nasjonale verdier og politiske satsinger står i direkte motsetning til hverandre. Det handler ikke lenger bare om lokale interessekonflikter, men om kryssende statlige mål innen næringsutvikling, havbruk, boligbygging, forsvar, energi, klima og urfolksrettigheter.

For eksempel kommer hensynet til reindrift og tradisjonelt landbruk ofte i konflikt med nasjonale ambisjoner om økt mineralutvinning, ny infrastruktur, økt forsvarssatsning og utbygging av fornybar energi. Når slike interesser møtes i samme område, blir kommunene stående i krevende avveieinger mellom vern, næringsutvikling og nasjonale strategiske behov.

Tilsvarende oppstår det spenninger i kystsonen. Tradisjonelt fjordfiske og hensynet til villaksbestandene opplever i mange områder et økende press fra oppdrettsnæringens behov for større og mer egnede sjøarealer. Utvidelse og flytting av lokaliteter for havbruk kan komme i konflikt med gyte- og oppvekstområder, trekkveier for villaks og bruken av fjordene som høstings- og leveområder for kystfiskere. Begge deler er viktige nasjonale næringer, men de har ulike arealbehov, miljøpåvirkning og langsiktige konsekvenser for lokalsamfunn og økosystemer.

Slike motsetninger gjør arealplanlegging mer kompleks enn tidligere. Kommunene må ikke bare balansere utvikling og vern – de må også håndtere situasjoner der ulike statlige mål og sektorer trekker i forskjellige retninger. Det øker både konfliktnivået og behovet for grundige, helhetlige vurderinger.

Regjeringens mål om 130 000 nye boliger innen 2030 framstår som lite realistisk i vår region. Boligbyggingen i Nord-Norge er historisk lav, og igangsettingen har aldri vært lavere enn nå. Høye byggekostnader, høyt rentenivå og strenge krav til planleggingen begrenser nye prosjekter.

Samtidig er situasjonen i Tromsø kommune i ferd med å bli svært kritisk. Sterk vekst i turisme og befolkning, kombinert med lav boligbygging, har bidratt til en tydelig boligkrise med høyt prisnivå og begrenset tilgang på egnede boliger. Barnefamilier og sårbare grupper, som flyktninger og studenter, er særlig utsatt i en slik situasjon. Dette understreker spennet mellom nasjonale ambisjoner og regionale realiteter, og forsterker kompleksiteten i areal- og boligplanleggingen. Det er i vår region behov for å sette inn strakstiltak fra nasjonalt nivå, og vi bidrar gjerne inn i dette arbeidet.

Omdømmet til Statsforvalteren og forvaltningen er svekket, noe vi nasjonalt må ta på alvor og søke å forbedre.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har godt arbeidsmiljø og kompetente og faglig motiverte medarbeidere spredt på fem kontorer.

Samtidig er det utfordrende å rekruttere og beholde ansatte på enkelte fagområder og grupper av ansatte. Vi setter søkelys på å utvikle stadig flere tiltak som oppleves verdifullt for de ansatte, slik at vi fortsatt kan være en attraktiv arbeidsplass og beholde gode fagfolk. Statsforvalteren i Troms og Finnmark vil ikke kunne være lønnsledende i regionen, men det er viktig at vi prøver å opprettholde et konkurransedyktig lønnsnivå.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark er inne i en organisasjonsutviklingsprosess. Målet med prosessen er å oppnå en god ressursutnyttelse, best mulig organisering av embetet for å løse oppdragene på en effektiv og god måte.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Statsforvalternes evne til å løse samfunnsoppdraget på lang sikt forutsetter at vi viderefører og styrker den helhetlige rollen vi i dag har overfor kommunene, fylkeskommunene og øvrige regionale aktører. Vår måloppnåelse bygger på den tilliten vi over tid har opparbeidet som en kompetent samarbeidspartner og en ansvarlig forvalter av statlig myndighet, kombinert med solid lokal og regional innsikt.

En eventuell oppsplitting av oppgaver – enten gjennom overføring til andre regionale aktører eller ved samling i nasjonale organer – vil kunne svekke denne helheten og redusere effekten av vårt samlede arbeid.

Det er krevende å løse alle oppgaver innenfor tildelte ressurser. I 2026 gjennomfører vi derfor en organisasjonsutviklingsprosess for å styrke vår kapasitet, tydeliggjøre prioriteringer og sikre bedre måloppnåelse. Samtidig ser vi svært positivt på balanseprosjektet som ble igangsatt av DFD i 2025, og vi vil bidra aktivt i den videre oppfølgingen og gjennomføringen av dette arbeidet.

For å sikre god oppgaveløsning og videreutvikling av samfunnsoppdraget må vi også være en konkurransedyktig og attraktiv arbeidsplass. Evnen til å rekruttere, utvikle og beholde kvalifiserte medarbeidere er avgjørende for å møte både dagens og fremtidens krav. Dette arbeidet vil ha høy prioritet fremover.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Troms og Finnmark.pdf](#)

7 Vedlegg

Tabellene under viser utvalgte nøkkeltall med kommentarer for Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Tallene er tatt ut i henhold til brukerveiledningene fra koordineringsembetene for henholdsvis HR og økonomi.

For nærmere omtale av nøkkeltall på økonomiområdet vises det til kap. 3.4 og ledelseskomentarer til årsregnskapet i kap. 6. For nærmere omtale av nøkkeltall på personalområdet vises det til kap. 4.2.

[rapport-om-aktivitets--og-redegjorelsesplikten-arp--arbeid-om-likestilling-og-diskriminering-2025.pdf](#)

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	2 732.0
Budsjettavvik (%)	1.2 %

Mindreforbruket for 2025 er på 2,732 millioner kroner, som tilsvarer 1,2 % av årets tildeling. Samlet tildeling øker med 28,3 millioner kroner fra 2024 til 2025. Det tar tid å gjennomføre medvirknings- og rekrutteringsprosesser for ny aktivitet/stillinger, og kortsiktige tiltak har ikke hatt tilstrekkelig effekt. Samlet gir dette et mindreforbruk for 2025.

Husleie

Husleie (tusen kr)	23 579.0
Husleie (% av driftsutgifter)	10.9 %

Embetet har sitt hovedsete i Vadsø, men i tillegg har embetet kontorer i Tromsø, Karasjok, Kautokeino og Andselv. Utover dette har embetet mange kontorer rundt i de to fylkene for våre nasjonalparkforvaltere. Husleie fratrukket fremleieinntekter utgjør 23,6 millioner kroner i 2025, eller 10,9 % av driftsutgiftene. Tilsvarende utgifter for 2024 er 21,9 millioner kroner, eller 11,9 % av driftsutgiftene. Økningen i utgifter skyldes hovedsakelig økte fellesutgifter i Tromsø og Vadsø samt prisjusteringen av løpende leiekontrakter. Husleiens reduserte andel av driftsutgiftene skyldes blant annet at økt aktivitet/utgifter skjer innenfor eksisterende lokaler. Andelen påvirkes også av at lønnsoppgjøret for 2024 ble utbetalt i 2025, som innebærer at ingen lønnsoppgjør inngår i regnskapet for 2024 og to lønnsoppgjør inngår i regnskapet for 2025.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i elements	Antall journalposter i vergemåls-elements
Antall journalposter	107 529	71 998	35 531

Totalt antall journalposter øker med cirka 6 800, eller 6,8 % sammenliknet med 2024 der journalposter i elements øker med cirka 5 800 (8,8 %), og journalposter i vergemål-elements øker med cirka 1 000 (2,9 %).

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
152001	216 646
152021	11 054
Post 01 (unntatt 152001)	11 421
Post 20-29 (unntatt 152021)	155 812
Post 30-39	10 400
Post 40-49	554
Post 60-69	87 948
Post 70-79	85 712
Post 80-89	4 195

Beløp i 1000 kr. Utgiftene på postene vil avhenge av tildelingene vi mottar på de ulike postene. For 152001 er det en betydelig økning fra 2024 som skyldes en betydelig økt tildeling og økt aktivitet innenfor flere fagområder. I tillegg ble lønnsoppgjøret for 2024 utbetalt i 2025, som innebærer at ingen lønnsoppgjør inngår i regnskapet for 2024 og to lønnsoppgjør inngår i regnskapet for 2025. For post 20-29 er det en økning som hovedsakelig knytter seg til Klima- og miljødepartementet (bekjempelse av pukkellaks) samt en reduksjon for Kunnskapsdepartementet (kompetansetiltak bamehager). For post 60-69 er det en reduksjon som hovedsakelig knytter seg til Helse- og omsorgsdepartementet (psykisk helse og rusarbeid) og Kunnskapsdepartementet (opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge). For øvrige poster er det mindre endringer.

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	3 202.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	5.9 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	476.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	3.4 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	2 726.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	6.8 %
Antall legemeldte sykedager for menn	277.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	2.0 %
Avtalte arbeidsdager for menn	13 928.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	2 078.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	5.2 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	39 897.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	199.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	1.4 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	647.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.6 %

Vi ser en liten økning i sykefravær fra 2024 til 2025. Vi har fortsatt et mål om å komme under 5% og jobber jevnlig videre med dette. Vi har faste møter i arbeidsmiljøutvalget og Avonova er inne som bedriftshelsetjeneste. I 2025 startet vi ut året med høye fraværstall som gradvis falt og vi avsluttet fjerde kvartal med fravær på 5,2%. Vi jobber aktivt med bedriftshelsetjenesten (BHT) og har et godt samarbeid med Nav. Vi får gode tilbakemeldinger fra våre ansatte som har fått bistand fra BHT. Sammenlignet med andre embeter ligger vi sammen med tre andre embeter på 5 tallet.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	202.0	74.3 %	70.0	25.7 %	790 192.0	813 704.0	97.1 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	9.0	75.0 %	3.0	25.0 %	1 310 165.0	1 232 706.0	106.3 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	16.0	64.0 %	9.0	36.0 %	938 025.0	947 185.0	99.0 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	123.0	73.7 %	44.0	26.3 %	778 593.0	792 112.0	98.3 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	52.0	80.0 %	13.0	20.0 %	652 568.0	637 194.0	102.4 %
Kategori 5: Kontorstillinger	9.0	100.0 %	0.0	0.0 %	573 785.0	0.0	
Kategori 6: Fagarb. stillinger	1.0	100.0 %	0.0	0.0 %	480 900.0	0.0	
Kategori 7: Læringer	0.0		0.0		0.0	0.0	

Hentet fra DFØ Innsikt. I kategori 2 har vi tatt med assisterende fylkesleger slik som veiledningen tilsier. Hos oss har disse lignende funksjon som seniorrådgivere, i tillegg til fungering for fylkeslege. Vi har en sjefsingeniør og fire fagdirektører som har funksjoner som seniorrådgivere hos oss, disse er derfor plassert i kategori 3. I kategori 5 har vi flere studenter inne i deltidsstillinger. Vi har som tidligere år hatt et fokus på likelønn mellom kjønnene, og for embetet som helhet har gjennomsnittslønn for de to gruppene blitt mer lik. Vi har høyt fokus på oppdaterte statistikker inn mot årlige forhandlinger, og vurderer aktivt om det foreligger saklige lønnsforskjeller ved all lønnsfastsettelse.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
Totalt antall årsverk	212.3
Totalt antall årsverk for kvinner	154.6
Totalt antall årsverk for menn	57.7
Totalt antall årsverk for faste stillinger	189.6
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	23.8
Sum andel administrasjon	7.9 %
Økonomi	4.0
Lønn	1.8
Personal	5.0
Resepsjon/sentralbord	4.0
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	2.0
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Antall årsverk er økt fra tidligere år. Vi knytter dette til nye tildelinger i 2024 og 2025 som vi nå ser effekten av. Dette vil trolig øke mer for 2026. Samme tabell og filtrering som øvrige tabeller. Vi har som andre embeter ikke tatt med direktør for organisasjon og utvikling når vi beregnet årsverk fordelt på administrative fag. En stilling på personal er oppbemannet på grunn av HR-koordineringsembete for alle statsforvalterne fra 2025. Under andre oppdrag ligger; oppdrag fra embetsledelsen, kommunikasjon, informasjonssikkerhet. I vårt servicesenter (resepsjon/sentralbord) ligger kursadministrasjon, kongebesøk, saksbehandling av separasjon og skilsmisse mm. Vi har benyttet YHR_AARSVERK i SAP for å hente ut tall for administrasjon. Vi synes også i år at grenseoppgang mellom fag og administrative oppgaver er krevende.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
Turnover i prosent	3.0 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	263.0
Totalt antall ansatte som sluttet (eksludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	8.0
Totalt antall ansatte som sluttet	19.0
Hervav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	3.0
Hervav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	16.0

Vi har brukt DFØ Innsikt til innhenting av rapporteringstall i år også. Vi har en del lederstillinger som er vakant på grunn av en OU-prosess for 2026 som ble meldt i august 2025. Vi har tatt snitt av antall ansatte i januar og desember 2025, slik som tidligere år. I desember 2025 har vi hatt et mye høyere antall ansatte enn tidligere år fordi vi nå har en arbeidsgruppe med reintellere som internt ansatte, og ikke eksterne slik som tidligere. Sammenlignet med andre embeter har vi lavest turnover for 2025.

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	194	86	280
Sum antall deltidsansatte	12	2	14
Sum antall midlertidige ansatte	24	4	28
Sum antall ansatte med personalansvar	21	10	31
Ufrivillig deltid			0

Deltidsansatte hos oss har søkt på en slik stillingsprosent, eller har søkt på en slik stilling. Vi har studenter og veiledere i deltidsstilling. Økning i midlertidige stillinger vi så i 2024 fortsetter i 2025. Vi har fått ekstra midler tildelt i 2024 og 2025 og nå ser vi effekten av dette. Vi har en arbeidsgruppe innen reintelling inne som midlertidige ansatte som kan påvirke statistikken noe. I 2024 så vi en nedgang i kvinner med personalansvar, men i 2025 har dette justert seg til 2023-nivå igjen.

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	216 530.0
Administrativ kostnadsdekning	11 004.0
Brutto driftsutgifter	227 534.0
Lønn kap.152001	178 947.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	78.6 %

Netto utgifter, brutto utgifter og lønn kap. 152001 øker fra 2024 til 2025, og dette skyldes en betydelig økt tildeling og dermed økt aktivitet innenfor flere fagområder der det er rekruttert nye ansatte. Dette gjenspeiles også i at antall årsverk øker fra 203 i 2024 til 212 i 2025. Videre ble lønnsoppgjøret for 2024 utbetalt i 2025, som innebærer at ingen lønnsoppgjør inngår i regnskapet for 2024 og to lønnsoppgjør inngår i regnskapet for 2025. Lønnsandelen øker med 0,5 %, og dette knytter seg hovedsakelig til to utbetalte lønnsoppgjør i 2025.

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
Sum antall ansatte	274
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	40
Antall ansatte 30 - 39 år	58
Antall ansatte 40 - 49 år	66
Antall ansatte 50 - 59 år	64
Antall ansatte over 60 år	46
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	18
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	1 281
Antall kvinner i foreldrepermisjon	14
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	10
Dagsverk foreldrepermisjon menn	205
Antall menn i foreldrepermisjon	4

Tall hentet ut per 31.12.25 fra Innsikt. Vi hadde en arbeidsgruppe på reintelling på korttidskontrakter på slutten av 2025 som påvirker statistikken vår fra tidligere år. De påvirker statistikken vår i gruppe ansatte 20-29 år. De påvirker imidlertid ikke ansatte i foreldrepermisjon. Videre har vi en økning i antall ansatte. Dette kommer av at vi har fått tildelt ekstra midler både i 2024 og 2025 som har fått effekt på bemanningen i 2025. Aldersgruppene 40-49, 50-59 og 60 og oppover holder seg stabile de siste fire årene. Vi har en økning i kvinner i foreldrepermisjon fra 2024. Trøndelag og Vestland har nesten dobbelt så mange som oss i aldersgruppen 50-59 år. Den store gruppen midlertidig ansatte på korttidskontrakter på reintelling gjør at det blir vanskelig å gi et riktig bilde av organisasjonen.